

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEYYİD İSMAİL HAKKI (MİSLÎ) DÎVÂNI

HAZIRLAYAN
FUAT ASIM ARVAS

DANIŞMAN
Doç. Dr. ALİ İHSAN ÖBEK

EDİRNE 2010

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEYYİD İSMAİL HAKKI (MİSLÎ) DÎVÂNİ

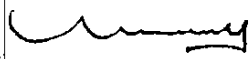
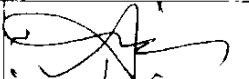
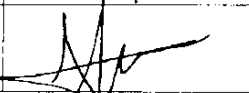
HAZIRLAYAN
FUAT ASIM ARVAS

DANIŞMAN
Doç. Dr. ALİ İHSAN ÖBEK

EDİRNE 2010

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

FUAT ASIM ARVAS tarafından hazırlanan **SEYYİD İSMAİL HAKKI (MİSLİ) DİVANI** konulu **YÜKSEK LİSANS** Tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 12.-13. maddeleri uyarınca **13.05.2010** **Perşembe** günü saat **11.00**'da yapılmış olup, tezin **Kabul edilmesine** **OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof. Dr. Recep DUYMAZ (Başkan)	Kabul edilmesine	
Doç. Dr. Ali İhsan ÖBEK (Danışman)	Kabul edilmesine	
Doç. Dr. İbrahim SEZGİN (Üye)	Kabul edilmesine	

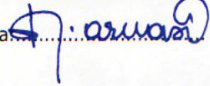
T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	369033
Yazar Adı / Soyadı	Fuat Asım Arvas
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C. 23483652542
Telefon / Cep Telefonu	2822932495 5055072264
e-Posta	fuatarvas@hotmail.com.tr
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Seyyid İsmail Hakkı (Misî) Dîvânı
Tezin Tercümesi	(Misî) Dîvânı of Seyyid İsmail Hakkı
Konu Başlıkları	Türk Dili ve Edebiyatı
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	Türk Edebiyatı Bölümü
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm	Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2010
Sayfa	557
Tez Danışmanları	Doç. Dr. Ali İhsan ÖBEK
Dizin Terimleri	İsmail Hakkı=İsmail Hakkı Eski Türk edebiyatı=Old Turkish literature Mevlevilik=Mawlawiyya
Önerilen Dizin Terimleri	Misî, Seyyid İsmail Hakkı Seyyid İsmail Hakkı
Yayımlama İzni	☒ Tezimin yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Ertelenmesini istiyorum

a. Yukarıda başlığı yazılı olan tezin, ilgililenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimize ilgili fikri mülkiyet haklarımız saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

25.05.2010

İmza:

Yazdır

ÖN SÖZ

Tanzimat Devri Edebiyatı'nda Sadullah Paşa, Akif Paşa, İbrahim Şinasi, A.Ziya Paşa, Nâmık Kemal, Ahmed Vefik Paşa, Ahmed Midhat Efendi, Abdülhak Hâmid ile roman, hikâye, şiir, tiyatro başta olmak üzere, nihayet gazetecilik ve edebiyatın diğer türlerinde başlayan Batılılaşma faaliyetlerinin tam ortalarında yaşamasına rağmen, Divan Şiiri'nin şekil, muhteva, dil ve üslup geleneğinden asla kopmayan, belki de Mevlevî olmasından ve Mevlevîlik anlayışının kendine has mûsikî, mazmun, remiz, dil, üslûp ve zihniyetinden olsa gerek, asla bu Batılılaşma anlayışına kaymayan Mislî mahlaslı Seyyid İsmail Hakkı'nın, kayıtlardaki bilgilere göre tek nüshasını bulduğumuz ve tez konusu yaptığımız H. 21 Zilhicce 1286'da (24 Mart 1870) tamamladığı divanı, ne ismiyle meşhur ve ne de şairiyle malumdur.

Biz tezimizde, malum ve meşhur olmayan bu divan ile, Mevlevîlik zihniyetinin Osmanlı'nın son devirlerindeki manâsını; mûsikî, estetik ve kültür kıymetlerini, eşya ve hâdiselere bakış istikametini anlamaya ve anlatmaya çalıştık. *Giriş* Bölümü'nde Divan hakkında genel bilgi verdik. *Birinci Bölüm*'de, kendisiyle alakalı birkaç satırlık bilgiden başka herhangi bir kayıta kendisinden bahsedilmeyen Seyyid İsmail Hakkı'yı, divanından hareketle yani tümevarım metodu ile tanıtmaya çalıştık. *İkinci Bölüm*'de, yine eserden müessire yani tümevarım metoduyla, şiirlerinin şekil ve muhteva özelliklerini inceledik. *Metin* Kısmı'nda Divanı, mürettep şekle sokarak transkribe ettik. *Sonuç* Bölümü'nde de şahsî kanaatimizi, objektiflik esasında bildirdik. *Kaynakça* Kısmı'nda da, bütün bu çalışmalarımızda kullandığımız kaynakları yazdık.

Bu çalışmamda daima teşviklerini gördüğüm ve rehberliğinden istifade ettiğim tez danışmanım Doç. Dr. Ali İhsan Öbek'e, Yrd. Doç. Dr. Cumhur Ün'e ve Dr. Oğuzhan Durmuş'a en samimi hislerimle teşekkürlerimi arz ederim.

Fuat Asım Arvas

Edirne-2010

Tezin Adı: Seyyid İsmâil Hakkı (Mislî) Dîvânı

Yazar: Fuat Asım ARVAS

ÖZET

Tez konumuz olan Seyyid İsmâil Hakkı (Mislî) Dîvânı, Türk Edebiyatı'nın bütün türlerinde Batılılaşmanın başladığı Tanzîmât Devri Türk Edebiyatı'nın tam ortalarında bir tarihte, 24 Mart 1870'de tamamlandığı hâlde hiç bilinmeyen, tanınmayan bir eserdir. Bizim bu tezimizdeki gâyemiz, bu yazma dîvânın edebî kıymetini ve bu dîvânında Mislî mahlasını kullanan Seyyid İsmâil Hakkı Efendi'nin şahsiyetini ve sanatını tanıtmaktır. **Giriş**'te; Mislî Dîvânı'nın tek yazma nüshası olan bu İstanbul Üniversitesi 318 No'lu Nüshası'nın ve bu yazma nüshadan hareketle çıkardığımız şâiri Seyyid İsmâil Hakkı ile alakalı kısa bilgi; **Birinci Bölüm**'de Seyyid İsmâil Hakkı'nın hayatı, edebî şahsiyeti ve eserleri; **İkinci Bölüm**'de Seyyid İsmâil Hakkı'nın şiirlerinin şekil özelliklerinin incelenmesi; **Üçüncü Bölüm**'de Dîvân'ı oluşturan şiirlerin muhtevâ olarak incelenmesi; **Sonuç Bölümü**'nde eser hakkında şahsî kanaat ve değerlendirmemiz; **Metin Bölümü**'nde çalışmamıza merkez teşkil eden Mislî Dîvânı'nın transkripsiyonu; **Kaynakça Bölümü**'nde de buraya kadarki bölümlerde kullandığımız kaynakların isimleri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eski Türk Edebiyatı, Mislî Dîvânı, Seyyid İsmâil Hakkı, Mevlevîlik.

Name of Thesis: Seyyid İsmâil Hakkı (Mislî) Dîvânı

Author: Fuat Asım ARVAS

ABSTRACT

“(Mislî) Divânı of Seyyid İsmâil Hakkı” which is topic of my thesis, one of the work that has been completed in exactly in the middle of a date Reforms Era of Turkish Literature which began to Westernization in all kinds of Turkish Literature 24 March 1870, how in case no unknown, unrecognized. Our aim in this thesis; to explain, literary value of this hand-written dîvân and Seyyid İsmâil Hakkı Efendi’s personality and literary artifice, who used Mislî as pseudonym in his dîvân. In introduction, brief information about one and only hand-written copy of Istanbul University Number of 318 Copy of Mislî Divânı and this hand-written copy’s poet Seyyid İsmâil Hakkı. *In First Section*, Seyyid İsmâil Hakkı’s life, literary personality and works are available. *In Second Section*, Seyyid İsmâil Hakkı’s poem’s have been examined in respect to their formations. *In Third Section*, poem’s that compose Dîvân have been examined. *In Result Section*, our conviction and evaluation about this Dîvân. *In Text Section*, Mislî Divân’s transcription which is our main study is available. And *In Reference Section*, the names of the sources that have been used for all sections until here are located.

Key Words: Old Turkish Literature, Mislî Dîvânı, Seyyid İsmâil Hakkı, Mawlawiyya.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ i

1. BÖLÜM

SEYYİD İSMÂİL HAKKI'NIN HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ

1. 1. Seyyid İsmâil Hakkı'nın Hayatı.....	iii
1. 2. Seyyid İsmâil Hakkı'nın Edebî Şahsiyeti.....	v
1. 3. Seyyid İsmâil Hakkı'nın Eserleri.....	xii

2. BÖLÜM

SEYYİD İSMÂİL HAKKI'NIN ŞİİRLERİNİN EDEBÎ AÇIDAN İNCELENMESİ

A. Şekil, Vezin ve Kâfiye, Dil ve Üslûp, Edebî Sanatlar..... xv

2. 1. Nazım Şekilleri	xv
2. 2. Vezin ve Kâfiye.....	xvi
2. 3. Dil ve Üslûp.....	xxvii
2. 4. Edebî San'atlar.....	xxxiii

B. Muhtevâ Özellikleri liii

2. 5. Dînî Konular ve Unsurlar.....	liii
2. 6. Âyetler, Hadîsler, Arabça ve Farsça beyitler ve tabirler	lxv
2. 7. Tarihî Şahsiyetler ve Efsânevî Kahramanlar	lxxvi
2. 8. Atasözleri ve Deyimler.....	lxxxviii

SONUÇ cvii

3. BÖLÜM

METİN

1. Kasîdeler	1
2. Tarihler	44
3. Musammatlar	46
4. Mesnevîler.....	101
5. Gazeller	107
6. Şarkılar	406
7. Mukatta'ât.....	415
8. Yenişehirli Avni Beğ'in Takrîz Gazeli	428
KAYNAKÇA.....	430

GİRİŞ

Seyyid İsmâil Hakkı'nın (Mislî) Dîvânı isimli bu tez çalışmamız, klasik bir dîvânın, şekilde ve muhtevâda taşıdığı bütün özelliklere sahip bir dîvândır. Dîvân, Türk Edebiyatı'nın bütün türlerinde Batılılaşmanın başladığı Tanzîmât Devri Türk Edebiyatı denen devrin tam ortalarında yazılmasına rağmen, gerek şairi Seyyid İsmâil Hakkı Efendi ile alakalı ve gerekse bu dîvânla alakalı, o dönemde ve sonraki zamanlarında yazılmış kaynak eserlerde hiçbir bilgi yoktur. Bu eserden bahseden tek kaynak, Tuhfe-i Nâilî'dir.¹ Burada da, birkaç kelimele bir bilgidен başka bir açıklama yoktur. Bu bilginin de, bugün kayıtlarda tek yazma nüshası olan ve bizim çalışmamıza esas teşkil eden Üniversite Nüshası'ndan çıkarıldığını tahmin ediyoruz. Bugün elde bulunan tek nüsha Üniversite Nüshası olup bu da Müellif Nüshası değildir. Müellif Nüshası mevcut değildir veya kayıtlara girmemiştir.

Seyyid İsmail Hakkı'nın Mevlevî olduğunu ve dîvânını 21 Zilhicce 1286 'da (24 Mart 1870) tamamladığını, bu Üniversite Nüshası'nın 34-b sayfasındaki "Ta'rîh-i Dîvân-ı Âciz"indeki şu beyitten anlıyoruz:

Söylesün Mislî bu şeb ta'rîhîni

Hû diyüben buldı dîvânum hıtâm=1286

Dîvânın son varakı olan 124-b sayfasında, bu tarih daha netleşiyor. Burada, Tuhfe-i Nâilî'deki çok kısa bilgilerin aynısına rastlıyoruz:

Āstāneli El-Faķīru'l-Mevlevī Es-Seyyid İsmā'ıl Hakkī

Eş'ârda şöhreti Mislî'dür.

Sene: 21 Zi'l-Hicce 1286

¹ Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı (Haz.) (2001): *Dîvân Şairleri'nin Muhtasar Biyografileri* (Tuhfe-i Nâilî Çevirisi), Bizim Büro Yayınları, Ankara: 903.

Bu hesaba göre, Seyyid İsmail Hakkı, dîvânının tamamlandığı tarihten sonraki senede sonra vefat etmiştir.

Mislî Dîvânı'nın tek nüshası olan bu Üniversite Nüshası mürettep değildir.

Dîvân'ın sonunda Yenişehirli Avnî Beğ'in gazel şeklindeki Takrîzi de dahil toplam 447 şiir vardır. Dîvân'ın imlâsı, açıklayıcı işaretlerle düzeltmekle gösterilemeyecek kadar çok ve bozuktur.

Mislî Dîvânı, Klasik Dîvân'ların taşıdığı bütün özellikleri taşımaktadır. Dîvân'ın asıl rengini ve sesini veren Mevlevîlik inancına, hemen her beyitte rastlamak mümkündür. Bu ses ve renk, yaklaşık yedi asırlık bir tecrübenin, muazzam bir mîrasın ve muhteşem bir şiir geleneğinin mahsülüdür.

Biz bu tezimizle, bu muazzam mîrasın, bu muhteşem medeniyetin ve geleneğin son temsilcilerinden Seyyid İsmâil Hakkı'yı ve eserini ortaya çıkarmaya ve tanıtmaya çalışacağız.

1. BÖLÜM

SEYYİD İSMAİL HAKKI'NIN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ:

1.1 Seyyid İsmail Hakkı'nın hayatı:

Seyyid İsmail Hakkı'dan bahseden tek kaynak Tuhfe-i Nâilî'dir. Bunun dışında ne Fatin Tezkiresi¹nde, ne Osmânlı Mü'ellifleri²nde, ne de Sicill-i Osmânî³de ve Sefîne-i Evliyâ⁴da kendisiyle alakalı bir bilgi bulamadık. Tuhfe-i Nâilî'deki kayıt da çok kısadır:

İstanbulu, Mevlevî; vefâtı: H.1286 (M. 1869)

Eger küstâh isem de Misli-veş echelliğimdendir
Rucû' itdüm peşîmânım meded yâ Şems-i Tebrîzî⁵

Bu beyit, bizim esas aldığımız Üniversite Nüshası'nın 115-a/116-b sayfalarındaki 312. Gazel'in makta' beytidir. Biz, kendisiyle alakalı olarak, bu dîvânındaki şiiirlerinden hareketle bilgiler vereceğiz. Bu metod, tümevarım metodu olup zor da olsa, elimizde kaynak olmadığından başka da çaremiz yoktur.

Seyyid İsmail Hakkı, bütün şiiirlerinde Misli mahlasını kullanmıştır. Dîvânının Tarîhler Bölümü'ndeki "Ta'rîh-i Dîvân-ı Âciz"de 1286 Hicrî tarihi dîvânını tamamladığı tarihtir. Bu hesaplara, 1869-1870 yıllarında hayattadır.

Söylesün Misli bu şeb tarîhini

Hü diyüben buldı dîvânım hitâm=**1286**

¹ Fatîn Dâvûd (1271h./1855): *Tezkire-i Hâtimetü'l-Eş'âr*, İstihkâm Alayları Litoğrafyası, İstanbul.

² Bursalı Mehmed Tâhir (1333 h./1915): *Osmânlı Mü'ellifleri*, Matbaa-i Âmire, 3 cild, İstanbul.

³ Mehmed Süreyyâ (1308 h./1891): *Sicill-i Osmânî Yâhûd Tezkire-i Meşâhîr-i Osmâniyye*, Matbaa-i Âmire, 4 cild, İstanbul.

⁴ Hüseyin Vassâf Uşşâkî (1345 h./1927): *Sefîne-i Evliyâ*, Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışı 2305-2309, İstanbul.

⁵ Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı (Haz.) (2001): *Dîvân Şairleri'nin Muhtasar Biyografileri* (Tuhfe-i Nâilî Çevirisi), Bizim Büro Yayınları, Ankara: 903.

Dîvânın sonundaki 21 Zilhicce 1286 [24 Mart 1870] tarihi, dîvânının tamamlandığı tarihtir. Bizim çalışmamızda esas aldığımız nüsha, Üniversite Nüshası olup bu nüsha müellif nüshası değildir. Bu tarihin, bu nüshanın tamamlandığı tarih olduğu muhakkaktır. Ancak, müellif nüshasındaki tarihin aynı tarih olup olmadığını bilemiyoruz. Eğer aynı ise, İsmail Hakkı'nın 24 Mart 1870'den sonraki günlerde vefat ettiği anlaşılmış olur. Zira, Tuhfe-i Nâilî'de kaynak verilmeden yazılan vefat tarihi doğru kabul edilirse, dîvânını tamamladığı sene içinde vefat ettiği gerçeği ortaya çıkar.

Seyyid İsmail Hakkı Efendi, zamanının Mevlevî Şeyhleri'ne intisap ettiğini kendisi yazmaktadır. Ağazâde, Abdî Dede ve Âdem Dede İsmail Hakkı Efendi'nin Mevlevîlik yolundaki hocalarıdır. Zâhirî ve Bâtînî ilimlerdeki üstadları bunlardır.

Ṭâlib-i cām-ı Elest'düm sırr-ı **Abdî Dede**'de

Ḥâne-ķāhında hezār-ırfān ile buldum feraḥ

(Dîvân,60-a, 70.Gazel,4.beyit)

Ḥâne-ķāh-ı sırr-ı **Abdî Dede** buldum kemali

Mişliyā şatdum raķibe kâle-i āzārımı

(Dîvân,119-a, 330.Gazel,8.beyit)

Sâkin-i bâb-ı rızāyum **Ḥazret-i Āġa-zāde**'de

Sāye-i şāriḥde bir sulṭān ile buldum feraḥ

Bende-i ednāsıyum **Âdem Dede**'nüñ Mişliyā

Rāhı içre pertev-i imān ile buldum feraḥ

(Dîvân,60-a, 70.Gazel,7-8.beyit)

Sebük-bār Mişli-veş Sulṭān-ı ıṣķuñ sāyesi içre

Cenāb-ı Ḥazret-i **Āġa-zade** olur mı bārım hîc?

(Dîvân,58-b, 4.Gazel,5.beyit)

Bu feyz Mişliyâ fehm it Ağa-zâde ‘atâ kıldı
İnşâ’ İlâh dâ’imîdür dilde rûhânî meḥabbetler

(Dîvân,73-b, 126.Gazel,7.beyit)

1.2 Seyyid İsmail Hakkı’nın edebî şahsiyeti:

Mislî mahlaslı Seyyid İsmail Hakkı Efendi, Mevlevî olduğundan, Mevlevîlikle alakalı mazmûnları, remizleri, isimleri ve bilhassa Mevlevî Âyînlerindeki bütün mûsikî makamlarını dîvânının hemen her yerinde yazmış, tezkirelerdeki “âşıkâne, rindâne, şairâne” tabirlerinin kendisi için rahatlıkla kullanılabileceği meşrepte bir şairdir.

Başta Mevlevîlik Tarîkati’nin Kutup Şahsiyeti Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî ve Sultân Veled olmak üzere Şems-i Tebrîzî, Sadreddîn Konevî; Şeyh Gâlib, Esrâr Dede; kendi hocaları Abdî Dede, Ağazâde ve Âdem Dede’den aldığını yazdığı himmet ve feyizle, dîvânında derûnî bir ma’nâ, ince hayâller, manâlarını kendi şahsiyetiyle de şekillendirdiği ve renklendirdiği mazmûnlar; usta şairlere mahsûs bir hassâsiyetle yazılmıştır. Şair, bazen sınırsız bir tevâzu göstererek şiirlerinde “letâfet, belâgat, fesâhat” olmadığını ve şiirlerinin “deli saçması” olduğunu yazar:

Yokdur ne letâfet ne belâgat ne feşâhat

Eglence için ḥayli dem itdi anı âlet

Ger-çi budalâ saçmasıdır Mişli divânım

‘Afv eyleyeler böylece iḥvân-ı beşâret

(Dîvân,52-b, 4.Gazel,8-9.beyit)

Bazen de edepli bir iftihârla kendinden bahseder:

Âferîn ey hâme bu şeb kayd olan dürdâneye

Böyle sencide gazeller tola Mişli defterün

(Dîvân,93-b, 211.Gazel,7.beyit)

Kes sühan hâme-i işkeste bu şeb gayrı yeter

Mişli'nün nazmı gibi şâ'ir ü üstâd olamam

(Dîvân,101-a, 244.Gazel,2.beyit)

Mişli-i nazm-keşün kilkinde söz yok aşlâ

Şimdi meydân-ı sühan içre gideriz

(Dîvân,78-b, 146.Gazel,15.beyit)

İsmail Hakkı, “rind-meşreb”tir. Dîvânının tamamında coşkun bir muhabbet ve taşkın hürmetle yazdığı “Ehl-i Beyt” sevgisi, Mevlevîlik meşrebine ve Sünnî Akîdeye uygundur. Bu dîvânın asıl ve asıl rengi işte bu “Ehl-i Beyt” ve “Ashâb-ı Kirâm” sevgisidir. Esasında bu coşkun muhabbet ve taşkın hürmetin merkezi, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'dir:

“ Evliyânın her birinde husûsî birer mazhariyyet var imiş. Ez-ân cümle, **ışk ve mehabbetde Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî**, nakş-i hakikatde, tevhîd ve fenâ ve istiğrâkda Pîr-i Tarîkat Muhammed Behâ'eddîn-i Naşk-bend, havârik-ı âdât ve fütüvvetde Ahmedü'r-Rufâ'î, tesarruf ve imdâdda Abdülkâdir-i Geylânî, kuvvet-i ilm ve irâdetde Alî bin Haseni'ş-Şâzilî, terahhum ve te'attufda Seyyid Ahmed-i Bedevî, sehâ ve keremde İbrâhîm-i Düsûkî, irfân ve kemâlde Şeyh-ı Ekber, mahv ve gaybetde İmâm-ı Sühreverdî, tehassür ve riyâzatda Şeyh Hızır Yahyâ, vecd ve cezebâtta Necmeddîn-i Kübrâ “tayyeballâhü ervâhahüm ve kaddesallâhü esrârahüm” Hazarâtı pek ziyâde ileri gitmişlerdir.”¹

¹ Hâce-zâde Ahmed Hilmî (1318 h./1900): *Hadîkatü'l-Evliyâ'dan Silsile-i Meşâyih-i Mevleviyye*, Şirket-i Mürettibiyye Matbaası, İstanbul: 48.

Ḥubb-i Mevlānā'yı eyle serde tāc
İtme ḥalkā 'ac-z-i nef-s-i iḥtiyāc

(Dîvân,59-b, 4.Gazel,1.beyit)

Bende-i Āl-i 'Abāyuz dil ü cāndan ezeli
Münkirüñ rāhını pür-ḥār u ḥāşāk ideriz

(Dîvân,75-a, 135.Gazel,2.beyit)

Men ḥāk ḥāk-i Munlā-yı Rüm'um
Men iḥtidā-yı Munlā-yı Rüm'um

(Dîvân,97-b, 230.Gazel,1.beyit)

Şā'ir-i Munlā-yı Rüm'um ğayr-ı şoḥbet bilmezüm
Bende-i Āl-i 'Abā'yum şān u şöhret bilmezüm

Atmışum delḳ-ı riyā vü zerḳı egnümden heme
Rind-i sākī-meşrebüm kûşe-i ḥalvet bilmezüm

(Dîvân,99-a, 238.Gazel,1-2.beyit)

Hānedān-ı Ehl-i Beyt'üñ bir seg-i ednāsıyüm
Ġayrıla ḥaşr eyleme bu 'abdiñi tekrarı kes

(Dîvân,79-a, 151.Gazel,14.beyit)

Ḥaḳīḳat gevheri nūr-ı Muḥammed dīnüm imānum
Ebū Bekrū 'Ömer 'Oşmānu Ḥayder Şāh-ı devrānum

(Dîvân,97-b, 231.Gazel,1.beyit)

Seyyid İsmail Hakkı, tasavvuf meşrepli dîvân şairlerinin çoğunun iktibâs yoluyla şiirlerini süsledikleri Ehl-i Beyt'in şânında nâzil olan âyet-i kerîmeleri sık sık beyitlerinde yazmıştır.

Varlığı virdüm fenâya çok şükür

Men ğubâr-ı “**Hel etâ**”¹-yı Şemsiyüm

(Dîvân,97-a, 232.Gazel,9.beyit)

Sırr-ı Qurʾân şehri-i ʿilmüñ bâbıdur sâķī “Elest”

Ol ʿAliyyü'l-mürtezâ şânında geldi “**Hel etâ**”

(Dîvân,s.4-b,5.beyit)

Girye-sâzum rûzu şeb İsnâ ʿAşer râhında ki

Mevlevîyüz meşreb-i ʿAnķâ ola murgânlaruz

(Dîvân,76-b, 138.Gazel,13.beyit)

Reh-i İsnâ ʿAşer râhında ħurbânım şükür sâķī

Olaydum mazħar-ı sırr-ı şeh-i dil-dârum illâ Hû

(Dîvân,99-a, 279.Gazel,4.beyit)

Seyyid İsmail Hakkı, yaşadığı zamanın Mevlevîlik Tarîkati'nin îcaplarından olarak, Mevlevî âyînlerini, bu âyînlerdeki mûsikî makamlarının isimlerini kullanarak şiirini âdetâ “raks” ve “simâ” ettirmiştir. 12-b/15-b sayfalarındaki 54 beyitlik Kasîdesinde “ Râst, Rehâvî, Sâz-kâr, Sûz-i dil-ârâ, Râst-ı Cedîd, Penc-geh, Nikrîz, Nihâvend, Nev-eser, Sûz-nâk, Mâhûr, Zâvîl, Şevk-ı dil, Hicâz-kâr, Çâr-gâh, Uşşâk, Sabâ, Bayâtî, İsfehân, Hümâyûn, Nişâbürek, Reh-revân, Sultân-ı Irâkî, Hüseyinî, Hisâr, Gerdâniyye, Arazbâr, Şeh-nâz, Muhayyer, Pûselik, Evc, Enver, Hüzzâm, Se-gâh, Mârûnâk, Karcıġâr,

¹ İsmâil Ferruh Kırîmî (1286 h./1869): Tefsîr-i Mevâhib Tercemesi, Matbaa-i Âmire, cild:2, İstanbul: 474-475. Ayrıca bakınız: Şemsüddîn Ahmed bin Muhammedi's-Sîvâsî (1309h./1891): *Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-ı Güzîn*, Matbaa-i Osmâniye, İstanbul: 241-243.

Aşîrân, Şet-Arabân...” olmak üzere Arab, Fars ve Türk makamlarının çoğunu telmîh, kinâye, tenâsüp ve tevriye yollu yazmıştır. Ayrıca, 17, 19, 35 ve 66. Gazelde de bu makamları aynı yollarla kullanmıştır:

Gül-şen içre Râst geldüm bir Rehāvî dil-bere
Sâz-kâr itdi figānum geçdi nağmem mermere

Ĥ^âb-ı rāhat mı virür Sûz-i dil-ārâ ‘âşîka
Aldırub Râst-i Cedîd’i Penc-gehde ezbere

(Dîvân,21.Kasîde, 1-2. beyit)

Sûz-nâk oldı figānum Evc-i ‘ışkuñda bu şeb
Yandurur belki sipihri vaşlıñı eylese Nevâ

(Dîvân,17.Gazel,3. beyit)

“Sima’, yaşadığı devrin Mevlevî Tarîkati’nin îcaplarından. Esasen Mevlevîlik’te bu mesele, son 4-5 asırdır Hazret-i Mevlânâ’nın yaşadığı ve yaptığı gibi doğru anlaşılmamıştır. Nitekim Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, “Simâ” hakkında da şu ölçüyü koymuştur:

*“Es-simâ’u li’l-kavmi farzun. Ve li-kavmi sünnetün. Ve li-kavmi bid’atün. El-farzu li’l-hâzırîn, ve’s-sünnetü li’t-tâlibîn. Ve’l-bid’atü li’l-gâfilîn.”*¹ Yani “Simâ’, bazı kimseler için farz, bazı kimseler için sünnet, bazı kimseler için bid’attir. Sima’ın farz olduğu kimseler huzûr makamundakiler, sünnet olanlar taleb makamundakiler, kendilerine bid’at olanlar da gaflet makamında olanlardır.” demektir. Seyyid İsmail Hakkî’nin bu anlayışını ve sanatının vazgeçilmezi olan mûsikîyi, simâ’ı ve raksı bu söz ölçüsünde anlamak, Mevlevîlik anlayışına uygun olanıdır. Dîvân’da 87-a/88-b sayfalarındaki 184. Gazel, 115-a sayfasındaki 311. Gazel “simâ” ile ve 96-a/97-b sayfasındaki 227. Gazel de “raks”la ilgilidir:

¹ Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi (1286h./1870): *Nûru’l-Hüdâ Li-meni’htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası, İstanbul: 159-160.

Bezm-i vahdet vaşl-ı Yezdân'dur simâ^c

‘Ārife bir özge seyrāndur simâ^c

Biñ hiçābı ref^c ider raqş eyleyüb

Ehl-i hāle āb-ı hayvāndur simâ^c

(Dîvân,87-a/88-b, 184.Gazel,1-2.beyit)

Sırr-ı ıŝk-ı “Hel etā”dür raqş-ı Mevlānā-yı Rūm

Ķalb-i ‘uŝşāka cilādur raqş-ı Mevlānā-yı Rūm

(Dîvân,96-b/97-a, 227.Gazel,1beyit)

Noqta-i bā²-i haķīkatdür simâ^c-ı Mevlevī

‘Āŝıķ-ı vaşl-ı hurūfātdur simâ^c-ı Mevlevī

(Dîvân,115-a, 311.Gazel,.beyit)

İsmail Hakkı, dîvânının 28-a/29-a sayfasında Leylâ Hanım’ın bir gazelini, 25-b/26-a’da Esrâr Dede’nin bir gazelini, 29-a/29-b’de Vîrânî’nin bir gazelini, 28-a/28-b’de Melek Efendi’nin bir gazelini, 26-b/27-a’da Dervîş Sabri’nin iki gazelini ve 27-b/28-a’da da Fuzûlî’nin bir gazelini Tahmîs etmiştir. 30-a/30-b’de Esrâr Dede’nin “Senden özge yâr ile gösterme ünsiyet bana.” Mısra’ını Tazmîn etmiştir. 23-a/25-a sayfalarında da Hazret-i Mevlânâ’ya veya Şeyh Gâlib’e atfedilen

“Āh mine’l-ışk-ı ve hālātihī

Ehraķa ķalbībi-harārātihī

Mā nazara’l-‘aynü illā ğayriküm

Uķsimü bi’llāhi ve āyātihī” mısra’larını Tesmîn etmiştir.

113-a/144-b’deki 303. Gazel, Râsih’in meşhur “Üstüne” redifli gazeline bir Nazîre’dır:

Bülbül-āsā eylerüm efgān efgān üstüne
N'ola olsa gonce-ter ḥandān ḥandān üstüne

Neylesün Mişlī tesellī bulmaduḡca sākıyā
Ḥalk-ı ʿālem eyleyor bühtān bühtān üstüne

(Dîvân,113-a/114-b, 303.Gazel,1-11.beyitler)

120-b/120-a sayfalarındaki 334. Gazel de Fuzûlî'nin meşhur gazeline bir Nazîre'dir:

Benüm bu düdu āhımdan nigāruñ şem'ci yanmaz mı?
Niğāh-ı çeşm-i ḥummārı ʿaceb kim nāza ḡanmaz mı?

Gehī luṡfuñ gehī cevruñ getirür Mişli āvāza
Şebān rüz eyleyüb ta'cîz ʿaceb olma uşanmaz mı?

(Dîvân,120-b/120-a, 334.Gazel, matla've makta' beyitler)

Dîvân Şiiri'nin son dönemlerdeki otorite isimlerinden biri olan Yenişehirli Avnî Beğ'in Mişlî Dîvânı için gazel nazım şeklinde yazdığı "Takrîz", Seyyid İsmail Hakkı'nın san'atkârlığına, şairliğine şahitlik eder ki, İsmail Hakkı burada Fars Şiiri'nin otoritelerinden Sâ'ib'e benzetilmiştir:

Dîvân-ı şî'ri Mişli-i Şâ'ib-ṡabî'atuñ
Gencîne-i ḡayāli gibi bî-mişāldür

Nā-ḡānde bir kemînesi şāḡib-kitāb olur
ʿAvnî bu da kerāmet-i Munlā Celāl' dür

(Dîvân,124-b,Takrîz Gazeli,matla' ve makta' beyitler.)

Sonuç olarak, Mevlevî olması dolayısıyla Farsça'yı bildiği, ki Mesnevî Farsça'dır, kullandığı remizlere, mazmûnlara bakılırsa, tarîhî ve efsânevî kahramanları ve bilhassa Fars Tarihi'nin ve Edebiyatı'nın meşhûr sîmâlarını iyi tanıdığı; Peygamberler'in kıssalarından yaptığı telmîhlerle de Siyer ve Tefsîr ilminden nasipli olduğu; Mevlevîlik Tarîkati'nin zihniyetini, inançlarını, gereklerini, zevkini ve estetiğini dili, üslûbu ve mazmûnlarıyla çok iyi bildiğini ve yaşadığını ve bu sebeple de aklî ve naklî ilimlerin yanında Bâtınî ilimleri yani tasavvuf ilimlerini de iyi bildiği anlaşılmaktadır. Kaldı ki, Yenişehirli Avnî Beğ'in de dîvânın sonundaki takrîz gazeli bunu teyid etmektedir.

1.3 Seyyid İsmail Hakkı'nın Eserleri:

Seyyid İsmail Hakkı'nın, bizim ulaşabildiğimiz tek eseri, transkribe ettiğimiz Dîvânı'dır. Bu dîvân da Müellif Nüshası değil, Üniversite Kütüphânesi'nde Yazma Eserlerde 318 Numarada kayıtlı nüshadır. Müellif Nüshası da kayıtlarda yoktur.

Bu nüshanın, Müellif Nüshası'ndan istinsâh edilip edilmediğini bilemiyoruz. Dolayısıyla bu nüshadaki tertîp, imlâ, vezin hataları nüshanın katibine aittir, demek doğru olan yoldur. Dîvânın kayıtlardaki tek nüshası olan bu Üniversite Nüshası, baştan sona imlâ hatalarıyla doludur. Bu sebeple bu hataları köşeli parantezle “[]” göstermek, hataların sayılamayacak kadar çok olması sebebiyle mümkün değildir ve karışıklığa da yol açacağından, biz doğru şekilleriyle okuduk ve yazdık. Az sayıdaki düzeltilebilir hece noksanlıklarını ve anlam hatalarını köşeli parantez içinde gösterdik. Bunlardan bazıları aşağıdadır:

4-a/4-b sayfalarındaki Na't'ın başlığındaki düzeltme:

DER-NA^cT-İ KURRATÜ'L-^cAYN[EYN] CENĀB-I İMĀM-İ HÜSEYN

28-a/29-a sayfasındaki Tahmîs'in başındaki düzeltme:

TAḤMĪS-İ ĞAZEL-İ LEYLĀ ḤĀNİM EL-MEŞHŪR[E] ŞĀḤĪB[ET]İ'D-
DĪVĀN RAḤMETU'LLĀHĪ ʿALEYH[Ā]

19-b'de 4. Bend'deki düzeltme:

Varlığından şoyunub ʿışk yolına ikrār vir
Maḥrem olmaqlığa esrār-ı Ḥudā'ya ser vir
Tāb-veş her dü-cihān[da] nefesinden fer vir
Gel ḥaḳīḳatde şalın ʿışkile tāze ter vir
Dü-cihānda eger altun ola dırsen nāmuñ
Sikkesi altına gir Ḥazret-i Mevlānā'nuñ

56-b sayfasında, 7. Beyitteki düzeltme:

Cām-ı vaḥdet nūş [idüb] mestāne ol
Seyl ğubārı Mişliyā dilden göz ac

Dīvân'daki imlâ hatalarını şöyle maddeleyebiliriz:

Kelimelerde ve tamlamalardaki hatalara örnekler:

6-a sayfasında 1. beyitte, 8-b sayfasında 4. beyitte, 29-a sayfasının son mısra'ında, 29-b sayfasında 10. mısra'da, 36-b sayfasında 1. mısra'da, 37-a sayfasının son beytinde, 63-a sayfasında 9. beyitte, 64-a sayfasında 11. beyitte, 107-a sayfasında 2. beyitte ve 107-b sayfasında 6. beyitte yazılı olan “Nehāru'l-leyl” tamlamasını “Nehāru leyl” olarak deĝiştirdik.

2-b sayfasında 3. beyitte, 16-b sayfasında 6. mısra'da, 40-a sayfasında 7. beyitte ve 44-b sayfasında 13. beyitte yazılı “Cüdü's-seḫā” tamlamasını “Cüd ü seḫā” olarak deĝiştirdik

2-a sayfasının 9. beyitindeki Âyet-i Kerîme’de geçen ve noktalı hâ [h] ile yazılı “Ĥâlîķun” kelimesini, noktasız “he” ile değiştirdik.

Harf hatalarına örnekler:

Noktalı hâ [hâ-i mu’ceme, ĥ/Ĥ] ile yazılması gerektiği hâlde noktasız hâ [h/H, yani hâ-i mühmele] ile yazıldığı için doğru Şekilleri yazılan kelimelerden bazıları:

“Ĥalecân, ĥummâr, Ĥunkâr, maĥmûr, ĥandân, ruĥŐat, ĥâme, Muĥayyer, ĥayâl, ĥâver, ĥâverân, endâĥt, maŐhara, maĥfî, ĥulyâ, ĥayâl, ĥâtem, Ĥadîce, Őehâ, ĥavâĥır, ĥızmet, ĥırmen, ĥaĥâ, ĥâl [“beñ” anlamında], muĥammes, taĥmîs, taĥt, ĥaste, baĥt, maĥbaĥ, ĥurrem, Züleyĥâ, ĥırķa, küstâĥ, Ĥalîl, ĥuddâm, ĥande, raĥne, faĥr...”

“Zel” [z/Z] harfi ile yazılması gerektiği hâlde “Ze” [zâ-i mu’ceme] harfi ile yazıldığı için doğru Şekilleri yazılan kelimelerden bazıları:

“Zerre, ĥızmet, ‘Azrâ...”

“Ze” [zâ-i mu’ceme] harfi ile yazılması gerektiği hâlde “Zel” [z/Z] harfi ile yazıldığı için doğru Şekilleri yazılan kelimelerden bazıları:

“Zâvîl, zülf, Zeyneb, zâhid, zühd, zühhâd, müstezâd, zencîr...”

Bunlardan başka “ârzû, tazmîn, ğaraĥ, intizâr, medĥûŐ, ülfet, üstâd, ĥâŐâ, âzâd...” kelimelerinin imlâlari düzeltilmiştir.

Dîvân’ın bir çok yerinde “belirtme hâli eki”ni gösteren “ye” harfi yazılmamıştır. Meselâ, 25-b/26-a sayfalarındaki Esrâr Dede’nin bir gazelinin Tahmîsindeki “-âr” zengin kâfiyesinden sonraki redif görevli “-ı unutma” grubundaki belirtme hâli ekleri hiç yazılmamıştır.

Toplam 447 şiiirden oluşan Dîvân, mürettep olmadığından, Mürettep Dîvân esaslarına göre tertîp ettik. Şiirlerin yerleri değiştiiğinden, sayfa numaralarını gereken yerlerde, her nazım şeklinin sayı numarasının yanına köşeli parantez içinde gösterdik

2. BÖLÜM

SEYYİD İSMAİL HAKKI'NIN ŞİİRLERİNİN EDEBÎ AÇIDAN İNCELENMESİ:

A. Şekil, vezin, kâfiye; dil ve üslup, edebî sanatlar

2.1 Nazım şekilleri:

Mislî Dîvânı'nda, dîvânın en sonundaki Yenişehirli Avni Beğ'in Gazel nazım şekliyle yazdığı Takrîz dahil, toplam 447 şiiir vardır. Seyyid İsmail Hakkı Efendi, Klasik Şiirin kurallarına bağlı kalmış, İbrâhîm Şinâsi başta olmak üzere, Ziya Paşa, Namık Kemal gibi Dîvan Şiiri'nin nazım şekillerini muhteva ile birlikte şeklini değiştirenlerle aynı zamanda yaşamasına rağmen, Mevlevîlik meşrebinden kaynaklandığı düşünölebilecek klasik ve gelenekçi bir anlayışla, asla bu yenileşme ve başkalaşma taraftarı olmamış, bilakis, Klasik Şiirin en mühim temsilcilerindeki titizliği hatırlatan hassasiyeti, mazmûnları kullanma başarısı, nazım şekillerindeki mahareti ile mücerredi müşahhasa yani manâyı kalıba yerleştirme becerisiyle karşımıza çıkmıştır. Dîvânındaki toplam 447 şiiirin, nazım şekillerine göre dağılımı şöyledir:

1. **Kasîde:** 21
2. **Tarih:** 2
3. **Musammâtlar:** 34 [Terkîb-i Bend: 3, Tercî-i Bend: 1, Murabba': 7, Muhammes: 3, Tahmîs: 7, Tazmîn: 2, Müseddes: 5, Müsemmen: 1, Şatranc: 1, Müstezâd: 4]
4. **Mesnevî:** 2
5. **Gazel:** 336

6. **Şarkî:** 8

7. **Mukatta'ât:** 43 [Rubâ'î: 26, Kıt'a: 3, Müfred: 14]

Gazellerin bazıları Mutavvel Gazel ölçülerindedir. 3. Gazel 29 beyit, 24 Gazel 16 beyit, 83. Gazel 19 beyit, 85. Gazel 20 beyit, 122. Gazel 16 beyit, 128. Gazel 19 beyit, 293. Gazel 18 beyit olup Mutavvel Gazel ölçülerindedir. 1. Gazel “Acrostiche” de denen “Muvaşşah Gazel” özelliklerinde ve 28 beyitlidir. Bütün nazım şekillerinde, mahlasalar, kullanılması gereken yerlerde yazılmıştır.

2.2 Vezin ve kafiye:

Şiirde âhenk unsurları vezin, kâfiye, redif, aliterasyon, asonans ve cinâstır. Türkçe’de uzun ünlülerin olmaması, zengin kâfiye için dil malzemesinin farklılığı arûz kalıplarına kelimelerin yerleştirilmesinde yer yer imâle, zihaf ve bu da olmazsa kelimelerden fedâkârlık veya ferâgati yahut manâda, hayâlde, mazmûnda bazen alakasız kelimelerin kullanılmasını icbar ettirmektedir. Usta şairlerde bile az da olsa görülen bu zafiyet, Mislî Dîvânı için de geçerlidir. Dîvân’daki arûz kusurları bu sebeplerle mazûr görülebilir. Kaldı ki bu kusurları Seyyid İsmail Hakkı Efendi’ye de mâl edemeyiz. Zîra bu nüsha Müellif Nüshası değildir. Müellif Nüshası da, daha önce yazdığımız üzere hiçbir kayıta yoktur. Bu kusurlar, bu nüshanın müstensihine yani katibine aittir. Aruz kusurları daha çok kelime noksanlığı veya fazlalığındandır. Dîvândaki 447 şiirin tamamı da arûz vezniyle yazılmıştır. Heceyle yazılan bir mısra’ dahi yoktur. Dîvân’daki arûz kusurlarının bazıları aşağıda örneklerle yazılmıştır:

Vezne uydurmak için kelimelerde yapılan değişikliklere örnekler:

Şu iki beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” arûz vezni kullanılmıştır. İlk iki beyitte “fakrile” olması gereken kelime “Mefâ’îlün” kalıbına uydurulmak için “fakırla” şeklinde değiştirilmiştir:

Menüm ‘Âl-i ‘Abâ’nuñ hâne-ķāhında seg-i kemter

“**Fakırla** fahr” idüb devlet bulub feyzinde mihmānum

(Dîvân,s.5-a,7.beyit)

“**Fakırla** fahr id”eriz dü-cihānda bende-i ışkum
Gönül gencinde dīnārum Celālī’ d-dīn-i Rūmī’ dūr

(Dîvân,s.5-a,16.beyit)

Şu dört beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” arûz vezni kullanılmıştır. Her beyitte, anlam uygunluğu bakımından “kalbim” olması gereken kelime, “Mefâ’îlün” kalıbına uydurulmak için “kulûbüm” şeklinde değiştirilmiştir:

Kulûbüm kaşr-ı bāğında gül-i hāndān-ı Şemsüm var
Yazılmış levh-ı sīnemde benüm Kur’ān-ı Şems’üm var

(Dîvân,s.6-b,16.beyit)

Dü-‘ālem içre maşşūdum bular pāyında hāk olmak
Kulûbüm pertevi cem‘iyyet-i Zeynü’l-‘abā’ dandur

(Dîvân,s.-a,8.beyit)

‘İzāruñ var iken mir‘āta bakmak ‘āşıka zülldür
Cemāl-i āftābuñla **kulûbüm** genc-i raşşāndur

(Dîvân,s.66-a,1.beyit)

Kulûbüm kabzile pürdür ne kimse rāzıma vākıf
Ġarīk-ı seyl-i eşküm şanki bir tufān olur peydā

(Dîvân,s.44-a,15.beyit)

Bu beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” arûz vezni kullanılmıştır. “Rahm” kelimesi, “Mefâ’îlün” kalıbına uydurulmak için “rahim” şeklinde yazılmıştır:

Rahim kıl nāme-i sūz-ı derūnum sīnede kayd it
Hākīkat şehrine āmed şüdin ker-vānı dil-bersin

(Dîvân,s.8-a,4.beyit)

Bu iki beyitte “ne” bağlama edatı “Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün” veznine uydurulmak için “neh” şeklinde yazılmıştır:

Neh derd temâmiyla ne ‘ıŝkuñ ele geldi

Hasret beni itmekte hemîn ‘âleme menfûr

(Dîvân,s.72-a,1.beyit)

Neh medrese vü mescid ü ne tekye bilürler

‘Uşşâka hemîn yanmasıdur ‘ayn-i ‘ibâdet

(Dîvân,s.52-a,10.beyit)

Bu beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün” veznine uyması için “rahm” kelimesi “rahim” şekliyle yazılmıştır:

Hüveydâ rûzu şeb sâkî hayâlün

Rahim kıl ‘âŝıka ‘arz it cemâlün

(Dîvân,s.91-a,9.beyit)

Bu beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” veznine uydurmak için malum ve meşhur olan “On sekiz bin âlem” tabirinin “on” sayısı atılmıştır:

Sekiz biñ ‘âlemiñ nûrı Rasûl-i müctebâdur heb

Velâyet mülkünün ŝâhı ‘Aliyyü’l-mürtezâdur heb

(Dîvân,s.50-b,11.beyit)

Arûz kalıplarının noksanlıklarına örnek beyitler:

Burada “Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün” arûz vezni kullanılmıştır. Ancak bu bendin 1. mısra’ında noksanlık vardır:

Hamdü li’llâh oldı [...] her nazar mir’âtımız

Yed-be-yed irür velāyet devletine destimüz
 Bī-meḥābā şundi cāmı oldı hüşyār mestimüz
 Bülbül-āsā vaşf-ı gül-rūyuñla geçdi vaḳtimüz
 Sırr-ı dil fāş oldı baḳ inkāra ḥācet ḳalmadı

(Dîvân,s.28-a,4.bend)

Burada, “Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün” arüz vezni kullanılmıştır. 1. beytin ikinci mısra’ında ve ikinci beytin de ikinci mısra’ında noksanlık vardır:

Piş-i nigāhumda hemîn Tübā-nihālũñ ey şanem

Vasluñ tarz-ı nev ‘uşşākiña nevres-edā

(Dîvân,s.44-b,8.Gazel,8.beyit)

Mişli gibi dest-i tehî geldüm ḳapuña ḳıl kerem

Ḳaldum heme iḥsānuña ey cüdü seḫā

(Dîvân,s.44-b,8.Gazel,13.beyit)

Kâfiye yapmak için kelimelerde yapılan değişikliklere örnekler:

Burada “ashâb/Vehhâb” kelimelerindeki “-âb” zengin kâfiyesine uyması için “Dârâ” özel ismi “Dârâb” olarak yazılmıştır:

Cân baḫş ider nigāhı ol Ğİsa-i yegāna

Leşker gibi müjenler şan şāffa durmuş **ashâb**

Vaşfında kilik-i ‘āciz ḳāşır ey ehl-i ‘irfān

Virmiş envār ‘at başdan ayağa **Vehhâb**

Vaşl-ı Bihişte nisbet olmaz nihān bu neş’e

Tahtın virür ve tâciñ gördükde çeşm-i **Dārāb**

(Dîvân,s.49-b,27.Gazel,15-17.beyit)

Ararken **kāfye**-i zā'dan ğazel-nev

Zuhûrî Misli'den efgân-ı Hâfız

(Dîvân,s.87-a,182.Gazel,6.beyit)

Dîvân'da imâle yapılan yerlere örnekler:

Zülâl-i la'l-i fâmuñ Kevşer'i sâlik-i dil-‘aţşân

Hemîşe ma‘nada **a** maqşûd olan sübhân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,16.Kasîde,4.beyit)

Berâ-yı zât-ı kıddüñle **a** türāba sūrinür cūlar

Ṭuyūrāt ü ‘Ankā’nuñ heme efgân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,16.Kasîde,18.beyit)

Dîvân'da zihaf yapılan yerlere örnekler:

Ya **küb**-ı hasret-keş-i vaqt ol o hüsn-i Yūsuf'a

Sen Züleyhâ-veş harâret göster ey âsân olur

(Dîvân,s.69-a,112.Gazel,2.beyit)

Şu beyitler de, Dîvân'daki arûz kusurlarına örnektir:

Hayder-i Kerrâr rāh-ı Muştafâ'dur şāhımız

Kutb-i devrānu zemān [...] Selmān'umuz

(Dîvân,s.74-a,130.Gazel,7.beyit)

[...]Deryāda bir Mişlī bulunsa çok midur?

Ol ki taḥīr-i ḳulūbdür anda çimenlerdeñüz

(Dîvân,s.77-b,141.Gazel,6.beyit)

Olub sultān-ı ʿşkuñ nā-gehān-ı lutfı [...]

Raḳīb-i nā-sezālardan şükür Ḥaḳḳ’a rehā meclis

(Dîvân,s.81-b,156.Gazel,1.beyit)

Sūz-i dilimüz kūşe-i mey-ḥāneye ḫalmış

Zühdī vü şalāḥ mescidü miḥrābda ḳalmış

Nāsh oluyor [...]zemāne baña dāʿim

Ḥāl-i dili terk eyleyüb efsāneʿi almış

ʿArz eylese bir sūḥte-derūn ḥālını bilmez

Bilmem nereden [...]seccādeʿi çalmış

Egninde riyā delḳı bürünmüş aña şebürüz

Taḳlīl ile dūnyāya bütün ḡulgule şalmış

Lāf ile kemāl ehli olursa ʿacebā kes

Mişlī gibi bir şāʿir-i yek-tā neye ḳalmış?

(Dîvân,s.83-a,167.Gazel)

Olmuşum derdü belā-keş ādemiyetdür ḡarāz

Sālik-i fakr olmaḳda rāḫatdur ḡarāz

(Dîvân,s.86-b,177.Gazel,12.beyit)

Āstānında nişīn olan bulur ḳadrin anuñ

Gelmedi devri zemāne-veş dīndār-ı Hakk

(Dîvân,s.90-b,192.Gazel,5.beyit)

Ka'be-i dil āstān-ı hākīdür

[...] Der bu gün bize ser-dār-ı ırışk

(Dîvân,s.90-b,193.Gazel,14.beyit)

Zahidā bāzār şanma

Mişli maḥbūb-i Peyem-ber severim

(Dîvân,s.102-a,249.Gazel,15.beyit)

Bu tekellüm eyleyen fāmında Mişlî'nün diğeri

Mişli bî-nürdan zinhār ırifān isteme

(Dîvân,s.115-b,309.Gazel,10.beyit)

Şu 112-a'daki 297. Gazel'in 1. beyti ve diğeri beyitlerinin 2. mısra'ları "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" kalıbıyla, 1. mısra'ları ise "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" kalıbıyla yazılmıştır:

Ey dilā gel ṭālibāne cāy-penāh

Ol ḥaber-dār sālikāne cāy-penāh

Maṭlabı fi'l-cümle eşyā zāhidānu ābidūn

Dāmenūñ ṭut ārifāne cāy-penāh

Cān nişār it ḥızmetin kıлмақ temāmıyla müdām

Āşık iseñ āşıkāne cāy-penāh

Merd iseñ meydān-ı ırışkda ol fidā-kār-ı zemān

Қoyma elden cām-ı cāna cāy-penāh

Ṭoğrı söz ister iseñ benden bu şeb gel gūş kıl

Mişli-i derd-i dilāna cāy-penāh

(Dîvân,s.112-a,297.Gazel)

Seyyid İsmail Hakkı'nın Dîvânı'nda kullanılan arûz kalıplarının, kullanıldığı manzûmelere göre dağılımı (A: Kasîdeler, B: Ta'rîhler, C: Musammâtlar [Terkîb-i Bendler, Tercî-i Bendler, Murabba'lar, Muhammesler, Tahmîsler, Tazmînler, Müseddesler, Müsemmen, Şatranc ve Müstezâdlar], D: Mesnevîler, E: Gazeller, F: Şarkîlar, G: Mukatta'ât [Rubâ'iler, Kıt'alar, Müfredler], H: Takrîz olarak yazılan 1 Gazel olmak üzere, aşağıdaki tablodadır:

VEZİNLER		MANZÛMELER								SONUÇ
		A	B	C	D	E	F	G	H	
1	<i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i>	12		8	2	169	2	23		216
2	<i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i>		2	3		15	2	3		25
3	<i>Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün</i>	9		13		87		13		122
4	<i>Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Fe'ülün</i>			2		10				12
5	<i>Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün</i>			1		36		3		40
6	<i>Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün</i> <i>Mef'ülü/Fe'ülün</i>			2						2
7	<i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i> <i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i>			1						1
8	<i>Müstef'ilün/Müstef'ilün</i>						3			3
9	<i>Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün</i>					10				10
10	<i>Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün</i>					2				2
11	<i>Müstef'ilâtün/Müstef'ilâtün</i>					4				4
12	<i>Müstef'ilün/Fe'ülün/Müstef'ilün/Fe'ülün</i>					1				1
13	<i>Müfte'ilün/Fâ'ilün/Müfte'ilün/Fâ'ilün</i>					1				1
14	<i>Mefâ'ilün/Mefâ'ilün</i>						1			1
15	<i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i> <i>Müstef'ilün</i> <i>Müstef'ilün</i> <i>Müstef'ilün</i>			1						1
16	<i>Mef'ülü/Fâ'ilâtü/Mefâ'ilü/Fâ'ilün</i>								1	1
17	<i>Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün</i>							1		1
18	<i>Müfte'ilün/Müfte'ilün/Fâ'ilün</i>			3						3
TOPLAM		21	2	34	2	337	8	43	1	447

Dîvân'daki toplam 447 şiirinin çoğunda zengin kâfiye ile redif beraber kullanılmıştır. Redifsiz şiir çok azdır. Türkçe kelimeler, yapı ve ses özellikleri gereği zengin kâfiyeye müsait olmadığından, kâfiyeler daha çok Arabça ve Farsça isim ve isim cinsinden kelimelerle yapılmış, rediflerdeki Türkçe kelimelerde genellikle yardımcı fiiller, fiilimsiler, ismin hâl ekleri ve bazı edatlar kullanılmıştır. Dîvân'da, Türkçe'ye en uygun olan revî yani yarım uyak yok denecek kadar azdır. Cinâslı kâfiye hiç yoktur. Aşağıda, dîvânın farklı yerlerinden seçilen ve çeşitlerine göre gruplanan kâfiye ve redif örnekleri yazılmıştır:

Yarım kâfiye+Redife örnekler:

Mı᠑᠑haf-ı rûyuñdaki ᠑a᠑᠑tuñ o᠑unsın **ba'᠑de-zîn**

‘Arz-ı ᠑âl-i su᠑᠑te-gân nîrâna yansın **ba'᠑de-zîn**

Kâle-i ᠑üsnüñ behâ-yı dün ile virme ᠑ehâ

Nev-hevesler zehr-i istiğnâya ᠑ansın **ba'᠑de-zîn**

(D.s.105-b, Gazel 263/1-2.beyit)

Tam kâfiyeye örnekler:

᠑ıl ᠑efâ'at bir güzîde gevheri zü'l-kibriyâ

᠑üretüñ na᠑᠑ı hemî᠑e ‘ilm içinde reh-nümâ

Süre-i “Ve'l-Leyl” ᠑urrañ va᠑fîdur ᠑arfen be-᠑arf

᠑âmeti serv-i nihâlüñ oldu Sidrü'l-Müntehâ

(D.s.2-b, Kasîde 4/1-2.beyit)

Ba᠑r-i ġamda mevc urur seyl-âb-ı e᠑küm dem-be-dem

᠑ek dili ᠑o᠑᠑a kenâra ᠑â᠑îb-i lu᠑f u kerem

Çalmadı zerre tüvānum tīg-ı müjgānum benüm
Eyle fermān bir gün evvel eyleyüm rāh-ı ‘adem

(D.s.101-b, Gazel 247/1-2.beyit)

Tam kâfiye+Redife örnekler:

Bülbül bırağub gül-şeni şahrālara düşmüş
‘Aqlın yitirüb hicrile ferdālara düşmüş
Bilmez mi ‘aceb meclis-i dil-dārını bunda
Hayfā tehī bir vāle-i hulyālara düşmüş

(D.s.83-b, Gazel 165/1-2.beyit)

Bu bende-i nāmına himmet saña maḥşüş
Derd-i dile dermānu selāmet saña maḥşüş

Ben bilmez idim ‘ıṣṣku meḥabbet ne cevāhir?
Bimārına iḥsān u ‘ināyet saña maḥşüş

(D.s.84-a, Gazel 170/1-2.beyit)

Zengin kâfiyeye örnekler:

“Küllü şey’in hālikün” vü bī-zevālü zü’l-Celāl
‘Arş ü Kürsī vü melā’ik buldı ‘ıṣṣıyle kemāl

Eyleyüb izhār şun‘un Ādem’i kıldı icād
Perde-i mir‘āt-i vechiñ eyledi bī-şek güşād

(D.s.2-a, Kasīde 2/1-2. beyit)

Zengin kâfiye+redife örnekler:

Günde biñ dürlü günāh-ı nev icād itmekdeyüm
Gayrıya hem-pālīgıkla çok fesād itmekdeyüm

albimiñ mir'atını her dem **sevād itmekdeyüm**
 Āfet-i varlıqla cismüm **key-ubād itmekdeyüm**
 Yā Muammed baña imdād eyle Allāh ıkına

(D.s.3-a,3.bend))

Mūznibüm eyle **efā'at yā Rasūla'llāh amān**
 ıl kerem eyle **ināyet yā Rasūla'llāh amān**

Sulıya mehūr efā'at cürm-i bī-add ācizüm
 āme-i defter-ekāvet yā Rasūla'llāh amān

(D.s.4-a, Kasīde 6/1-2.beyit)

alāt-i ıkda **ezkārüm Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür**
 Gönül bāğında **göl-zārüm Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür**

Ne derc itdümse evrā-ı perīāna ser-ā-ser heb
 Heme nazm-ı **güher-bārüm Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür**

(D.s.5-b, Kasīde 11/1-2.beyit)

ık ile begüm āıı dīvāneye **dönmüş**
 Yanmada dili sūz ile pervāneye **dönmüş**

Bir bende-i ednāyı apuñda anı hıfz it
 Gör ālını bir kūe-i vīrāneye **dönmüş**

(D.s.84-b, Gazel 169/1-2.beyit)

2.3 Dil ve Üslûp:

Mislî Dîvânı'nın dili, Seyyid İsmâil Hakkı'nın Mevlevî olması sebebiyle baştan sona Mevlevîlik anlayışının mazmûnları, remizleri ve işaretleriyle doludur. Bilhassa, dîvânın aslı ve merkezi diyebileceğimiz Ehl-i Beyt ve Ashâb-ı Kirâm sevgisinin coşkun bir edâ ve taşkın bir iştîyak ve aşkla dillendirildiği yüzlerce beyitte, Ehl-i Beyt'in şânında nâzil olan ve tasavvuf meşrepli bütün dîvân şairlerinin de iktibâs ettiği âyet-i kerîmeler ve hadîs-i şerîfler yazılmış ve bu kısımlarda üslûp, ancak erbabının tadabileceği ulvî bir zevk, bu aşkla bakabilenlerin görebileceği nûrlarla süslenmiş kudsî bir renk hâlinedir. Bu zevkte ve renkte el değmemiş hayâllerin, çağrışımların, imajların yanık nefesi vardır:

Hânedân-ı Ehl-i Beyt'ün bir seg-i ednâsiyum

Gayrıla haşr eyleme bu 'abdiñi tekrâri kes

(Dîvân,79-a, 151.Gazel,14.beyit)

Hakîkat gevheri nûr-ı Muhammed dînüm imânum

Ebû Bekrû 'Ömer 'Osmânu Hayder Şâh-ı devrânüm

(Dîvân,97-b, 231.Gazel,1.beyit)

Berâ-yı zât-ı kıddünle türâba sūrinür cūlar

Ṭuyūrât ū 'Ankâ' nuñ heme efgân-ı dil-bersin

(D.s.7-b, Kas.16/1. beyit)

Gerdânuñda bir dizi dürdâne mi nûr-ı siyâh?

Birikmiş micmerde 'ūd-āsâ ṭurur fūlfüllerün

(D.s.93-a, Gazl.210/4. beyit)

Mislî Dîvânı'da atasözleri çok az olmakla beraber deyimler çoktur. Bu deyimler, günlük hayattan, sokaktan, cemiyetten sesler ve renkler taşır. Nedîm'deki, Enderûnlu Vâsif ve Fâzıl'daki Mahallîleşme'yi hatırlatan bu hava, Gâlib Dede'nin Sebki Hindî üslûbunun dîvândaki etkisinin altından sızmayı başarmıştır:

Her kesîñ bir dürlü bāzārı gönülde maḥfîdür

Añlaşılmaz ‘aql u pindār ile pinhān-ı şafā

(D.s.45-b, Gazl.11/1. beyit)

Ḥātırur vîrānedür ābād şeklin gösterür

Ba‘de-zīn Başra ḥarāb Bağdād şeklin gösterür

(D.s.65-b, Gazl.96/1. beyit)

Ḥaṭ-ı ḥālūñden almış nokṭa-i nergis **boyun bükmüş**

Şararmış sünbül ü rayḥān dil-i şādān-ı dil-bersin

(D.s.8-a, Kas.16/15. beyit)

Pehlevān-ı Rüstem-i nazmıñda Mişlî yok kuşūr

Bilmeyenler kıymet-i eş‘ārı elbet **tel kırār**

(D.s.72-b, Gazl.122/16. beyit)

Şerāb-ı ırşkı nüş eyle yed-i dil-berden **ırşk olsun**Tehî koyma gönül sāğarını ḥumlardan **ırşk olsun**

(D.s.105-b, Gazl.262/1. beyit)

Gönül bir şūḥa meftündür feḫaṭ aḡyār **el taḫdı**Gül-i ruḥsāra üftāde olaldan ḥār **el taḫdı**

(Dîvân,s.118-b,7.beyit)

Seyyid İsmail Hakkı, yaşadığı zamanın Mevlevîlik Tarîkati'nin îcaplarından olarak, Mevlevî âyînlerini, bu âyînlerdeki mûsikî makamlarının isimlerini kullanarak şiirini âdetâ “raks” ve “simâ” ettirmiştir. Bu raks ve sima', aliterasyonların, asonansların şeklen desteğindedir ve Mevlevî âyinlerinin şiirde icrâ edilmesiyle de ses ve nefes olarak desteğindedir. 12-b/15-b sayfalarındaki 54 beyitlik Kasîdesinde “Râst, Rehâvî, Sâz-kâr, Sûz-i dil-ârâ, Râst-ı Cedîd, Penc-geh, Nikrîz, Nihâvend, Nev-eser, Sûz-nâk, Mâhûr, Zâvîl, Şevk-ı dil, Hicâz-kâr, Çâr-gâh, Uşşâk, Sabâ, Bayâtî, İsfehân, Hümâyûn, Nişâbürek, Reh-revân, Sultân-ı Irâkî, Hüseyinî, Hisâr, Gerdâniyye, Arazbâr, Şeh-nâz, Muhayyer, Pûselik, Evc, Enver, Hüzzâm, Se-gâh,

Mârûnâk, Karcıġâr, Aşîrân, Şet-Arabân...” olmak üzere Arab, Fars ve Türk makamlarının çoğunu telmîh, kinâye, tenâsüp ve tevriye yollu yazmıştır. Ayrıca, 17, 19, 35 ve 66. Gazelde de bu makamları aynı yollarla kullanmıştır:

Gül-şen içre Râst geldüm bir Rehāvî dil-bere
Sâz-kâr itdi figānum geçdi naġmem mermere

Ĥ^âb-ı rāhat mı virür Sûz-i dil-ârâ ‘âşîka
Aldırub Râst-i Cedîd’i Penc-gehde ezbere

(Dîvân,21.Kasîde, 1-2. beyit)

Sûz-nâk oldı figānum Evc-i ‘ışkuñda bu şeb
Yandurur belki sipihri vaşlıñı eylese Nevâ

(Dîvân,17.Gazel,3. beyit)

Mislî Dîvânı’nın en hâkim renginin seyredildiği ve en otoriter sesinin işitildiği üslûbunda, çoğunluğu Mevlevî olan ve bu zevkin geleneğinde yetişen Şeyh Gâlib Dede’nin nefesi; Leylâ Hanım’ın aklının nezâfeti ve rûhunun nezâketi; Esrâr Dede’nin İlâhî davete icâbetindeki iştiyâkı ve samimiyeti; Vîrânî’nin ve Melek Efendi’nin zarâfeti; Dervîş Sabri’nin kalender mizâcı ve asâleti; Hâfız-ı Şîrâzî’nin manâdaki rikkati ve şekildeki dikkati ve en önemli ve en bâriz olarak da Mevlevîlik anlayışına ve inancına teslimiyetinin, kabulünün ve zevkinin şekilde ve manâda oluşturduğu kendine has rengi ve sesi vardır. Nitekim, İsmail Hakkı, dîvânının 28-a/29-a sayfasında Leylâ Hanım’ın bir gazelini, 25-b/26-a’da Esrâr Dede’nin bir gazelini, 29-a/29-b’de Vîrânî’nin bir gazelini, 28-a/28-b’de Melek Efendi’nin bir gazelini, 26-b/27-a’da Dervîş Sabri’nin iki gazelini ve 27-b/28-a’da da Fuzûlî’nin bir gazelini Tahmîs etmiştir. 30-a/30-b’de Esrâr Dede’nin “Senden özge yâr ile gösterme ünsiyet bana.” mısra’ını Tazmîn etmiştir. 23-a/25-a sayfalarında da Hazret-i Mevlânâ’ya veya Şeyh Gâlib’e atfedilen

“*Āh mine’l-ışkı ve hālātihī*
Ehraqa kalbībi-ħarārātihī
Mā nazara’l-‘aynü illā ğayriküm
Uksimü bi’llāhi ve āyātihī” mısra’larını Tesmîn etmiştir.

113-a/144-b’deki 303. Gazel, Râsîh’in meşhur “Üstüne” redifli gazeline bir Nazîre’dir:

Bülbül-āsâ eylerüm efgân efgân üstüne
 N’ola olsa ğonce-ter ħandân ħandân üstüne

Neylesün Mişlî tesellî bulmaduğca sâkıyâ
 Halk-ı ‘âlem eyleyor bühtân bühtân üstüne

(Dîvân,113-a/114-b, 303.Gazel,1-11.beyitler)

120-b/120-a sayfalarındaki 334. Gazel de Fuzûlî’nin meşhur gazeline bir Nazîre’dir:

Benüm bu düdu âhımdan nigāruñ şem’i yanmaz mı?
 Nigāh-ı çeşm-i ħummāri ‘aceb kim nāza ŝanmaz mı?

Gehî luţfuñ gehî cevriñ getirür Mişli āvāza
 Şebân rüz eyleyüb ta’cîz ‘aceb olma uşanmaz mı?

(Dîvân,120-b/120-a, 334.Gazel, matla’ve makta’ beyitler)

Seyyid İsmâil Hakkı, dîvânında aşığdaki Farsça mısra’lardan ve Hazret-i Mevlânâ’ya veya Şeyh Gâlib Dede’ye atfedilen Arabça bir kıt’a dışında Arabça ve Farsça mısra’ veya beyit yoktur. Ancak, bu, üslûbunun ve dilinin sâde olduğunu asla göstermez:

“Ki dāned cüz-tū feryād-ı dil āh ü en ĩnem h ĩ”

Çi mümkin bulmağa nām-ı feraħ ƣalb-i ģazĩnem hĩc

(Dĩvān,s.56-a,6.beyit)

Hāl-i mā der-rāh-ı ıřƣ sūķĩ tũ d ĩl

Rūz-be-rūz oldu ciger-sūzum mezĩd

(D.s.59-a, Gazl.77/1. beyit)

Ƙıl kerem eyle tenezzũl ey şanem

Tũ biyā ģā ģr-be-dest Miş ĩbed ĩl

(D.s.59-a, Gazl.77/6. beyit)

Āh mine’l-ıřƣı ve ģālātih ĩ

E ģraģa ƣalb ĩbi- ģarārūtih ĩ

Mā nazara’l-ıynũ illā ģayrikũm

Uģsimũ bi’llāhi ve āyũ tih ĩ

(Dĩvān,s.23-b,1.bendden.)

Misłĩ Dĩvānı, bařtan sona Arabģa ve Farsģa kelimelerle yũklũ ve Fars Dili’nin kurallarıyla örũlmüş yüzlerce terkĩb ve tamlamalarla doludur:

Bende-i sultān-ı ıřƣuz ıřƣık-ı řeydā bizũz

Sālik-i sāģar-keş-i ģuddām-ı Mevlānā bizũz

şöhret-i dũnyā degũldür ƣalb-i sũģte-dillerũĩ

İnfışal-i yār-i taģrĩr-i āteř-i kübrā bizũz

(Dĩvān,s.73-b,8-9.beyit)

Veliyyũn Vāli bā-Mevlā ıAliyyũn ıĀli bā-a’lā

Ĥafıyyũn Maĥfiyyũn ihfā Muĥĩtũn baĥr-i bĩ-pāyān

Kemāl-i kuds-i Rabbānī vişāl-i nūr-ı Sübhānī

Cemāl-i sırr-ı nūrānī firāk-ı kurbе-i hübān

(Dîvân,s.2-a,5.beyit)

Ülker-i vaqt-i seher kevkeb-i nūr-ı ‘aynuñ

Leyle-i Kâdr’i mehî-tâb-ı se‘âdet sende

(Dîvân,s.111-a,5.beyit)

Türkçe kelimelerin de kullanıldığı Farsça tamlamalara örnekler:

Sâkıyâ hem ayrılık “Hubb-i vatan” zulm-i felek

Mürğ-ı gönlüm lānesin itdi hārāb-ender-hārāb

(Dîvân,s.11-b,10.beyit)

Hāne-kāhında şadākatde buluñ it hızmеt

Der-i yoklukda muķīm ol ire dest-i himmet

(Dîvân,s.19-b,1.beyit)

Āfet-i varlıkla cismüm key-ķubād itmekdeyüm

(Dîvân,s.3-a,19.mısra’)

Belā-yı hicr-i mübremmiş **ırağ-ı nezd-i yār** olmaķ

Müşerref oldı çeşmüm çok şükür dîdār ile imşeb

(Dîvân,s.48-b,4.beyit)

Ki luţfuñ bî-nihāyet baħr-i ‘ummāndur gedāyāna

Dudağ-ı Kevşerüñ dil-teşneyim haylî zemān-āver

(Dîvân,s.79-b,2.beyit)

2.4 Edebî Sanatlar:

Dîvân şiirinde sanatsız bir beyit hemen hemen yok gibidir. Seyyid İsmail Hakkı Efendi, bilhassa Kasîdeler kısmında edebî sanatları çok yoğun olarak kullanmıştır. Dîvân'ın çeşitli yerlerinden seçilen bazı örnekler aşağıdadır:

Hüsn-i Ta'lîl:

Meşâm-ı hâtırüm bû-yi mehabbet eyledi altûn
 ‘Abîr-i müşg-i Tâtâr’um Celâlî’ d-dîn-i Rûmî’dür
 (D.s.5-b, Kas.11/11. beyit)

Berâ-yı zât-ı kıddüñle türâba sürinür cûlar
 Tıyürât ü ‘Ankâ’nuñ heme efgân-ı dil-bersin
 (D.s.7-b, Kas.16/1. beyit)

Muht-ı baħr-i feyzuñla sözüñ gevher-feşân oldı
 Göñül bâğı güşâd oldı bihiştü gül-sitân oldı
 (D.s.8-b, Kas.17/10. beyit)

Ruhsâr-ı âlüñ pertevi kâşânemi pür-nür ider
 Meh-tâbu şem‘-i hâvere kılmam nazâr ey cân-fezâ
 (D.s.44-b, Gazl.8/5. beyit)

Derûna lâle dâğ urmuş idelden vaşlıñı ızkâr
 Meşâmm-ı hâtar-ı gonce ‘abîr-i pür-feşân oldı
 (D.s.8-b, Kas.17/12. beyit)

Ƙadîm olmağlığa hâcet degül sâlikle hâlvette
 Hemîn bād-ı şabâ tağsîm-i feyza kâr-bân oldı
 (D.s.9-a, Kas.17/8. beyit)

Eṭrāf-ı ḥüsnüñ bāğını bir kez temāşā itmege

Pişümdedür peyk-i şabā cevlanuma sensüñ sebeb

(D.s.50-b, Gazl.30/4. beyit)

Bāğ-ı ruḥsāruñ görelden ey gül-i şad-berg-i nāz

Ta o demden Cenneti'l-Meṣvā nedür bilmem nedür?

(D.s.61-a, Gazl.85/2. beyit)

Gerdānuñda bir dizi dürdāne mi nūr-ı siyāh?

Birikmiş micmerde ʿūd-āsā ṭurur fülfüllerüñ

(D.s.93-a, Gazl.210/4. beyit)

Gül-femiñden nüş kılsun Selsebilü Kevser'i

Gitmesün uzaklara laḳ-i bedaḥşān isteyen

(D.s.105-a, Gazl.264/3. beyit)

Hem şekāyık kān-ı yāḳūt laḳlinüñ teṣṣīridür

Lālenüñ ḥün ile bağrını bedaḥşān itdiren

(D.s.105-a, Gazl.265/2. beyit)

İrsāl-i Mesel:

Añladum māhiyyetüñ bir nebzesin ey meh birāz

Keselim Āydın ʿabāsı olmasun ḥāmem dırāz

(D.s.21-b, Tk.Bnd..1/1. bend)

Her kesin bir dürlü bāzārı gönülde maḥfidür

Añlaşılmaz ʿaḳl u pindār ile pinhān-ı şafā

(D.s.45-b, Gazl.11/1. beyit)

Meşeldür **dü gönül yeg olsa dünyâyı harâb eyler**

Meḥabbet germ olub nāza Zāvil-i yār ile imşeb

(D.s.48-a, Gazl.23/4. beyit)

Rāh-ı maqşūda varılmaz zūr ile zarb-ı meşel

Dāmen-i teslīme el ur görelüm n'eyler ḥabīb?

(D.s.50-a, Gazl.28/4. beyit)

Ḥātırum vīrānedür ābād şeklin gösterür

Ba'de-zīn Başra harâb Bağdād şeklin gösterür

(D.s.65-b, Gazl.96/1. beyit)

Bu meşeldür **kul kuşürsuz olamaz bir ān hīc**

Anı mestür eylemeklik zāt-veş huşyāredür

(D.s.63-a, Gazl.90/3. beyit)

İsti'âre:

Ān pelīd ḥūk ḥar-seri nice saña tīg çekdi ki

Sen bu dīnde reh-nümā-yı pīşvāsın yā Ḥüseyn

(D.s.4-a, Kas.8/5. beyit)

Ḥaṭ-ı ḥālūnden almış noқта-i nergis boyun bükmüş

Şararmış sünbül ü rayḥān dil-i şādān-ı dil-bersin

(D.s.8-a, Kas.16/15. beyit)

Ḥilāf-i Şer'ile ḥalkı tuzağa tutmasun ol ḥar

Kelāmından olur ma'lūm beytinden 'ayān oldı

(D.s.9-b, Kas.17/5. beyit)

Sākıyā nīm-sāğar-ı ikrāma mazhar olmadum

Hāşılı hayretde kaldum ey haķıķı māh-tāb

(D.s.11-a, Kas.20/16. beyit)

Bu şeb bir mehle ülfet eyledüm ki āşnā yoķdur

Velākin tarzı etvārı güzel ammā şafā yoķdur

(D.s.36-a, Mur.1/4. beyit)

İştikāk:

Raḥīmün raḥmet-i Raḥmān Ḥakīmün ḥikmet-i ʿummān

Naʿīmün niʿmet-i nuʿmān ʿAzīmün ʿizzet-i ʿirfān

(D.s.1-b, Kas.1/1. beyit)

Hem ʿaşā vü Mūsa-i muʿciz ü Firʿavn-i saķīm

Ḳuvvet-i Peyğam-berānū **siḥr** ü **sehḥār** mest

(D.s.10-b, Kas.19/11. beyit)

Münevvir nūrı nūrānī Müşekkir şükri şükranī

Muşavvir şuru şūrānī Cemilün Ḥālīķun ḥayrān

(D.s.1-b, Kas.1/11. beyit)

“**Nefeḥnā**” nefḥasın gūş itdi ʿāşıķlar olub ser-mest

Deriñde her biri bir gevher bir baḥr-i kān oldı

(D.s.8-b, Kas.17/17. beyit)

Gel ey zāhid dem-i ʿışķ dime **esmā müsem mā** bu

Hezārān şad-dil-i mürde “Nefeḥnā”-yı Mesīḥā bu

(D.s.109-b, Gazl.281/1. beyit)

Kinâye:

Çemen şahnında pür-hündur derün-ı lāle hasretle
Gül ü nergis güşāde olmağa fermān-ı dil-bersin

(D.s.7-b, Kas.16/3. beyit)

Halk içinde şerm-sār itdüñ beni ey gül-‘izār
Terk-i ‘āşık şānuña lāyık görölmezdi nigār

(D.s.21-b, Tk.Bnd..1/1. bend)

Perçemüm geçdi yediñe ğayrı dest uzatmasın
Rāh-ı ‘ışka bir kadem koymak muqaddemdür baña

(D.s.47-a, Gazl.20/4. beyit)

Der-i hākinde sākīnün olaldan
Açıldı Mişli gül-zār-ı meħabbet

(D.s.53-b, Gazl.46/7. beyit)

Sen de üstād olduñ ey meh cevri tecdīd itmede
Eyledi taħsīn saña da‘vā nedür bilmem nedür?

(D.s.61-a, Gazl.85/4. beyit)

Yedinde sāgar-ı vaħdet hayālinde ruħ-ı dil-dār
Sürinüb cüy-veş Mişli reh-i ‘ışkda nihān ağlar

(D.s.71-a, Gazl.121/5. beyit)

Pehlevān-ı Rüstem-i nazmında Mişli yok kuşūr
Bilmeyenler kıymet-i eş‘arı elbet tel kırār

(D.s.72-b, Gazl.122/16. beyit)

Şerāb-ı ʿıŝk-ı nūŝ eyle yed-i dil-berden ʿıŝk olsun

Tehī koyma gönül sāğarını humlardan ʿıŝk olsun

(D.s.105-b, Gazl.262/1. beyit)

Nihāyetsiz ŝafā ʿıŝkuñ muhibb-i ŝādıka dil-ber

Mey-i ʿıŝkuñ ile leyl ü nehār sūzāna ʿıŝk olsun

(D.s.107-a, Gazl.273/2. beyit)

Leff ü Neşr:

Çapanub ʿayn-ı ʿadū oldı güŝād çeşm-i derün

Serpilüb rahmet-i Haqq nūrına talmakda cihān

(D.s.23-a, Kas.18/4. beyit)

Ser-te-ser kındıl-i rahşānla menārān tonanub

Eyledi ŝaʿŝaʿası ārz u semāda lemeʿān

(D.s.23-a, Kas.18/5. beyit)

Rāh üzreydi gönül-i Yaʿküb seyl-i çeşm ile

Mıŝr-ı ʿıŝkuñ Yūsuf-ı dil-şehr-yārum geldi ya

(D.s.46-a, Gazl.14/6. beyit)

Faşl-ı behār hıttı zeyn eyledi bu bāğı

Eşcār-ı feyz için dökmekte Mişlī gül-āb

(D.s.50-a, Gazl.27/9. beyit)

Her dü-ʿālem mihrini iħrāc idüb dilden heme

Āstān-ı hāk-i dil-ber intizārumdur benüm

(D.s.99-b, Gazl.240/2. beyit)

Nūr-ı velāyet ki o Dāmād-ı Peyem-ber-i ʿIşk
Hem ʿAlī İbn-i Ebī Ṭālib-i Ḥayder severim

(D.s.102-b, Gazl.250/4. beyit)

Mecâz-ı Mürsel:

Menbaʿ-ı feyzum diyü enhār iderken eşkümi
Gevher-i çeşm-i sefid laʿl-i bedaḥşān oldı heb

(D.s.50-a, Gazl.29/3. beyit)

Bir fitneye bend olmuşum dünyā güler ben ağlarum
Ḳalbimdedür nār-ı Caḥīm ʿuḳbā güler ben ağlarum

(D.s.99-b, Gazl.239/1. beyit)

Baḥr-i ğamda mevc urur seyl-āb-ı eşküm dem-be-dem
Çek dili ḥōşça kenāra şāḥib-i luṭf u kerem

(D.s.101-b, Gazl.247/1. beyit)

Aşmasuñ gerdānına dür-i cevāhir Nāşırā
Ḳalbi ḳara olanuñ gönünde envār istemem

(D.s.102-b, Gazl.251/17. beyit)

Mübālağa:

Yazarsam dūd-ı āhumla bu On iki İmāmān'ı
Yanar kilküme yed'üm üzre ṭutuşur belki dīvānum

(D.s.5-a, Kas.10/5. beyit)

Sāḳıyā bu ibtilānuñ intihāsı yok mıdır?
Var mı ʿuḳbāda ʿaceb bundan eşed derdü ʿazāb?

(D.s.11-b, Kas.20/10. beyit)

Sitem sözlerle bağrum oldı pür-ḥūn

Nehāru leyl gözimüñ yaşı Ceyḥūn

(D.s.39-a, Mur.3/8. bend)

Yūsuf’da bulunmaz bu ʔarāvet bu leʔāfet

Ya nice ʕaceb olmayayım ḥūznile Yaʕkūb

(D.s.49-b, Gazl.26/2. beyit)

Vaşl-ı Bihişte nisbet olmaz nihān bu neşʕe

Taḥtın virür ve tācın gördükte çeşm-i Dārāb

(D.s.49-b, Gazl.27/7. beyit)

Meh-tāba bizi eyleme daʕvet naẓar eylese

Sūz-i dilimüz rāhımıza kāhkeşāndur

(D.s.61-b, Gazl.83/13. beyit)

Cānib-i sulṭān-ı ʕışkumdan olaldan devr-i dūr

Ġarḳ-ı eşk olmaḳdayum deryā nedür bilmem nedür?

(D.s.62-b, Gazl.85/12. beyit)

Neyi nisbet idersem şānına lāyık degül zerre

Miyānuñ görse Ṭübā bāġ-ı cennetde hemān titrer

(D.s.65-b, Gazl.95/4. beyit)

Olaldan dūr çeşmümden sirişküm Nūḥ Ṭūfāndur

Enīsüm maḥremüm ta şubḥ olunca āḥ u efgāndur

(D.s.65-a, Gazl.97/1. beyit)

Nihān-ı sūz-i dil biñ dūzaḥu nīrāna ʔaʕn eyler

Sirişk-i çeşümü ger görse Nūḥ Ṭūfān’a ʔaʕn eyler

(D.s.68-b, Gazl.106/1. beyit)

Niřin-i āstānuñ naqđ-i Yaķūb'ı olan  ařıķ
Olursa ref'-i perde Yūsuf-ı Ken an'a  a'n eyler

(D.s.68-b, Gazl.106/7. beyit)

Rūhsār-ı nigāra nazar itmeklige dā'im
 yīnemi İskenderü Dārā dağı bilmez

(D.s.73-a, Gazl.128/6. beyit)

Cemālūñ Ka besin  ařd eyledükce dūr olub dā'im
Gözüm enhārımı seyl- b-ı Ceyhūn itmek istermiř

(D.s.81-a, Gazl.160/2. beyit)

Cām-ı la lūñ řun kerem  ıl teřne-i efgendeñe
Heft-deryā eylemez teskīn yanarum řasretūñ

(D.s.94-a, Gazl.215/2. beyit)

Çıkdı bu şeb göklere āh ile efgānlarum
Eyledi  ufān-ı Nūh dīde-i giryānlarum

(D.s.102-a, Gazl.253/1. beyit)

Görünmez  eřmüme  arz u semālar dūd-ı āhumdan
Se adet görmedük  arđ-ı sipihrūñ řemsü māhından

(D.s.106-b, Gazl.268/1. beyit)

Tecâhül-i Ârif:

Mührüñ güherin hâtem-i dil eyleyeliden
 ‘Işka gideliden
 Artmağda hemîn sīnecigüm içre harâret
 Bilmem ki ne hikmet

(D.s.33-a, Müstz.1/4. bend)

Ey gönül hıc söylemezsün bendeñe kâmuñ nedür?
 Vardur elbetde hafî râzuñ bu aḥkâmuñ nedür?

(D.s.61-b, Gazl.84/1. beyit)

Nedür Leylâ ‘itābuñ bir kerre Mecnūn’ı şormazsın?
 Neden ketm-i nigāhuñ ‘aşık-ı maḥzūnı şormazsın?

(D.s.107-b, Gazl.271/1. beyit)

Nedür küstāhlıgum ey māh-ı nev-‘ālem nihān söyle
 Şadākat yok mı benden hıc saña şāh-ı cihān söyle

(D.s.113-b, Gazl.301/1. beyit)

Efendüm āşnālık yok ‘aceb bilmem nedür bā‘is?
 Nizām-ı mülket-i ḥüsnuñle yanmaḥlık mıdur bā‘is
 Hevā-yı perçemüñ başdan çıkardı bendeñi cānā
 Nigāha aldanub izhār-ı ‘ışk kıлмаḥ mıdur bā‘is

(D.s.123-b, Rub.6)

Telmî':

“*Ki dāned cüz-tū feryād-ı dil āh ü en ĩnem hĕ*”¹

Çi mümkün bulmağa nām-ı feraĥ alb-i ĥazĭnem hĭc

(Dĭvān,s.56-a,6.beyit)

*Hĭl-i mĕ der-rĕh-ı ıřķ sĕķĭ ũi dĕl*²

Rĕz-be-rĕz oldı ciger-sĕzum mezĭd

(D.s.59-a, Gazl.77/1. beyit)

ıl kerem eyle tenezzĭl ey şanem

*Tĕ biyĕ ĥĕr-be-dest Miřĭbedĕl*³

(D.s.59-a, Gazl.77/6. beyit)

Telmĭh:

Mĕr-veş pĕ-mĕli ol vazĕ itdigi āyĭnine

şad-Sĕleymĕnĕn'a ĥĕtem Ĥazret-i Sultĕn Veled

(D.s.6-b, Kas.14/13. beyit)

Nigĕhuĭ Tĕr-i Sĭne'mde tecellĭ eyleyen bĭ-şek

Didĕm Tevrĕt-ı ıřķ-ı Mĕsa-i Ėmrĕn-ı dil-bersin

(D.s.7-a, Kas.16/8. beyit)

Dĕřĭb deryĕ-yı ıřķa keřtĕm ol dem Nĕh-ı İbnĕ'l-vaĥt

Dĕ-çeřmĕm seyl olub amaĥdadur Tĕfĕn-ı dil-bersin

(D.s.7-a, Kas.16/9. beyit)

¹ “Gĕnlĕn feryĕdi, sensiz āh ve inlemek olduğunu bildi.” manĕsında Farsça mısra’.

² “Sĕkĭ, ařķ yolunda hĕlimizi sen gĕrdĕn.” manĕsında Farsça mısra’.

³ “Miřĭ, hatırun elinde olduğu hĕlde keremle āřikĕre gel.” manĕsında Farsça mısra’.

Dudağun Kevser'üñ nüş itdürüb ehl-i ħarābāta

Kimi Ĥāmūş şıfatlıdur bu Mişlī şā'irān oldı

(D.s.9-b, Kas.17/14. beyit)

İrişüb dīde-i Ya'qūbı'na pīrāhen-i Yūsuf

Rūşen-i dīde olub oldı ħacıl mu'tekiyān

(D.s.23-a, Kas.18/2. beyit)

Söyledi kimi "Ene'l-Ĥaĥĥ" rāh-ı ıışĥda ser virüb

"Lā Yehāf"üñ itdiği rüz-i ezel iĥrār mest

(D.s.10-b, Kas.19/5. beyit)

Deşt-i ĥüsne kıl tecellī 'āşıkum Mūsā gibi

Nefĥa-i la'lüñ iriüşdür cān bulam 'İsā gibi

(D.s.40-a, Müsmn.1/14. beyit)

Ĥubb-i naĥşıñda gönül kāşānesin Bih-zād idem

(D.s.3-b, Muhm.3/3. mısra')

Mihriñi naĥş itmege her dem dilüñ Bih-zādı var

(D.s.27-b, Tahm.5/3. mısra')

N'ola ĥan dökmekde māhir ola çeşmüm merdümi

Nuĥfe-i Ĥābil'dürür ġamzeñ gibi üstādı var

(D.s.27-b, Tahm.5/9-10. mısra')

Güş kıl Ya'qūb Nebī aĥzānunu

Zindana ĥabs eyledi Ken'ānunu

(D.s.20-b, Müsed.5/6-7. mısra')

Riŕe-i bağrına her lahzada Lođmānum odur
Ėamla Ya'ķūb olayım Yūsuf-ı devrānum odur

(D.s.30-a, Tazm.2/4-5. mısra')

Ŧūr-ı sīnemde tecellī nice eyler o güzel
'Iŕķıla Mūsā-i 'İmrān'ına ŕor ŕorma baña

(D.s.43-b, Gazl.5/7. beyit)

Āh Leylā diyerek Ėazret-i Mevlā'yı bulan
Ėālimi Ŗays-ı dil-i sābıķa ŕor ŕorma baña

(D.s.44-a, Gazl.6/3. beyit)

Züleyhā-veŕ göñül virdüm yine bir Yūsuf-ı vaķte
Gözüm yollarda Ya'ķūb-ŕıfat bārān olur peydā

(D.s.44-a, Gazl.7/2. beyit)

Ŗahramān-ı nāvek-i müjgānuña oldum ŕikār
Keyķubādu Ėusrevü Rüstem de olsa yoķ rehā

(D.s.45-b, Gazl.12/2. beyit)

Gülbün-i bāđ-ı İrem reŕk ider görse seni
Gül-ŕen-i Ėüsn ü cemālūñ getürtür revnaķ-ı 'İd

(D.s.59-b, Gazl.74/4. beyit)

ŖeyĖ-ı Ŗan'ān Ŗıŕŕası'n Ėātırda muğkem berkidüb
Gec ķamudan Miğli rüsvā-yı cihān heb budur

(D.s.68-a, Gazl.108/5. beyit)

Ŧālib-i RaĖmān olanlar oldu ŕeytāndan Ėalāŕ
Keŕti-i NūĖ'a girenler oldu Ŧūfān'dan Ėalāŕ

(D.s.85-a, Gazl.175/1. beyit)

Tenâsüb:

Şundi cām-ı ʿıŝkı sākī eyledi her bār mest

Şanma bir ben olmuşum mest günbed ü devvār mest

(D.s.9-b, Kas.19/1. beyit)

Nāzil-i Qurʾān u İncil ü Zebūr Tivrāt hem

Defter-i ʿuŝşākıyāna kayd olan güftār mest

(D.s.10-b, Kas.19/7. beyit)

Nüh-felek Beyt-i Haķıķat ʿarz olan hūsn ü cemāl

Ĥ^āce vü müftī vü zāhid rāhibü zünnār mest

(D.s.10-b, Kas.19/8. beyit)

Gül-şen içre Rāst geldüm bir Rehāvī dil-bere

Sāz-kār itdi fiġānum geçdi naġmem mermere

(D.s.12-b, Kas.21/8. beyit)

Seyr idüb ʿUŝşāk içinde oldı gāhī bir Şabā

Vaşlına oldum münādī çıķdum āķir minbere

(D.s.13-a, Kas.21/6. beyit)

Haķıķat gevheri nūr-ı Muħammed dīnüm imānum

Ebū Bekrū ʿÖmer ʿOsmānu Ĥayder Şāh-ı devrānum

(D.s.97-b, Gazl.231/1. beyit)

Teşbîh:

Mür-veş pâ-mâli ol vaz^c itdigi âyînine

Şad-Süleymânân'a hâtem Hâzret-i Sulţân Veled

(D.s.6-b, Kas.14/13. beyit)

Gezerdüm dūr olaldan kör gibi dünyâyı ser-tâ-ser

Žıyālandı dü-çeşmüm merdümü envār ile imşeb

(D.s.48-b, Gazl.23/13. beyit)

Eşk-i dü-çeşmüm hemîn dökmede bārân-veş

Ğalb-i şadef dürr için çekdi Nisân-sehâb

(D.s.48-b, Gazl.24/2. beyit)

Geldükce ‘ayyâr-ı şabâ vaqt-i seher ‘ar‘ar-mişâl

Olsam hırâmân-ı nazmla ‘ünvânuma sensüñ sebep

(D.s.50-b, Gazl.30/6. beyit)

Ğulâm olmağ saña genc-i beğâ bulmağ gibi cānâ

Saña dil virdigüm benden degül feyz-ı Hudâ’ dur heb

(D.s.50-b, Gazl.31/2. beyit)

Çeşm-i hasret-keş Nisân-bārân-veş yağmağdadur

Derc olur dürdâneler fâm-i şadefden bî-ħisâb

(D.s.51-a, Gazl.34/2. beyit)

Fezâ-yı rûhu nergisler serinde sünbül ü reyħân

Perişân eyleyen Ferhâd-veş Şîrînimüz vardur

(D.s.64-b, Gazl.93/3. beyit)

Gün gibi Mişlî-i pâ-der-gil meh-tâb-ı cemâl

Bî-devâ derde giriftârı bilübdür bilürüm

(D.s.100-a, Gazl.241/7. beyit)

Meḥabbet küh-sârında ğarîbüm hem-demüm yokdur

Hemîşe seyl-i eşküm cüy-veş çağlar yetişmez mi?

(D.s.119-a, Gazl.329/1. beyit)

Teşhîs:

Sâl-i nev başdı kadem artdı derûnum yâresi

Mişli'nün dâru'l-emânı ilticâsın yâ Hüseyin

(D.s.4-b, Kas.8/6. beyit)

Vişâl-i zâtına irmeklik için ferş olur jâle

Seḫābuñ nev-behâr üzre bükâsı Şems-i Munlâ'dur

(D.s.6-a, Kas.12/8. beyit)

Tâb ü fer virdi heme ehl-i dilānuñ tenine

Giyünüb cām-ı şıyām mäh-ı mübârek Ramezân

(D.s.22-b, Kas.18/4. beyit)

Ey Şabâ gül-şende söyle Püselik'den bir ğazel

Çıl karar rāh-ı Hicâz'ı Püselik'de bir yere

(D.s.13-b, Kas.21/10. beyit)

Tevriye:

Sākıyā emr eyle tır-i ğamze-i cellādına

Belki āhır olurum bir kūze-i cāmu qarāb

(D.s.11-b, Kas.20/11. beyit)

Țut Hüseyn'ün mātemin çek nefsiñe muhkem Hişār

Gel 'Acem'le seng-i la'net ur Yezīdī leşkere

(D.s.13-b, Kas.21/2. beyit)

Bir muhibbān-ı Hüseynī'yi 'Aşır'dı fenn ile

Heb pesend itdi 'Acem Mülki'nde bu cān-pervere

(D.s.15-a, Kas.21/7. beyit)

La'l-i mey-gūnuñdan ayru oldıgum eyler harāb

Rūzgāra uymadı bād-ı ümīdüm sākıyā

(D.s.45-b, Gazl.12/7. beyit)

İrdi ümmīdüm behārı gül-izārum geldi ya

Sāye şaldı başuma servü çenārum geldi ya

(D.s.46-a, Gazl.14/1. beyit)

Sūz-nāk oldı fiğānum Evc-i ışkuñda bu şeb

Yandurur belki sipihri vaşlıñı eylese Nevā

(D.s.46-b, Gazl.17/3. beyit)

Gezmeke beyābān-ı belāda yine Mişlī

Pirāhen-i nā-mūsını çāk itmedi māhcüb

(D.s.49-b, Gazl.26/9. beyit)

Mür-veş pâ-mâl olursam ey Süleymân-ı zemân

Bu dıraht-ı ʿömrime bir sâye-bân ister gönül

(D.s.96-b, Gazl.225/7. beyit)

Cân baħş ider nigâhı ol ʿİsa-i yegâna

Leşker gibi müjenler şan şâffa durmuş aşhâb

(D.s.49-b, Gazl.27/5. beyit)

Çeşm-i hasret-keş Nisân-bārân-veş yağmağdadur

Derc olur dürdâneler fâm-i şadefden bî-hisâb

(D.s.51-a, Gazl.34/2. beyit)

Âşmasuñ gerdânına dür-i cevâhir Nâşırâ

Kalbi kâra olanuñ gönlünde envâr istemem

(D.s.102-b, Gazl.251/17. beyit)

Şâma irişdi günüm örtdi seħâb mâhumı

Söndi bu şeb Mişliyâ kındıl-i rāhşânlarum

(D.s.102-a, Gazl.253/6. beyit)

Ol kemân-ebrūsını Evce çıkarmış nâ-gehân

Sinemi def nâlemi tanbūr u kânūn eyleyen

(D.s.104-a, Gazl.261/4. beyit)

Kilkü hâmemle nevâlar itdigüm kılma ʿaceb

Şîr-i Mişlî'le güleşsün şîr-i meydân isteyen

(D.s.105-a, Gazl.264/8. beyit)

Garâ'ib kû-yı inşâfa yolu Râst gelmemiş mi hîc?

Nefes aldırsa ʿUşşâka düşer mi tākū cāhından?

(D.s.106-b, Gazl.268/4. beyit)

Tezâd:

Hasen Şâh ʿışķına nūşem ki zehri cāna tiryāķdur
Dökülse āh Hüseyn-i Kerbelā için n'ola ķānum

Geçüb hestī vü nīstīden heme dünyā vü ʿuķbādan
Hemīn Mişlī-i nā-kāmuñ hudāsı Şems-i Munlā' dur

(D.s.6-a, Kas.12/14. beyit)

Sem-i ğaddāra nuţķuñ ya zehirdür şerbet-i nāfiʿ
Şifā mehdinde tıfl-i sālīkūñ pistān-ı dil-bersin

(D.s.8-a, Kas.16/2. beyit)

Kimi oldı küfrile kimi imān-ı ezeli
Ārzū-yı şöhret ile oldı kimi vār mest

(D.s.10-b, Kas.19/1. beyit)

Nüh-felek Beyt-i Hāķīķat ʿarz olan ħüsn ü cemāl
H^āce vü müftī vü zāhid rāhibü zünnār mest

(D.s.10-b, Kas.19/8. beyit)

Nūru zulmet hemi baştu ķabz derūnu derd-mend
Āb-ı Hızrī vü Sikender çeşme-i piñār mest

(D.s.10-b, Kas.19/17. beyit)

Kūyuñ üzre ʿazm-i rāh ider hemişe Mişliyā
Āşķāre cān fidā iĥfā nedür bilmem nedür?

(D.s.62-a, Gazl.85/19. beyit)

Bir muşibet-bahta yār oldum gören ağlar güler

Dūzaḥ-ı ğamda yanār oldum gören ağlar güler

(D.s.71-b, Gazl.119/1. beyit)

Bir fitneye bend olmuşum dünyā güler ben ağlarum

Ḳalbimdedür nār-ı Caḥīm ʿuḳbā güler ben ağlarum

(D.s.99-b, Gazl.239/1. beyit)

Derd-i tāmmı bulmaduḳca derde dermān isteme

Olmadan iḥrāḳ-füzūn berdü bārān isteme

(D.s.115-b, Gazl.309/1. beyit)

B. Muhtevâ Özellikleri:

2.5 Dînî Konular ve Unsurlar:

Allâhü teâlâ:

Dîvân'da, çok azı Farsça ve ekseriyeti Arabça olmak üzere, Allâhü teâlânın zât, sıfat ve ef'âl isimlerinin bazıları, bilhassa "Tevhîd" konulu 1. Kasîde'de geçmektedir. Bunlar "Rahîm, Rahmân, Hakîm, Na'îm, Azîm, Bedî', Râfi', Latîf, Allâm, Hannân, Mennân, Deyyân, Yezdân, Celâl, Cemâl, Hudâ, Mevlâ, A'lâ, Evvel, Âhir, Zâhir, Bâtın, Alîm, Kadîm, Mu'izz, Mudîll, Kâdir, Kadîr, Semî', Basîr, Sâni', Hâlık, Muhîr, Ganî, Âdil, Nûr, Bâkî, Şâfi, Vâhid, Ehad, Ferd, Samed..." isimleridir. Bundan başka, dîvânın birçok yerinde de bu isimler sıklıkla yazılmıştır.

Rahîmün rahmet-i **Rahmân Hakîmün** hikmet-i 'ummân

Na'îmün ni'emet-i nu'mân **Azîmün** 'izzet-i 'irfân

(Dîvân,s.1-b,1.beyit)

Câm-ı 'ışkıyla olub müstağrak-ı bahır-i **Ehad**

Virdi pey-der-pey fakîre **Kâdirü Hayyü's-Samed**

(Dîvân,s.40-b,17.beyit)

'Avn-i **Hudâ** irişe ger bu za'îf kemtere

Meclis-i 'uşşâkda şerh ideyim bāb bāb

(Dîvân,s.48-b,10.beyit)

Hâtırûñ al şāh u ednā itme işkeste kesi

Beyt-i **Hakk**'dur dil nazarda nūr-ı **Yezdân**'ı gözet

(Dîvân,s.53-a,11.beyit)

Rāh-ı 'ışkda pāk kıl gönülün mişāl-i isfidāc

Ba'de-zā **Feyyāz-ı Muṭlaq** eyleye hōşca sirāc

(Dîvân,s.55a,6. beyit)

Melekler:

Dîvân'da, Hazreti Cebrâ'il veya Rûhu'l-Emîn yahut Cibrîl olarak ve vahiyle görevli melek olarak ismi en çok geçen en büyük dört melekten biridir.

Hem Hâlîl-i Āzer İsmâ'îl-i kurbân-ı Hakk
Hem-nüzûl ü **Cebra'îl** ü Aḥmed-i Muḥtâr mest

(Dîvân,s.10-b,14.beyit)

Eyle Mişlî-i gedâyı bezmiñe ey meh karîn
‘Aynuma zerrece gelmez sensizin ‘âlem hemîn
Ma‘bed ü maḫşûd-ı ‘uşşâkânısın **Rûhu'l-Emîn**

(Dîvân,s.17-a,4.bendden)

Şad-şehper-i **Cibrîl** olurise de ‘ışkda
Şayyâd-ı meḥabbetde şikârum dil-i zârla

(Dîvân,s.112-b,9.beyit)

Kitâblar:

Telmîh, tenâsüp, isti'âre, hüsn-i ta'lîl yoluyla yazılmıştır.

Şalât-i ‘ışkuñ āgâhı gider mi câmi‘-i ğayra?
Oḫuyan Mışḫaf-ı ‘ışkı bilür **Furḫân**-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,8.beyit)

Nâzil-i **Ḳur‘ân u İncîl ü Zebûr Tevrât** hem
Defter-i ‘uşşâkıyâna kayd olan güftâr mest

(Dîvân,s.10-b,7.beyit)

Tefe‘ül eyledüm hüsnüñ **kitâbindan** şehen-şâhum
Hürûf-i Fâtiḫa çıkdı yakîndan mı ki **Ḳur‘ân**'dur

(Dîvân,s.65-a,13.beyit)

Dü-âlemde murâd-ı ‘âşıkân sâkî-i vahdetdür
Ki oldur maqşad-ı eşyâ delîlüm sırr-ı Kûr’ân’dur

(Dîvân,s.69-a,8.beyit)

Peygamberler (Kıssalar):

Hazret-i Muhammed (s.a.v.):

“Hâtemü’l-Enbiyâ”, “Sâhib-i Makâm-ı Mahmûd”, “Şâfi”, “Rasûlullâh”, “Tâhâ”, “Yâsîn”, “Beşîr”, “Nezîr” “Mustafâ”, “Ahmed”, “Server-i Kâ’inât”, “Fahr-i dü-cihân”, “Maḥbûb-ı Rabbü’l-âlemîn”, “Küntü Kenz’in Mazharı ve Mahzeni”, “Mahzar-ı Lev-lâ-ke Lev-lâk” gibi birçok isim, sıfat ve lakap ve ünvanıyla yazılmıştır. Dîvân’da, Peygamber Efendimiz’in şânında olmak üzere, 3 Na’t ve Muhammes nazım şeklinde de bir Münâcât vardır. Mevlevî olan Seyyid İsmâil Efendi, dîvânın hemen her beytinde Ehl-i Beyt sevgisini, çoğu zaman da, Ehl-i Sünnet İ’tikâdî’na uygun bir üslûpla yazmıştır. Dîvân’ın esas ve özü, Ehl-i Beyt’e duyulan bu hudutsuz muhabbet ve hürmettir, denebilir.

Müz̄nibüm eyle şefâ‘at yâ **Rasûla’llâh** amân
Kıl kerem eyle ‘inâyet yâ **Rasûla’llâh** amân

(Dîvân,s.4-a,3.beyit)

Güften-i Ḥaḫḫ ḫaḫḫıña “Levlâke levlâk mâ-ḫaleḫ”
On sekiz biñ ‘âlemiñ cānı vücūduñ Müctebā

(Dîvân,s.2-b,12.beyit)

Oldı münzel âyet-i “**Yâ-sîn**” belî **Maḥbûb-ı** ‘ışḫ
Nûr-ı vechüñdür ḫurûf ü Sûre Sûre “**Ṭâ-Hâ**”

(Dîvân,s.2-b,10.beyit)

Ser-te-ser sırta muvaffakdur **Muhammed Muşafā**

Bār-gāh-ı Kible-i Haqq'dur **Muhammed Muşafa**

(Dîvân,s.124-b,14.beyit)

Açıldı “Küntü Kenz”üñ maḥzeni teşrîf-i **Ahmed**'de

Gürüh-ı evliyâ rāh-ı tarîka pîşvâdur heb

(Dîvân,s.50-b,12.beyit)

Senüñ vaşfuñdurur “**Tā-hā**” vü “**Yā-sîn**” Haqq Kelâmı'nda

Senüñ şānuñdadur “İnnā feteḥnā” āh ne deftersin

(Dîvân,s.103-a,12.beyit)

Hazret-i İbrâhîm(a.s.):

Telmîh yoluyla, cömertliği, misâfirperverliği ve Allâhü teâlânın “Halîl”i olması ve Nemrûd tarafından ateşe atılmasıyla telmîh, tenâsüp ve teşbîh yollu ismi geçmektedir.

Hem **Halîl-i Āzer** İsmâ'îl-i kurbân-ı Haqq

Hem-nüzül ü Cebra'îl ü Ahmed-i Muhtâr mest

(Dîvân,s.10-b,14.beyit)

Şefkatü elţâf-ı 'Alî menba^c-ı feyz-ı celîl

“*Rabbî ekrimnî bi-ḥaqqı nūrî **İbrâhîm Halîl***”¹

(Dîvân,s.40-b,16.beyit)

Nār-ı hicrânunda **İbrâhîm**-āsâ her zemân

Yanmağa lâyıq mı söyle ḥâtırum süzânesi

(Dîvân,s.117-b,7.beyit)

¹ “Rabbim, İbrâhîm Halîl'in (a.s.) mübârek nûrunun hakkı ve hürmetine bana ikrâm et.”

Hazret-i Mûsâ bin İmrân (a.s.):

Allâh'ın Kelîm'i olmasıyla, Tûr-ı Sînâ'da Allâhü teâlâ ile konuşmasıyla, Firavun'a ve kavmine gösterdiği sayısız mucizeleriyle, İlahî aşkın tecellîsi olmasıyla ismi, daha çok telmîh ve tenâsüp yoluyla Dîvân'da en çok geçen en büyük peygamberlerden biridir.

Nigâhuñ Tûr-i Sîne'mde tecellî eyleyen bî-şek
Didüm Tevrât-ı ıışk-ı **Mûsa-i İmrân**-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,7.beyit)

Hem 'aşâ vü **Mûsa**-i mu'ciz ü Fir'avn-i saķım
Kuvvet-i Peygam-berânü sihir ü sehhâr mest

(Dîvân,s.10-b,11.beyit)

Deşt-i hüsne kıl tecellî 'âşıkum **Mûsâ** gibi
Nefha-i la'luñ irişdür cân bulam 'İsâ gibi

(Dîvân,s.40-a,14.beyit)

Tûr-ı ıışkuñda tecellî eyleyüb sâgar müdâm
Naķd-i Hızr'ı **Mûsa-i İmrân Kelîm'dür** baña

(Dîvân,s.47-a,14.beyit)

Hazret-i Meryem ve Hazret-i İsâ (a.s.):

Annesi Hazreti Meryem (r.a.) ile beraber, dîvânda ismi en çok geçen en büyük peygamberlerden biridir. Bilhassa, ölüleri nefesiyle diriltmesi mucizesi telmîh yoluyla yazılmıştır. Şair, başta Hazreti İsâ Peygamber olmak üzere Hazreti Ya'kûb ve Hazreti Yûsuf Peygamberlerin mucizelerini telmîh, isti'âre, tenâsüp ve hüsni ta'lîl yoluyla yazarken, bazen, dînî bilgilere, Ehl-i Sünnet İtikâdî'na aykırı olarak anlaşılabilir şekilde ve gultiv derecesindeki mübâlağa ve tefrit yoluna gitmiştir.

Demiñdür nefh̄a-i ʿĪsā hezār-ʿĪsā Aña muhtāc
Nice şad-mürde qalbūñ gevher-i cān cān-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,8.beyit)

Esmā-i şerîfūñle simā^c eyleyelüm āh
Hāl el vire nā-gāh
Nefh̄ eyle dil-i mürdelere ta ola Ādem
Ey ʿĪsa-i Meryem

(Dîvân,s.31-a,3.bend)

Deşt-i hüsne kı l tecellî ʿāşıkum Mūsā gibi
Nefh̄a-i laʿlūñ irüşdür cān bulam ʿĪsā gibi

(Dîvân,s.40-a,14.beyit)

Bulalı pîr-i muğānı qalb buldı tāze cān
Hum u kûze nefh̄a-i ʿĪsā-i Meryem'dür baña

(Dîvân,s.47-a,13.beyit)

Nefh̄a-i ʿĪsā'ya mâlik yāre kul oldum ise
Dāğ-ı ırışqda lāle-zār oldum gören ağlar güler

(Dîvân,s.71-b,17.beyit)

Sen söyle baña emrine fermān ne olursa
Men dür-i lebūñ Rūh-ı Mesīhā'ya değişmem

(Dîvân,s.100-b,2.beyit)

Hazret-i Ādem (a.s.):

Dîvân'da, Allâhü teâlânın Hazret-i Ādem'e (a.s.) bütün ilimleri ve lugatleri öğrettiği ve kendisini, kendi rûhundan nefh̄ ederek yarattığı telmîh, iktibâs ve tenâsüp yollu geçmektedir.

“Alleme’l-Ādeme esmā”¹ sırrı sen de kıl güşād
Vāhidü Ferd ol yetiş gel gül-şenü nesrînlere

(Dîvân,s.15-b,5.beyit)

Esmā-i şerîfünle simā^c eyleyelüm āh
Hāl el vire nā-gāh
Nefh eyle dil-i mürdelere ta ola **Ādem**
Ey Āsa-i Meryem

(Dîvân,s.31-a,3.bend)

Hazret-i Nūh (a.s.):

Tûfân Vakası ve Hazret-i Cebrâ’îl’in talimiyle yaptığı gemi telmîh, gulüv derecesindeki mübâlağa ve tenâsüp yollu yazılmıştır.

Düşüb deryâ-yı ışkâ **keştüm** ol dem **Nūh**-ı İbnü’l-vaqt
Dü-çeşmüm seyl olub aqmaqdadur **Ṭufân**-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,8.beyit)

Olaldan dūr çeşmümden sirişküm **Nūh-Ṭufân**’dur
Enîsüm maḥremüm ta şubḥ olunca āh u efğāndur

(D.s.65-a, Gazl.97/1. beyit)

Ṭālib-i Raḥmān olanlar oldı şeytāndan ḥalāş
Keşti-i Nūh’a girenler oldı **Ṭufân**’dan ḥalāş

(D.s.85-a, Gazl.175/1. beyit)

¹ Kur’ân-ı Kerîm, Bekara Sûresi, 31. Âyet-i Kerîme.

Hazret-i Hûd (a.s.):

Âd Kavmi'ne peygamber olarak gönderilen Hazret-i Hûd'un (a.s.) ismi, Allâh'ın aşkıyla bütün mahlûkâtın kendinden geçmiş olduğu dile getirilirken tenâsüp, telmîh ve hüsn-i ta'lîl yoluyla yazılmıştır.

İsa vü Ya'qûbu Yûsuf **Hûd**ü Yaḥyâ vü Şu'ayb
Âdem-i müstağrağ-ı baḥr-i Eḥad reh-yâr mest

(Dîvân,s.10-b,12.beyit)

Hazret-i Süleymân (a.s.):

Nübüvvet'i, bütün insanlara, cinlere ve şeytânlara olan saltanatı, Mühr'ü, karıncanın[Nemle] kendisi ile konuşması ve kendisine hediye vermesi kıssası telmîh, teşbîh ve tenâsüp yollu yazılmıştır.

Ḳalbimüñ şehrine bi'llâh **Süleymân**-ı zemânsın

(Dîvân,s.17-a,4.bendden)

Bu fenâ gül-zârına ḳılma nazar ma'nâyı gör
Pây-mâl ol **mür-veş mühr-i Süleymân**'ı gözet

(Dîvân,s.53-a,9.beyit)

Mür-veş şüretde âsândur velî

Taḥt-ı taḥḳîka **Süleymân**'dur ḳadeḥ

(Dîvân,s.59-b,7.beyit)

Hazret-i Ya'kûb ve Hazret-i Yûsuf (a.s.) ve Hazret-i Züleyhâ (r.a.):

Dîvân'da isimleri en çok geçen peygamberler Hazret-i Ya'kûb ve oğlu Hazret-i Yûsuf'tur. Hazret-i Ya'kûb'un (a.s.) şefkati, hüznü, sabrı, intizârı; Hazret-i Yûsuf'un (a.s.) bütün insanların güzelliğinin yani "sabâhat"ın yarısının kendisine

verildiği, zindan hayatı, iffeti, üzüntüsü, sabrı ve sonradan kendisinin hanımı olacak Hazret-i Züleyhâ'nın (r.a.) aşkı, sabırsızlığı ve sabrı, dillere destan güzelliği telmîh, tenâsüp, isti'âre, mübâlağa ve teşbîh yollu yazılmıştır.

Taleb deştinde **Ya'qûb'a** dönüb yansın **Züleyhâ**-veş
Akıdsun Nîl-i eşküñ mermere ki **Ken'ân-ı** dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,13.beyit)

Firâk-ı hüznile **Ya'qûb** olursam râhat-ı cāndur
Haķikat-i Mışır içre **Yusuf**-dîdâr-ı Şems'üm var

(Dîvân,s.6-b,2.beyit)

‘Anâşır içre **Ya'qûb**'um bu ‘âlem sicn-i miñnetdür
Bu Mışır-ı ‘ışk içinde **Yusuf-ı Ken'ân-ı** Şems'üm var

(Dîvân,s.6-b,7.beyit)

Diyemem **Yusuf-ı Ken'ân** yüzine nûr-ı dehānsın
Seni Ya'qûb olan elbette bilür genc-i pinhānsın

(Dîvân,s.17-a,4.bendden)

Güş kıl **Ya'qûb Nebî** aħzānunu
Zindana ħabs eyledi Ken'ānunu

(Dîvân,s.20-b,6-7.mısra')

Aç gözini ħüsn-i **Züleyhâ**'ya baķ
Yusuf-ı ma'nāyla idüb ittifāķ

(Dîvân,s.24-a,3.bendden)

Züleyhâ-veş gönül virdüm yine bir **Yusuf-ı** vaķte
Gözüm yollarda Ya'qûb-şifat bārān olur peydā

(Dîvân,s.44-a,14.beyit)

Sicn-i miñnetde nişin oldum begüm **Yusuf** gibi
İntizāruñda olub **Ya'qûb**-āsā dā'imā

(Dîvân,s.47-b,12.beyit)

Hazret-i İsmâ'îl (a.s.):

Babası Hazret-i İbrâhîm'in, kendisini Allâh için kurbân olarak adaması telmîh ve tenâsüp yoluyla yazılmıştır. Şair İsmâil Hakkı, kendi ismiyle alaka kurarak, kendisinin Hazret-i İsmâil gibi kurban olmaya istekli olduğunu yazmaktadır.

Hem Hâlîl-i Âzer **İsmâ'îl-i kurbân-ı** Hakk

Hem-nüzûl ü Cebra'îl ü Aḥmed-i Muḥtâr mest

(Dîvân,s.10-b,14.beyit)

‘İşğda İbrâhîm-i Hâlîl’üñ Milleti’nden gelmişüm

İsmüm İsmâ'îl olub kurbâna meyyâldür göñül

(Dîvân,s.94-b,6.beyit)

Hazret-i Eyyûb (a.s.):

Sabrı telmîh ve teşbîh yoluyla belirtilirken, şair bazen de mübâlağa ederek kendi sabrının derecesinin Hazret-i Eyyûb'den fazla (!) olduğunu veya sabrının O'nun sabrına benzerliğini teşbîh yollu yazmıştır.

İḥsân cefâdur baña ol serv-i bülendiñ

Çekmem yed’imi derdile olsam da çü **Eyyûb**

(Dîvân,s.49-b, 4.beyit)

Hem-çü Ya‘kûb Mişli ‘âşıḳdur zemân-ı Yûsuf’a

Şabr ider **Eyyûb** gibi hicrâna ḳalbim yâ Ra’ûf

(Dîvân,s.89-b, 10.beyit)

Hazret-i Şu’ayb (a.s.):

Medyen ve Eyke Kavmi'ne peygamber olarak gönderilen ve Hazret-i Mûsâ'nın (a.s.) kayınpederi olan Hazret-i Şuayb'in (a.s.) ismi, Allâh'ın aşkıyla bütün

mahlûkâtın kendinden geçmiş olduğu dile getirilirken tenâsüp, telmîh ve hüsn-i ta'lîl yoluyla yazılmıştır.

İsa vü Ya'qûbu Yûsuf Hüdü Yahyâ vü Şu'ayb
Âdem-i müstağrağ-ı baħr-i Ehad reh-yâr mest

(Dîvân,s.10-b,12.beyit)

Hazret-i Lokmân (a.s.):

Peygamberliği ihtilafly olan Hazret-i Lokmân (a.s.) hikmet ve tıp kelimeleriyle tenâsüp hâlinde ve şairin mübâlağa yollu, tıbbına ve hikmetine muhtaç olmadığı ve bazı yerde de teşbîh yoluyla Üstâdını-Mürşidini överken ismi geçmektedir.

Buldı dil **Loqmân**'ını tîmâra hâcet kalmadı

(Dîvân,s.28-a,4.mısra')

İki âlemde efendüm şeh-i devrânım odur
Rîşe-i bağrım her lahzada **Loqmân**ım odur

(Dîvân,s.30-a,4-5.mısra')

Rîş-i cânım merhemi **Loqmân** sensün ey tabîb
İztırâbımdan olub ta şubh olunca andelîb

(Dîvân,s.40-a,11.beyit)

Var mı Mişli-veş oñulmaz yâresi **Loqmân**-ı dil?
Râh-ı ışıkda olmuşum mihmânesi bir kimsenün

(Dîvân,s.92-b,11.beyit)

Hem Felâḡün-ı zemân **Loqmân**u Cālînüs dağı
Olsalar anlar dahî bâbında eylerdi qarâr

(Dîvân,s.72-b,1.beyit)

Hikmet-i **Loqmānu** Eflātūn'a itmez itibār
Derd-mend-i Mişli-i nā-şāda dermāndur gönül

(Dîvân,s.94-b,16.beyit)

Hazret-i Yahyâ (a.s.):

Hazret-i Yahyâ'nın (a.s.) ismi, Allâh'ın aşkıyla bütün mahlûkâtın kendinden geçmiş olduğu dile getirilirken tenâsüp, telmîh ve hüsn-i ta'lîl yoluyla yazılmıştır.

Āisa vü Ya'qūbu Yūsuf Hūdū **Yahyâ** vü Şu'ayb
Ādem-i müstağrağ-ı baħr-i Eħad reh-yār mest

Hazret-i Hızır (a.s.):

Āb-ı hayât mazmûnu ile ve İskender ismiyle tenâsüp hâlinde ve telmîh yollu yazılmıştır. Bazen mübâlağa yoluyla, şair, sevgilisinin dudağındaki yani mürşidinin ilmindeki lezzeti anlatmıştır.

Nūru zulmet hemi baştu kabz derūnu derd-mend
Āb-ı **Hızır** vü Sikender çeşme-i pınar mest

(Dîvân,s.10-b,17.beyit)

Lebinüñ Kevşer'i **Hızır**-ı cāvidāndur bi'llāhi

(Dîvân,s.17-b,1.mısra')

Tende bir şem'e-i şeb-istāndur kadeħ
Mürde cāna **Hızır**-ı ħayvāndur kadeħ

(Dîvân,s.59-b,7.beyit)

Âhîret günü, Mahşer, Hesâb, Mîzân, Sırât, Cennet ve Cehennem:

Tecâhül-i ârif, hüsn-i ta'lîl, tenâsüp ve teşbîh yoluyla bu kelimeler yazılırken şair, mürşidinin ilmindeki, sohbetindeki ve sevgisindeki lezzeti cennet nimetlerinin lezzetinden fazla olduğunu yazmış, âhîret günündeki azaptan, sıratdaki ıstıraptan ve cehennemden kurtuluşu mürşidinin şefâtine ve himmetine bağlamıştır. Bu inancı, dini bilgilere aykırı değildir.

Kemend-i mihrüni itdüm miyâne beste ser-medle

Bihîşt-i cânumuñ hürîleri **Rıdvân**-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,2.beyit)

Ver bu miñnet 'âleminüñ zevkını sen ehline

Ol **Cañım**-i ğamdan âzâd **Cennetü'l-Mevâya** gec

(Dîvân,s.55-b,5.beyit)

Bâĝ-ı ruhsâruñ görelden ey gül-i şad-berg-i nâz

Ta o demden **Cennetü'l-Mevâ** nedür bilmem nedür?

(Dîvân,s.61-a, 15.beyit)

Hem hayât ile memât himmet ü hem râhat

Haşru Mîzân u **Şırât** vü dañı **Sâ'at** sende

(Dîvân,s.111-a,17.beyit)

2.6 Âyetler, Hadîsler, Arabça ve Farsça beyitler ve tabirler:

Âyet-i Kerîmeler:

Dîvân şairlerinin hemen tamamı şiirlerini, iktibâs ve telmîh yoluyla Âyet-i Kerîmelerle, Kudsî Hadîs-i Şerîflerle, Hadîs-i Şerîflerle süslemişler; tanzîr, tazmîn ve telmî' yoluyla da Arabça ve Farsça mısra'lar, beyitler yazmışlardır. Dîvân şairlerinin bir tarîkate bağlı ve tasavvuf ilminden nasipli ve bunlardan da bilhassa Mevlevî olanları, Ehl-i Beyt sevgisini taşkın bir üslup ve coşkun bir dille yazarlarken dîvânlarını, Ehl-i Beyt'in şanında nâzil olan onlarca Âyet-i Kerîmeyle ve yine bu

manâdaki yüzlerce Hadîs-i Şerîfle süslemişlerdir. Bu itibarla, Mevlevî Seyyid İsmâil Hakkı Efendi de hem Seyyidlik ve hem de Mevlevîlik tarafıyla dîvânını samîmî bir taşkınlık ve riyâsız bir coşkunculukla böyle süslemiştir. Dîvânı'ndaki Âyet-i Kerîmeler, Kudsî Hadîs-i Şerîfler ve Türkçe olmayan diğer kısımlar, iktibâs edildikleri mısralar ve beyitler hâlinde çıkarılmıştır:

1. “Küllü şey'in hâlikün”¹

“Küllü şey'in hâlikün” vü bî-zevâlü zü'l-Celâl
‘Arş ü Kürsî vü melâ'ik buldı ‘ışkıyle kemâl

(Dîvân,s.2-a,9.beyit)

2. “Hâzâ sırâṭun müsteḳîm”²

Oldı mihrüñ ‘aşıkâ “Hâzâ sırâṭun müsteḳîm”
Hüsünüñ eyler sücüd cümle melâ'ik dâ'imâ

(Dîvân,s.2-b,8.beyit)

3. “Yâ-sîn”³ ve “Ṭâ-Hâ”⁴

Oldı münzel âyet-i “Yâ-sîn” belî Maḥbûb-ı ‘ışk
Nûr-ı vechüñdür ḥurûf ü Süre Süre “Ṭâ-Hâ”

(Dîvân,s.2-b,10.beyit)

Vâ'izâ ‘uşşâka ‘arz itme bihiştüñ zevḳını

Süre-i “Yâ-Sîn”i bil “Ṭâ-Hâ”yı gözler çeşm-i dil

(Dîvân,s.96-b,13.beyit)

¹ Kasas Sûresi, 88. Âyet-i Kerîme.

² Âl-i İmrân Sûresi, 51., Yâsîn Sûresi, 61., ve Zuhuf Sûresi 61. ve 64. Âyet-i Kerîme.

³ Yâ-sîn Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

⁴ Tâ-hâ Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

4. “Hel etā”¹

Bu Âyet-i Kerîme'nin nüzül sebebi, Seyyid İsmâil Hakkı'nın yazdığı şekliyle, Hazret-i Ali'nin şahsında ve “şânında” Ehl-i Beyt olduğunu, tefsîr ve hadîs ilimlerinin ve âlimlerinin bütün delilleriyle ve sözbirliğiyle bildirildiğini Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-i Güzîn² Kitabı da çok geniş olarak yazmıştır.

Oİ ‘Aliyyü’l-mürtezâ şânında geldi “**Hel etā**”

(Dîvân,s.4-b,5.beyit)

Çün senüñ şânında geldi Şîr-i Yezdân “**Hel etā**”

(Dîvân,s.16-b,1.mısra’)

Sırr-ı ‘ışk-ı “**Hel etā**”dür raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm

Kalb-i ‘uşşâka cilâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm

(Dîvân,s.96-b,16.beyit)

5. “Elestü Rabbüküm”³

Gönül bâğında şad-berg gül-i Hunkâr-ı Şems’üm var

“**Elestü Rabbüküm**”den ta benüm ikrâr-ı Şems’üm var

(Dîvân,s.6-a,15.beyit)

Ta “**Elestü Rabbüküm**”den gelmişüz ikrâr ile

İtmeyüb anı ferâmüş ‘ahdü peymānum Şems

(Dîvân,s.80-b,16.beyit)

¹ İnsân (Dehr) Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

²Şemsüddîn Ahmed bin Muhammedi’s-Sîvâsî (1309h./1891): *Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-ı Güzîn*, Matbaa-i Osmâniye, İstanbul: 241-243.

³ A’râf Sûresi, 172. Âyet-i Kerîme.

Ya nice Һasretle sūzān olmayum şubh u mesā
Ta “**Elestü Rabbüküm**”den cismüm anuñ perveri

(Dîvân,s.116-a,5.beyit)

6. “Ev ednā”¹

Tācıdur ʿuşşākıyānuñ revnaķ-ı şems-i cihān
Sırr-ı “**Ev ednā**”ya maħrem Һazret-i Sultān Veled

(Dîvân,s.6-b,11.beyit)

7. “Lā yeħāf”²

Gürüh-ı sālİKān sāyeñde oldı “**Lā yeħāf**” her vech
İdüb meydān-ı ʿışķdı tōp-ı ser-çevgān-ı dil-bersin

(Dîvân,s.8-a,1.beyit)

Girelden bāĝ-ı ʿışķa ʿandelīb ki “**Lā yeħāf**” oldum
Kemāle irdirüb dil-ber dür-i ʿaķlum yamān oldı

(Dîvân,s.9-b,6.beyit)

Sāye-i Munlā-yı Rūmī’de olaldan “**Lā Yeħāf**”

(Dîvân,s.22-a,13.mısra’)

Söyledi kimi “*Ene’l-Ḥaķķ*” rāh-ı ʿışķda ser virüb
“**Lā Yeħāf**”uñ itdigi rüz-i ezel iķrār mest

(Dîvân,s.10-b,5.beyit)

¹ Ve’n-Necmi Sûresi, 9. Âyet-i Kerîme.

² Tâ-hâ Sûresi, 172 ve Ve’ş-Şemsi Sûresi, 15. Âyet-i Kerîme.

Olalı hāk-i der-i mey-hāne dil-i “**lā-yeḥāf**”
Tā ezel bezminde key peymān itdüm ittiḥāz

(Dîvân,s.60-a,5.beyit)

8. “**Alleme’l-Ādeme esmā**”¹

“**Alleme’l-Ādeme esmā**” sırrı sen de kıl güşād
Vāḥidü Ferd ol yetiş gel gül-şenü nesrînlere

(Dîvân,s.15-b,5.beyit)

Behresiz ḳalur mı ‘ālemde tutan dāmānını
“**Alleme’l-esmā**”ya maḫzar cānı bilenlerdeñüz

(Dîvân,s.77-b,3.beyit)

Tesbîḥ u seccāde-i ‘ışḳa deḡişdüm zāhidā
“**Alleme’l-esmā**” olan insāna meyyāldür gönül

(Dîvân,s.94-b,3.beyit)

9. “**La-tükellefü nefşün illā vüs‘ahā**”²

“**La-tükellefü nefşün illā vüs‘ahā**” Allāh’a
Budur sa‘y eyleyüb bulmaḳlıḡa ḫaḳḳı saña ḫuccet

(Dîvân,s.52-a,4.beyit)

10. “**Seḳāhüm**”³

“**Seḳāhüm**” ḫamrını gel Ḥayder-i Kerrār olandan iç
Ḥayāt-ı cāvidānı vāḳıf-ı esrār olandan iç

(Dîvân,s.56-b,9.beyit)

¹ Bekara Sûresi, 31. Âyet-i Kerîme.

² Bekara Sûresi, 233. Âyet-i Kerîme.

³ İnsân (Dehr) Sûresi, 21. Âyet-i Kerîme.

11. “Nün ve'l-**Q**alem”¹ “Mā Yeşturün”²

Ru'yet-i “Nün ve'l-**Q**alem”dür sırrdur “Mā Yeşturün”

Ehl-i ıışka kıble-gāh-ı cā-yı vaħdetdür Şems

(Dîvân,s.80-a,9.beyit)

12. “İnnā Feteħ”³

Güft-i Hakk “Lev lā-ke lev lāk” şānına “İnnā Feteħ”

Eyledi mir'āt hūd kendini seyrāndur ğaraż

(Dîvân,s.86-b,9.beyit)

13. “Aħseni taqvīm”⁴

“Aħseni taqvīm”i tab^c-ı Mişli rakqam itmeden

Pertev-i nazmuñ cihān içinde eşşāndur ğaraż

(Dîvân,s.86-b,11.beyit)

14. “**Q**ul Hüve'llāhü Eħad”⁵

Ġayrı şıgmaz araya çün “**Q**ul Hüve'llāhü Eħad”

Ṭürlü reng-i cāmeden ma'nā-i ħalvetdür ğaraż

(Dîvân,s.86-b,13.beyit)

¹ Kalem Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

² Kalem Sûresi, 2. Âyet-i Kerîme.

³ Fetih Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

⁴ Ve't-Tîni Sûresi, 4. Âyet-i Kerîme.

⁵ İhlâs Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

15. “Şemme Vechu’llāh”¹

Seylü ğubār-ı ğayra baqma ey göñül Allāh’a baq
Terki terk it geç fenādan “Şemme Vechu’llāh”a baq

(Dîvân,s.89-a,5.beyit)

16. “Nefehñā”²

Özünden olmayan vākıf ki bir ğar
“Nefehñā” nefhasın uran cevānsın

(Dîvân,s.104-a,4.beyit)

Gel ey zāhid dem-i ıışk dime esmā müsem mā bu
Hezārān şad-dil-i mürde “Nefehñā”-yı Mesīhā bu

(Dîvân,s.109-b,5.beyit)

“Nefehñā” nefhasın gūş itdi ʿāşıqlar olub ser-mest
Derinde her biri bir gevher bir baħr-i kān oldı

(Dîvân,s.8-b,17.beyit)

Kudsî Hadîsler ve Hadîs-i Şerîfler:

1. “Küntü Kenz[en maħfiyyen fe-aħbebtü...]”³

Eyledi ʿuşşāk ğalbin “Küntü Kenz”üñ mazħarı
Oldılar şāhib-velāyet sālîk-i şādıqları

(Dîvân,s.2-a,12.beyit)

Eyle ihyā “Küntü Kenz”üñ maħzen-i şāhib-reşād

¹ Bekara Sûresi, 115. Âyet-i Kerîme.

² Enbiyâ Sûresi, 91 ve Tahrîm Sûresi, 12. Âyet-i Kerîme.

³ [Kudsî Hadîs-i Şerîf] İsmâil Hakkı Bursevî (1290 h./1873): *Kenz-i Maħfî*, Hâcı Mustafa Efendi Matbaası, İstanbul: C [Cîm] sayfası. Ayrıca bakınız: İsmâil Hakkı Bursevî (1328 h./1910): *Lübbü'l-Lübb ve Sırru's-Sırr*, Uhuvvet Matbaası, İstanbul: 5,10,12.; Seyyid Abdullāh İbrāhîm Efendi-zāde Sarı Abdullāh Efendi (1288h./1871): *Semerâtü'l-Fu'ād Fi'l-Mebde'i Ve'l-Me'ād*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 4,21.

Feyz-ı Mevlânâ'ya mazhar eyle şevk olsun ziyâd

(Dîvân,s.40-a,8.beyit)

Açıldı “**Küntü Kenz**”üñ maḥzeni teşrîf-i Ahmed’de

Gürüh-ı evliyâ râh-ı tarîka pîşvâdur heb

(Dîvân,s.50-b,12.beyit)

“**Küntü Kenz**”iñ gevheri zât-ı derûn-ı ehl-i ʿışk

Vâkıf-ı esrâr-ı hâkân-ı celâletlik budur

(Dîvân,s.66-a,12.beyit)

Bir kadem taşra koma mey-hânedede olub nişîn

Sîne-i pîr-i muğânda “**Küntü Kenzu**”llâh’a bak

(Dîvân,s.89-a,7.beyit)

“**Küntü Kenz**”üñ sırrı tekmîl anda olmuş Misliyâ

Bir uzunca mâ-cerâdur rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm

(Dîvân,s.97-a,8.beyit)

ʿÂşıküñ ser-çeşme-i mâ-i hayât-ı câvidi

Diñle ʿâşık “**Küntü Kenz**”üñ mifteḥıdur ol perî

(Dîvân,s.116-a,4.beyit)

2. “Lev lâke lev lâk mâ-ḥalak”¹

Güften-i Haḫk ḫaḫkıña “**Lev lâke lev lâk mâ-ḥalak**”

On sekiz biñ ʿâlemiñ câni vücūduñ Müctebâ

(Dîvân,s.2-b,12.beyit)

¹ [Kudsî Hadîs-i Şerîf] Seyyid Abdullâh İbrâhîm Efendi-zâde Sarı Abdullâh Efendi (1288h./1871): *Semerâtü'l-Fu'âd Fi'l-Mebde'i Ve'l-Me'âd*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 3,284. Ayrıca bakınız: İsmâil Hakkı Bursevî (1291 h./1874): *Silsile-i Tarîkat-i Celvetiyye*, Haydar Paşa Hastahânesi Matbaası, İstanbul: 50.

Güft-i Hakk “**Lev lāke lev lāk**” şânına “İnnā Feteḥ”

Eyledi mirʾāt ḥūd kendini seyrāndur ğaraż

(Dîvân,s.86-b,9.beyit)

Didi Hakk ḥaḳkıñda “**Lev lāk**” senüñ ıřıkuñla turur ḥāk

Ki sensin cümle maṭlûbāt gönül taḥtında ser-versin

(Dîvân,s.103-a,13.beyit)

3. Fakru faḥrî¹

Menüm ʿĀl-i ʿAbā’nuñ ḥāne-ḳāhında seg-i kemter

“**Fakırla faḥr id**”üb devlet bulub feyzinde mihmānum

(Dîvân,s.5-a,7.beyit)

“**Fakırla faḥr id**”eriz dü-cihānda bende-i ışkıum

Gönül gencinde dînārum Celālî’ d-dîn-i Rûmî’dür

(Dîvân,s.5-a,15.beyit)

“**Fakru faḥrî**”le faḥirlenmiş melāmet ışkıına

(Dîvân,s.16-a,6.mısra’)

4. “Lā feten illā ʿAlī [Lā seyfen illā Zü’l-feḳār]”²

“**Ki yoḳdur Zü’l-feḳār ğayrî O kim Şāh-ı velāyetdür**”

Dinildi “**Lā feten illā ʿAliyy**”e’l-Mürtezā’ dandur

(Dîvân,s.5-b,9.beyit)

Menüm Munlā-yı Rûm’uñ bende-i ednāsı Mişliyā

¹ [Hadîs-i Şerîf] Abdurrahmân bin İbrâhîm Efendi (Çev.): (1272h./1856), *Ayn-i Hayât Terceme-i Hayâtü’l-Hayevân*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 66.

² [Hadîs-i Şerîf] Şemsüddîn Ahmed bin Muhammedi’s-Sîvâsî (1309h./1891): *Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-ı Güzîn*, Matbaa-i Osmâniye, İstanbul: 281.

Dilümde “**Lā feten illā ‘Alī**” güftâr-ı Şems’üm var

(Dîvân,s.6-b,4.beyit)

“**Lā-feten**”dür kilik-i kudret menba‘-ı cüdü **sehâ**

(Dîvân,s.16-b,6.mısra’)

Dilümde “**Lā feten illā ‘Ayye**”e’l-ekberüm vardır

(Dîvân,s.29-a,8.mısra’)

5. “**Ḥubbu’l-Vaṭan [mine’l-īmān]**”¹

Sākıyâ hem ayrılık “**Ḥubb-i vaṭan**” zulm-i felek

Mürğ-ı gönülüm lānesin itdi ḥarâb-ender-ḥarâb

(Dîvân,s.11-b,9.beyit)

Sâlik-i deryâ-dil ol mecmû‘adur ḳalb-i muğân

‘Ăşık-ı “**Ḥubbu’l-Vaṭan**” ol gizli ‘ilmü’llâh’a baḳ

(Dîvân,s.89-a,12.beyit)

6. “**‘Alī ve bâbühâ**”²

Şehr-i ‘ilmüñ bâbı söylendi “**‘Alī ve bâbühâ**”

(Dîvân,s.16-b,5.mısra’)

¹ [Hadîs-i Şerîf] Müstekîm-zâde Süleymân Sa’deddîn Efendi (Çev.): (1270 h./1853) *Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî Ahmed-i Fârûkî-i Serhendî*, Ali Rızâ Efendi Matbaa-i Litografyası, C:1, İstanbul: 106. Ayrıca bakınız: Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi (1286h./1870): *Nâru’l-Hüdâ Li-meni’htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası, İstanbul: 156.

² [Hadîs-i Şerîf] Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi (1286h./1870): *Nâru’l-Hüdâ Li-meni’htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası, İstanbul: 249.

7. “Men ‘Araf[e nefsehü fe-ğad ‘arafe Rabbehü]”¹

“Men ‘Araf” sırrı bilinmez farğ-ı ‘irfân itmeden

(Dîvân,s.17-a,4.mısra’)

“‘Araf”dan dersi almağsa murâduñ ey dil-i şeydâ

Bu nefsüñ ölmeden öldür der-i hâkiñde ber-bâd it

(Dîvân,s.53-b,11.beyit)

Ledünnî mektebüñ ħandân idüb ders-i “‘Araf”dan vir

Ki fetĥ it bâğ-ı sînem menba^c-ı ‘ışğa pîñâr eyle

(Dîvân,s.112-b,2.beyit)

Nefsini ħatl eyleyüb cânile olmış âşnâ

“Men ‘Arafe” sırrın bilüb sulţân olan añlar seni

(Dîvân,s.116-b,9.beyit)

8. “Mütü ħable en temüt”²

“Mütü ħable en temüt”e mazĥar olmağ isteyen

Tekye-i ‘ışğa girer taĥşîl-i ‘irfândur ħarağ

(Dîvân,s.86-b,10.beyit)

¹ [Kudsî Hadîs-i Şerîf] Müstekîm-zâde Süleymân Sa’deddîn Efendi (Çev.): (1270 h./1853) *Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî Ahmed-i Fârûkî-i Serhendî*, Ali Rızâ Efendi Matbaa-i Litografyası, C:1, İstanbul: 153,268. Ayrıca bakınız: Seyyid Abdullâh İbrâhîm Efendi-zâde Sarı Abdullâh Efendi (1288h./1871): *Semerâtü'l-Fu’âd Fi'l-Mebde’i Ve'l-Me’âd*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 47.; Lâmi’î Osmân Çelebî (Çev.): (1270h./1854) *Terceme-i Nefehâtü'l-Üns*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 59.

² [Hadîs-i Şerîf] İsmâîl Hakkı Bursevî (1328 h./1910): *Lübbü'l-Lübb ve Sırru’s-Sırr*, Uhuvvet Matbaası, İstanbul: 32. Ayrıca bakınız: Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi (1286h./1870): *Nûru’l-Hüdâ Li-meni’htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası, İstanbul: 17.

Arabça ve Farsça beyitler:

Âh mine'l-ıŝķı ve ĥâlâtihî
Eĥraķa ķalbî bi-ĥarârâtihî
Mâ nazara'l-aynü illâ ġayriküm
Uķsimü bi'llâhi ve âyâtihî¹

(Dîvân,s.23-b,1.bendden.)

Hâl-i mâ der-rûh-ı ıŝķ sâķî tü dîd²
 Rûz-be-rûz oldı ciger-sûzum mezîd

(Dîvân,s.59-a,7.beyit)

Ķıl kerem eyle tenezzül ey şanem
Tü biyâ ĥâĥır-be-dest Mislî bedîd³

(Dîvân,s.59-a,12.beyit)

“*Ki dâned cüz-tü feryâd-ı dil âh ü enînem hîc*”⁴

Ķi mümkün bulmaġa nâm-ı feraĥ ķalb-i ĥazînem hîc

(Dîvân,s.56-a,6.beyit)

2.7 Tariĥî şahsiyetler ve efsânevî kahramanlar:

Hazret-i Ali, Haret-i Fâtıma, Hazret-i Hasan, Hazret-i Hüseyin ve Ehl-i Beyt İmâmları ve Peygamber Efendimiz’in hanımlarından Hazret-i Hadîce ve Hazret-i Âiŝe (r.a.):

Dîvânın başından sonuna kadar Ehl-i Beyt sevgisi, Ehl-i Beyt İmâmları’na duyulan sınırsız bir hürmet ve muhabbet, Ehl-i Beyt’in şânında ve Hazret-i Alî’nin şahsında nâzil olan Âyet-i Kerîmeler ve fazîletini, ilmini, ŝânını, kıymetini bildiren

¹ “Âh aşktan ve onun hâllerinden!/Âh yüreġimi yakan ve kavuran harâretinden!/Allâhü teâlâyâ ve O’nun âyetlerine kasem olsun ki göz Senden başkasına bakmadı.” Manâsındaki Hazret-i Mevlânâ’ya ait olduġu rivâyet edilen Arabça ŝiirinden.

² “Sâķî, aşķ yolunda hâlimizi sen gördün.” manâsında Farsça mısra’.

³ “Mislî, hatırın elinde olduġu hâlde keremle âŝikâre gel.” manâsında Farsça mısra’.

⁴ “Gönliün feryâdı, sensiz âh ve inlemek olduġunu bildi.” manâsında Farsça mısra’.

Hadîs-i Şerîflerle süslenerek ve delîllendirilerek coşkun bir üslupla dillendirilmiştir. Ehl-i Beyt ve On iki İmâm (r.a.) Hazretleri için Kasîdeler Bölümü'nde 10, 11, 12. Kasîdelerde; Musammâtlar Bölümünde 15-b/16-b sayfaları arasındaki na't konulu Terkîb-i Bend'de, 29-a/29-b'deki Vîrânî'nin gazelini tahmîsde 12 İmâm'ın isimleri ve şânları, Mevlevî terbiyesine ve İslâm edebine uygun olarak pek güzel bir üslupla yazılmıştır. Bunlardan başka hemen her gazelde bu coşkun muhabbet ve taşkın bağlılık telmîh, tenâsüp, isti'âre, hüsn-i ta'lîl yollu dile getirilmiştir. Birkaç örnek aşağıda yazılmıştır:

Şem'î-i ıřkuñ olalı men mâ'ili
 Olmuşumdur cām-ı vaşluñ sâ'ili
 Kalmışum ihsân-ı ışka hâşılı
 Eyle imdād yā Muḫammed yā 'Alī

(Dîvân,s.3-b,3.bend)

Sırr-ı Kūr'ân şehri-i ıilmüñ bābıdur sākī "Elest"
 Ol 'Aliyyü'l-mürtezā şânında geldi "Hel etā"

(Dîvân,s.4-b,5.beyit)

Muḫammed Muştafā Ḥayder 'Alī'dür benüm imānum
 Fidādur On iki Şāh'uñ rehinde bī-gümān cānum

(Dîvân,s.4-b,12.beyit)

"Ki yokdur Zü'l-fekār gayrī O kim Şāh-ı velāyetdür"
 Dinildi "Lā feten illā 'Aliyy'e'l-Mürtezā'dandur

(Dîvân,s.5-a,16.beyit)

Menüm Munlā-yı Rūm'uñ bende-i ednāsı Mişliyā
 Dilümde "Lā feten illā 'Alī" güftār-ı Şems'üm var

(Dîvân,s.6-b,4.beyit)

Çün senüñ şânında geldi Şîr-i Yezdân “Hel etâ”

(Dîvân,s.16-b,1.mısra’)

Muhibb-i Hânedân’ın tâcısın serde Şeh-i nâzum

‘Alî-meşreb olan şādıklarūñ Selmân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.8-a,17.beyit)

Biñ isimüñ hürmetiyçün ey Şeh-i mülk-i beķā

İtme yā Rabb Hânedân-ı Ehl-i Beyti’ñden cüdā

(Dîvân,s.2-a,17.beyit)

Efendüm bā‘ış-i ‘ışķum Muḥammed Muşţafā’ dandur

Bütün bu genc-i pinhānum ‘Aliyyü’l-Mürtezā’ dandur

(Dîvân,s.4-b,2.beyit)

‘Āşıkum zāhir ü bāṭın dilde sulţānum ‘Alî

Yazarum eşk-i dü-çeşmüm ile dîvānum ‘Alî

(Dîvân,s.15-b,Terk. Bend,1.bendden)

Noķta-i bā’dan habersiz şöhretüm zındıķ dimiş

Bilmeyen Āl-i ‘Abā’yı Rabbisinden dūr imiş

(Dîvân,s.40-b,8.beyit)

“Seķāhüm” ḥamrını gel Ḥayder-i Kerrār olandan iç

Ḥayāt-ı cāvidānı vāķıf-ı esrār olandan iç

(Dîvân,s.56-bbeyit)

Cānısın iki cihānuñ nūr-ı vāḥidsin belî

Şāh-ı ‘ışķsın penc-i ‘Āl-i ‘Abāsın yā Ḥüseyn

(Dîvân,s.4-a,13.beyit)

Tut Hüseyn'ün mâtemin çek nefsiñe muhkem Hişâr
Gel 'Acem'le seng-i la'net ur Yezîdî leşkere

(Dîvân,s.13-b,2.beyit)

Hadîce kevkeb-i bahtum se'âdet necmidür bi'llâh
Ezelden kân-ı ƣalbüm Fâtıma Hayru'n-Nisâ'dandur

(Dîvân,s.5-a,10.beyit)

Nür-i vechiñden Sentün bir şemmedür şems ü kamer
Sırrıña mahrem Hadîce Fâtıma Faħru'n-Nisâ

(Dîvân,s.4-b,3.beyit)

Hadîce merdüm-i çeşmân nûrı zâhir u bâtın
Se'âdet tâcı başum üzre Zehrâ kü-yı amânum

(Dîvân,s.4-b,13.beyit)

Gül-'izârı gonce-i Zehrâ vü nür-ı Aħmedî
Virmedi bir ƣatre âbı şundi destin hancere

(Dîvân,s.13-b, 3.beyit)

Hem Hadîce Fâtıma Maħmüd-ı mir'ât 'ışƣına

(Dîvân,s.16-a, 5.mısra')

Hadîce Fâtıma Hayru'n-Nisâ'dur dînüm imânum

(Dîvân,s.29-b,1.mısra')

Bekleriz bâb-ı Rızâ Mûsâ-i Rızâ-yı 'ışƣa
Hadice 'Âyişe Peyğam-ber-i ħ^âher severim

(Dîvân,s.102-b,6.beyit)

Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî:

Dîvân'da, Ehl-i Beyt muhabbeti ve hürmetinden sonra en taşkın sevginin ve en hürmetkâr ifâdelerin, müstakil n'atlarda ve gazellerde, kullanıldığı zât, Dîvânın tamamında tezahür eden manâsı ve şekliyle Hazret-i Mevlânâ ve şairin kendi Mevlevî üstadları başta olmak üzere Mevlevîlik Tarîkati'nin bütün pîrleri ve şairleridir. Şems-i Tebrîzî, Sadreddîn Konevî ve Hazret-i Mevlânâ'nın oğlu Sultân Veled de dâhil olmak üzere bu hudutsuz sevginin tezâhür ettiği bazı mısra'lar ve beyitler şunlardır:

Şalât-i ışkda ezkârum **Celâlû'd-dîn-i Rûmî'**dür

Göñül bâğında gül-zârum **Celâlû'd-dîn-i Rûmî'**dür

Ne derc itdümse evrâk-ı perîşâna ser-â-ser heb

Heme nazm-ı güher-bârum **Celâlû'd-dîn-i Rûmî'**dür

(Dîvân,s.5-b,2-3.beyit)

Ne gevher taşşil itdüm cümle Senden

Dimem hâşâ bu kayd-ı nazmı benden

Bu pür-ışyânı dūr itme deriñden

Yetiş imdâdına **Munlâ-yı Rûmî**

(Dîvân,s.10-a,1.bend)

Nūr-ı Zātu'llâh'a qalbiñ olmağ isterseñ mağal

Sür yüzün der-gâh-ı hâk-i **Ĥazret-i Munlâ'ya** gel

(Dîvân,s.18-b,12-13.mısra')

Dü-cihânda eger altun ola dirsens nâmuñ

Şikkesi altına gir **Ĥazret-i Mevlânâ'nuñ**

(Dîvân,s.19-b,6-7.mısra')

H zret-i Sulţ n Cel l 'd-d n-i R m  p rim z

Hamd ola  ilm-i ezelde bu imiş ta d rim z

(D v n,s.40-b,14.beyit)

 aker-i **Munl -y  R m** olma  ne devletd r ba a

Olmazuz bir  n   bir dem h k-i p ki nden c d 

(D v n,s.46-b,1.beyit)

Şems-i Tebr z :

V c d-ı  Ő ku   alemde es s  **Şems-i Munl **'dur

Ezelden ehl-i  uŐ a ku  bin s  **Şems-i Munl **'dur

(D v n,s.6-b,6.beyit)

G n l b gında Şad-berg g l-i H nk r-ı **Şems'** m var

 Elest  Rabb k m "den ta ben m i r r-ı **Şems'** m var

(D v n,s.6-a,15.beyit)

Ő k rler k -y  y r  zre bulundu  biz g b r- s 

Ne g m Şimden ger  ey dil der-i  m n-ı **Şems'** m var

(D v n,s.6-a,9.beyit)

MiŐliy  gel sen de i r r-ı **Şems'**de Ő d k ol

(D v n,s.19-a,17.mısra')

Der  nde kemter ins num meded y  **Şems-i Tebr z **

Ki  iz-t  yo dur am num meded y  **Şems-i Tebr z **

(D v n,s.115-a,17.beyit)

Sadreddîn-i Konevî:

Şemsü Sulţân-ı Veled Zerküb **Şadru'd-dîn** Seyid
 Hâne-i ervâh-ı Kudsî sâkin-i Hunkâr mest

(Dîvân,s.10-b,14.beyit)

Hazret-i Sulţân Veled:

Vâriş-i Hunkâr-ı a'zam **Hazret-i Sulţân Veled**
 Nefha-i Āsâ-i Meryem **Hazret-i Sulţân Veled**

(Dîvân,s.6-b,10.beyit)

Sulţân-ı Veled âyinine kim ide ta'zîm

Cānuñ yola teslîm

‘Uşşâk mecâlis-i derûnda ola ekrem

Sâlîke bu aqdem

(Dîvân,s.31-a,4.bend)

Hallâc-ı Mansûr:

İlâhî aşk sarhoşluğu ve cezbesi hâlinde söylediği sözüyle telmîh edilmiştir.

Söyledi kimi “*Ene'l-Hakk*” râh-ı ışkda ser virüb

“Lâ Yeḥâf”uñ itdigi rûz-i ezel ikrâr mest

(Dîvân,s.10-b,5.beyit)

Bih-zâd:

Îrân'ın meşhûr eski nakkâşlarından ve resim san'atı üstadlarından olup Dîvân'da bu yönleriyle ve Ferhâd ile Şîrîn Hikâyesi'yle de alakalı olarak telmîh yoluyla ismi geçmektedir:

Hubb-i naqşında gönül kâşânesin **Bih-zâd** idem

(Dîvân,s.3-b,4.mısra')

Her-kesiñ hâlince derdi gün-be-gün müzdâd olur

Kimi Ferhâd ıışk-ı Şîrîn'de kimi **Bih-zâd** olur

(Dîvân,s.21-a,9-10.mısra')

Eger **Bih-zâd** iseñ naqş-ı nigârı almağa bî-şek

Bu deşt-i ıışkda bir ıraş-ı nev icâd sen de icâd it

(Dîvân,s.53-b,13.beyit)

Mihriñi naqş itmege her dem dilüñ **Bih-zâd**'ı var

(D.s.27-b, Tahm.5/3. mısra')

İskender ve Dârâ:

Tarihte iki İskender vardır. Birine Büyük İskender denir. Asıl İskender-i Zülkarneyn budur. Hem Peygamber, hem Pâdişâh olmuştur. Kur'ân'da ismi geçer. Âb-ı Hayât'ı bulmak için Hızır'la [a.s.] beraber Zulümât'a giden İskender'in bu olması gerektir.

Diğeri, Makedonya Hükümdârı olan Filip'in oğlu İskender'dir. Buna da Zülkarneyn derler. İrân'ı baştanbaşa zaptetmiştir.

Dârâ ise, İrân'ın Keyâniyân Sülâlesi'nin Dokuzuncu ve sonuncu hükümdârıdır. Mecâzen, büyük hükümdârlara da Dârâ denir.

İskender'le yaptığı büyük muhârebede mağlup olmuş ve kaçarken ölmüştür. Keyâniyân Sülâlesi bu sûretle sona ermiştir.

Bu münâsebetle İskender'le Dârâ çok kere beraber zikredilir.¹ Dîvân'da da bazı mazmûnlarla beraber telmîh, tenâsüp ve mübâlağa yollu isimleri geçmektedir:

Cihânda istemem mâli melâl-i Hakk'ı sevdim ben

Gözüm yok mülkü **Dârâ**'da cemâl-i Hakk'ı sevdim ben

(D.s.104-b, Gazl.323/1. beyit)

Gâhîce ye's-i hâl füzûn olduğu demde

‘Aynumda görünmez şeh-i **İskenderü Dârü**

(Dîvân,109-a, 282.Gazel,6.beyit)

Nûru zulmet hemi baştu kabz derûnu derd-mend

Âb-ı Hızrî vü **Sikender** çeşme-i pînar mest

(Dîvân,s.10-b,17.beyit)

Ma'nide mir'ât-i **İskender** odur

Her dü-‘âlem içre seyrândur kadeh

(Dîvân,s.59-b,9.beyit)

Rûhsâr-ı nigâra nazar itmeklige dâ'im

Âyînemi **İskenderü Dârâ** dahi bilmez

(D.s.73-a, Gazl.128/6. beyit)

Cem (Cîmşîd):

Îrân'da en evvel hükûmet süren Piş-dâdiyân Sülâlesi'nin Dördüncü ve en büyük hükümdârıdır. Asıl ismi Cem'dir ki büyük pâdişâh manâsınadır... Şarabın

¹ Âgâh Sırrı Levend, (1984),*Dîvân Edebiyatı*, Enderûn Kitâbevi, 4. basım, İstanbul:160,161.Ayrıca bakınız: Abdüllatîf Subhî bin Abdîrahmân (Çev.) (1276h./1860) *Miftâhu'l-İber* (Abdurrahmân bin Haldûn'un *Ünvânü'l-İber ve Dîvânü'l-Mübtede'i ve'l-Haber*'in tercümesi), Takvîm-hâne-i Âmire, İstanbul: 176-180.

icâdı, Nev-rûz Günü'nün senebaşı ve bayram ittihâzı da Cemşîd'e isnat olunur.¹
Dîvân'da tenâsüp ve telmîh yoluyla ismi birçok yerde geçmektedir.

Hevâ-yı rûh-ı **Cem** rindâne **bezl**-i sîm ü zer itdi

(Dîvân,s.27-a,24.mısra')

Sâlik-i râh-ı hâkîkat beste-i zülfüñ olub

Dâ'imâ bulur hâlâvet 'ayn-i **Cem**'den inşirâh

(Dîvân,s.58-b,4.beyit)

Pertev-i hürşîd-i vechüñdür çerâğ-ı 'âşîkân

Kisb olur mı bî-tü cânâ câm-ı **Cem**'den inşirâh

(Dîvân,s.58-b,6beyit)

Rüstem:

Rüstem, Zâloğlu Rüstem ki Firdevsî'nin Şehnâmesi'nde adı çok geçen meşhûr bir kahramandır. Birçok efsânevî mâceralar ve kahramanlıklar kendine isnat olunmuştur.² Dîvân'da bu yönleriyle tenâsüp ve telmîh yoluyla adı geçmektedir.

Zebûn-i hâk-sâr olmuş gelenler âstâneñde

Nigâh-ı **Qahramân**'uñ düşdi **Rüstem** Hüsrevân oldı

(Dîvân,s.9-a,14.beyit)

Qahramānu Rüstem-i ğam yāreler açmağdadur

Hem bu yüzden seng-i ağıyâr dâ'imâ artmağdadur

(Dîvân,s.40-a,17.beyit)

Şabırda **Zâl-i Rüstem**-veş olub Mişlî figân itme

Seni senden giderince virür her dem-be-dem zağmet

¹Âğâh Sırrı Levend, (1984),*Dîvân Edebiyâtı*, Enderûn Kitâbevi, 4. basım, İstanbul:156,157. Ayrıca bakınız: Abdüllatîf Subhî bin Abdîrahmân (Çev.) (1276h./1860) *Miftâhu'l-İber* (Abdurrahmân bin Haldûn'un *Ünvânü'l-İber ve Dîvânü'l-Mübtede'i ve'l-Haber*'in tercümesi), Takvîm-hâne-i Âmire, İstanbul: 176-209.

²Âğâh Sırrı Levend, *a.g.e.*,s.165.

(Dîvân,s.53-b,8.beyit)

Pehlevân-ı Rüstem-ı nazmında Misli yok kuşur

Bilmeyenler kıymet-i eş'arı elbet tel kırar

(Dîvân,s.72-b,14.beyit)

Kahramân:

Îrân'ın Pîş-dâdiyân Sülâlesi'ne mensup hükümdarlardan Tahmurs'un oğlu olup (Kahramân-ı Katil) lâkabını alan meşhur bir pehlivandır. Efsânevî maceraları Îrân Şairleri'nin dillerine destan olmuştur.¹ Dîvânda tenâsüp, telmîh ve hüsn-i ta'lîl yoluyla ismi geçmektedir.

Hümâ-yı hüsnüñe 'aşîk degül de mürğ-ı dil ya ne?

Müjenler her biri gitdükce bir bir **Qahramân** oldu

(Dîvân,s.9-a,6.beyit)

Zebûn-i hâk-sâr olmuş gelenler âstâneñde

Niğâh-ı **Qahramân**'uñ düşdi Rüstem Hüsrevân oldu

(Dîvân,s.9-a,14.beyit)

Qahramānu Rüstem-i ğam yâreler açmağdadur

Hem bu yüzden seng-i ağıyar dâ'imā artmağdadur

(Dîvân,s.40-a,17.beyit)

¹Âgâh Sırrı Levend, (1984),*Dîvân Edebiyatı*, Enderûn Kitâbevi, 4. basım, İstanbul: 156. Ayrıca bakınız: Abdüllatîf Subhî bin Abdîrahmân (Çev.) (1276h./1860) *Miftâhu'l-İber* (Abdurrahmân bin Haldûn'un *Üvânü'l-İber ve Dîvânü'l-Mübtede'i ve'l-Haber*'in tercümesi), Takvîm-hâne-i Âmire, İstanbul: 176-209.

Felâtûn[Eflâtun, Platon]:

Platon, eski yunan felsefecisidir.Sokrat'ın talebesi,Aristo'nun hocasıdır. Avrupalılar, mîlâddan [429] sene önce tevellüd etmiş diyorlar ise de, Îsâ “aleyhisselâm” zemânında yaşadığı (Burhân-ı Kâtı')da yazılıdır.Mısır'a da gitdi. Sekseniki yaşında vefât etdi. Çok kitâb yazdı. Tenâsüha inanırdı. (**Trinite**) denilen (**Teslîs**) inancını ilk olarak ortaya çıkaran budur. Îsâ “aleyhisselâm” göke çıkarıldıktan sonra, dört İncîl'i yazanlar, bu inancı karışdırarak, beşeriyeti büyük felâkete sürüklediler.¹ Dîvân'ın bir çok yerinde tenâsüp, mübâlağa ve telmîh yoluyla ismi geçer. Şair, çoğu zaman kendisine itibar etmez ve kıymet vermez. Bazen de övgüyle sözedilmiştir:

Nühâs-ı kalbe iksîr-i mu'azzam nîm-nigâhuñdur

Felâţûn'um derûn-i rîşenüñ Loğmân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,14.beyit)

Neş'e gelmez şab'a zerre 'aql-ı **Eflâţûn**' dan

(Dîvân,s.29-b,1.mısra')

Hem **Felâţûn**-ı zemân Loğmânu Câlînüs dahî

Olsalar anlar dahî bâbıñda eylerdi qarâr

(Dîvân,s.72-b,1.beyit)

Hikmet-i Loğmânu Eflâţûn'a itmez i'tibâr

Derd-mend-i Mişli-i nâ-şâda dermândur gönül

(Dîvân,s.94-b,16.beyit)

¹ M. Sıddık Gümüş (2003)*Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye*, Hakikat Kitâbevi, 88. baskı, İstanbul:1097. Ayrıca bakınız: Şemseddîn Sâmî (1306h./1889) *Kâmûsu'l-A'lâm*, Mihrân Matbaası, c.2, İstanbul:1003-1004.

Ebû Müslim-i Horasânî:

Abbâsî Devleti'nin kurucusudur. İsmi Abdurramân bin Müslim'dir. Zulmüyle dillere destan olmuştur.¹ Dîvân'da "Ehl-i Beyt" in "intikâmı" nı almasıyla kendisinden bahsedilir.

Şoñra **Ebâ Müslim** alub intiķâm
 La'net Anuñ haķķına oldı temâm
 Çıķma düzaħdan ebed ve's-selâm
 Ola şalât ile selâm Server'e
 La'net ola şüm Yezid-i ebtere

(Dîvân,s.12-b,4.bend)

2.8 Atasözleri ve deyimler:

Mislî Dîvânı'nda atasözlerinin sayısı azdır. Ancak deyimler, hemen hemen her beyitte kullanılmıştır. Biz, aşağıda, dîvânın çeşitli yerlerinden aldığımız bazı deyimleri ve bu deyimlerin içinde geçtiği mısraları ve beyitleri yazıyoruz. Metindeki yüzlerce deymi ve kullanıldığı beyitleri yazmak, tahlîli şişireceğinden, bundan vaz geçtik.

-A-

Âfâkı tutmak: Dünyayı kaplamak; her yere yayılmak.

Tutdı âfâkı zıyâsı ne zulüm kaldı ne dūd
 Birtaķım ehl-i zalâl gönline düşdi ħalecân

(Dîvân,s.23-a,3.beyit)

¹ Abdurrahmân bin İbrâhîm Efendi (Çev.), (1272h./1856), *Ayn-i Hayât Terceme-i Hayâtü'l-Hayevân*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 11-13.

Ayyûka çıkmak: Her yere yayılmak.

Çıxdı ‘ayyûka ağâz

(Dîvân,s.31-b,5.bend)

Aklını almak: Aklının faaliyetlerini iptal etmek.

Mest **ti medhüşum** bu günler **aldı ‘aqlum** bir cevân

(Dîvân,s.35-b,10. mısra’)

Aklı târân eylemek: Aklını bomak.

‘Aklı târân idüb zülfüñ gibi sevdâ-yı ‘ışk

Öyle Mecnûnum ki Leylâ mı diger mi nîst-farq

(Dîvân,s.40a,12.beyit)

Aklı başına yâr olmamak:

Biraz **‘aqlum başıma yâr degüldür** bilemem

İnfişâl âteşine lâyıka şor şorma baña

(Dîvân,s.44-a,5.beyit)

Aklına hiffet getirmek: Aklına zayıflık getirmek, aklını bozmak.

Ne mümkün lahmi ayrılık zaferden bu ğarâ’ibdür

Meger **hiffet getürmiş ‘aqlına** bed-kâr ile imşeb

(Dîvân,s.48-a,4.beyit)

Aklını almak:

Eyle Mecnûn olmuşum zencîr-i Leylâ bağlamaz

Aldı ‘aqlum gitdi şabrum ideli reftâr-ı şüh

(Dîvân,s.60-b,4.beyit)

Âlem bu ya:

Sâlik-i ırışkuñ demi Ğsâ olur **‘âlem bu ya**

(Dîvân,s.28-b,1. mısra’)

Aşk olsun:

Şerâb-ı ırışkı nüş eyle yed-i dil-berden **ırışk olsun**

Tehî koyma göñül sâğarını humlardan **ırışk olsun**

(Dîvân,s.105-b,2.beyit)

Ayân olmak:

Hilâf-i Şer‘ile halkı tuzağa tutmasun ol har

Kelâmından olur ma‘lûm beytinden **‘ayân oldu**

(Dîvân,s.9-b,5.beyit)

Aydın abâsı:

Aydın kumaşı; sözü kısa kesmek.

Keselim **Āyдын ‘abâsı** olmasun hāmem dırâz

Âzâd eylemek:

İntizâr-ı gamdan **âzâd eyle** Allâh ırışkına

Yâ Muhammed baña imdâd eyle Allâh ırışkına

(Dîvân,s.3-a,5.beyit)

-B-

Baş kesmek: Başını vermek; kendini feda etmek.

Baş kesen mey-hâne-i ırışka beğâ-yı cân olur

Yok olan pîr-i muğân hâkinde bir sultân olur

(Dîvân,s.69-b,16.beyit)

Bel bağlamak:

‘İşkile dil virdi eşyā yanarağ şeksiz Aña

Bağlayub bel bildiler yoğ şāhid-i emn ü beğā

(Dîvân,s.2-a,13.beyit)

Bertaraf eylemek:

‘Kuşūrum ber-ṭaraf kııl çāre-sāzum

(Dîvân,s.37-b,1. mısra’)

Berbat etmek:

Kūh-i cismüm şubḥa dek ‘ışkuñ ile **ber-bād idem**

(Dîvân,s.3-b,3. mısra’)

Bir pula değmemek: Çok değersiz olmak.

Nazar-gāhumda **bir pūla deger mi** güher ü incü

(Dîvân,s.8-a,3. mısra’)

Buğz etmek:

Aldanub ağıyāra **buğz itmek** düşer mi şāniña?

(Dîvân,s.21-b,19. mısra’)

Boynunu vurmak: Öldürmek.

Münāfiğ **boynun urmağa** elümde ḥançerüm vardur

(Dîvân,s.29-b,18. mısra’)

Bin pâre olmak:

Derūnum **oldı biñ pâre**

(Dîvân,s.38-b,24. mısra’)

-C-Ç-**Cân fedâ etmek:**

Her kim ĩmān eyledi şıdķıle oldı kām-yāb
Hem Muħammed Bāķır' uñ rāhında **itdi cān fidā**

(Dĭvān,s.4-b,6.beyit)

Cümle âlem bir yana: Senden başka her şey kıymetsiz.

Sen benüm ol **cümle  alem bir yaña**

(Dĭvān,s.36-b,7. mısra')

Cāna minnet bilmek:

Göñül sen **cāna minnet bil** çekilen sūziş-i ĥasret
Ĥarāb-ender-ĥarāb ol kim bulasıñ ma'nevĭ kuvvet

(Dĭvān,s.53-b,4.beyit)

Cân nisār etmek: Canını feda etmek.

Pāyına ser koymaduķca **cān nişār itmeksizin**
Her-kese ifşā olunmaz nükte-i esrār-ı şūĥ

(Dĭvān,60-b,8.beyit)

Ciğer dağlamak:

Murādum rūzu şeb sensin Mesĭhā mu'cizüñ irgür
Bu nā-kām infişālüñle **ciger tağlar** yetişmez mi?

(Dĭvān,119-b,17.beyit)

Cihāndan göz yummak:

Cihāndan göz yumarsam da derinde merdüm-i çeşmüm
Ne mümkin terk ide göñlüm reh-i  şķuñda mihmāndur

(Dĭvān,s.65-a,11.beyit)

Çeşme hâb girmemek: Göze uyku girmemek; uyuyamamak.

Girmez ğamuñla **çeşme h^âb**

(Dîvân,s.37-b,19. mısra')

-D-

Dâmeninden yapışmak: Eteğinden tutmak; yardım ummak.

Yapışsun dâmeniñden istivâsın añlasun bilsün

Uyansun h^âb-ı gafletden bile ĩmân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,12.beyit)

Destân olmak: Herkes tarafından duyulmak.

Hasretüñle **oldı** ıřķum cümle halka **dâstân**

(Dîvân,s.35-b,18. mısra')

Dil vermek: Gönül vermek.

Şaķın **dil virme** mihrine düşerseñ vâle-i hâra

(Dîvân,s.36-a,15. mısra')

Devlete ermek: Büyük bir nimete kavuşmak.

İrdigüm devlet yeter kim iltifât-ı zâtına

Nür-ı feyzuñdan uruldı şır gönül mir'âtına

(Dîvân,39-b,14.beyit)

Dünya bir yana: Senden başka her şey değersiz.

Görmez isem bir laħza ger vîrân olur gönülüm evi

Devlet baña her ru'yetüñ **dünyâ** vü 'uķbâ **bir yaña**

(Dîvân,44-b,10.beyit)

Dîdeden dūr olmak: Gözden uzak olmak; kıymetten düşmek.

Şaymazum sensüz geķen 'ömr ü zemâni bir pula

Dîdeden dūr oldıgüñ hüzne ğaraķ eyler firâķ

(Dîvân,90-a,3.beyit)

-E-F-

Eflâke ser çekmek: Başı göğe yükseltmek; kibirlenmek.

Kaç-ı bed it serv-veş eflâke **ser çekmekligi**

Pâ-yı uşşâkda revân ol Mişli ber-nehr-i zücâc

(Dîvân,55-a,10.beyit)

El çekmemek:

Sâkıyâ âzâd kabûl itmez gulâmım hâşılı

İmtihândan **çekmezüm el** kıl niyâzum müstecâb

(Dîvân,11-a,7.beyit)

Elde değil:

Gitmemek mey-hâneye **elde degüldür** zâhidâ

Böyle tahtîr eylemişdür tâ ezel kil-k-i kazâ

(Dîvân,45-a,14.beyit)

Fitil almak: Tutuşmak; gönlü kaptırmak.

N'ola yansam cemâlün şem'ine her şebde bezmiñde

Fitil alduğda dil süz-i meḥabbet müste'ân oldı

(Dîvân,s.9-b,12.beyit)

-G-

Gark olmak:

Dü-çeşmüm seyline gark olsa keştî-i dil-i nâ-çiz

Mihir-gird-âbına endâhtem **yok hadd ü pâyânum**

(Dîvân,s.4-b,13.beyit)

Gözümün nûru:

Ne mümkün medḥe şığmağ zât-ı Mevlânâ **gözüm nûrı**

Göñül levḥinde esrârum Celâlî'd-dîn-i Rûmî'dür

(Dîvân,s.5-b,15.beyit)

Gözden nihân olmak: Gözden kaybolmak; vefât etmek.

İşidsün nuṭkumı taḳlîd ile dervîş olan ğâfil
Cenâb-ı Şems-i Munlâ şanmasın **gözden nihân oldı**

(Dîvân,s.9-b,4.beyit)

Gözüne dünyayı zindân etmek:

Meḥabbet bâbını beste kılub açduñ der-i cevruñ
Gözine ʿaşıkuñ **dünyâyı zindân itmek** istersin

(Dîvân,s.108-b,14.beyit)

-H-

Hâb-ı gafletten uyanmak: Gaflet uykusundan uyanmak.

Yapışsun dâmeniñden istivâsın añlasun bilsün
Uyansun ḡ^âb-ı gafletden bile imân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,12.beyit)

Haddini tecāvüz etmek: Haddini aşmak; haddini bilmemek.

Mişli'nün **haddin tecāvüz itdigi** cürmü ḡaṭâ
Kıl şefâ'at yâ Muḡammed gön'lümüz bulsun ḡayât

(Dîvân,s.3-a,3.beyit)

Haddi pâyâmı yok: Ucu bucağı yok.

Dü-çeşmüm seyline ġarḡ olsa keştî-i dil-i nâ-çîz
Mihir gird-âbına endâḡtem **yok hadd ü pâyânum**

(Dîvân,s.4-b,13.beyit)

Hâkile yeksân olmak: Yerle bir olmak.

N'ola bir kerre nazâr kıll dil-i nâlânıma raḡm it
Mişliyâ geldi saña **ḡâkile yeksân olarak**

(Dîvân,s.90-a,14.beyit)

Hâtırdan ferâmûş olmak: Unutulmak.

Mümkin mi **hâtırdan ferâmûş olasın** kâlâ-yı ʿışk
Pûşîde-i hicr ü gamum olduñ begüm ser-tâ-be-pâ

(Dîvân,s.44-b,9.beyit)

Hayrette kalmak:

Sâkıyâ nîm-sâğar-ı ikrâma mazhar olmadum
Hâşılı **hayrette kaldum** ey haķikî mâh-tâb

(Dîvân,s.11-a,16.beyit)

Herkesin pazarı gönülde mahfidir: Herkesin alacası içindedir.

Her kesin bir dürlü bazarı gönülde mahfidür
Añlaşılmaz ʿaql u pindâr ile pinhân-ı şafâ

(Dîvân,s.45-b,1.beyit)

Hüsnünün başı için: Güzelliğinin hatırı ve hürmeti için. [Bir yemin şekli.]

Hüsnünüñ başı için ferdâyı itme iltizâm
Vuşlat-ı bustânüñ olsun hâtır-ı şad-şâneler

(Dîvân,s.63-b,10.beyit)

-İ-İ-

İfşâ olunmamak: Açığa çıkmamak; gizli kalmak.

Pâyına ser koymaduğca cân nişâr itmeksizin
Her-kese **ifşâ olunmaz** nükte-i esrâr-ı şüh

(Dîvân,60-b,8.beyit)

İhyâ eylemek: Nimete kavuşturmak; diritmek.

Eyle İhyâ “Küntü Kenz”üñ maḥzeni şâhib-reşâd
Feyz-ı Mevlânâ’ya mazhar eyle şevḳ olsun ziyâd

(Dîvân,40-a,8.beyit)

İmdat eylemek: Şefâat ve yardım etmek.

İntizâr-ı gâmdan âzâd eyle Allâh ışığına
Yâ Muhammed baña **imdâd eyle** Allâh ışığına

(Dîvân,s.3-a,5.beyit)

İnâyet eylemek: Yardım etmek, ihsan etmek.

Müznibüm eyle şefâ'at yâ Rasûla'llâh amân
Kıl kerem **eyle inâyet** yâ Rasûla'llâh amân

(Dîvân,4-a,3.beyit)

İntisâb etmek: Bağlanmak; sevmek.

Sâkıyâ peymâne-i hicrâna kandum rûzuşeb
İntisâb-ı dil saña ğayra **ider mi intisâb?**

(Dîvân,11-a,4.beyit)

İzhâr eylemek: Açığa çıkarmak, zuhûra getirmek.

Hayy-i mu'tlak yok şer'iki ıŝıkdur evvel be-ışık
İtdi Maĥbûbımı **izhâr eyleyüb** i'fân-ı ışık

(Dîvân,s.2-a,11.beyit)

İzlâle salmak: Saptırmak; yolunu ŝaŝırtmak.

Münkiri izlâle şaldı Mişliyâ heb ŝûretüñ

(Dîvân,s.28-b,26. mısra')

-K-L-

Kadem basmak: Uğurlu gelmek; adım atmak.

Bezm-i ırfâna kadem baş cân u dilden eyle güş
Nây ü nây-zen sırr-ı Haĥk-râ Hayder-i Kerrâr mest

(Dîvân,9-b,2.beyit)

Dü-çeşmüm dil-berā ḥasretde **kan ağlar** yetişmez mi?
Yüregümde firākuñ rîşeler bağlar yetişmez mi?

(Dîvân,119-b,16.beyit)

Kapısında kul olmak:

Ḥayāt-ı cāvīdi buldı sentüñ nefhîñle Ğīsā-dem
Ḳapuñda ḳul olur şāh ü gedā sulṭān-ı dil-bersin

(Dîvân,7-b,19.beyit)

Kemâl bulmak: Ne eksik ve ne fazla olmak; tam olmak.

“Küllü şey’in hālikün” vü bî-zevālü zü’l-Celāl
ĞArş ü Kürsî vü melā’ik **buldı** ıışkıyle **kemāl**

(Dîvân,2-a,9.beyit)

Kerem kılmak:

Müzñibüm eyle şefā‘at yā Rasūla’llāh amān
Ḳıl kerem eyle Ğināyet yā Rasūla’llāh amān

(Dîvân,4-a,3.beyit)

Kilk-i kudretle yazılmak: Kudret kalemiyle yazılmak.

Degül ta‘rīfe ḥācet sāḳı-i vaḥdet Ğayān oldı
Yazılmış kilk-i ḳudretle Ğulüvvü’ş-şān-ı dil-bersin

(Dîvân,8-a,7.beyit)

Kül olmak:

Yanub ıışkuñla **kül olsam** der-i ḥākiñde vār olsam

(Dîvân,29-b,5.mısra’)

Külâh eylemek: Mevlevîlik Tarîkati'nin şartlarını yerine getirir; kızgınlıkla başını sallar.

Bir Mevlevî'dür sevdigüm dâ'im **külâh eyler** baña
 Kaşdı nedür bî-gânelikle nîm-nigâh eyler baña

(Dîvân,46-b,6.beyit)

Kul kusursuz olmaz:

Bu meşeldür **kul kuşursuz olamaz** bir ân hîc
 Anı mestür eylemeklik zât-veş huşyâredür

(Dîvân,63-a,3.beyit)

-M-

Mâtem tutmak:

Tutsam yanarağ yağılarağ her şeb **mâtem**

(Dîvân,34-a,17.mısra')

Mest etmek:

Lücce-i feyzünla müsteğrağ idüb **mest it** beni
 Ma'din-i luğf-i keremsin menbe^c-ı cüd-i sehâ

(Dîvân,2-b,3.beyit)

Müstecâb kılmak: Güzel bir şekilde ve isteyerek kabul etmek.

Sâkıyâ âzâd kabûl itmez gulâmım hâşılı
 İmtihândan çekmezüm el **kıl** niyâzum **müstecâb**

(Dîvân,11-a,7.beyit)

Müyesser olmak: Kolaylıkla ele geçmek; nasip olmak.

Çok çalışdum ki kaşâ'id-gü olam evvelde
 Hâşılı **oldı müyesser** o mağâm içre zebân

(Dîvân,22-b,9.beyit)

Meftûn omak: Gönülden ve delicesine bağlanmak.

Nā-gehān **mefṭūn olub** bir dil-bere
 Vaşl-ı ḥulyāsīnla oldum nā-tevān

(Dîvân,30-b,4.bend)

Muammâ eylemek: Bilinmez kılmak.

Vaşluñ **mu‘ammâ eyledüñ**

(Dîvân,38-a,24.mısra’)

-N-O-Ö-

Nazar katetmek: Teveccüh, sevgi ve yardımı kesmek.

Nazar kaṭ ideli gül-zār-ı şūrīden velākin gör
 Güşāde verd-i bī-ḥārum Celālū’d-dīn-i Rūmī’dür

(Dîvân,5-b,11.beyit)

Nîk ü bed eylemek: Dünyanın iyi ve kötüsünü göstermek; feleğin çemberinden geçirmek.

Böyledür aḥvāl-i ‘ālem nîk ü bed eyler güzer

(Dîvân,21-b,29.mısra’)

Necât bulmak: Kurtuluşa ermek.

Zāt-i pākūñ oldı mürde dillere āb-ı ḥayāt

Buldı ‘uşşāḳ-ı ṭarīḳat rāh-ı ‘ışḳuñda **necāt**

(Dîvân,39-b,12.beyit)

Nefes vurmak: Vaad etmek; ümit vermek.

Anuñ iḥsānı gālībdür virür maḳşūdını bir bir

Nefes urma vişālūñden degülseñ **lāyıḳ-ı vuşlet**

(Dîvân,53-b,6.beyit)

-P-

Pâ'yına düşmek: Ayağına düşmek; hissesine düşmek.

Reftem deyrüz-i mey-ḥāneye sākī elin tutdum şükür

Pîr-i muḡānuñ pâyına düşdüm olub bīmār-ı ruḡ

(Dîvân,60-a,11.beyit)

Pâyına ser koymak: Ayağına başını koymak; ayağını öpecek kadar saygı göstermek; yolunda canını vermek.

Pâyına ser koymaduḡca cān nişār itmeksizin

Her-kese ifşā olunmaz nükte-i esrār-ı şūḡ

(Dîvân,60-b,8.beyit)

Perçemi yedine geçmek: Kendini kaptırmak; en can alıcı yerini kaptırmak.

Perçemüm geçdi yediñe ḡayrı dest uzatmasıñ

Rāh-ı ırışka bir ḡadem ḡoymaḡ muḡaddemdür baña

(Dîvân,47-a,14.beyit)

Pençesini salmak: Hâkim olmak.

Serde sevdâ-yı meḡabbet dilde nār-ı iştiyāk

Pençesin şaldı serime derd-i yār-ı iştiyāk

(Dîvân,90-a,5.beyit)

Post sermek: Yerleşmek.

Serüb bir **pōst** ḡum u şahbâyı nezdinde şafâ-yāb ol

Bıraḡma dest-i sākîrî bu cāy-ı āşyādan gec

(Dîvân,56-b,2.beyit)

-R-

Râhına baş koymak: Yoluna baş koymak.

Ḥāk-i pāye yüz sürelden cān u dil buldı ḡayāt

Rāhına baş kıoyalıdan oldu vırān şavme‘āt

(Dîvân,50-a,6.beyit)

Rakam u hâmeye gelmemek: Yazıya ve söze sığmamak.

Zāt-ı pākūñ raķam u **hâmeye** gelmez yazsam

Her ne olmuş olacaķ cümle kerāmet sende

(Dîvân,111-a,15.beyit)

Raksa gelmek: Devretmek; meclise girmek; feleklerin dönmesi.

Anuñ bābında hıdmetdür bu **raķşa gelmeden** devrān

Zemīn ü āsmānında du‘āsı Şems-i Munlā’ dur

(Dîvân,6-a,12.beyit)

Rast gelmek: İsābet etmek; uğurlu gelmek.

Tīr-i ‘āşık **rāst gelür** elbette bir gün bī-şümār

(Dîvân,21-b,5.mısra’)

Rāzına mahrem olmamak: Sırrını paylaşmak.

Kimse maħrem rāzıma olmaz olur āvāzını

(Dîvân,38-a,7.mısra’)

Rüzgāra uymamak: Zamana ve ümitlere uymamak; beklenenin ele geçmemesi.

La‘l-i mey-gūnuñdan ayru oldıgum eyler ħarāb

Rüzgāra uymadı bād-ı ümīdüm sākıyā

(Dîvân,45-b,13.beyit)

Reddetmek:

Mişli-i pür-cürmi **redd itme** deriñden el-emān

Ķıl heme şāyeste-i raħmet Rasūl-i Kībriyā

(Dîvân,2-b,13.beyit)

-S-Ş-

Sâbit-kadem olmak: Bulunduğu hâl üzere devamlı olmak.

Ş: **Şâbit-kadem ol** varlığını vir heme ıışka
Şebt eyleme ğayrıya vü ihvâna da cānā

(Dîvân,41-b,3.beyit)

Saadet burcuna düşmek: Talihi yaver gitmek.

N'ola bir kerre yañılsa **seâdet burcuna düşse**
Niğāruñ rāhına koysam serüm çevgān olur peydā

(Dîvân,44-b,2.beyit)

Sarmaş dolaş olmak:

Şehābuñ jālesi bir dürr-i yek-tā nīm-nigāhından
Nihālū yāsemen **şarmaş tolaş** bir nerd-bān **oldı**

(Dîvân,8-b,15.beyit)

Sâye salmak: Feyiz ve bereketi dünyaya yayılmak.

Cihāna **sâye şalmış** ta ebed bākī füyūzātı
Heme pervāne-gānında fidāsı Şems-i Munlā' dur

(Dîvân,6-a,7.beyit)

Ser vermek:

Söyledi kimi “*Ene'l-Hakk*” rāh-ı ıışkda **ser virüb**
“Lā Yehāf”uñ itdiği rüz-i ezel ikrār mest

(Dîvân,10-b,5.beyit)

Sefer eylemek:

Yār-i bī-hem-tā ile leyl ü nehār **eyle sefer**

(Dîvân,21-b,27.mısra')

Seng atmak: Kınamak.

Seng atma melāmetde görüb kılma ya nefret
Sā'atde birer rengen girer eyle beşāret

(Dîvân,52-a,11.beyit)

Şād eylemek:

Hüsni tahtîfüñ dil-i maḥzūnumı şād eyledi
Merdüm-i kân-ı vefā şānu şerāfetlik budur

(Dîvân,67-b,2.beyit)

Şāhit tutmak:

Senüñ ḥuddāminum **şāhid tut** arz u āsmān heb
Bilürsin 'ahd ü mīşāk olan peymān-ı dil-bersin

(Dîvân,8-b,6.beyit)

-T-U-Ü-V-

Tahsîl eylemek:

Bıraqsun zāhidān ferdāyı **taḥşîl eylesün** 'irfān
Şirāṭ-ı 'ışkı geçsün şevkile mīzān-ı dil-bersin

(Dîvân,7-b,10.beyit)

Ta'n etmek: Kınamak, ayıplamak.

Ṭa'n iderler eyleseñ bir küşe içre inzivā
Ya ne yapsun ehl-i **ḥalvet** olmamağ güc olma güc

(Dîvân,54-b,11.beyit)

Tavāf eylemek: Ölçüleri dahilinde dolanmak, devretmek.

Be-her rüz ḳubbe-i ḥazrāsını gerdün **ṭavāf eyler**
Cihāna āftābındā ziyāsı Şems-i Munlā' dur

(Dîvân,6-a,9.beyit)

Tel kırmak: İpi koparmak, kurtulmak.

Pehlevān-ı Rüstem-i nazmında Mişlī yok kuşūr
Bilmeyenler kıymet-i eş'ārı elbet tel kırar

(Dîvân,s.72-b,14.beyit)

Tenezzül etmek:

Nîk ü bed her loğmaya **itdüm tenezzül** hırşile
Mā virüb feyz-ı haqîkla rūha irād olmadum

(Dîvân,103-a,2.beyit)

Ülfet eylemek: Gönül dostluğu kurmak.

Bu şeb bir mehle ülfet eyledüm ki āšnā yokdur

(Dîvân,36-a,7.mısra')

Ümidini kesmemek:

Kesmezüm ümmîdimi olsam ne deñlü pür-kuşūr
Yüz tütub der-gāhıña Mişlī ider dā'im recā

(Dîvân,2-b,3.beyit)

Ünsiyet göstermemek: Gönül dostluğu kurmamak.

Senden özge yār ile **gösterme ünsiyet** baña

(Dîvân,30-b,4.mısra')

-Y-Z-

Yād eylemek: Hatırlamak, zikretmek.

İsm-i Zātuñ zarb-ı kalble şubha dek **yād eylerüz**

(Dîvân,3-b,8.mısra')

Yerlere geçmek: Rezil olmak, yok olmak.

Revnağ-ı ırışk virüb bağş-i şafā rūha hayāt

Yerlere geçdi vücūdı yine fişku hezeyān

(Dîvân,23-b,1.beyit)

Yağma eylemek:

Nice nisbet olur kıaddüñe ʿarʿar dil-ber-i raʿnā
 Hıramānuñ dil-i ʿāşıkları **eyler** bütün **yağmā**

(Dîvân,44-b,14.beyit)

Yâr eteğini tutmak: Bir âlime intisab etmek; sevgiliye tam olarak bağlanmak.

Yañagör Mişlî gibi sâķinüñ ʿışķuñda hemîn
Tutagör yâr etegin cümle-i ānuñda ara

(Dîvân,47-b,6.beyit)

Yüz çevirmek: Nasipsiz olmak; kıymet vermemek.

Münkir görür **yüz çevirür** Hakk' dan baʿddür çün-ki ol
 ʿAhdinde şādık olana mümkün degül inkār-ı ruķ

(Dîvân,60-a,10.beyit)

Yol vermek: İzin vermek; göndermek.

Ne yāre **yol virür** gitsün ne terk-i derd-i ser eyler
 Atar ʿondan ʿona rāhat bırakmaz h^āb-gāhumdan

(Dîvân,105-a,1.beyit)

Yüz tutmak: Ümitle ve hürmetle bağlanmayı istemek, kendini teslim etmek.

Kesmezüm ümmīdimi olsam ne deñlü pür-ķuşūr
Yüz tutub der-gāhıña Mişlî ider dāʿim recā

(Dîvân,2-b,4.beyit)

Zebāna almak: Dile getirmek, bahsetmek.

Vaşfıñı mümkün mi **almaķlık zebāna** ey şanem
 Görmemiş emşālini çarķu sipihr-i bî-żiyā

(Dîvân,43-b-a,6.beyit)

SONUÇ

Mislî Dîvânı, H. 21 Zilhicce 1286 'da (24 Mart 1870) tamamlanmıştır. Bu tarih, Türk Edebiyatı'nda nazımda ve nesirde Batılılaşmanın başladığı devrenin ortalarında bir tarihtir. Gazetecilik ve tiyatro da dahil, Avrupaî Edebiyatın ve bu uygarlığın sanat, kültür, inanç ve zihniyetinin önce tercümelerle ve sonra taklîdî teliflerle Osmanlı'da yerleştiği bu dönemde Klasik Şiirin bütün şekil ve muhtevâ özelliklerine bağlı; mazmûn, remiz ve işâretleriyle bin yıllık bir tecrübenin mahsûlü olarak ortaya çıkmıştır. Buraya kadar yaptığımız değerlendirmelerden şu dört maddeyi, kanaatimiz olarak söyleyebiliriz:

Birincisi, Müellif Nüshası herhangi bir kaynakta ve kayıta yazmadığından ve mevcut da olmadığından, Seyyid İsmâil Hakkı'ya mâl etmemiz ilmî olarak mümkün olamayacak arûz kusurlarını ve imlâ hatâlarını incelediğimiz tek yazma nüshası olan Üniversite Nüshası'nın kâtibine havâle ederek, Klasik Şiir geleneğine tamamen bağlı; şekil ve muhtevâ olarak bu geleneğin bütün husûsiyetlerini taşıyan, mazmûnları, remizleri, dili ve üslûbuyla tam bir dîvân kıymeti taşıyan bir eserdir.

İkincisi, çok garip bir durumdur ki, yazıldığı zamanda ve sonraki dönemlerde ne Seyyid İsmâil Hakkı'dan ve ne de bu dîvânından bahseden bir kaynak yoktur.

Üçüncüsü, Seyyid İsmâil Hakkı'nın Mislî mahlasıyla yazdığı bu dîvân, kendisinin Mevlevî olması sebebiyle Şeyh Gâlib Dede'nin otoritesini, Esrâr Dede'nin samimiyetini, Mevlevî Üçüncü Selîm Hân'ın muazzam ve muhteşem mûsikî kültürünü taşıdığını; Mevlevîlik inancının bütün şekil ve manâ özelliklerini, zevkini, rengini ve sesini yansıttığını söyleyebiliriz. Kaldı ki, Dîvân'ın sonunda gazel şeklinde bir Takrîz yazan, kendinden yaşça küçük olmasına rağmen, Dîvân Şiiri'nin son mühim temsilcilerinden ve otoritelerinden kabûl edilen Yenişehirli Avnî Beğ'in bu iltifatları ve övgüleri Seyyid İsmâil Hakkı'nın Mislî Dîvânı'nın kıymetini teyid etmektedir.

Dördüncüsü, Mislî Dîvânı'nda, en büyük ve en otorite tasavvuf şairlerinde görülen Ehl-i Beyt aşkı ve hürmeti, o kadar taşkın ve coşkun bir üslupla ve ifâdeyle yazılmıştır ki, bu Dîvân'ın belki de en dikkat çekici tarafı budur, diyebiliriz.

METİN

1.

KASÎDELER

[TEVHÎD, MÜNÂCÂT VE NA'TLAR]

1 [1-b / 2-a]

[1-b] DER-ZİKR-İ CENĀB-I ĤUDĀ ʿAZZE VE CELLE

Bİ'SMİ'LLĀHİ'R-RAĤMĀNİ'R-RAĤĪM

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Raĥīmün raĥmet-i Raĥmān Ĥakīmün ĥikmet-i ʿummān
Naʿīmün niʿmet-i nuʿmān ʿAzīmün ʿizzet-i ʿirfān
- 2 Bedīʿun salṭanat-ʿālī Refīʿun meymenet-vālī
Serīʿun maġfired-bālī Cemīʿun cāmiʿ-i cīrān
- 3 Laṭīfün niʿmet-i ikrām Şerīfün devlet-i ʿAllām
Münīfün rifʿat-i İslām Ĥalīmün ĥilmet-i Ĥannān
- 4 ʿİzāmün ʿizzet-i evlā Celālün kudret-i Mevlā
Kemālün Bārīʿün Aʿlā Kerīmün Kāfiyün Kevvān
- 5 Zülāl-i şerbet-i ġufrān hilāl-i ṭalʿat-i cānān
Cemāl-i Yūsuf-i Kenʿān Şadīķ-ı şunʿihī şafvān
- 6 Ķadīmün Evvel ü Āĥir Muķīmün Bāṭın u Zāĥir
Muʿizzün Müʾminün Ķādir Semīʿun sār-i sulṭān
- 7 ʿAlīmün ʿĀlimün ʿAllām Ķadīrün kudret-i aĥkām
Fehīmün Mübhemün enʿām Delīlün Dāʾimün Deyyān
- 8 Mucībün Bāʿişün Ĥannān Ĥasībün Vārişün Mennān
Ĥabībün Mükrimün Burĥān Ṭabībün Muĥsinün Sübĥān

- 9 Veliyyün Vāli bā-Mevlā ʿAliyyün ʿĀli bā-aʿlā
 Ḥafıyyün Maḥfiyyün ihfā Muḥiṭun baḥr-i bī-pāyān
- 10 Muşanniʿ şanʿati Şāniʿ Muṭalliʿ ṭalʿati ṭāliʿ
 Müreffıʿ rifʿati Rāfiʿ Celīlün Cābirün cānān
- 11 Münevvir nūri nūrānī Müşekkir şükri şükrānī
 Muşavvir şūru şūrānī Cemīlün **Ḥalīkun** ḥayrān
- [2-a] 12 Başırun Bāşıṭun peygām Kaşım Muḳassımün kaşām
 Kaṛībün Nāʾibün envāb Bedʿun Bāʿişi Kurān
- 13 Kavıyyün kuvvetü Kaʾim Kaḍımün Bākī Dāʾim
 ʿAzızün ʿĀdilün ʿĀlim serīrün sīretü seyrān
- 14 Ne aʿlā ḳudret-i şānuñ nihāyetsüzdür iḥsānuñ
 Ki biñ bir ism-i sübhānuñ olubdur ʿārafe burhān
- 15 Ğaniyyün Ğāfirün ğufrān Şedīdün Şāfiyyün şükrān
 Raḳībün Rāfiʿun Raḥmān ki sensin cümleye cānān
- 16 Kemāl-i ḳuds-i Rabbānī vişāl-i nūr-ı Sübhānī
 Cemāl-i sırr-ı nūrānī firāḳ-ı ḳurbe-i ḥübān
- 17 Zülāl-i Kevşer-i cennet hilāl-i kişver-i ṭalʿat
 Ḥayāl-i dil-ber-i vuşlat ider ʿuşşāḳ-ı ser-gerdān
- 18 Terahḥum-i merḥametü şefḳat teʿazzum-i maʿdelet-rifʿat
 Tefehhüm-i mücib-i ʿibret ki sensin derdlere dermān

19 Ğafūrun ʿilm-i ğufrānī Şekūrün ħilm-i şükṛānī
Ve Nūrun ism-i nūrānī bu Mişlī'ye irür bir ān

2 [2-a]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 “Küllü şey’in hālikün” vü bī-zevāl-i zü’l-Celāl
ʿArş ü Kürsī vü melāʾik buldı ʿışkıyle kemāl
- 2 Eyleyüb izhār şunʿun Ādem’i kıldı icād
Perde-i mirʾāt-i vechiñ eyledi bī-şek güşād
- 3 Ğayy-i mutlak yok şeriki ʿışkıdur evvel be-ʿışk
İtdi Maĥbübını izhār eyleyüb iʿlān-ı ʿışk
- 4 Eyledi ʿuşşāk kalbin “Küntü Kenz”üñ mazharı
Oldılar şāhib-velāyet sālīk-i şādıkları
- 5 ʿışkıle dil virdi eşyā yanarağ şeksiz Aña
Bağlayub bel bildiler yok şāhid-i emn ü beķā
- 6 Cümle eşyā her biri zākir lisān-ı ħāl ile
Bezm-i vuşlatda nişin olmağ diler iķbāl ile
- 7 Tālibānı cürʿa-i ʿışkıle kılsun kām-kār
Olalum müsteğrağ-ı feyzıyle gün-veş āşkār

8 Yā İlāhī eyle der-gāhıñda zikrimi kabül
 Halk içinde Mişli-i pür-cürm āh itme melül

3 [2-a / 2-b]

MÜNACĀT

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Biñ isimüñ hürmetiyçün ey Şeh-i mülk-i bekā
 İtme yā Rabb Hānedān-ı Ehl-i Beyti'ñden cüdā

[2-b] 2 Rāh-ı ıışık içre bırağma nāķış u kemter-şekil
 Feyz-ı Mevlānā-yı Rümī sāye-dār olsun baña

3 Zümre-i bī-gāne-gānuñ defterine itme kayd
 Dāhil-i cem'iyet-i ıışık intizārum dā'imā

4 Lücce-i feyzünla müsteğrak idüb mest it beni
 Ma'din-i luğf-i keremsin menbe'-ı cüd-i sehā

5 Kesmezüm ümmidimi olsam ne deñlü pür-ķuşūr
 Yüz tutub der-gāhıña Mişli ider dā'im recā

4 [2-b]

DER-NA'T-İ CENĀB-I FAĦR-İ 'ĀLEM 'ALEYHİ'S-SELĀM

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Kıl şefā'at bir güzīde gevheri zü'l-kibriyā
 Şüretüñ naķşı hemīşe 'ilm içinde reh-nümā

- 2 Sûre-i “Ve’l-Leyl” turrañ vaşfidur harfen be-harf
 Kâmeti serv-i nihâlüñ oldı Sidrü’l-Müntehâ
- 3 ‘Ayn-i zātu’llâh şifâtuñ ey hayât-ı cân-nümâ
 Senden açıldı velâyet bâbı Hatmü’l-enbiyâ
- 4 Oldı mihrüñ ‘âşıkâ “Hâzâ sırâṭun müsteķim”
 Hüsniñe eyler sücüd cümle melâ’ik dâ’imâ
- 5 Çekmede gül-bânını ‘ışıkıle dâ’im kâ’inât
 Rüzüşeb dirler şefâ’at yâ Muḥammed Muştafâ
- 6 Oldı münzel âyet-i “Yâ-sîn” belî Maḥbûb-ı ‘ışık
 Nûr-ı vechüñdür ḥurûf ü Sûre Sûre “Ṭâ-Hâ”
- 7 Şem’-i ‘ışıkündan yaķubdur cümle ervâḥ çerâğ
 Cümleñüñ ser-tâcı Sensin Serverân-ı enbiyâ
- 8 Güften-i Ḥaķķ ḥaķķıña “Levlâke levlâk mâ-ḥaleķ”
 On sekiz biñ ‘âlemiñ cânı vücuduñ Müctebâ
- 9 Mişli-i pür-cürmi redd itme deriñden el-emân
 Kıl heme şâyeste-i raḥmet Rasûl-i Kibriyâ

5 [2-b / 3-a]

NA‘T-İ CENĀB-I HAZRET-İ FAHR-İ KĀ‘İNĀT

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Her dü-‘ālem buldı teşrif-i vücūduñla hayāt

Kevşer-i la‘lūñ katında eridi қand ü nebāt

2 Cümle eşyānuñ vücūdı itdi ‘ışkuñdan zuhūr

Cümlenüñ cānı muḥakkaққ sensin ey pākīze Zāt

[3-a] 3 Bāğ-ı ‘ışkuñda mişāl-i bülbül ü şeydā gibi

Vech-i pākūñ intizārıyla şikest oldı sebāt

4 Feyz-ı lücce-pāyān deryāña dil endāḥte қıl

Rūzı Nev-rūz oldı ‘uşşākuñ şebi Қadr ü Berāt

5 Mişli’nüñ ḥaddin tecāvüz itdigi cürmü ḥaṭā

Қıl şefā‘at yā Muḥammed göñlümüz bulsun hayāt

6 [4-a]

DİGER NA‘T-İ BE-CENĀB-I MEFḤAR-İ MEVCŪDĀT

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Müznibüm eyle şefā‘at yā Rasūla’llāh amān

Қıl kerem eyle ‘ināyet yā Rasūla’llāh amān

2 Suçlıya meşhūr şefā‘at cürm-i bī-ḥadd ‘ācizüm

Ḥāme-i defter-şekāvet yā Rasūla’llāh amān

- 3 Men ne sâh̄tem kâle-i ʿışk bu fenâ gül-zârda
Eyledüm müflis-ticâret yâ Rasûla'llâh amân
- 4 ʿĀlem-i emn ü beḳâda yoḳ yerim bî-râybü űek
Eyleyüm bir istirâhat yâ Rasûla'llâh amân
- 5 Olmadum bir dem başîret üzre ḳaldum bî-zîyâ
Ḳaldum emân bî-beşâret yâ Rasûla'llâh amân
- 6 Cürm-i men mîzâne űıḡmaz ḥâşılı meydân sentüñ
Mest olub ez-câm-ı ḡaflet yâ Rasûla'llâh amân
- 7 Varmaḡa yoḳ Ḥaḳḳ'a rûyı Mîsli-i bî-pâ vü ser
Sendedür ol demde nuşret yâ Rasûla'llâh amân

7 [4-b]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 On sekiz biñ ʿâlem içre gevher-i cismüñ zîyâ
Ḥâk-i pâ-yi Ḥazret'üñ “*Nîʿme't-türâb fevḳa'l-ʿalâ*”
- 2 Nür-i vechiñden Senüñ bir űemmedür űems ü ḳamer
Sırrıña maḡrem Ḥadîce Fâtıma Fahru'n-nisâ
- 3 Ḳalb-i aʿmâlar ne bilsün “*Kâfü Nün*”uñ sırrını
Dü-cihân nürü Ḥasen Şâh-ı Ḥüseyn-i Kerbelâ

4 Sırr-ı ur an ehr-i ilm n b bıdur s k  “Elest”

Ol Aliyy ’l-m rtez  anında geldi “Hel et ”

5 Her kim  m n eyledi ıdıle oldu k m-y b

Hem Muammed B k r’u  r hında itdi c n fid 

6 adr-i  l  n r-ı v hidd r dil   sn  Aer

Nesl-i Amed evk-ı c ndur aıka Zeyn ’l-ab 

7  ktid  eyler g r h-ı ehl-i n c  b -riy 

Ca‘fer-i  dık   K zım oldu d nde p v 

8 evk-ı r y  n r-ı Z tu’ll h kem l-i b -kem l

Evvel   air bulardur heb Ta  M s  Rız 

9 Hem Na  Sult n-ı Azam Asker-i nesl-i H sen

Ol Muammed Mehdi’ d r kim t c-d r-ı evliy 

10 S ye-i feyz-ı kem l t nda buldı Miqli evk

“M m’i H -yi D l”den ayr ya itmez iltic 

8 [4-a /4-b]

DER-NA‘T-  URRAT ’L-AYN[EYN] CEN B-I  M M-  H SEYN

F ‘il t n F ‘il t n F ‘il t n F ‘il n

1  h  h g nl mde  teden bin sın y  H seyn

D de-i m - pertev-end z-ı ziy sın y  H seyn

2 Ol Şimir Mervān'a la'net şad-hezār olsun müdām
Teşne-leb-i çāk Şehīd-i Kerbelāsın yā Hüseyn

3 Āşıkān senden ümīd eyler Bihīştü Kevşer'i
Sırr-ı Hāyder cedd-i pāk-i Muşafā'sın yā Hüseyn

4 Cānısın iki cihānuñ nūr-ı vāhidsin belī
Şāh-ı ışksın penc-i 'Āl-i 'Abāsın yā Hüseyn

5 Ān pelīd hūk har-seri nice saña tīg çekdi ki
Sen bu dīnde reh-nümā-yı pīşvāsın yā Hüseyn

[4-b] 6 Sāl-i nev başdı kadem artdı derūnum yāresi
Mişli'nüñ dāru'l-emānı ilticāsın yā Hüseyn

9 [5-a /5-b]

DİĞER RAZİYA'LLĀHÜ 'ANH[UM]

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Efendüm bā'ış-i ışkum Muḥammed Muşafā' dandur
Bütün bu genc-i pinhānum 'Aliyyü'l-Mürtezā' dandur

3 Ḥadīce kevkeb-i baḥtum se'ādet necmidür bi'llāh
Ezelden kân-ı kalbüm Fāṭıma Ḥayru'n-nisā' dandur

4 Dem-ā-dem hāṭıra geldükce zulm-i bī-nihāyetler
Ki vaqt-i şubḥ fiğānum Ḥasen-i ḥulq-ı Rızādandur

- 5 İki çeşmüm ciger-hūna ğarķ olsun ki mātemdür
Sinemde rīş-i pinhānum Hüseyn-i Kerbelā' dandur
- 6 Dü-ālem içre maķşūdum bular pāyında hāk olmaķ
Kulübüm pertevi cem'iyet-i Zeynü'l-ābā' dandur
- 7 Muħammed Bāķır' a olsun fidā her dü-cihān vārı
İmāmü Ca'feri'ş-Şādık bu dīnde reh-nümādandur
- 8“Ki yoķdur Zü'l-feķār ğayrī O kim Şāh-ı velāyetdür”
Dinildi “Lā feten illā ‘Aliyy”e'l-Mürtezā' dandur
- 9 Hāsen El-‘Asker’üñ mihrine müsteğraķ olunmaz mı?
Muħammed Mehdi de āħir zemān şāhib-livādandur
- 10 Yolunda pāy-māl Mişlī hemīn Hunkār Munlā'nuñ
[5-b] Bu inşāda ne dürler ķayd olundu ol Hūdā' dandur

10 [4-b / 5-a]

DİGER NA‘T-İ İŞNĀ ‘AŞER RAZİYA ‘LLĀHÜ ‘ANH[UM]

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Muħammed Muşafā Hāyder ‘Alī’dür benüm imānum
Fidādur On iki Şāh’uñ rehinde bī-gümān cānum
- 2 Dü-çeşmüm seyline ğarķ olsa keştī-i dil-i nā-çīz
Mihir-gird-ābına endāħtem yoķ hadd ü pāyānum

- 3 Hādīce merdüm-i çeşmān nūri zāhir u bāṭın
Se‘ādet tācı başum üzre Zehrā kū-yı amānum
- 4 Hasen Şāh ıřkına nūšem ki zehri cāna tiryākdur
Dökülse āh Hüseyn-i Kerbelā içün n’ola kānum
- 5 ‘Aceb Zeynü’l-‘abānuñ kū-yi hākinde ğubār olsam
Muḥammed Bākır’uñ la‘l-i zülālī Hızr-ı ḥayvānum
- [5-a] 6 Reh-i ışkumda mescid Ca‘fer-i Şādık olalıdan
O Şāh-ı Mūsa-i Kāzım gönül tahtında sultānum
- 7 ‘Alī Mūsā Rızā’ya cān-feşān meczūb-i ıřkum ki
Taķī şem‘i ziyā-güster Naķī sāķī-i devrānum
- 8 Hasen ser-‘Askerī māhum dü-‘ālem revnaķ-ı cümle
Ğulām-i Mehdi’yem ḥızmet bulara pertev-i cānum
- 9 N’ola eşkümlē mā virsem seḫerde bāğ-ı feyyāzına
Zaḫam-nāk oldılar ehl-i muḥibbān çeşm-i giryānum
- 10 Yazarsam dūd-ı āhumla bu On iki İmāmān’ı
Yanar kilküm yed’üm üzre tutuşur belki dīvānum
- 11 Menüm iķrār-ı Şemsī ser fidā kılsam ‘aceb midür?
Cenāb-ı Hāzret-i Sulţān-ı ışkdur genc-i pinhānum
- 12 Menüm ‘Āl-i ‘Abā’nuñ hāne-ķāhında seg-i kemter
“Faķırla faḫr” idüb devlet bulub feyzinde mihmānum

13 Ne gevher taħrir itdümse divānumda be hey Mişlī
Cenāb-ı Hāzret-i Hūnkār' uñ ihsānı bu evzānum

11 [5-b /6-a]

NA'Ṭ-İ CENĀB-I HĀZRET-İ MEVLĀNĀ ḲADDESA'LLĀHÜ

SİRRĀHU'L'AZİZ

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Şalāt-i 'ıŝkda ezkārüm Celālü'd-dīn-i Rūmī'dür
Gönül bāğında gül-zārüm Celālü'd-dīn-i Rūmī'dür
- 2 Ne derc itdümse evrāk-ı perīşāna ser-ā-ser heb
Heme nazm-ı güher-bārüm Celālü'd-dīn-i Rūmī'dür
- 3 Rızāsı tavķına teslīm-i gerdān eylemişüm bi'llāh
Dehānum içre güftārüm Celālü'd-dīn-i Rūmī'dür
- 4 İrür rühānıyetinden kulüb-i mürdeye nefħa
Mihir ŝehründe bāzārüm Celālü'd-dīn-i Rūmī'dür
- 5 Cünün-ı vaķt-i rüsvāyum kitāb-ı 'ışk Leylām'dur
Serümde tāc-ı zer-kārüm Celālü'd-dīn-i Rūmī'dür
- 6 Ümīd-vār olmazum ferdāya tārık-i kıyūdātum
Hemīn Sāķī-i ebrārüm Celālü'd-dīn-i Rūmī'dür
- 7 Gözime zerrece gelmez dü-ālem cāh-ı 'ulyāsı
Güzeller içre ser-dārüm Celālü'd-dīn-i Rūmī'dür

- 8 “Fağırarla fağır id”eriz dü-cihānda bende-i ışkum
Gönül gencinde dīnārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 9 Der-i hākinde ber-hūr-i seg-i kemter olub bī-şek
Bu kayd-ı dürr-i bisyārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 10 Meşām-ı hātırūm bū-yi meḥabbet eyledi altūn
‘Abīr-i müşg-i Tātār’um Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 11 Nazar kaç ideli gül-zār-ı şūrīden velākin gör
Güşāde verd-i bī-hārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 12 Zemānuñ nev-behārı pāy-dār olmaz geçer bir dem
Ḥaḳīkat sebze-i zārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 13 Dehānum gevher-efşān oldığı benden degül zinhār
Sülūk-ı ışkda ‘ayyārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 14 Şikeste beste taḥrīr eyledüm ‘afv ide ihvānān
Kitābu’llāh ruḥ-sārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 15 Ne mümkin medḥe şıgmağ zāt-ı Mevlānā gözüm nūrı
Gönül levḥinde esrārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 16 Ezelden ışk Aña maḫhar vücūdı bā‘ış-i ışkdur
“Elest Bezmi”nde ikrārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 17 Zebānumda vü ḳalbimde olan eş‘ār-ı meknūnlar
İşid tekrār be-tekrārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr

[6-a] 18 K̄abūl-i destū dil olmaz olursa güft-i yeg ğayrī

Nehār u leyl efkārūm Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür

19 Ne mümkin eylemek taḥṣīl-i 'irfān olmasa feyzı

Çerāĝ-ı dilde envārum Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür

20 Hemīşe günde biñ renge girüb ālūde olmaqlık

Esen deṣtümde şarşārum Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür

21 Bu güftārı benüm şanma fūrū-māye bendesiyüm

Divānumda kalem-kārūm Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür

22 Der-i ḥākinde Mişlī kāse-līs bir seg-i kemter

Dü-'ālem içre dil-dārūm Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür

12 [6-a]

NA'T-İ ḤAZRET-İ ŞEMS-İ MEVLĀNĀ KĀDDESA'LLĀHÜ SİRRAHÜ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Vücūd-ı 'ıṣṣākuñ 'ālemde esāsı Şems-i Munlā'dur

Ezelden ehl-i 'uṣṣākuñ bināsı Şems-i Munlā'dur

2 Cihāna sāye şalmıṣ ta ebed bākī füyüzātı

Heme pervāne-gānında fidāsı Şems-i Munlā'dur

3 Vişāl-i zātına irmeklik için ferş olur jāle

Seḥābuñ nev-behār üzre bükāsı Şems-i Munlā'dur

- 4 Be-her rüz kubbe-i hazrāsını gerdün tavāf eyler
Cihāna āftābındā ziyāsı Şems-i Munlā' dur
- 5 Bu devrūñ hāliyen ihyāsı oldı Meşnevīnile
Gürūh-i sālīkānuñ kalb cilāsı Şems-i Munlā' dur
- 6 Mesīhā eyledi her mürde kalbi rūh-ı nuṭkıyle
Dem-ā-dem ehl-i ʿirfānuñ recāsı Şems-i Munlā' dur
- 7 Anuñ bābında hıdmetdür bu raqşa gelmeden devrān
Zemīn ü āsmānında duʿāsı Şems-i Munlā' dur
- 8 Ezel terbiyye görmüşdür der-i hākinde heb ervāh
Nücūm-i evliyānun da edāsı Şems-i Munlā' dur
- 9 Geçüb hestī vü nīstīden heme dünyā vü ʿuqbādan
Hemīn Mişlī-i nā-kāmuñ Hūdāsı Şems-i Munlā' dur

13 [6-a / 6-b]

DER-NAṬ-İ HAZRET-İ ŞEMS-İ TEBRİZİ

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Göñül bāğında şad-berg gül-i Hunkār-ı Şems'üm var
“Elestü Rabbüküm”den ta benüm ikrār-ı Şems'üm var

- [6-b] 2 Çı kardum gayr-i taḥrīrī derūnum şafhası içre
Dil-i vīrānemūñ ketbinde pür-esrār-ı Şems'üm var

- 3 Firāk-ı hüznile Ya'qūb olursam rāhat-ı cāndur
Hāqīkat-ı Mısrır içre Yusuf-dīdār-ı Şems'üm var
- 4 Uzaq ol müdde'ı benden habersizsin mey-i ışqdan
Senüñ destüñde āyīne benüm ruḡ-sār-ı Şems'üm var
- 5 Menüm Munlā-yı Rüm'üñ bende-i ednāsı Mişliyā
Dilümde "Lā feten illā 'Alı" güftār-ı Şems'üm var

14 [6-b]

Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün

- 1 Kūlūbüm kaşr-ı bāğında gül-i ḡandān-ı Şemsüm var
Yazılmış levḡ-ı sīnemde benüm Kur'ān-ı Şems'üm var
- 2 Hāqīkat şehrinüñ sultānidur heb bende-i 'uşşāq
Dü-'ālemde neden ḡavf eyleyim fermān-ı Şems'üm var
- 3 'Anāşır içre Ya'qūb'um bu 'ālem sicn-i miḡnetdür
Bu Mısr-ı ışq içinde Yūsuf-ı Ken'ān-ı Şems'üm var
- 4 Tehī-dest şanma Munlā bendesin Mişlī
Reh-i ışq içre destümde kavī dāmān-ı Şems'üm var
- 5 Şükürler kū-yı yār üzre bulunduq biz ḡubār-āsā
Ne ḡam şimden gerü ey dil der-i āmān-ı Şems'üm var

15 [6-b / 7-a]

DER-NA‘T-İ CENĀB-I HĀZRET-İ SULTĀN VELED ƘUDDİSE SİRRUH

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Vāriş-i Hunkār-ı a‘zam Hāzret-i Sultān Veled
Nefha-i ‘Īsā-i Meryem Hāzret-i Sultān Veled
- 2 Tācıdur ‘uşşākıyānuñ revnağ-ı şems-i cihān
Sırr-ı “Ev ednā”ya maḥrem Hāzret-i Sultān Veled
- 3 Cān fidā itmek yolunda ‘ayn-i farzdur sālīke
‘Işğ-ı bīmārına merhem Hāzret-i Sultān Veled
- 4 Mūr-veş pā-mālī ol vaż‘ itdiği āyīnine
Şad-Süleymānān’a ḥātem Hāzret-i Sultān Veled
- 5 Nehr-i Kevşer’dür kelāmı ‘āşıka āb-ı zülāl
Gül-bün-i Firdevs’e şeb-nem Hāzret-i Sultān Veled
- 6 Tūtiyā-yı ‘ayn-i ḳudret çeşm-i nā-bīnālara
Münkirāna ḳaldı mübhem Hāzret-i Sultān Veled
- 7 Āstān-ı Hāzret-i Sultān-ı ‘ışğda Mişliyā
[7-a] Ola dā‘im feyż-ı hem-dem Hāzret-i Sultān Veled

16 [7-a / 8-b]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Dü-âlemde vücūd-ı aşıkānuñ cān-ı dil-bersin
Gönüller hāne-ķāhınuñ bütün mihmān-ı dil-bersin
- 2 Kemend-i mihrüñi itdüm miyāne beste ser-medle
Bihışt-i cānumuñ hūrileri Rızvān-ı dil-bersin
- 3 Hırāmān eyle Tūbā-veş haķikāt bāğınuñ servi
Niyāzda sālik-i bülbül gül-i handān-ı dil-bersin
- 4 Zülāl-i la'ı-fāmuñ Kevşer'i sālik-i dil-âaşān
Hemīşe ma'nada maķşūd olan sübhān-ı dil-bersin
- 5 Cemālūñ Ka'besin itdüm ziyāret ıd-i vaşluñda
Şalāt ile zekātı şavmile ķurbān-ı dil-bersin
- 6 Be-taħķik haccu'l-ekber oldıgıma şübhe yer bulmaz
Tırur mihrāb-ı ebrūda nemāz řān-ı dil-bersin
- 7 Nigāhuñ Tūr-i Sīne'mde tecellī eyleyen bī-şek
Didüm Tevrāt-ı ıışķ-ı Mūsa-i İmrān-ı dil-bersin
- 8 Düşüb deryā-yı ıışķa keştüm ol dem Nūh-ı İbnü'l-vaķt
Dü-çeşmüm seyl olub aķmaķdadur Tūfān-ı dil-bersin
- 9 Demiñdür nefha-i Āsā hezār-Āsā Aña muħtāc
Nice şad-mürde ķalbüñ gevher-i cān cān-ı dil-bersin

10 Ne yüzden vaşfına meddāh olur hīç bu fürū-māye

Gürūh-ı hāşşiyānuñ maḥzen-i pinhān-ı dil-bersin

11 Bidāyātüñ güşād itsem qabül itmez Havāricler

Kerāmet söylenen dillerde de burhān-ı dil-bersin

12 Uzağa gitmesün şofī saña yeg-secde biñden yī

Fuyūzāt menbaı baḥreyn-i bī-pāyān-ı dil-bersin

13 Nazīrūñ görmemiş ʿayn-i felek bir kān-ı yek-tāsın

Nücüm-i evliyānuñ devre-i gīsvān-ı dil-bersin

14 Nühās-ı qalbe iksīr-i muʿazzam nīm-nigāhuñdur

Felāṭūn'um derūn-i rīşenūñ Loqmān-ı dil-bersin

15 Ḥaṭ-ı ebrūyı zülfüñde hezārān bestedür diller

Muḥibb-i Mevlevī'ye lāyık eyvān-ı dil-bersin

16 Vuḫūf olsa eger ʿārif eger ʿābid Saña zerre

Olur huddām-i cāvīd ışķunuñ ʿummān-ı dil-bersin

17 Sipih-ı āsyāb pertev-endāz-ı cihān rūyuñ

Başret ehlinūñ her dem-be-dem seyrān-ı dil-bersin

[7-b] 18 Berā-yı zāt-ı qaddūñle türāba sūrinür cūlar

Ṭuyūrāt ū ʿAnqā'nuñ heme efgān-ı dil-bersin

19 Cebīnūñ şemmesi hūrşīdü māhuñ nūr-ı āfāqa

Uyanuđ kalb-i řāfuñ kındil-i rahřān-ı dil-bersin

20 emen şahmında pür-hündur derün-ı lāle şasretle
Gül ü nergis güřāde olmağa fermān-ı dil-bersin

21 Ğarābāt rind-i ‘uřřāđa atılan seng-i münkirden
Siper olmağlığa sine Dımeřķī-ķalkān-ı dil-bersin

22 Ne mümkin sırrıña vāķıf ola ‘Aķl-ı Me‘āř ehli
Başiretsiz bilür mi zübde-i insān-ı dil-bersin

23 İenler dest-i ķudretten mey-i gül-günü pey-der-pey
Sürerler mest olub zevķu demi devrān-ı dil-bersin

24 Cemālün şem‘ine yansun dil-i pervāneler her şeb
Ğaķıķat meclisinün nür-ı pür-efřān-ı dil-bersin

25 řalāt-i ‘ıřķuñ āğāhı gider mi cāmī‘-i gayra?
Oķuyan Mışhaf-ı ‘ıřķı bilür Furķān-ı dil-bersin

26 Hemışe nezd-i Ğāřřuñda olan ‘uřřāđa ‘ıřķ olsun
Ğaķıķat şehrinün ķāřāne-i meydān-ı dil-bersin

27 Bıraķsun zāhidān ferdāyı taĞşıl eylesün ‘ırfān
řırāt-ı ‘ıřķı gesün řevķıle mızān-ı dil-bersin

28 Bugün nüş eylesün cām-ı řerāb-ı Kevşer’i ķansun
Olub řāvüs-ı Firdevsī diye destān-ı dil-bersin

- 29 Yapışsun dāmeniñden istivāsın añlasun bilsün
Uyansun h^āb-1 gafletden bile imān-1 dil-bersin
- 30 Taleb deş̄tinde Ya'kūb'a dönüb yansın Züleyhā-veş̄
Akıdsun Nīl-i eş̄küñ mermere ki Ken'ān-1 dil-bersin
- 31 Kaş̄ā'id-gū olur dā'im zebānum 'andelīb-āsā
Mürüvvet ma'dini dillerde ümmīdān-1 dil-bersin
- 32 Göñül kaş̄rında yok gayri senüñ bir taht-gāhuñdur
Geçüb hükmeyle tahtuñda dilüñ hāqānı dil-bersin
- 33 Nigāhumda hüveydāsın gāzel-h^ān eyler ednāyı
Nazar eyle ser-ā-ser nüş̄a-i dīvān-1 dil-bersin
- 34 Huzūr-1 āstāneñde menüm nā-çiz-i pā-der-gil
Be-cüz-tü çākeri olmaz der-i āmān-1 dil-bersin
- 35 Felek devr eyledi vaş̄lun ş̄erāb-1 zevk-1 rüyuñdan
Bulunmaz cüz-tü cānā zerrece hicrān-1 dil-bersin
- 36 Hayāt-1 cāvidi buldı senüñ nefhüñle 'İsā-dem
Kaş̄puñda kul olur ş̄āh ü gedā sulţān-1 dil-bersin
- [8-a] 37 Gürüh-1 sālīkān sāyeñde oldı "Lā yehāf" her vech
İdüb meydān-1 ış̄kdı tōp-1 ser-çevgān-1 dil-bersin
- 38 Sem-i gaddāra nuţ̄kuñ ya zehirdür ş̄erbet-i nāfi'
Ş̄ifā mehdinde tıfl-1 sālīkūñ pistān-1 dil-bersin

- 39 Nazar-gāhumda bir pūla deger mi güher ü incü
Derūnum kūh-sārında dūr ü mercān-ı dil-bersin
- 40 Raḥim kıl nāme-i sūz-ı derūnum sīnede kayd it
Ḥaḳıḳat şehrine āmed şüdin ker-vān-ı dil-bersin
- 41 İki ʿālemde ḥuffāz-ı niyāz-ı ʿāşıkānsın sen
Serāy-ı maʿrifet-sāzuñ der ü der-bān-ı dil-bersin
- 42 Gedā-yı bī-mecālüm koyma nāķış rāh-ı ʿışķ üzre
Serāʿir meclisinde hem-dem-i şāyānı dil-bersin
- 43 Degül taʿrīfe ḥācet sāķı-i vaḥdet ʿayān oldı
Yazılmış kilik-i ḳudretle ʿulüvvüʿ ş-şān-ı dil-bersin
- 44 Şifātuñ ʿālem-i maʿnāda vū zāhirde burhāndur
Ḥuzūr-ı Ḥaḳḳʿ da ādāb ü rüsüm erkān-ı dil-bersin
- 45 Be-cüzʿ-i ḳudretüm olsa olurdum ḫālibe vaşşāf
Pesend olmuş cemāl-i ḥüsn ü ʿālīşān-ı dil-bersin
- 46 Bilinmez gizli bir kenz-i Ḥudāsın ʿayn-i aʿmāya
Libās-ı şāhid-i maʿnā olub dāmān-ı dil-bersin
- 47 Cemālūñ niʿmet-i maʿnā ğıdā-yı rūḫ-ı ʿāşıkdur
Ne iḥşānsın nişīn-i ḫalvetūñ erzān-ı dil-bersin
- 48 Yedi ḳat āsmānuñ zīneti şemʿ-i cemālūñle

Tarīk-ı ışk-ı Mevlānā'daki cevln-ı dil-bersin

49 Leb-i ya'kūtuñ uŝŝākāna baŝ-i cān ider dā'im
Meger Hızr'ıñ hayāt-ı çeşme-i hayvān-ı dil-bersin

50 Yeŝil kaftān-ı ma'nāya bürünmüş 'ārifān-ı ışk
Bezenmiş ŝaĥn-ı diller iĝre pür-'ünvān-ı dil-bersin

51 Haţ-ı hālūñden almıŝ nuĝta-i nergis boyun bükmiş
şararmış sünbül ü rayĥān dil-i ŝādān-ı dil-bersin

52 Benefŝe bāĝ-ı üŝkūfi kuŝanmış intizāruñla
Murādı pūs-i pāy itmek imiŝ ŝāyān-ı dil-bersin

53 Muĥibb-i Hānedānuñ tācısın serde şeh-i nāzum
'Alī-meŝreb olan ŝādıklarūñ Selmān-ı dil-bersin

54 Kadūñ Tūbā-yı bī-hemtā miyānuñ gül-bün-i a'zam
İrem-gül-zārı iĝre bī-naẓır resān-ı dil-bersin

55 Geĝer her mülke aĥkāmuñ dur olmaz nuĝk-ı manzūmuñ
Ezelden Ğavs ü Aĝtābuñ reh-i yārān-ı dil-bersin

[8-b] 56 Ne ki var feyziñe muĥtāc hayāt-ı cāvidānīsın
Cenāb-ı Kibriyā'nuñ şöhreti hem ŝān-ı dil-bersin

57 Derūnuñ Zāt-ı Mevlānā-yı Rūm ŝandūkaŝıdur ki
Cenāb-ı Haẓret-i şemsü'l-Haĝ'ıñ aĝrān-ı dil-bersin

- 58 Senüñ nezdüñde şöhet eylemek küstâhdur ‘uşşâka
Velîler haymesi içre sühan-dânân-ı dil-bersin
- 59 Faķire bendelik devlet-sitâniñdâ nehâr u leyl
Vücüd iķlîminiñ ser-tâ-be-ser sultân-ı dil-bersin
- 60 Cihâna mâlik olmaķdan edâ-yı hızm̄etüñ devlet
Dil-i ‘uşşâķı ta‘mîr olmuşın iskân-ı dil-bersin
- 61 Senüñ huddâmiñum şâhid tut arz u âsmân heb
Bilürsin ‘ahd ü mîşâķ olan peymân-ı dil-bersin
- 62 Hârîş oldum bu günler mihrü ‘ışķuñda nihâyet yok
Tuzâĝ-ı gülden ķurtarmaĝa Hâssân-ı dil-bersin
- 63 Göñüller kaşrı bî-ücret senüñçün hâzır âmâde
Girüb seyr eyle eţrâfı kadîm-şâhân-ı dil-bersin
- 64 Tıyūr-ı maţlabımuñ lânesi zülf-i siyâhuñdur
Anı per-vâze şeh-per ķılmaĝa dendân-ı dil-bersin
- 65 Sitânuñ taşıdur Ka‘bem gerek şūrî gerek ma‘nî
Anuñ mihrâbı eţrâfındaki şem‘-dân-ı dil-bersin
- 66 Kâbül-i bende-i hâşşuñ degülse Mişli-i nâ-kâm
Kerem ķıl eyleme me‘yūs anuñ cânân-ı dil-bersin

17 [8-b / 9-b]

DİGER

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Muḥīṭ-ı baḥr-i feyzuñla sözüüm gevher-feşān oldı
Göñül bâğı güşād oldı bihiştü gül-sitān oldı
- 2 Kūşatmış bû-yı elṭāfuñ ser-ā-ser ḥayret-efzādur
Nazar-gāh-ı nigār olmış açılmış erguvān oldı
- 3 Derūna lāle dāğ urmuş idelden vaşlıñı ızkār
Meşāmm-ı ḥaṭar-ı gonce ‘abīr-i pür-feşān oldı
- 4 Şehābuñ jālesi bir dürr-i yek-tā nīm-nigāhından
Nihālū yāsemen şarmaş tolaş bir nerd-bān oldı
- 5 Şeḥerde oldı bülbüller münādī feyz-ı iḥsāna
Bütün zümrüte mensüb kūh u deşti büstān oldı
- 6 “Nefeḥnā” nefḥasın güş itdi ‘āşıklar olub ser-mest
Deriñde her biri bir gevher bir baḥr-i kān oldı

[9-a] 7 Gümānsız naqd-i Mevlānā-yı Rümī’sin sen ey sākī
Nazar ehline ebrū-yı siyāhuñ müste‘ān oldı

- 8 Nazırüñ görmemiş ‘ayn-ı felek ḥaylī zemānlardur
Dudāğ-ı Kevşer’üñ bir cüz’i ‘ömr-i cāvidān oldı

- 9 Cebīnüñ nūrına ğarķ oldu hūrşīd-i zemān-revi
Göñüller āftābıdur cemālūñ rāygān oldu
- 10 Ne zībādur gül-endāmuñ ne şun^c-i Zāt-ı Bārīsin
Senüñ ıışķuñla ıışşāķuñ işi āh ü figān oldu
- 11 Dehānuñ yār-i bī-dermānlara biñ başş-ı cān eyler
Anı nüş eyleyen Hızr-ı nihān rūḥ-ı revān oldu
- 12 Hümā-yı ḥüsnüñe ıışık degül de mürġ-ı dil ya ne?
Müjenler her biri gitdükce bir bir Ḳahramān oldu
- 13 Hemīn meddāḥıñum zikrüm ııbādātum ḥayālūñdür
Nigeh-bānum ḳaşā'idler divānum içre şān oldu
- 14 Ḳadīm olmaķlıġa ḥācet degül sālikle ḥalvetde
Hemīn bād-ı şabā taķsīm-i feyza kār-bān oldu
- 15 Gürūh-ı teşne-leb ḳalmışlara şun Kevşer-i la'lūñ
Şafā kisb eylesün dā'im füyūzuñ armaġān oldu
- 16 Zebūn-i ḥāk-sār olmış gelenler āstāneñde
Niġāh-ı Ḳahramān'ıñ düşdi Rüstem Ḥusrevān oldu
- 17 Ḥayāl-i naķş-ı ruḥsāruñ hüveydā pīş-i çeşmümde
Bu nazm-ı düzlarum cānāna rāh-ı kehkeşān oldu
- 18 Olanlar rāh-ı ıışķunda Ḥudā'nuñ gencine mālik

İdüb tārān-i miḥnet mülket-i mesrūra ḥān oldı

19 Vişāl-i bezm-i envāruñ olaldan ey perī-çehre

Dile mühr-i Muḥammed Zü'l-feḫār-ı Şeh nişān oldı

20 Yedümde kilküm evşāfa degül ḳādir yazam şebrüz

Me'ārif ehline bir nebze nazmumdan feşān oldı

21 Nişīn-i pōst-ı Mevlānā olaldan sāḳi'-ī devrān

Gürüh-ı ehl-i ıışḳa ol sebep ḥükmüñ revān oldı

22 Degüldür şad baña bu feyż-ı in'āmuñ dil-ārāmum

Ḳulüb-i naḳd-i ıuşşāḳa bu luṭfuñ dāstān oldı

23 Heme derc itdigüm bu dürr-i meknūnlar kimüñdür heb?

Kūyuñda ferş-i rüy itmek baña ma'nāda cān oldı

24 Süḥan-sāz eyledi dāğ-ı meḥabbet bāğ-ı ıışḳuñda

Hemīşe tūṭi-i gūyā olub sükker-dehān oldı

25 Menüm Mecnūn-i devrān gönlümüñ Leylāsı mihrüñdür

Sinemde gizledüm mihrüñ sözüm şāḥib-dilān oldı

[9-b] 26 Şu'ūrum olalı ḡāret liyāḳat ḳalmadı tende

Bu cismüm köhne-şāl oldı demüm āḫir zemān oldı

27 Şafālar sürmede her ıāşık-ı şeydā ki bezmiñde

Baña da sāğar-ı ḥasret düşüb raṭl-ı girān oldı

28 Temennīsi derūnum dā'imā sensin ser-efrāzum

Ki her bir beytüm ihvāna reṣād üzre ‘ayān oldu

29 İṣidsün nuṭkumı taḳlīd ile dervīṣ olan ġāfil
Cenāb-ı Şems-i Munlā ŧanmasın gözden nihān oldu

30 Hīlāf-i Şer‘ile ḥalkı tuzaġa tutmasun ol ḥar
Kelāmından olur ma‘lūm beytinden ‘ayān oldu

31 Girelden bāġ-ı ‘ıṣṣa ‘andelīb ki “Lā yeḥāf” oldum
Kemāle irdirüb dil-ber dūr-i ‘aḳlum yamān oldu

32 İdüb her zerreden irṣād be-cüz‘i himmet-i pīrān
Dil-i nālānıma zīb-i ferīñle kehkeṣān oldu

33 Ne gevher taḥşil itdümse hemīşe Ḥazretüñdendür
Şükür her dem ‘ināyāt-ı Ḥudā rüzüṣebān oldu

34 Dü-ebrūlardur ‘uṣṣākuñ seḥerde fikr ü ezkānı
Şaḥuñ her müyü erbāb-ı ḳulūbe ḥānmān oldu

35 İrenler sırrıñı la‘l-i dehānuñ özge ḥayretde
Şerāb-ı bāḳı‘i buldı teni bir tāze cān oldu

36 Firākuñ āġusı dil-ber ser-i baġrum kebāb itdi
Gözümden olduġından dūr iki çeşme revān oldu

37 N’ola yansam cemālūñ şem‘ine her şebde bezmiñde
Fitil alduḳda dil sūz-i meḥabbet müste‘ān oldu

38 Huzūruñda tururlar muntezır ‘uşşāk şāff olmış

İki ebrūlaruñ mihrāb-ı ‘ışk-ı Kudsiyān oldu

39 Dudağun Kevser’üñ nüş itdürüb ehl-i harābāta

Kimi Hāmūş şıfatlıdur bu Mişlī şā‘irān oldu

18 [22-a / 23-a]

RAMEZÂNİYYE

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilü

- 1 Şād-mān itdi dil-i zārı hilāl-i Ramezān
Ġarq-ı nūr oldı tūlū'ında bu şeb kevn ü mekân
- 2 Eyleyüb zātını işbāt şeş-şenbih gicesi
[22-b] Şandılar nefha-i İsrāfīl o dem oldı 'ayān
- 3 Zeyn olub arz u semā şu'le-i teşrīf ile
Buldı şıbyān-ı zemān cümle halāyık yeñi cān
- 4 Cān ile oldı meserretle şeref-yāb cümle
Qalmadı şükrün edā itmedük hīç nükte-verān
- 5 Tāb ü fer virdi heme ehl-i dilānuñ tenine
Giyünüb cām-ı şıyām māh-ı mübārek Ramezān
- 6 Şehr-i iklīm-i Mışır'da Ḥaseneyn Ravzası'na
Toldı ferdāsı günü şāf-be-şāf mes'ele-ḥ^ān
- 7 Ehl-i tevḥīde gelüb feyz-ı dil-ārām-ı nihān
Gāh 'ışkı geh ḥüzni geh dinler idi Qur'ān
- 8 Yana pervāne göñül kındil-i raḥşān yerine
Belki düşmez idi şükrāne bu naqđme-i cān

- 9 Bu maḳām-ı Ḥaseneyn Ka'be-i ṣānī ne gümān
Cem'-i ervāḥ-ı ḳuds baḥş olur hem rūḥ-ı revān
- 10 Cümlesinden birisi olmada yemm-i feyzına ğarḳ
İtmede 'ıṣṣḳ-ı Ḥudā beyt-i dilümde cereyān
- 11 Çok çalıřdum ki ḳařā'id-gū olam evvelde
Ḥāşılı oldu müyesser o maḳām içre zebān
- [23-a] 12 Revnaḳ-ı 'ıṣṣḳ virüb baḥş-i şafā rūḥa ḥayāt
Yerlere geçdi vücūdı yine fıṣḳu hezeyān
- 13 İrişüb dīde-i Ya'ḳūbı'na pīrāhen-i Yūsuf
Rūşen-i dīde olub oldu ḥacīl mu'tekiyān
- 14 Tıtdı āfāḳı zıyāsı ne zulüm ḳaldı ne dūd
Bırtaḳım ehl-i zalāl göñline düşdi ḥalecān
- 15 Ḳapanub 'ayn-ı 'adū oldu güşād çeşm-i derūn
Serpilüb rahmet-i Ḥaḳḳ nūrına ḫalmaḳda cihān
- 16 Ser-te-ser ḳındīl-i rahşānla menārān ḫonanub
Eyledi şa'sa'ası ārz u semāda leme'ān
- 17 Yoğıken ḥabbe-i ber-vāḥidesi pek çoğınuñ
Ḥāne-i ehl-i faḳīre bereket ḫoldı hemān
- 18 Rūḥ-ı Munlā'dan irür Mişlī'ye bu nazm-ı laḫīf
'Avn-i Ḥaḳḳ irdire her sālīki maḳşūda hemān

19 Merhabā on bir ayıñ serveri ey mäh-ı şıyām

Oldı cārī dil-i ʿuşşākda bu feyz-ı revān

19 [10-a / 11-a]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿiltün

[9-b] 1 Şundı cām-ı ʿışkı sākī eyledi her bār mest

Şanma bir ben olmuşum mest günbed ü devvār mest

2 Bezm-i ʿirfāna ʿādem baş cān u dilden eyle gūş

Nāy ü nāy-zen sırr-ı Hāḳḳ-rā Ḥayder-i Kerrār mest

3 Def ʿudūm-i sīnesin dögmeklige bāʿiş müdām

Güfte-i hūbān-ı maʿnā ṭurra-i ṭarrār mest

4 Çeng ü ʿānūn ʿūd u ṭanbūr hem daḥī sīne kemān

Nāle-sāz olmaḳ rebābuñ dīde-i ḥummār mest

5 Mest geldi zuhura kāʿinātuñ cümlesi

Sākı-i şahbā-yı vaḥdet sāḡar-ı ser-şār mest

6 Cümle bir meyden olub mest şanma fark it ʿārifi

ʿĀşıḳānı itdi cümle cezbe-i dīdār mest

[10-b] 7 Kimi oldı küfrile kimi imān-ı ezeli

Ārzū-yı şöhret ile oldı kimi vār mest

8 Kimisi pōstu külāhla kimi oldı ehl-i ḥāl

Eyleyüb seyr ü temāşā şunʿ-ı Hāḳḳ'ı yār mest

9 Kimi k̄āl ü k̄īl ile kimi bulub zevk-ı derūn
Kimisi manşüb-ı cāh salṭanat-ı bed-kār mest

10 Kimi pervāz eyleyüb ʿulviye kimi süfliyet
Bāğ-bān u pās-bān u bülbül-i gül-zār mest

11 Söyledi kimi “Ene’l-Ḥaqq” rāh-ı ʿışkda ser virüb
“Lā Yehāf”uñ itdigi rüz-i ezel ikrār mest

12 Kimi engürdan kimi şahbā-yı vaḥdetle müdām
ʿİşk mest ü yār mest ü münkir ü agyār mest

13 Nāzil-i Qurʾān u İncīl ü Zebūr Tivrāt hem
Defter-i ʿuṣṣākiyāna kayd olan güftār mest

14 Nüh-felek Beyt-i Ḥaqqat ʿarz olan ḥüsn ü cemāl
Ḥ^āce vü müftī vü zāhid rāhibü zünnār mest

15 Hem-nevā-yı sāziken devr-i şifāt-ı Zü’l-Celāl
Maʿdinü eṣcāru ṭayrān şayd iden ṭayyār mest

16 Ḥatem-i gül-gün ʿaraḳ pīr-i muğān-ı mey-kede
Kalb-i ʿārif çeşm-i dil-ber Kaʿbe-i esrār mest

17 Hem ʿaşā vü Mūsa-i muʿciz ü Firʿavn-i saḳīm
Kuvvet-i Peygām-berānū siḥr ü seḥḥār mest

18 ʿİsa vü Yaʿkūbu Yūsuf Hüdü Yahyā vü Şuʿayb
Ādem-i müstağraḳ-ı baḥr-i Eḥad reh-yār mest

- 19 Hem H̄alīl-i Āzer İsmāʿīl-i qurbān-ı H̄akk
Hem-nüzül ü Cebraʿīl ü Aḥmed-i Muḥtār mest
- 20 Şemsü Sulṭān-ı Veled Zerküb Şadru'd-dīn Seyid
H̄āne-i ervāḥ-ı Kudsī sākin-i H̄unkār mest
- 21 Rāh-ı Feyyāz sülük kân-ı üşturlāb-ı ʿışk
Merkez-i sırr-ı ḥaḳīkat nokṭa-i pergār mest
- 22 Māh u mihrü sāl ü şehri ḥāk ü ābu dūdu bād
Heft-deryā āsmānū kevkeb-i seyyār mest
- 23 Nūru zulmet hemi başu ḳabz derūnu derd-mend
Āb-ı H̄ızrī vü Sikender çeşme-i pıñār mest
- 24 H̄āb-gāhu ḥāne mest rāḫat ü ğam miḥnet elem
Pisterü bālīnū cāme ḥāb mest bī-dār mest
- [11-a] 25 Nağme-i cān-süz-ı Mişlī şoḫbet-i rūḫ u revān
Şubḫ mest tārikü ḥāk-i āstān-ı yār mest

20 [11-a / 11-b]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Sāḳıyā ʿaṭş-ı dil oldum olalı bağrum kebāb
İftirāḳuñla hemişe eşk-i çeşmümdür gül-āb

- 2 Sâkıyâ yetmez mi ki ferdâya endâht itdigin
Olalı maḥmûr-ı iḥsân ü kerem ḥâlüm ḥarâb
- 3 Sâkıyâ peymâne-i hicrâna ḳandum rûzuşeb
İntisâb-ı dil saña ğayra ider mi intisâb?
- 4 Sâkıyâ gül-gün la'lüñ ḳaṭresinden baḥş ḳıl
Bir gedâ-yı ḥâk-sârũndur senũñ 'âlî-cenâb
- 5 Sâkıyâ efsâneyi 'arz eyleme rindâneye
Ḥasret-efzâ dürd-keşânuz dem-be-dem itme 'itâb
- 6 Sâkıyâ âzâd ḳabûl itmez ğulâmım ḥâşılı
İmtihândan çekmezüm el ḳıl niyâzum müstecâb
- 7 Sâkıyâ ḥâk-i derũndür Ka'be-i taḥḳîḳ baña
Ğayrı ḳapuya beni sevḳ eyleyüb itme 'azâb
- 8 Sâkıyâ ger-çi tehî-destüm mezem yokdur hemîn
Bizleri de böyle ḥõş gör rû-yı luṭfuñ bî-ḥisâb
- 9 Sâkıyâ berg-i ḥazâna ḳoydı cismüm infişâl
Yağdır in'âm-ı Nisânũñ ey şeh-i devlet-me'âb
- 10 Sâkıyâ şun bâle-i pür-neş'e olsun 'aşıḳân
Ketm ḳılmaḳlık neden kimden idersin ictinâb?
- 11 Sâkıyâ ḥandân olsun gül-şen-i bâĝ-ı göñül
Fer vire âfâḳa ruḥsârı şafalı âf-tâb

- 12 Sākıyā bād-ı şabā-veş pāy-māl itmek nedir?
İntizār-ı bārı çekmeklik bırakmaz tende tāb
- 13 Sākıyā vākıf iken üftāde-gānuñ hālete
İtmeyüb izhār-ı luţfuñ çerh eyler inkılab
- 14 Sākıyā tiryāk-i maḥmūr-ı ʿuyūnuñ ʿatf kı
Şemʿa-i ümmīdi yandur her leyilde rū-yı tāb
- 15 Sākıyā nīm-sāgar-ı ikrāma mazhar olmadum
Hāşılı hayretde kaldum ey ḥakīkī māh-tāb
- 16 Sākıyā dil-beste-i zencīr-i ʿışkum tā ezel
Girmez oldu gice gündüz dīde-i bī-māra ḥ^āb
- [11-b] 17 Sākıyā medhūş-ı cāvīd eyle her leyl ü nehār
Tālīʿ-i nā-pāye-dārum kaplasun hem-çü şehāb
- 18 Sākıyā sūz u fiğānum n'ola teʿsīr eylese
Hem-nişin oldum elemle ḥūn-ı bağrumdur şerāb
- 19 Sākıyā tedbīr-i ʿaql u ihtiyārum zerre yok
Nūrı gitdi çeşmimūñ oldu heme her-cā serāb
- 20 Sākıyā çerh-ı kazāya düşdi baht-i ʿācizī
Gördigūñ ābād kalbim neyledi berķ-ı şihāb
- 21 Sākıyā yandurdu sūz-i ḥasret-i şahbā-yı ʿışk
Āḥiri kūtāh-dest itdi sipihr-i āsyāb

- 22 Sāḳıyā vaşluñ meyinden dūr ider dā'im beni
Zehr-i istiğnāsına ƣandurdı ƣande müşg-nāb
- 23 Sāḳıyā kār itdi cāna teşnelik āh āh āh
Merdüm-i çeşmüm yüzer hem-çü semek eşk-seyl-āb
- 24 Sāḳıyā ƣurtar belā-yı vāle-i nā-refteden
Şun hemīn peymāne'i eyle yine ba'd-ez ıƣāb
- 25 Sāḳıyā hem ayrılık “Hubb-i vaṭan” zūlm-i felek
Mürğ-ı gōñlüm lānesin itdi ƣarāb-ender-ƣarāb
- 26 Sāḳıyā bu ibtilānuñ intihāsı yok mıdur?
Var mı ıuƣbāda ıaceb bundan eşed derdü ıazāb?
- 27 Sāḳıyā emr eyle tūr-i ğamze-i cellādıña
Belki āḣir olurum bir kūze-i cāmu ƣarāb
- 28 Sāḳıyā ğamla gūzār eyler demü eyyāmımız
Bir yolu olmaz mı teklīf-i badıyile ƣıṭāb?
- 29 Sāḳıyā sekrān-ı hicrān olmada yek-tā olub
Böyle mi erkānü vaż'-ı ıādetüñ eyle cevāb
- 30 Sāḳıyā gel merḣamet-sāz ol be-cüz'ī mey bisyār
Hālūme ƣandān ola lāyık mı böyle şeyḣ şebāb
- 31 Sāḳıyā ƣaldı tehī heb kūze-i ƣalb-i ḣazīn
ƣalmamışdur nem daḣī virür şadāyı şān rebāb

32 Sāḳıyā nuṭḳ eyle istiḍād-ı ıışḳ yoḳsa eger

Ḳaṭ-ı kūy it bī-zevāl-i āftāb-i kām-yāb

33 Kesmez ümmīdin sitānında senüñ Mişlī-gedā

Ḳandelīb-āsā nevāsın taḫrir eyler bāb bāb

21 [12-b / 15-b]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Gül-şen içre Rāst geldüm bir Rehāvī dil-bere

Sāz-kār itdi fiğānum geçdi nağmem mermere

2 Ḥāb-ı rāḫat mı virür Sūz-i dil-ārā ʿāşıḳa

Aldırub Rāst-i Cedīd’i Penc-gehde ezbere

[13-a] 3 Ḥasretüñle ḳoydı Nīkrīz’e Nihāvend’e gidüb

Nev-eşerdür Sūz-nāk’im teşneyim nāzük-tere

4 ıışvesi ğāyet pesendīde-kerem büziürg cevān

Gezdi Māhūr ile baḫr-i vaḫdeti ser-tā-sere

5 Bulmasun Zāvīl bu neşʿe Şevḳ-ı dil olsun füzün

Vech-i pāküñ fer virür hūrşīd-i tāb-ı güstere

6 Nev-zuhūr üftādenüñ feryādıdur tarz-ı nüvīşt

Bir hedāyā-yı Ḥicāz-kār baḫş ḳıldı çākere

7 Pāy-māl-i Çār-gāhum eylerüm taʿzīm hemīn

Gördüm inşā-i gönülde taḫrir itdüm deftere

- 8 Seyr idüb ‘Uşşāk içinde oldı gāhī bir Şabā
Vaşlına oldum münādī çıkdum āhır minbere
- 9 Hıtuḃe-i ‘ışkı Bayātī üzre āvāz eyledüm
İşfehān rāhında nālem çıkdı bürc-i aḥtere
- 10 İşfehānuñ da qarārı virmedi ruḥşat baña
Düşdi encām-ı Hicāz’uñ mihri ḳalb-i kemtere
- 11 Mevsim-i eyyām-ı şayf içre Humāyün’lar giyüb
Reh-revān olduḳ Nişābūr’dan Nişābürek nere?
- 12 Ney Nevā-yı āhımı tıtdı bu şeb sākī yetiş
[13-b] Tiz Sulṫān-ı ‘Irākī eyle ḥāzır sāğar
- 13 Tıt Hüseyñ’uñ mātemin çek nefsiñe muḥkem Hişār
Gel ‘Acem’le seng-i la‘net ur Yezīdī leşkere
- 14 Gül-‘izārı ğonce-i Zehrā vü nūr-ı Aḥmedī
Virmedi bir ḳatre ābı şındı destin ḥancere
- 15 Būse’sin Gerdāniye olmuşdı Faḥr-i dü-cihān
Re’sden itdi dü-pāre la‘net ol Şemr-i ḥara
- 16 Başladı ḥāmem ‘Arazbār-ı teşavvuf yazmağa
La‘net olsun hem Pelīd’e tā varınca maḥşere
- 17 Tāhir it ḳalbün sipihriñ baḳma devrin naḥsine
Gitdi o Şeh-nāz bihişte āfrīn bāl ü pere

- 18 Nağmeler ile Bayātī ‘Arabān’da mürğ-ı dil
Cān gibi olsun hemīşe Mihr’üñ İbn-i Ḥayder’e
- 19 Kıl Muḥayyer nazmını ey ḥāme ‘ışk olsun saña
Hem šalāt ile selām it Ḥazret-i Peygam-ber’e
- 20 Çıksun āvāzum reh-i ‘ışk üzere bürc-i Sünbüle
Eskidür nağmāt-i bülbül Püselik diz gevhere
- 21 Ey Şabā gül-şende söyle Püselik’den bir ğazel
Kıl karar rāh-ı Ḥicāz’ı Püselik’de bir yere
- [14-a] 22 Kilk-i āhum şubḥa dek oldı Nevāyī-Püselik
Bağmadan dā’im ḥayāle döndi çeşmüm ejdere
- 23 Gir Ḥişār’a Püselik’le gör ḥaḳīkat şehrin
Şalınub bāğ-ı feyizde nisbet olsun ‘ar‘ara
- 24 Ger ‘Acem’le hem-nefes olduñ ise her vechile
Añla rāzın ‘Arabān’dan Püselik’ler āvere
- 25 Sen ‘Arazbār-Püselikde eyle esrāruñ nihān
Ta ola Gerdāniye zāhir vire bir mādere
- 26 Keşreti vardur hevānuñ çıkmasun Māhūr bu şeb
Püselik’ler ğarḳ olur söyle o şem‘-i ḥāvere
- 27 Geldi Ṭāhir-Püselik pāk oldı kū-yi dil-rubā
Der-be-der gezerdi Şeh-nāz-Püselik batdum tere

- 28 Çıkdı Evc'e bî-mehâbâ şad-şadâ-yı Püselik
Sâ'ir ile girdi Muḥayyer-Püselik Sünbül-i tere
- 29 Kâl'a-i nağmât âldı gördiler heb nâ-gehân
Püselik buldı hıtâm virdi cihânı Enver'e
- 30 Kıl Şabâ'yı zemzeme 'âşıqlara virsün ḥayât
Nüş idüb şahbâ-yı rüyuñ döne verd-i aḥmere
- 31 Ney Nevâyî āhuma Kürdile hem-râz oldılar
[14-b] 'Arz kıldum Süz u āhum mâlik-i fermân-bere
- 32 Heb 'Acem-iqlîmi üzre çekdi esbin gördiler
Biz sürüb zevk-ı tarablar gitdi miḥnet şarşara
- 33 Gitdi gördiler Muḥayyer'den çıkardıḳ cümlesin
'İd-i vaşluñda Segâh'uñ yandum Allâh Ekber'e
- 34 'Işk-ı pâki müste'âr olmaz baña mâldür ezel
Kadd-i câna baḒlı Hüzẓâm-ı meḥabbet Dâver'e
- 35 Söyledür dâ'im 'Arazbâr nuṡḳ eyle üftâdesin
Māye-i Mihr'i gönülde ḳaynadub döndüm zere
- 36 Nazm-ı Mārūnāk-nümâdur hem olub rûḥa Ḓidâ
Ṣüṡiye sükker baḒışlar dil virelden reh-bere
- 37 Besteyüm zencîr-i zülfünde Şıfâhân-dil-ber'ün
Bâṡinum püşide kıldı ḳoydı rengi şuvere

- 38 Bağladum Hüzzām-ı Sultānī miyāne ‘ahd ile
 Karcıgār’dan girdi dil bī-vehm ü pākile bir yere
- 39 Meclis-i ehl-i dilānda buldum āhır devleti
 Nūş idüb Şāf-ı ‘Irākī mest olub ser-tā-sere
- 40 Olmuşum beste-nigār çekmem ‘Irāk’ dan destümi
 Kıpılır elbet beşer ol dīde-i efsün-gere
- [15-a] 41 Rāhatü’l-Ervāh olmaz mı vişāl-i ‘āşıka
 Vech-i dil-keş-ğāverān endāht kıldı pistere
- 42 Olmadı pūşīde evvel hāl-i dil ‘ālem buya
 Çıkdı heb Evc’e figānum halk itdi mashara
- 43 Evc-ārādur heme Hüsni-i füzün-ı ırışk ider
 Neyleyüm kılmaz Ferağ-nāk düşürür derd-i sere
- 44 Ger-çi kim Şevk-ı Cedīd’dür vaşlı ammā āh āh
 Söylesem fehmi eylemezsin girmedin bu çenbere
- 45 Kaddümi döndürdi pāye-bār-ı Hüzzām-ı Cedīd
 İvdürüb āhır serimi bir mu‘azzam şeş-pere
- 46 Püseliklerden ‘Aşīrān’dur dil-i ‘ārifleri
 Girmez her kalb-i şādef bī-dür o nehr-i Kevser’e
- 47 Bir muhibbān-ı Hüseyinī’yi ‘Aşīr’dı fenn ile
 Heb pesend itdi ‘Acem Mülki’nde bu cān-pervere

- 48 Dā'imā bāġ-ı fuyūzda eyleyüb Şevķ-ı tarab
Eylerüm maġfı naẓar heb çeşm-i fettān dil-bere
- 49 Şevķ-efzā'dur cemāli gül-şen-i deryā-dile
Şevķ-āversin saña gel baķ perī-i peykere
- 50 Bezmini itmiş Nühüft aġyārdan itmez güşād
[15-b] Süz-i dil tām bulmaduķca kimse ķoymaz kişvere
- 51 Ba^cd-ezīn Feraġ-fezād[ur] evveli mātem-henüz
Tatmaduķca zehrin evvel şunma destiñ sükkere
- 52 Şet-^cArābān'da temāma yüz tutar bu güft ü gū
Şirimiz tarz-ı cedīd düşdi gene Baġr ü bere
- 53 Eyle Sulţānī Yegāh'ı cüst ü cū şām u seġer
Bulmadan 'ömrüñ ġıtāmı Mişli iriş cevhere
- 54 "Alleme'l-Ādeme esmā" sırrı sen de ķıl güşād
Vāġidü Ferd ol yetiş gel gül-şenü nesrīnlere

2.

TA'RÎHLER

[EBCED HESÂBINA BAĞLI ŞİİRLER]

1 [34-b]

TA'RİH-İ DİVÂN-I 'ACİZ

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bāde-i sulṭān-ı 'ıŝkı nūŝ idüb
Ḥubb-i zātu'llāh'ı ṭıtdum ihtimām
- 2 Peyk-i ilhām-ı İlähî'dür sözüüm
Söyleyen dilde digerdür ve's-selām
- 3 'İlm-i ŝürî dersini bilmem henüz
Ketb-i ma'nādan alub dersim temām
- 4 Bî-fer ü bî-ḥarf iken göründi 'ışk
Gevher-i yek-tāya mālîk oldı fām
- 5 Söylesün Mislî bu şeb ta'rîḫini
Hü diyüben buldı dīvānum ḫıtām=1286

2 [34-a / 34-b]

TA'RİH-İ MÜLĀḲĀT

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Nā-gehān meftün olub bir dil-bere
Vaşl-ı ḫulyāsıñla oldum nā-tevān
- 2 'ışkı evvel bir ḳolay kār añladum
Oldum āḫir bāğ-ı ğamda pās-bān

- 3 Gördigimde zülfine şayd eyledi
 Kıble oldu baña ol dem ebruvân
- [34-b] 4** Gamze-i cellâdına emr eyleyüb
 Bî-meḥâbâ urdı cāna nâ-gehân
- 5 Kahramân olsa düşer mümkün degül
 İşkına elbette bir âşüb-i cān
- 6 Pençe-i bāzūsına bir kez geçen
 Yok aña bir dem āzād olmaḡ ğinân
- 7 Zülf-i ḡullābında biñ dil bestedür
 Çeşm-i āhū böyle bir āfet-i zemân
- 8 Eyledi bir fend ile şimdi beni
 Burc-ı Aḡreb sâatinde yelḡovân
- 9 Söyledüm taḡrîḡ-i nev Mişlî temām
 İtdi ḡabum yeñiden o dür-feşân=**1282**

3.

MUSAMMÂTLAR

**[TERKÎB-İ BENDLER, TERCÎ'-İ BENDLER; MURABBA',
MUHAMMES, TAHMÎS, TAZMÎN, MÜSEDDES,
MÜSEMMEH, ŞATRANC, MÜSTEZÂDLAR]**

1 [21-a / 22-a]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Var mıdur rāh-ı meḥabbetde fidā nev-reste yār
- 2 Pertev-i işbuñla dil aġyār itdüñ kām-kār
- [21-b] 3 Ey dirīg şandum ki mihriñde hemīşe üstüvār
- 4 Halk içinde şerm-sār itdüñ beni ey gül-ıızār
- 5 Terk-i 'āşık şānuña lāyık görölmezdi nigār
- 6 İnfişālüñden bu dil bir laḫza olmaz ġam-ġüsār
- 7 Tır-i 'āşık rāst gelür elbette bir ġün bī-şümār
- 8 Bā-ḫuşuş aġyār-ı bed-rüyı siyāhuñdur bu kār
- 9 Saña 'āşık biñ ise şeydā-yı 'ışka şad-hezār
- 10 Yazayım sīne-kitābuñda bulunsun der-kenār

- 11 Añladum māhiyyetüñ bir nebzesin ey meh birāz
- 12 Keselim Āydın 'abāsı olmasun ḫāmem dırāz

- 1 Dil ne mümkin eylesün 'ālemde bir dem irtikā
- 2 Olmamaḫ ḫandānı kısmetdür ezelden bī-riyā
- 3 Tālī-i ḫürşīdimi itdi sipihri ihtifā
- 4 Kilk-i ḫudret böyle yok tır-i ḫazāya intihā
- 5 Her cefā vü cevre itmek lāzım elbet iktidā
- 6 Fehmiken aḫvāl-i 'uşşākān ḫalbiñden şehā
- 7 Ḫāl-i menfūriyyetiñden ihtirāz düşmez saña
- 8 Her ḫaḫā-yı 'āşıkı 'ayn-ı şavāb bil kıl vefā
- 9 Aldanub aġyāra buġz itmek düşer mi şāniña?
- 10 Kisb-i 'ırfān eyleyüb gel āšnā ol bul zıyā

- 11 Böyledür ādāb-i Mevlā-yı Rūmī ol reşād
- 12 Ğoncasın bāğ-ı ḥaḳīḳatde timār ol hem güşād

- 1 Lāyık-ı şem^c-i meḥabbet mi olur ey ğonce-ter?
- 2 ‘Āşıḳu ma‘şūḳ beyninde bula aġyār şafer
- 3 Mışḥaf-ı ḥüsni ve bilsün münkirān-ı kūr ü ker
- 4 Ehl-i derdüñ ḳalbin işkest itmege eyle ḥazer
- 5 Yār-i bī-hem-tā ile leyl ü nehār eyle sefer
- 6 Dil-nevāz ol feyz-ı Mevlānā’ya ġarḳ ol ser-te-ser
- 7 Böyledür aḥvāl-i ‘ālem nīk ü bed eyler güzer
- 8 Başı üzre her-kesüñ devrān bir ġüne döner
- 9 Devr-i Ādem’den beri ḥālā neler olmış neler?

- 10 Pāy-māl ol ḳalb-i āgehlerle eyle ülfeti

[22-a] 11 Çāk ḳıl şüret ḥicābın göresin ta sīreti

- 1 Cān virüb şāḥib-dilāna bul ḥayāt-ı cāvidān
- 2 Dü-cihānda hem mu^cın olsun saña hem müste^cān
- 3 Bād-ı ‘ışḳla varlıġuñ bulsun fenā ey nev-cevān
- 4 İmtihān-ı ġayriden gec eyle nefsüñ imtiḥān
- 5 Sa’y ḳıl ḳurb-i Ḥudā’ya açıla genc-i nihān
- 6 Olasñ çārüb kişi der-gāh-ı feyz-ı ḥāşşıyān
- 7 Mūr-veş rāh-ı erenlerde hemīşe reh-revān
- 8 Ḥātem-i ‘ışḳı bulub sen ol Süleymān-ı zemān
- 9 Şāh-bāzum ‘āşık-ı şādıḳlara budur nişān
- 10 Ḳal^c-i eş^cārımı fetḥ eyleyendür şād-mān

- 11 Eylerüm ta ḥaşre dek bu tarzla lāf-ı güzāf
- 12 Sāye-i Munlā-yı Rūmī’de olaldan “Lā Yehāf”

- 1 İtme hāricden tekellüm bulmağ istersen vişāl
 - 2 Eyleme efsāne sözlerle a Mişlī kı̄l ü kı̄āl
 - 3 Cüst ü cū it kū-yi yāri eylegil andan suʿāl
 - 4 Söylesün dünyā vü mā-fī-hāda her şāhib-kemāl
 - 5 Her kelāmı itme taḥrīr elverir ol ğayr-i lāl
 - 6 Bāğ-ı dil-dārdan yaña şimdengirü aç per ü bāl
 - 7 Destiñe elbet geçer ammā geçirmiş sinn ü sāl
 - 8 Bu cihānda bulması şadıķ muḥib emr-i muḥāl
 - 9 Taḫviyet vir bulsun artık ülfet-i şūrī zevāl
 - 10 ʿĀlem içre cümle nāsıñ iltifāt-ı mekr ü āl
-
- 11 Ey gönül gel uşlan artık elverir bī-kārlığuñ
 - 12 Geç geçenden vir fenāya elde cümle varlığuñ

2 [15-b / 16-b]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 ʿĀşıkum zāhir ü bāṭın dilde sulṭānum ʿAlī
- 2 Yazarum eşk-i dü-çeşmüm ile dīvānum ʿAlī
- 3 Rīs-i baĝrum artdı dermān eyle Loḳmānum ʿAlī
- 4 Mihr-i ʿişkuñ serde tācum şāh-ı ḥübānum ʿAlī
- 5 Eyle imdād çāre-sāzī vü nigeḥ-bānum ʿAlī
- 6 Ḥüsñ ü ʿişkuñ defterān-ı sırr-ı Ḳurʿānum ʿAlī
- 7 Ehl-i ʿişkuñ melceʿi püşt ü penāhum ʿAlī
- 8 Feyz-ı ebnā-yı gönüller ihyāsı cānānum ʿAlī
- 9 Āstānıñda gedā-yı müstemendānum ʿAlī
- 10 Söz ü güftāra nazār eyle kerem-kānum ʿAlī

1 Dūzahı-fırkatde koyma yandum imānum ‘Alī

2 Kevser’ün sākīsisin kandır beni cānum ‘Alī

1 ‘Afv kıl ‘iṣyānumı sırr-ı velāyet ‘ışkına

2 Feyzıña müsteğrak it nūr-ı risālet ‘ışkına

3 Eyle ihyā kalbi Qur’ān-ı feṣāhat ‘ışkına

4 Zātıña mir’āt olan pākīze mir’āt ‘ışkına

[16-a] 5 Gonce-i ümmīdi handān kıl haqīkat ‘ışkına

6 Zātıña mahşūş olan Şāhum şecā‘at ‘ışkına

7 Şubh olunca müstemend ehl-i münācāt ‘ışkına

8 Kerbelā’da rüy-ḥāk olan şehādet ‘ışkına

9 Hem Hadīce Fāṭıma Maḥmūd-ı mir’āt ‘ışkına

10 “Faḫru faḫrī”le faḫirlenmiş melāmet ‘ışkına

1 Dūzahı-fırkatde koyma yandum imānum ‘Alī

2 Kevser’ün sākīsisin kandır beni cānum ‘Alī

1 Ne ḥarīf ü hem-demüm var āteş-i fırkatdeyüm

2 Rūzuşeb bād-ı meḥabbetle füzün ḥayretdeyüm

3 Bār-ı ğamla küşe-i hicrānda ‘uzletdeyüm

4 Vuşlat-ı bezm-i nigār olmaqlığa ğayretdeyüm

5 Qasvet-i kalb-i perīşānum ile zahmetdeyüm

6 Ferş olub rü-yı siyāhumla der-i ḥācetdeyüm

7 Ne yarar Allāh’a kārüm var ne ḥūd şan‘atdeyüm

8 Ne olub şābit-ḳadem rāhumda bir ḥızmetdeyüm

9 Ma‘rifet kisb eylemeklikden beri ḥılkatdeyüm

10 Ben de bilmem ḥaşılı bir başkaca ḥāletdeyüm

1 Dūzaḥ-ı firḩatde ḩoyma yandum īmānum ‘Alī

2 Kevser’üñ sāḩīsīsın ḩandır beni cānum ‘Alī

1 Eyledüm teslīm saña her bir ümūrum ey velī

2 Her dü-‘ālem içre sensin evliyālar ekmeli

3 Bāḡ-ı ‘ıṣḩuñ ḩaḩ ḩaḩīḩatüñ gülbün ü bülbüli

4 ‘Āṣıḩuñ cānu cinānı gül-ṣeni vü sünbüli

5 Çoḩ ṣükür oldu bu göñlüm ḩüsn-i ‘ıṣḩuñ mā’ili

6 Her ne varum var ise sendendür[ür] ve’l-ḩāṣılı

7 Kāse-līs-i Ehl-i Beytüm ḡayruñ olmam sā’ili

8 Sālikānuñ ḩün senüñle fetḩ olur her müṣkili

9 İḩtidā ider bu seng-i rehde ‘abdiñ kāmili

10 ḩıl dil-i vīrānumı luḩfuñla raḩmet vāṣılı

1 Dūzaḥ-ı firḩatde ḩoyma yandum īmānum ‘Alī

2 Kevser’üñ sāḩīsīsın ḩandır beni cānum ‘Alī

[16-b] 1 Çün senüñ ṣāniñda geldi Ṣır-i Yezdān “Hel etā”

2 Evvel āḩır yār-ı ḡāruñdur Muḩammed Muṣṩafā

3 Reh-nümā-yı ‘āṣıḩ u ‘ıṣḩuñ bu dīnde evvelā

4 Müstemendān zıkr iderler Yā ‘Alīyye Murtezā

5 Ṣehr-i ‘ilmüñ “bāb”ü söylendi “‘Alī ve bābühā”

6 “Lā-feten”dür kilik-i ḩudret menba’-ı cüdü seḩā

7 Zümre-i dil-teṣnelerdendür bu nā-ḩız yā resā

8 Eyleme iḩsān-ı bī-pāyānına gel nā-sezā

9 Baḡla zencīr-i cünūna Miṣli’i kān-ı ‘aṩā

10 Yandı ṣabrum maḩṣere dek ḩalmasun bu mā-cerā

1 Dūzah-ı firqatde qoyma yāndum īmānum ‘Alī

2 Kevserüñ sāk̄sisin qandır beni cānum ‘Alī

3 [17-a / 18-a]

TERKĪB-İ BEND

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ser-i ‘āşıqlara bir tāc-ı ser-efrāz cevānsın

2 Bilemezler dil-i a‘mā seni tūtyā-yı cihānsın

3 Qalbimüñ şehrine bi’llāh Süleymān-ı zemānsın

4 Diyemem Yūsuf-ı Ken‘ān yüziñe nūr-ı dehānsın

5 Seni Ya‘qūb olan elbette bilür genc-i pinhānsın

6 Dil-i ‘āşıqlara hem Ka‘be vü hem hūr-i cinānsın

7 Heme ‘Īsā- nefesüñ sālīke cāndur bi’llāhi

[17-b] 8 Lebinüñ Kevser’i Hızr-ı cāvidāndur bi’llāhi

1 Sereli mey-kedeye ıŷkuñ ile eski haŷir

2 Rūzuŷeb ŷem‘-i hayālünle yanar beyt-i haqir

3 Ne ‘aql var olalı zülf-i siyāhında esir

4 Keremiñden ola yoħsa dil-i qındil-i münir

5 Beni cānumdan uŷandırdı bu hicrān-ı kebir

6 Gelür her demde meŷaqqatle ŷabā-bād-ı sefir

7 N’ola bir kerre nazār eyleseñ ‘uŷŷāqıña sāk̄i

8 Dü-cihān içre bulurdum mesned-i devlet-i bāk̄i

1 Nighüñ ‘āŷıka ŷayyād-ı meħabbetde iken

2 Oldı mihrāb-ı kemān-ebrü ‘ibādetde iken

3 Jāle-i feyzı niŷār eyle ħarāretde iken

- 4 Cāna kıymaqlığa ğamzeñ bu cesāretde iken
- 5 Şalmaduñ sāye-i luţfuñ serüm üzre bir kez
- 6 Ne olur yāre-i pinhānuma çāre bir kez

- 1 Şalınub pīş-i nigāhumda şafālar virseñ
- 2 Dest-i ihsānuñ ile halka nevālar virseñ
- 3 Sālik-i ğam-zede-i khalbe žıyālar virseñ
- 4 Hāşılı raħm iderek zevk u beķālar virseñ
- 5 Haste-i ışka gelüb n'ola devālar virseñ
- 6 Ğonce-i la'lüñ ile neşvü nemālar virseñ
- 7 Neye müncer ola bu şehr-i vücūdum yanar oldu?
- 8 Mey ü şahbā-yı derūnum yine hūn-ı ciger oldu

- 1 N'ola bir kerrecik itsen bu dil-i Mişli'i şād
- 2 Keremüñ genc-i zevāl mi bulur ey ālī-nijād?
- 3 Olalı mihrinüñ āşiftesi ey şeyh-ı reşād
- 4 Çekilür çille degüldür bu kadar hasret-i yād
- 5 Beni rüsvā-yı cihān eyledüñ āħir ber-bād
- 6 Āteş-i sūz-ı derūnum olur her şebde ziyād
- [18-a] 7 N'ola kār itse fiġānum saña dil-ber Allah'a?
- 8 Olur idüm keremü mazhar-ı Hāydar bi'llah'a

1 [16-b / 17-a]

TERCİ-İ BEND

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sāķıyā şahbāya men lāyık degülsem bir şu vir
- 2 Meyve-i feyzümü hazān-bādı yıkdı ser-te-ser

- 3 Çeşme-i la'lüñ müdām gördükce dil bi'llāh diler
- 4 Bāri şun tiryāk-ı leblerden gide dilden keder
- 5 Gıtmez 'aynumdan hayāl-i verd-i rüyuñ ey püser
- 6 Şem'a-i hasret yaqub kıldı beni bī-pā vü ser
- 7 Mekteb-i 'ışqda tufeylim göster ey h^āce eser
- 8 Ma'rifet kisb eylesün 'uşşāk-ı şeydā vir haber

- 1 Bī-mu'allim defteriñ yok bende idrāk itmege
- 2 Nīst-ı kudret zerre dil āyīnesin pāk itmege
- 3 Bī-Mesihāken olur mı cāyım eflāk itmege
- 4 Er gerekdür biñ hicābuñ perdesin çāk itmege
- 5 Çāh-ı miñnetde ne mümkin dil tarab-nāk itmege
- 6 Yalñız qābil mi remz-i "Mā-'Arāfnāk" itmege
- 7 Mekteb-i 'ışqda tufeylim göster ey h^āce eser
- 8 Ma'rifet kisb eylesün 'uşşāk-ı şeydā vir haber

- 1 Naqd-i Loqmān-ı İllāhī nefh-ı ihsān itmeden
- 2 Cān bulmaz mürde diller bezm-i cānān itmeden
- [17-a] 3 Pür-ı havātır cāyını 'ışqıle vīrān itmeden
- 4 Yeg-nazarda dil siyāh pūşid-i 'irfān itmeden
- 5 Āstān-i hāki üzre cānı qurbān itmeden
- 6 "Men 'Araf" sırrı bilinmez fark-ı 'irfān itmeden
- 7 Mekteb-i 'ışqda tufeylim göster ey h^āce eser
- 8 Ma'rifet kisb eylesün 'uşşāk-ı şeydā vir haber

- 1 Nüş kılsam meclis-i vahdetde 'ışq peymānesin
- 2 Kevşer-i la'lüñle bilsem mest olan mestānesin
- 3 İtmişüm imān u ikrār ta ezel bir dānesin
- 4 Mürğ-ı 'Anqā-yı nihān mihrime bir lānesin

- 5 Nāşihānuñ diñlemem pendü uzun efsānesin
- 6 Raḥm idüb luţfuñla pür-nür eyle dil kāşānesin
- 7 Mekteb-i ʿışķda ʿufeylim göster ey ḥ^āce eser
- 8 Maʿrifet kisb eylesün ʿuşşāk-ı şeydā vir ḥaber

- 1 Eyle Mişli-i gedāyı bezmiñe ey meh qarın
- 2 ʿAynuma zerrece gelmez sensizin ʿālem hemīn
- 3 Maʿbed ü maķşūd-ı ʿuşşākānısın Rūḥu'l-Emīn
- 4 Olmaķ ister dil hemīşe ḥızmetinde hem-nişīn
- 5 Zīr-i pāyiñda sürünsün gerd-veş cān-ı ḥazīn
- 6 Ey Süleymān-ı zemānum mūr-tegdür Mişli-īn
- 7 Mekteb-i ʿışķda ʿufeylim göster ey ḥ^āce eser
- 8 Maʿrifet kisb eylesün ʿuşşāk-ı şeydā vir ḥaber

1 [36-a / 36-b]

MURABBAʿ

Meḥāʿilün Meḥāʿilün Meḥāʿilün Meḥāʿilün

- 1 Bu şeb bir mehle ülfet eyledüm ki āşnā yoķdur
- 2 Velākin tarzu eţvārı güzel ammā şafā yoķdur
- 3 Kıyāfet yoşmadur endām-ı ḥulķuñda zıyā yoķdur
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoķdur

- 1 İder çok ʿāşık evvel görüşde zülfine ber-dār
- 2 Amān bilmez ider bağrıñı müjgān ile ḥün-bār
- 3 İnanma iltifāt eyler ise ol şūḥ saña zinhār
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoķdur

- 1 Şağın dil virme mihrine düşerseñ vāle-i hāra
- 2 Alursa pençeye bir kez düşürür lücce-i nāra
- 3 Gel ey ‘āşık meyil virme o şūh-ı çeşm-i ğaddāra
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoğdur

- 1 Nihāl-i kāmety verde cefāyı eylemiş kisvet
- 2 Eger efgendeseñ añlarsa itmez ‘ışkıña rağbet
- 3 Ki sen şanma o meh-rūyla olurum lāyık-ı vuşlet
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoğdur

- 1 Bu Mişlī bilmeyüb düşdi belā-yı ‘ışkına nā-gāh
- 2 Cefā tıgıñla itdi hürmen-i ‘ömrüm o meh kūtāh
- [36-b] 3 Nehāru leyl vişālūñ iştiyākıyla çekerdüm āh
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoğdur

2 [37-a / 37-b]

MURABBA‘

Mefā ‘lün Mefā ‘lün Fe‘lün

- 1 Ne itdümdi saña ben ser-firāzum?
- 2 Gücenmişsin baña sen şāh-bāzum
- 3 Deriñde müstecāb eyle niyāzum
- 4 Kūşūrum ber-‘araf kıl çāre-sāzum

- 1 Bu ser-mest ‘āşıkuñ bī-ħadd günāhı
- 2 Ğamuñla eyleme rūzum siyāhı
- 3 Dil ü cānuñ sen olduñ pād-şāhı
- 4 Kūşūrum ber-‘araf kıl çāre-sāzum

- 1 Kemend-i firqatüñ kıddümde muhkem
- 2 Ne itdüm şāhuma yeg-zerre bilmem
- 3 Bırakduñ bendeñi işkeste pür-gam
- 4 Kıuşūrum ber-ıaraf kıl çāre-sāzum

- 1 Sitem sözlerle bağrum oldu pür-ğūn
- 2 Nehāru leyl gözümüñ yaşı Ceyğūn
- 3 Ben oldum sen saçı Leylā'ya Mecnūn
- [37-b] 4 Kıuşūrum ber-ıaraf kıl çāre-sāzum

- 1 Bilürsiñ Mişli'de çokdur haıālar
- 2 Aña bakma efendüm it ıaıālar
- 3 Miyānum yāya döndürdi cefālar
- 4 Kıuşūrum ber-ıaraf kıl çāre-sāzum

3 [39-a / 39-b]

MURABBA'

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Sīnemi deff gibi ıışkıda gerdigüm
- 2 Vechi vardur rāhuña ser virdügüm
- 3 Cān u cismüm rāhuñ üzre serdigüm
- 4 Olmadı esrāriña bir erdigüm

[39-b] 1 Kıoydı hayretde beni her hikmetüñ

- 2 Cāna tīg-emsāl işler firqatüñ
- 3 Ehl-i ıışkıa böyle midür ıādetüñ
- 4 Olmadı esrāriña bir erdigüm

- 1 Koymaduñ zerre eliümde ihtiyār
- 2 Fitne-i çeşmüñle oldum ğam-güsār
- 3 Göñlüm alduñ olmaduñ hıc baña yār
- 4 Olmadı esrārıña bir erdigüm

- 1 H^ab-ı rāhat koymaduñ çeşmümde hıc
- 2 Korkarum ki baña açıldı bu genc
- 3 Bī-nihāyet eylemekden cevri gec
- 4 Olmadı esrārıña bir erdigüm

- 1 Şem^c-i ruhsāra çeküb dā'im niķāb
- 2 Oldı Mişlī āteş-i ğamda kebāb
- 3 Şubħa dek şî'riyle mānend-i rebāb
- 4 Olmadı esrārıña bir erdigüm

4 [3-b / 4-a]

MURABBA^c

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şem^c-i ışkuñ olalı men mā'ili
- 2 Olmuşumdur cām-ı vaşluñ sā'ili
- 3 Kalmışum ihsān-ı ışka hāşılı
- 4 Eyle imdād yā Muħammed yā 'Alī

- 1 Bāb-ı luţfuñdan Şehā dūr eyleme
- 2 Eyleyüb pā-māl rencūr eyleme
- 3 Redd idüb me'yūsü mehcūr eyleme
- 4 Eyle imdād yā Muħammed yā 'Alī

- 1 Meclis-i hāşşuñda kılma şerm-sār
- 2 Zātiña aḥvāl-i maḥfim āşkār
- 3 Eyle bu bī-çāre-gānı kām-kār
- 4 Eyle imdād yā Muḥammed yā ‘Alī

- 1 Hāk-i pāyüñden ayırma hem-demüñ
- 2 Sırr-ı ‘ışkuñda O Şāh’dur maḥremüñ
- 3 Kıl dili her dü-cihānda ḥurremüñ
- 4 Eyle imdād yā Muḥammed yā ‘Alī

- [4-a] 1 ‘Arz-ı ḥāl-i Mişli’i eyle kabül
- 2 Olurum ‘ışyānum añduçca melül
 - 3 Bende-i ‘ışkuñ murādın kıl ḥuşül
 - 4 Eyle imdād yā Muḥammed yā ‘Alī

5 [9-b / 10-a]

MURABBA‘

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Firākuñ göñlümüñ her şebde mūmı
 - 2 Heme feyzuñla bildüm her ‘ulūmı
 - 3 Zedem ‘ışkuñ ile datam kudūmı
- [10-a] 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

- 1 Ne gevher taḥşil itdüm cümle Senden
- 2 Dimem ḥāşā bu kayd-ı nazmı benden
- 3 Bu pür-‘ışyānı dūr itme deriñden
- 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

- 1 H̄ayāt-ı cismümün bi'llāh Senüñdür
- 2 Neye mālīk isem her gāh Senüñdür
- 3 Şıgındıgum bu mülkü cāh Senüñdür
- 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

- 1 Kerem kıl bende-i rū-yı siyāhum
- 2 Ki Senden gayrı yoğdur bir penāhum
- 3 Sañadur ʿarz-ı hālüm pād-şāhum
- 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

- 1 Sitānuñ üzre ednā-yı faķīrüm
- 2 Murādum maķşadum Sensün emīrüm
- 3 Deriñde Mişli'i şād eyle pīrüm
- 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

6 [35-a / 35-b]

MURABBAʿ

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 ʿAşıķum h̄üsn-i dil-āvīzine şūrī maʿnevī
- 2 Mīm h̄ālün elif dālün itdi ʿışķuñ Dehlevī
- 3 Şubḥ-ı āhum deşt-i gāmda oldı raķş-ı Mevlevī
- 4 Lemʿa-i envār-ı h̄üsnüñdür gönüller pertevi

- 1 Söyleyüm toğrısını müştāķıñum ey dil-rübā
- 2 Koymuşum cān u serim rāhıñda şeksiz bī-riyā
- 3 Toğ hidāyet āsmānuñdan bu şeb ey meh-liķā
- 4 Lemʿa-i envār-ı h̄üsnüñdür gönüller pertevi

- 1 Dil esîr-i zülfüñ oldu yakma hasret nârîña
- 2 Cevr idersin pek de kıyma ʿaşık-ı nâ-çârîña
- [35-b] 3 ʿAndelîb-âsâ figānum şubha dek gül-zârîña
- 4 Lemʿa-i envâr-ı hüsnüñdür gönüller pertevi

- 1 Nağme-i āhumdan itme mihr-bānum ihtirāz
- 2 Āteş-i sūz-i derūn taqrîridür bu dil-nüvāz
- 3 Āstānînda dem-â-dem eylerüm vaşluñ niyāz
- 4 Lemʿa-i envâr-ı hüsnüñdür gönüller pertevi

- 1 Bâb-i hâkiñde ʧuluñdur Mişli ey mäh-ı hilâl
- 2 Ğayrı yerde eylemez ʿışkuñda eyler per ü bâl
- 3 Dil senüñ meftūnuñ oldu Ğayrıya itme suʿâl
- 4 Lemʿa-i envâr-ı hüsnüñdür gönüller pertevi

7 [37-b / 38-a]

MURABBAʿ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bağ ne hâle girdi ʿuşşākuñ nazâr ʧıl ey perî
- 2 Râhîña bî-şek fidâ cānumla āġāh ol serʿi
- 3 Yokdur imkânı senüñ hâkiñden olmağlık berî
- [38-a] 4 Gel açıl ʿuşşāka ʧarşu hüsn-i ʿışkuñ peykeri

- 1 Nice mümkindür gönül terk itmek ey gül-fem seni
- 2 Ol hum ġisūlaruñla beste ʧılduñ bendeñi
- 3 Olmuşum üftāde-i ʿışkuñ āzād itme beni
- 4 Gel açıl ʿuşşāka ʧarşu hüsn-i ʿışkuñ peykeri

- 1 Oldı mu‘tādum heme şebü rüz cānā cām-ı mey
- 2 Kimse maḥrem rāzıma olmaz olur āvāzını
- 3 Ḥasretüñle çıkmada eflāke hūyü hāyü hey
- 4 Gel açıl ‘uşşāka karşı ḥüsn-i ‘ışkuñ peykeri

- 1 N’ola şād itseñ efendüm ḥātır-ı işkesteyi
- 2 İltifāt-ı nīm-nigāhuñdur derūnum merhemi
- 3 Senden özge nīst şāhā sūz-i ‘ışkum hem-demi
- 4 Gel açıl ‘uşşāka karşı ḥüsn-i ‘ışkuñ peykeri

- 1 Ben begüm kimden kime ifşā idem bu ḥālîmi
- 2 Kimse bilmez ki nedür ‘uşşākınuñ aḥvālîni
- 3 Bunca bābıñdaydı bilmez misiñ O Mişlî’i
- 4 Gel açıl ‘uşşāka karşı ḥüsn-i ‘ışkuñ peykeri

1 [3-a /3-b]

MÜNĀCĀT-I MUḤAMMES

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Rāh-ı maḫşūd içre mā-şād eyle Allāh ‘ışkına
- 2 Ḳalb-i vīrānımı Baġdād eyle Allāh ‘ışkına
- 3 Yok mu‘nüm cüz-tü dil-şād eyle Allāh ‘ışkına
- 4 İntizār-ı ġamdan āzād eyle Allāh ‘ışkına
- 5 Yā Muḥammed baña imdād eyle Allāh ‘ışkına

- 1 İtmedüm zūlmāt-ı nefsüm dīvini bir kez helāk
- 2 Bāğ-ı ümmīdimde gonce-verd-i maqşad nīst-çāk
- 3 Olmadum vaqtinde erbāb-ı diliñ pāyında hāk
- 4 Mevc urub çirkāb baħrinde hemīn Mişlī simāk
- 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- 1 Günde biñ dürlü günāh-ı nev icād itmekdeyüm
- 2 Ğayrıya hem-pālīgıķla çok fesād itmekdeyüm
- 3 Ķalbimiñ mirʔātını her dem sevād itmekdeyüm
- 4 Āfet-i varlıķla cismüm key-ķubād itmekdeyüm
- 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- 1 Merħamet Őefķat Senüñdür Raħmeten li'l-ālemīn
- 2 Ķıl meded gencīne-i esrār-ı Rabbü'l-ālemīn
- 3 Yok Őavābum zerre miķdār Ħazret'e olam ķarīn
- 4 Senden olmazsa Őefā'at olurum dūzaħ-niŐin
- 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- 1 Bende-i hāŐıñ degilsem ümmet oldıģım yeter
- 2 Eylemezsin ümmetin maħşerde Tersā'dan beter
- 3 Menba'ı cūd ü keremsin ey Ħaķıķ-ı verd-i fer
- 4 Eyledi izhār ııřķ bu Şeb efendim çeşm-i ter
- 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- [3-b]** 1 Sen dururken Pād-Őāhum men kime feryād idem
- 2 Bāb-ı ğayrıda düşer mi nāle-i bī-dād idem
 - 3 Kūh-i cismüm Őubħa dek ııřķuñ ile ber-bād idem
 - 4 Ħubb-i naķŐında göñül kāŐānesin Bih-zād idem
 - 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- 1 Seyl-i eşküñ dökmeği rāhıñda mu‘tād eylerüz
- 2 Şān-ı ‘āşık böyledür nev sözi icād eylerüz
- 3 İsm-i Zātuñ zarb-ı qalble şubha dek yād eylerüz
- 4 Mişli-veş geldük qapuñda böyle feryād eylerüz
- 5 Yā Muhammed baña imdād eyle Allāh ‘ışığına

2 [12-a / 12-b]

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fā‘ilün

[12-a] 1 Māh-ı Muḥarremde dil-i ḥūnlara

- 2 Şāh-ı şehīd feyz-ı ebed-güstere
- 3 Āteş-i ‘ışık ola füzūn her sere
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Teşne-i leb qoydı Furāt’ı kesüb
- 2 Virmedi yek-qaṭre-i āb-ı ğazūb
- 3 Çekdi tıġuñ sīnesi üzre başub
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Tahrik idüb Kūfe’i Ḥalkı nihān
- 2 Leşker-i ḥarb eyledi ḥāzır hemān
- 3 Kimle didi ol pelīdī müslimān
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Eyledi maḥdūm-i mükerrerlerüñ
- 2 Ḥūn ile ālūde bütün tenlerüñ
- 3 Ḥāke döküb zülf-i muʿanberlerüñ
- 4 Ola şalāt ile selām Server'e
- 5 Laʿnet ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Cumʿa Nemāzında iken cümle nās
- 2 Cām-ı ecel itdi Ḥüseyn'e libās
- 3 ʿĀşık iseñ turma hemān eyle yās
- 4 Ola şalāt ile selām Ser-ver'e
- 5 Laʿnet ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Şoñra tutub ehlini itdi esīr
- 2 Tāc-i seri ʿālemiyān dest-gīr
- 3 Olmadı seg, Faḥr-i cihāndan ḥabīr
- 4 Ola şalāt ile selām Server'e
- 5 Laʿnet ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Şoydı cümel cāmesini ol ḥa'in
- 2 Āl-i ʿAbāyı idüb Aña nişīn
- [12-b] 3 Arz u semā titredi Rūḥu'l-Emīn
- 4 Ola şalāt ile selām Server'e
- 5 Laʿnet ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Karşusuna re's-i Ḥüseyn'i koyub
- 2 Urdı hezānı İblīs'e uyub
- 3 Başladı luʿb eylemege pür-ʿuyūb
- 4 Ola şalāt ile selām Server'e
- 5 Laʿnet ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Minber-i müslimde nice bir zemân
- 2 La‘net emir eyledi ol bî-imân
- 3 Hıu‘be’i kendine idüb rāygān
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şüm Yezid-i ebtere

- 1 Şoñra Ebā Müslim alub intiķām
- 2 La‘net Anuñ haķķına oldu temām
- 3 Çıķma düzaħdan ebed ve’s-selām
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şüm Yezid-i ebtere

- 1 Mişli bu şeb sūz-i derūn itdi cūş
- 2 Koyma Mihir kāselerini zerre boş
- 3 Baķ ne haķāret bu nedür eyle gūş
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şüm Yezid-i ebtere

3 [25-a / 25-b]

MUĞHAMMES

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Sitti Zeyneb Mevlidi ‘uşşāķ itdi kām-yāb
- 2 Halka halka oldılar ehl-i tarīķat virdi tāb
- 3 Oldı icrā-āyin-i Munlā-yı Rūmī bî-hicāb
- 4 Bağrum itdi mu‘tribūñ nağmāt-ı cān-sūzı kebāb
- 5 Şād-mān oldı gürūh-ı ehl-i ‘uşşāķ bî-hisāb

- 1 Cümle aşhâb-ı tarîkat kıldı icrâ-yı kemâl
- 2 Mevlevîler açdılar ol Zât'a karşı per ü bâl
- 3 Feyz-yâb oldu o şebde nice nice ehl-i hâl
- 4 Bağrum itdi muṭribüñ nağmât-ı cân-sûzı kebâb
- 5 Şâd-mân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâk bî-ḥisâb

- 1 Evliyâ'u'llâhu ervâḥ cümlesi heb irdiler
- 2 Cânü dilden sâlik-i 'ışkuñ ğubârı sildiler
- 3 Her-kesüñ hazmı kadar şahbâ-yı 'ışkı şundılar
- 4 Bağrum itdi muṭribüñ nağmât-ı cân-sûzı kebâb
- 5 Şâd-mân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâk bî-ḥisâb

- 1 Çıkdı âfâka şadâ-yı ism-i Hû cevân idüb
- 2 Mest-i câm-ı vaḥdet oldum 'işret-i 'irfân idüb
- 3 Nev-muḥammes söyledüm ta şubḥa dek nâlân idüb
- 4 Bağrum itdi muṭribüñ nağmât-ı cân-sûzı kebâb
- 5 Şâd-mân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâk bî-ḥisâb

- [25-b] 1** 'Ăcizüm şüküründe Mışruñ oldu ḳalbim irtikâ
- 2 Mişliyâ ḥâkinde buldum şad-hezârân kîmyâ
 - 3 Kilkümi gūyâ ide feyz-ı erenler dâ'imâ
 - 4 Bağrum itdi muṭribüñ nağmât-ı cân-sûzı kebâb
 - 5 Şâd-mân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâk bî-ḥisâb

1 [28-a / 29-a]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ LEYLĀ HĀNİM EL-MEŞHŪR[E] ŞĀHĪB[ET]İ'D-DĪVĀN

RAĤMETU'LLĀHĪ 'ALEYH[Ā]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

[28-b] 1 Sālik-i ıŝkuñ demi 'Īsā olur 'ālem bu ya

2 Ba'z-ı rehde ŝaḥş-ı nā-bīnā olur 'ālem bu ya

3 Bāğ-ı ma'nāda 'aceb 'Anḳā olur 'ālem bu ya

4 Gāh 'āŝıḳ merd-i bī-pervā olur 'ālem bu ya

5 Gāh olur kim tārik-i dūnyā olur 'ālem bu ya

1 Zann ile vāḳıf olunmaz 'āŝıkuñ aḥvāline

2 Zāhidūñ yeg-zerre ŝıgmaz bu serā'ir 'aḳlına

3 Şüretü ḥālūñ görüb de açma ağzın daḥline

4 Luḫfu ḳahrı bir gelür çerḫuñ me'ārif ehline

5 Zehr ise nūŝ itdiği ŝahbā olur 'ālem bu ya

1 Taḫt-i dilde pād-ŝāhum Ḥāzret-i Munlā-yı Rüm

2 Sāyesinde eyleriz her dü-cihān içre ḫüküm

3 Münkire nisbet ŝebān rüz çalaruz deffü ḳudüm

4 Dil çerāğ olmuş iken bezmiñde sākī hem-çü müm

5 şimdi kāruñ nāz u istiğnā olur 'ālem bu ya

1 Ol pütüñ heb nüktesi şimdi bütün eş'ārda

2 Cān u dil ser-mestü ḫayrān cür'ā-i esrārda

3 Ḥāzret-i Ḥunkār'a oldum ta ezel iḳrārda

4 Vaż'-ı güstāḫānemi 'ayb itme kü-yı yārda

5 Vaşla dā'ir dilde bir ḫulyā olur 'ālem bu ya

- 1 Egri dil olmaz haber-dār emr-i “Kāfū Nūn”dan
- 2 Āšnā-yı Hakk olur mı bī-naşīb bu nūrdan?
- 3 Neş'e-yāb olur mı bundan sırr-ı Bū mechūlden?
- 4 Şimdi gönlüm mürde oldıysa raķīb-i şūmdan
- 5 Bir gün ‘avn-i yār ile ihyā olur ‘ālem bu ya

- 1 Münkiri izlāle şaldı Mişliyā heb şūretüñ
- 2 Ehl-i ‘irfān meclisinde oldı dā'im şöhretüñ
- 3 Bülbül-i Munlā-yı Rūmī'sin zarında hasretüñ
- 4 Yoħsa Leylā, Ğālib'i tanzīre şimdi kudretüñ
- 5 Hāme bir gün bülbül-i gūyā olur ‘ālem būyā

- 1 Eylerüm ta'lim-i ‘işķı leylü rūz Mecnūn'dan
- 2 Sözlirimüñ nazmı her bir gevher-i meknūndan
- [29-a] 3 Neş'e gelmez tab'ca zerre 'aķl-ı Eflāṭūn'dan
- 4 Hāne-kāh-ı Mevlevī'de çekme ğam gerdūndan
- 5 Dest-gırūñ Hāzret-i Munlā olur 'ālem bu ya

2 [25-b /26-a]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ ESRĀR DEDE EL-MEŞHŪRU ŞĀHİBİ'D-DİVĀN

ĶUDDİSE SİRRUHU'L-'AZİZ

Mef'ūli Mefā'li Mefā'li Fe'ūlin

- 1 'Āşķlarıña vuşlat-i envāri unutma
- 2 Allāh için olsun dil-i bī-zāri unutma
- 3 Mihrüñ meyile sālik-i hūn-h^arı unutma
- 4 'Azm-i sefer itdüñ dil-i nā-çarı unutma
- 5 Gıtdüñ güzel ammā bu dil-efkārı unutma

- 1 Lāyık mı bırakmağ beni hicrūñle belāda
- 2 Ümmīd-i dili gül gibi gel eyle güşāde
- 3 Maħmūr-ı ğamum la^l-i lebūñ şun n'ola bāde
- 4 Gāhīce uyandukca şebistān-ı şafāda
- 5 Şol gice olan şöhet-i hem-vārı unutma

- 1 Lāyık mı ki āzürdeligūñ ehl-i niyāza
- 2 Luṭf eyle kerem kıl güzelüm başlama nāza
- 3 Dil nāle ider şubħa deġin beñzedi sāza
- 4 Vardukca şeker-ħ[^]āba girüb pister-i nāza
- 5 Ne zehr iġer dīde-i bī-dārı unutma

- 1 Ol bāġ-ı ħaķīkatde pesendüm mey-i gül-reng
- 2 ‘Uşşāka lebūñ zūlf-i kemendüm mey-i gül-reng
- 3 Heb ħūn-ı ciger-nūşum efendüm mey-i gül-reng
- 4 Nūş eyledigūñ demler efendüm mey-i gül-reng
- 5 Bu mest-i zehr-nūş-i elem-ħ[^]ārı unutma

- 1 Efgān ile geġdi şebü ħūrşīdü ħamerler
- 2 Bir kerre vişālü luṭf olmaz mı ħaberler
- 3 Çeşmüm yaşile jālelenür berg-i fecirler
- 4 Kākülleriñi şāneye çekdukce seħerler
- 5 Yādıña getir ħalb-i dil-efġārı unutma

[26-a] 1 Sevdālara dūş itdi beni zūlf-i siyāhuñ

- 2 Şaħrāda koyub ‘āşık-ı nāz oldı penāhuñ
- 3 Senden de degüldür bu reviş baħt-ı siyāhuñ
- 4 Āyīnede gördükce kaçan ħaste-nigāhuñ
- 5 Luṭf eyle ṭabībā mene bī-mārı unutma

- 1 Meh-tāb-ı cebīnūñ ŧeb-i müŧtāķı dilümde
- 2 Sürh-ı ruħunuñ āteŧ-i ‘uŧŧāķı dilümde
- 3 Tā Bezm-i Elest ‘ahd ü mīŧāķı dilümde
- 4 Aħvālümü yazdum bütün evrāķı dilümde
- 5 Destiñdeki mecmū‘a-i nā-çarı unutma

- 1 Hiç yok mı mürüvvet ‘acebā dil-ber-i ra‘nā
- 2 Ħūn oldı gönül ħasret ile lāle-i ħamrā
- 3 Tāķat mi gelür cān mı ŧayanur buña cānā?
- 4 Ben ŧabr ideyüm derdü ħam-ı hecriñe ammā
- 5 Sen de güzelüm itdigün iķrarı unutma

- 1 Bilmem ki ne sözile dil-i zārımı yaķduñ
- 2 Kāküllerintün silsilesin boynuma ŧaķduñ
- 3 El baħlu derüñde ŧururum ħayrıya baķduñ
- 4 Ağlatmayacaķduñ yola baķdırmayacaķduñ
- 5 Ol va‘de-i tekrār-be-tekrarı unutma

- 1 Feryādumı her ŧebde bu gül-ŧende bilürsin
- 2 Rüsivā-yı cihān oldıħum ‘ıŧķuñda bilürsin
- 3 Giryān ü perīŧān beni kūyuñda bilürsin
- 4 Hicrānuñ ile çekdigimi sen de bilürsin
- 5 Her vechile dīdāra sezā-varı unutma

- 1 Yok ħayriye kaŧdı nıħeħüm sensin efendüm
- 2 Dür itme ħapuñdan beni ey zülf-i kemendüm
- 3 Miŧlī saña bir bendedürür ŧāh-ı levendüm
- 4 Yok ŧāķati hicrānıña luħ eyle efendüm
- 5 Dil-ħaste-i ‘ıŧķuñ olan Esrār’ı unutma

3 [28-a / 28-b]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ MELEK EFENDİ

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Buldı dil Loḡmān'ımı tīmāra ḡacet ḡalmadı
- 2 Açdı ümmīdüm ḡülü ḡül-zāra ḡacet ḡalmadı
- 3 Sāḡi'ī buldum bu ḡün 'ayyāra ḡacet ḡalmadı
- 4 Mevc-i ṡab'um cūṡ ider efkāra ḡacet ḡalmadı
- 5 Şem'-ı 'ıṡṡa yandı ḡönlüm nāra ḡacet ḡalmadı

- 1 Olamaz Şimden ḡirü baña penāh kākül gibi
- 2 Hāl-i Hindū'yı ḡayāl-i çeŐmüme fülful gibi
- 3 Feyz-ı Mevlānā ile dil Őād olub sünbül gibi
- 4 Bülbül-i bī-çāreye açıldı yārim ḡül gibi
- 5 Müjde ey mürḡ-ı seḡer kim zāra ḡacet ḡalmadı

- 1 Bī-başiret ḡalb-i 'aŐıḡdan olur mı āŐnā
- 2 Oldı ehl-i vaḡdete eş'ār-ı ḡāmem kīmyā
- 3 Ey 'azīzüm feyz-ı Mevlānā'ya yoḡdur intihā
- 4 İtme pey-der-pey bize teklīf-i bāde sāḡıyā
- 5 Bir ḡadeḡ mest eyledi tekrāra ḡacet ḡalmadı

- 1 Ḥamdü li'llāh oldı [...] * her naḡar mir'ātımız
- 2 Yed-be-yed irür velāyet devletine destimüz
- 3 Bī-meḡābā Şundı cāmı oldı ḡüŐyār mestimüz
- 4 Bülbül-āsā vaŐf-ı ḡül-rūyuñla ḡeçdi vaḡtimüz
- 5 Sırr-ı dil fāŐ oldı baḡ inkāra ḡacet ḡalmadı

* Vezin noḡsāndır.

- 1 Çün Elest Mîşâkı'nuñ 'ahdiyle oldum püt-perest
- 2 Mişli ikrâr eyleyüb cān ile oldum püt-perest
- 3 Deyr olub cā-yı penāh şevkıyla oldum püt-perest
- 4 Bir Melek-ṭab'ıñ yine 'ışkıyla oldum püt-perest
- 4 Nāşiyemden āşkār ikrāra hācet ḳalmadı

4 [29-a / 29-b]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ VİRANİ ḲUDDİSE SİRRUH

Mef'â'ılün Mef'â'ılün Mef'â'ılün Mef'â'ılün

- 1 Şükür Ḥaḳḳ'a der-i Ḥunkār'da bī-hem-tā zerüm vardur
- 2 Göñül burcunda bir Şems-i zıyā-i aḥkerüm vardur
- 3 Reh-i 'ıŝḳuñda bir bād-ı sefir-i şarşarum vardur
- 4 Bi-ḥamdı'llāh senā-gūyum elümde defterüm vardur
- 5 Dilümde "Lā feten illā 'Aliyy"e'l-ekberüm vardur

- 1 Ḥüsāmü'd-dīn Veled cānum iki derüñ dil-i 'uŝşākı
- 2 Āteş-bāz maṭbahında eyledüm 'ahdi vü mîşâkı
- 3 Firāḳu āteşüm ile n'ola yaḳsam bu evrākı
- 4 Bu gün mestü ḥarābātum elümde cür'a-i bākī
- 5 İçüb nüş eylerüm anı 'Alī'den Kevşerüm vardur

- 1 Şadef aḡzum açılsa dürr-i meknūnuñ şaçar çok
- 2 Anıñçün münkirāna nazmum olmuşdur bütün oḳ
- 3 Bu müşgī-ger ki 'āŝıkuñ meşāmm-i ḥātırā bir ḳoḳ
- 4 Ne ḡam ḡuşşa Ḥavāric'den dilā bir zerre şübhem yok
- 5 İki 'ālemde bi'llāh benüm bir Ḥayder'üm vardur

- 1 Tütüb pîr-i muġānuñ destini şahbāyı içdüm
- 2 ‘Aliyyü’l-Mürtezā Ḥayder Muḥammed rāhına gitdüm
- 3 Şırāt olmadan evveli tarīķı ‘ıŝķıle geçdüm
- 4 Fenā-yı faḥr-i fi’llāhim ferāġat rāhına gitdüm
- 5 Bi-ḥamdi’llāh ‘Alī rāhı öñümde reh-berüm vardur

- 1 Gürüh-ı sākı-i nāza ġulāmum bāṭın u zāhir
- 2 Der-i mey-ḥānede şahbāyı nüş itmek baña fāḥir
- 3 Bu taḥmīs ehl-i rindānuñ yanında nüŝa-i nādir
- 4 Ḥasen ŝāhum Ḥüseyn māhum İmām-i ‘Ābidīn Bākır
- 5 Ḥaķıķat ‘ilmine Hādī ḥaķıķat Ca‘fer’üm vardur

- 1 Heme Allāh Mevlānā Muḥammed Ḥayder eġġānum
- 2 Nehāru leyl bular ‘ıŝķuñda ġün-ā-ġün ġazel-ḥ^ānum
- [29-b]** 3 Ḥadīce Fāṭıma Ḥayru’n-nisādur dīnüm imānum
- 4 İmām-i Kāzım Rızā’dandur Taķı dīnüm Naķı cānum
- 5 Temāmet elli biñ tāc-ı ġüzīde ‘askerüm vardur

- 1 Cemālūñ Ka‘besin kılsam ṭavāfı kām-kār olsam
- 2 Yanub ‘ıŝķuñla kül olsam der-i ḥākiñde vār olsam
- 3 Varub ol bezme mest olsam ḥurūŝ-ı bī-ķarār olsam
- 4 Muḥammed Mehdī’nüñ cānā yolunda sīne-sār olsam
- 5 Ḥaķāyık cāna minnetdür ġöñülde istegüm vardur

- 1 Gürüh-ı ehl-i ‘aŝıķlar bu yolda cümle ḥāk oldu
- 2 Nehāru leyl sirişk-i seyl-i çeŝmüñde simāk oldu
- 3 Hemān bir hū ḳaldı vücūdı çāk çāk oldu
- 4 Yezīd’ler zaḥm-nāk oldu ‘aŝıķlar ‘ıŝķa pāk oldu
- 5 Bu cismüm cümle ḥāk oldu içümde cevherüm vardur

- 1 Ümürün eyledi teslīm bu Mişlīyā bir üstāda
- 2 Gümānū şübheden oldı der-i Munlā' da āzāde
- 3 Kōdı ser ıışk rāhında şalā Mecnūn'a Ferhād'a
- 4 Virānīyem benüm cānum fidādur Ālü Evlād'a
- 5 Münāfīk boynun urmağa elümde hañcerüm vardur

5 [27-b / 28-a]

TAHMĪS-İ FUZŪLĪ EL-MEŞHŪRU ŞĀHĪBĪ'D-DĪVĀN KŪDDĪSE SĪRRUH

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [27-b] 1 Bende bu günlerde ıışkuñ āteş-i efrādı var
- 2 Bī-menendüm şanma senden ğayrı bir dil-şādı var
 - 3 Mihriñi naķş itmege her dem dilüñ Bih-zādı var
 - 4 Bende Mecnūn'dan füzün ıāşıklık isti'dādı var
 - 5 ıĀşık-ı şādık benem Mecnūn'uñ ancaķ ādı var

- 1 Sensin ey meh bā'ıs-i ıışkum icād-ı aķdemi
- 2 Geçmesün sensiz efendüm ıömrümüñ hıç bir demi
- 3 Cevrüñ eglencem firākuñ oldı derdüm maħremi
- 4 N'ola ķan dōkmekde māhir ola çeşmüm merdümü
- 5 Nuţfe-i Kābil'dürür ğamzeñ gibi üstādı var

- 1 Bağrum oldı iftirāķu haşretüñle ğarķ-ı hūn
- 2 Yandı sāmānum efendüm cismümi ķıldı zebūn
- 3 İştıyāķuñ cānuma kār eyledi ħadden füzün
- 4 Kıl tefāħur kim senüñ hem-vār benüm teg ıāşıkūn
- 5 Leylā'nuñ Mecnūn'ı Şīrīn'üñ eger Ferhād'ı var

- 1 Düşmüşüm āh bir ʿaceb derd-i nihān u müşkile
- 2 İtmezüm şerh u beyān münkirān-ı gāfile
- 3 Bağladum her bir ümūrum şāh-ı ʿışka cān ile
- 4 Ehl-i temkīnüm beni beñzetme ey gül bülbüle
- 5 Derde yoķ tābı anuñ her laħza biñ feryādı var

- 1 Ehl-i Hāķķ görse bu nazmum ħarfini irşād olur
- 2 Āşnā-yı Hāķķ olanlar ħurrem ü dil-şād olur
- 3 Münkirānuñ olsa manzūrı eger nā-şād olur
- 4 Eyle bed-ħālüm ki aħvālüm görende şād olur
- 5 Her kimüñ kim derdü cevrenden dil-i nā-şadı var

- 1 Daķķ-ı bāb itmekden ayırma ħuzūr-ı Hāķķ'da
- 2 Tāķ-ı ebrū-yı nigārı taħrīr it evrāķda
- 3 Günde biñ bir dürlü gevher kilmine ķonmaķda
- 4 Gezme ey göñlüm ķuşı gāfil fezā-yı ʿışķda
- 5 Kim bu şāħrānuñ güzer-geherde çoķ şayyādı var

- 1 Mişli'ye nāşih olurlar özini bilmez cehūl
- 2 ʿİşķile var oldı ʿālemde anı bilmez ʿuķūl
- [28-a] 3 Kerbelā-yı ʿışķda ser virmekde olmaz dil melūl
- 4 Ey Fuzūlī ʿışķ men'in ķılma nāşihdan ķabūl
- 5 ʿAķl tedbīridür ol şanma ki bir bünyādı var

6 [26-b / 27-a]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ MŪMĀ İLEYH [DERVİŞ ŞABRİ]

Mefû İlün Mefû İlün Mefû İlün Mefû İlün

- 1 Vişālũñ bezmine ħ^āhiş hemīn rıtl-ı girān oldu
- 2 Saña dil virdigüm ħulq-ı derūna rāygān oldu
- 3 Bilürüm meclis-i aġyārda sehv-i lisān oldu
- 4 Meded sākī vücūdum rāh-ı ġamda nā-tevān oldu
- 5 Ğubār-ı tevbe dāmān-ı dile kūh-ı girān oldu

[27-a] 1 Bu cürmüm ile pūşide çıkar ħātırdan evhāmı

- 2 Şikest oldu bu günler ʿāşıkuñ şabrıyla ārāmı
- 3 Bu tahmīs ʿafvına maġrūr ile kayd oldu encāmı
- 4 Şııldum ħasret-i meyden tehī olsun getir cāmı
- 5 Mişāl-i dāne-i engūr çeşmüm nem-çekān oldu

- 1 Ğabŭl eyle niyāz-ı ʿāşık-ı fermān-beri luţf it
- 2 Sitāniñdan ayırma dil-sitānum çākeri luţf it
- 3 Sipihrüñ yandı ħahıryla ki sālīk serserī luţf it
- 4 Yetişdür seyr-i bustān-ı zer-i feyz-āveri luţf it
- 5 Ki mehd-i ġuşşada tıfl-ı dilũñ kārı fiġān oldu

- 1 Efendüm ħasretũñle ölmüşüm cān eyle dil-rīşũñ
- 2 Yedüm çekmem şabırdan sen de raĥm eyle burak-nīşīn
- 3 Ğubār-veş isterüm olmaċ hemīşe pā-yı der-pīşũñ
- 4 Şitāb olsun mey-āver nışfı kaldı şīşe-i ʿişũñ
- 5 Meded erbāb-ı meclis bīm-i cāndan nīm-cān oldu

- 1 Bulundu feth ider şāhib-i dilān müşkillere sākī
- 2 Yanub pervāne maḥv oldu elem bülbüllere sākī
- 3 Naşihat kı1 şabāya degmesün kāküllere sākī
- 4 Yine feyzu feraḥ bir yerden irdi dillere sākī
- 5 Yetişdüirdi ‘araḳla bāde’i himmet-resān oldu

- 1 Niḡāh-ı merd-i Allāh’ın ḳulūbı zı̄b u fer itdi
- 2 Aḳub iksir-i güftārı nüḡās-kāna eṣer itdi
- 3 Velākin derd-i pinhānum be-ḡāyetle beter itdi
- 4 Hevā-yı rūḡ-ı Cem rindāne bezl-i sīm ü zer itdi
- 5 Yine ser-māye-i keyf-i dü-bālā der-miyān oldu

- 1 Açılmaz Mişliyā nā-puḡteler içre bile ṭab‘um
- 2 Göñül ‘anḳā-meşreb düşemez āb-ı gile ṭab‘um
- 3 Ḳuyūdāt-ı ‘anāşır cümlesin ister sile ṭab‘um
- 4 Yine Şabrī ḡurūş-i ma‘ni-i rengin ile ṭab‘um
- 5 Serāy-ı nazma hem fevvāre-i şahbā-feşān oldu

7 [26-b]

TAḤMİS-İ ĞAZEL-İ DERVİŞ ŞABRİ EL-MEŞHÜRÜ ŞAḤİBİ’D-DİVĀN

ḲUDDİSE SİRRUH

Mefū Ṭlün Mefū Ṭlün Mefū Ṭlün Mefū Ṭlün

- [26-b] 1 Men āh çekmez idüm ‘uşşāḳıñna meydānuñ olsaydı
- 2 Keder yer bulma mümkün mi ‘aceb iḡsānuñ olsaydı
 - 3 Fidādur rāh-ı ışḳuñda serüm bānuñ olsaydı
 - 4 Ne ağlardum gözüm yaşın silen dāmānuñ olsaydı
 - 5 Ne ḡam yerdüm ser-i zülfüñde dil mihmānuñ olsaydı

- 1 Verā-yı perdeyi bilseñ ider idüñ sükün ey dil
- 2 Kazāya rāzı ol olma hemışe ser-nigün ey dil
- 3 Ğam-ı gerdūna incitme ki ol āyine-gün ey dil
- 4 O mest-i fitne-cūya rāst gelseydüñ o gün ey dil
- 5 Elinden kırtulur mıyduñ eger biñ cānuñ olsaydı

- 1 Meħabbet kāsesin tıldur mey-i ışkıyla māl-ā-māl
- 2 Döne itibār-ı gerdūnuñ ola hem-sāye-i iķbāl
- 3 Geçer bir gün gibi kervān-ı ımrüñ ğaflesi fi'l-hāl
- 4 Şabā irdükce şem'-i bezm olmazdan perıřān-hāl
- 5 Senüñ pervāne kibrıt-i dil-i sūzānuñ olsaydı

- 1 Kavı perkit o şāh-ı ışka iķrārı gönlüñden
- 2 Muşaykal eyle hem-vāra çıkar jengārı gönlüñden
- 3 Şaķın yer bulmaya cānā hevā şarşarı gönlüñden
- 4 Çıķarduñ ey ğam-ı haţar-nişin-i yārı göñülden
- 5 Derün-ı dil gibi bir küşe-i vırānuñ olsaydı

- 1 Hemışe sofray-ı sāz ol a Mişli olmagil cimri
- 2 Reh-i dil-dāra sa'y eyle amān olmayasıñ cebrı
- 3 Sözüñ diñler iseñ ey dil dehāna alma hıc mekri
- 4 Yine genc-i viřāl-i yār açılmazdı saña Şabrı
- 5 Eger cismüñde her bir mü azimet-h^ānuñ olsaydı

1 [20-b / 21-a]

MÜSEDDES

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çünkü ʿāşıkısın reh-i hūn-h^āra incinmeñ niçün?
- 2 Mürğısın bāğ-ı ğamuñ gül-zāra incinmeñ niçün?
- 3 Rāz-ı pinhānuñ bilinmez zāra incinmeñ niçün?
- 4 Bī-naşīb ıalduñ ise devvāra incinmeñ niçün?
- 5 Tālī'ından āğla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- [21-a] 6 Yār meyl itmez saña ağıyāra incinmeñ niçün?

- 1 ʿĀşıkānuñ istemez hem-vāra şādān eylemek
- 2 Zevkđur bu kisve-i ʿunşurda nālān eylemek
- 3 Neş'e bulmağdan kināyi ıalb-i vīrān eylemek
- 4 Dem mezen ğayri nice demdür perīşān eylemek
- 5 Tālī'ından āğla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- 6 Yār meyl itmez saña ağıyāra incinmeñ niçün?

- 1 Kim ki vardur bāğ-ı ʿālemde hemīşe şād olur?
- 2 Her-kesiñ hālince derdi gün-be-gün müzdād olur
- 3 Kimi Ferhād ıışk-ı Şīrīn'de kimi Bih-zād olur
- 4 Nā-murād olmuş iken kimi şeh-i dāmād olur
- 5 Tālī'ından āğla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- 6 Yār meyl itmez saña ağıyāra incinmeñ niçün?

- 1 Böyledür āyīn-i çerhuñ ta ezelden vākıf ol
- 2 Zümre-i ıırfān isen ıışk Ka'besinde ʿākif ol
- 3 Nāzük ol ehl-i niyāz ol ʿādet üzre nāzıf ol
- 4 Ki recālar ile gāhī şem'ı hūsne vāşıf ol

- 5 Tālî'înden āgla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- 6 Yār meyl itmez saña aġyāra incinmeñ niçün?

- 1 Hem-çü Mişlî döndi iġbāl rāh-ı īşār üzredür
- 2 Naġse-pervedür zemāne cümle bu kār üzredür
- 3 Ehl-i derdüñ şanma derdi şimdi tīmār üzredür
- 4 Baġt-i nā-sāzuñ senüñ dāġī bu pergār üzredür
- 5 Tālî'înden āgla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- 6 Yār meyl itmez saña aġyāra incinmeñ niçün?

2 [18-a / 18-b]

MÜSEDDES

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Ey perī-peyker nigārum bī-riyā sevdüm seni
- 2 İtdüm iġrār itmem inkār nev-edā sevdüm seni
- 3 Terk-i ser mümkin rehiñde kıl vefā sevdüm seni
- 4 Yoġ ħılāfum nāzenīnum bi'llahā sedüm seni
- 5 Fāriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
- 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i ħazā sevdüm seni

- 1 Yāreme merhem heme la'ī-güher-bāruñdadur
- 2 Rūzuşeb ārzū-yı vaşluñ gönlüm efkārūñdadur
- 3 Hāşılı cāy-ı penāhum zülfüñ esrārūñdadur
- 4 Baġt-ı ħūrşīdüm zıyāsı verd-i ruġsārūñdadur
- 5 Fāriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
- 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i ħazā sevdüm seni

- 1 Güli sensin cümle ʿālem bir yañadur toğrısı
- 2 Rîş-i qalbe rü'yetüñ ʿayn-ı şifādur toğrısı
- 3 Gevher-i yek-tā-yı ʿışkuñ bī-riyādur toğrısı
- 4 Feyziña müsteğrağ oldum kıl sezādur toğrısı
- 5 Fāriğ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
- 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i qazā sevdüm seni

- 1 Ten yanub tāb-ı ruhuñla derd-nāk olsam yine
- 2 Tır-i müjgānuñla cānā sīne-çāk olsam yine
- 3 Cām-ı laʿlūñ bī-hūşī vü āh u nāk olsam yine
- 4 Şemʿiñe qarşu yanub men sūz-nāk olsam yine
- 5 Fāriğ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
- 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i qazā sevdüm seni

- [18-b-1 Mişli-i Mecnūn'ı devrān itdiren tavruñ şehā
- 2 Turra-i Leylā ne hācet beste kıлмақ qalb-i mā
 - 3 Āteş-i sūz-ı firāquñ gelmede her şeb baña
 - 4 Minkirānuñ cānı yanmağda harile dā'imā
 - 5 Fāriğ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
 - 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i qazā sevdüm seni

3 [18-b / 19-a]

MÜSEDDES

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Feyz-yāb olmağsa gerçekten derūnuñda emel
- 2 Evveli bāb-ı rızāda qā'im ol itme cedel
- 3 Merd-i kāmil destini tut irmeden saña ecel

- 4 Ākıl iseñ tut sözüm gayrı yere uzatma el
- 5 Nür-ı Zātu'llāh'a qalbiñ olmağ isterseñ mağal
- 6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

- 1 Bağma dürlü dürlü nefsiñ teşviş ü igvāsına
- 2 Gel qarış şāhib-başar ol vağdetiñ deryāsına
- 3 Sen Mesīhī-zāt iken düşme diviñ sevdāsına
- 4 Vuşlat-ı yār ol azizüm bağ kad-i bālāsına
- 5 Nür-ı Zātu'llāh'a qalbiñ olmağ istersen mağal
- 6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

- 1 Vāşıl-ı Hāğğ'sa murāduñ şāh-ı ışka bende ol
- 2 Terk idüb bād-ı hevā-yı cān ile efgende ol
- 3 Miğneti zevğ eyleyüb āsüde vü ferğunde ol
- 4 Geğ tekebbürden ğubār-veş ehl-i dil pāyende ol
- 5 Nür-ı Zātu'llāh'a qalbiñ olmağ istersen mağal
- 6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

- 1 Gel hużūr-ı evliyāda geğ kamudan hıżmet it
- 2 Rāhatı şalb eyle rüz u şeb cefāyı ādet it
- 3 Hāk olub şāhib-dilānlar meclisinde şoğbet it
- 4 Sirete meyl eyle gayrı şüretinden nefret it
- [19-a] 5 Nür-ı Zātu'llāh'a qalbiñ olmağ istersen mağal
- 6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

- 1 Taşradan kes pāyını koy şehr-i ışka bir kadem
- 2 Mest-i cām-ı vağdet ol ta olasın ālī-himem
- 3 Bir ğün evvel olagör gel lāyık-ı bezm-i şanem
- 4 Fāide ğördüñ mi geğdi bād-ı ömrüñ bunca dem

- 5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak istersen maal
- 6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

- 1 Cān ise malab eger cūlar gibi ol pāy-māl
- 2 Bī-vara hem bī-muallim kef ola saña bu hāl
- 3 Cān niār it kū-yı yāri bulmaa a per ü bāl
- 4 Gitmege rāh-ı Hūdā'ya yalıñız emr-i muāl
- 5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak istersen maal
- 6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

- 1 Vāhid ü ferd olmak isterseñ şahīan āıl ol
- 2 Dök sirikin kū-yı yārde Şāh-ı ıka lāyık ol
- 3 Miliyā gel sen de irār-ı Şems'de şādık ol
- 4 ıka Mecnūn ile Ferhād yolunda fā'ı ol
- 5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak istersen maal
- 6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

4 [19-a / 20-a]

MÜSEDDES

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Heb hūrūfuñ haberi nota da gizli bā'nuñ
- 2 ulı ol mürşid-i ıkuñ ola fet-ı bābuñ
- 3 Dāmen-i ıkı bırama ola āsān kāmuñ
- 4 Cān niār it bu yola urb-i Hūdā'dur cāyuñ
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsens nāmuñ
- 6 Sikkesi altına gir Hāzret-i Mevlānā'nuñ

[19-b] 1 Hāne-ķāhında řadāķatde buluñ it hışmet

- 2 Der-i yokluķda muķīm ol ire dest-i himmet
- 3 Ğayra baķma reh-i ıřķuñda bulursın ni‘met
- 4 Bundan özge dü-cihānda kes’e olmaz devlet
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsens nāmuñ
- 6 Sikkesi altına gir Hāřret-i Mevlānā’nuñ

- 1 Sen de vāķıf olayım dirsens eger esrāra
- 2 Aķ gözün münkir-i ıřķ olma řaķın iķrāra
- 3 Aldanub virme göñül teşvişe-i aģyāra
- 4 Ger řaķıh maķřaduñ irmeklik ise dil-dāre
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsens nāmuñ
- 6 Sikkesi altına gir Hāřret-i Mevlānā’nuñ

- 1 Gözle ādāb-i sülūki reh-i nefse ğitme
- 2 Mūr-teĝ ol saña kemlik idene sen itme
- 3 Seni el incidür ise anı sen incitme
- 4 Bir ğün evvel tutaĝör yār eteĝin fevt itme
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsens nāmuñ
- 6 Sikkesi altına gir Hāřret-i Mevlānā’nuñ

- 1 Varlıĝıñdan şoyunub ıřķ yolına iķrār vir
- 2 Maħrem olmaķlıĝa esrār-ı Hūdā’ya ser vir
- 3 Tāb-veş her dü-cihān[da] nefesinden fer vir
- 4 Gel haķıķatde şalın ıřķıle tāze ter vir
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsens nāmuñ
- 6 Sikkesi altına gir Hāřret-i Mevlānā’nuñ

- 1 Ola kim dirsen eger zāhir ü bāṭın bīnā
- 2 Mürşid-i ʿışk-sitānında buluñ bul kīmyā
- 3 Kāyd-ı cūduñ bırağub düş yola Mecnūn-āsā
- 4 Her nefes ola zebānuñda Muḥammed Munlā
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsen nāmuñ
- [20-a] 6 Sikkesi altına gir Ḥazret-i Mevlānā'nuñ

- 1 Āstānında qarār-gīr olalıdan Mişlī
- 2 Oldı āgāh nice yüzden ki giderdi cehli
- 3 Şāhib-i ehl-i dilānı kımayub bul vaşlı
- 4 Birtaķım lāf-ı güzāfuñ yoķdur aşlı faşlı
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsen nāmuñ
- 6 Sikkesi altına gir Ḥazret-i Mevlānā'nuñ

5 [20-a / 20-b]

MÜSEDES

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ḥazret-i Munlā-yı Rūm'uñ kemteri
- 2 Olalı ʿışkımuñ oldum mazheri
- 3 Sīne-i ʿārifde buldum gevheri
- 4 Ḥūn ile ālūde gönülüm defteri
- 5 Rāh-ı ʿışkı şanma ğafil serseri
- 6 Belki kemter nesnedür virmek seri

- 1 Beste kıldum gönli zūlf ü ḥāline
- 2 Kimse vāķıf olmamış aḥvāline
- 3 Cān şatarlar gūş kıll dellāline
- 4 Hīç baķılmaz ʿāşıķuñ pā-māline

5 Rāh-ı ʿıŝķı şanma ğafil serseri

6 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 Her-kes olmaz sırr-ı ʿıŝķuñ maħremi

2 Hıç tükenmez ye's-i hicrü mātemi

3 Biñ ķazāya da'vet eyler her demi

4 Tıĝ-ı ğamdur rıŝ-i cāna merhemi

5 Rāh-ı ʿıŝķı şanma ğafil serseri

6 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 Ŗāh-ı ʿıŝķuñ ĥaddin efzün bendesi

2 Ya nice ben olmayım efgendesi

[20-b] 3 Olurum her vechile ferħundesi

4 Ŗubħa dek bülbül gibi nālendesi

5 Rāh-ı ʿıŝķı şanma ğafil serseri

5 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 Söyleyim ʿıŝķuñ saña dıvānunu

2 Gūŝ kııl Ya'ķüb Nebī aħzānunu

3 Zindana ĥabs eyledi Ken'ānunu

4 Görmedüñ mi Kerbelā destānunu

5 Rāh-ı ʿıŝķı şanma ğafil serseri

6 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 Dā'imā yaŝ dökme olmuş 'ādeti

2 'Āŝıķuñ baŝıle oynar vuŝleti

3 Cāna iksir-i mu'azzam ŝerbeti

4 Ĥalka rüsvā eylemekdür ülfeti

5 Rāh-ı ʿıŝķı şanma ğafil serseri

6 Belki kemter nesnedür virmek seri

- 1 Gördi Mişlî şavr-ı istiğnâsını
- 2 Dest-i kâminden içüb şahbâsını
- 3 Eylesün handân Hudâ a'dâsını
- 4 Müdde'ye virdi heb ferdâsını
- 5 Râh-ı ışkî şanma gâfil serseri
- 6 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 [23-a / 25-a]

MÜŞEMMEN

Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

- 1 Gör dilimi beste kılan âgehi
- 2 Cây-ı penâh eyledüm ol der-gehi
- 3 Bir şeb idi gördüm anı nâ-gehî
- 4 Revzen-i dilden ararım ol mehi
- [23-b] 5 *Âh mine'l-ışkî ve hâlâtihî*
- 6 *Ehrağa kalbî bi-harârâtihi*
- 7 *Mâ nazara'l-aynü illâ gayriküm*
- 8 *Uksimü bi'llâhi ve âyâtihi*

- 1 Kordı gönül âteş içinde binâ
- 2 Püte-i ışkî içre bulub kîmyâ
- 3 N'oldığımı pek bilemem bî-riyâ
- 4 'Aql u fikrüm bir yaña ben yaña
- 5 *Âh mine'l-ışkî ve hâlâtihî*
- 6 *Ehrağa kalbî bi-harârâtihi*
- 7 *Mâ nazara'l-aynü illâ gayriküm*
- 8 *Uksimü bi'llâhi ve âyâtihi*

- 1 Cüş iderüm tã-be-seher eşkile
- 2 Nãlelerüm perdesidür Sünbüle
- 3 Bendesiyüm cãn ile ãmãn ile
- 4 Hãşr olayım ta ki o sultãn ile
- 5 *Åh mine'l-ışkı ve hãlãtihil*
- 6 *Ehraqa kalbibi-harãrãtihil*
- 7 *Mã nazara'l-aynü illã ğayriküm*
- 8 *Uksimü bilãhi ve ayãtihil*

- 1 Tãb-ı ruħ-ı şem'ine pervãneyüm
- 2 Bülbül-i nãlãn-keŝü dıvãneyüm
- 3 Zülf-i perıŝãnuña bir ŝãneyüm
- 4 Åteŝ-i ıŝkıña hemĩn lãneyüm
- 5 *Åh mine'l-ışkı ve hãlãtihil*
- 6 *Ehraqa kalbibi-harãrãtihil*
- 7 *Mã nazara'l-aynü illã ğayriküm*
- 8 *Uksimü bilãhi ve ayãtihil*

- 1 şubha degin itdi Nevã-kãrımı
- 2 Gũŝına bir kez komadı zãrımı
- [24-a] 3 Yağmaladı elde olan vãrımı
- 4 Virmişüm ol ŝaha ben ikrãrımı
- 5 *Åh mine'l-ışkı ve hãlãtihil*
- 6 *Ehraqa kalbibi-harãrãtihil*
- 7 *Mã nazara'l-aynü illã ğayriküm*
- 8 *Uksimü bilãhi ve ayãtihil*

- 1 Çeşümüni nem-nāk iderek intizār
- 2 Bağrımı hūn eyledi encām-ı kār
- 3 Koymadı destimde be-cüz ihtiyār
- 4 Yā nice ben olmayayım ğam-güsār
- 5 *Āh mine'l-ışkı ve hālātihī*
- 6 *Ehraqa kalbībi-harārātihī*
- 7 *Mā nazara'l-aynü illā ğayriküm*
- 8 *Uksimü bi'llāhi ve āyātihī*

- 1 Mıŝr-ı vücūdum alalı iftirāk
- 2 Eŝki dü-çeşm Nīl'i ider iŝtiyāk
- 3 Aç gözini hüsn-i Züleyhā'ya baķ
- 4 Yūsuf-ı ma'nāyla idüb ittifāk
- 5 *Āh mine'l-ışkı ve hālātihī*
- 6 *Ehraqa kalbībi-harārātihī*
- 7 *Mā nazara'l-aynü illā ğayriküm*
- 8 *Uksimü bi'llāhi ve āyātihī*

- 1 Çāh-ı meħabbet olalı meskenüm
- 2 Dūzaħ-ı nīrāna döner her yanum
- 3 Ten ola germābe göñül kül-hānum
- 4 Pirehenüm oldu bu āteş benüm
- 5 *Āh mine'l-ışkı ve hālātihī*
- 6 *Ehraqa kalbībi-harārātihī*
- 7 *Mā nazara'l-aynü illā ğayriküm*
- 8 *Uksimü bi'llāhi ve āyātihī*

[24-b] 1 Kūşe-i hasretde olub ser-be-ceyb

- 2 Minber-i ‘uşşākda oldum haḫīb
- 3 Derd-i derūnum bilemez her ḫabīb
- 4 Çāre yine yārdan olur ‘an-ḫarīb
- 5 *Āh mine’l-‘ışķı ve ḫālātihī*
- 6 *Eḫraķa ḫalbībi-ḫarārātihī*
- 7 *Mā nazara’l-‘aynü illā ğayriküm*
- 8 *Uḫsimü bi’llāhi ve āyātihī*

- 1 ‘İşķ-ı şererdür sözimüñ nüktesi
- 2 Pister-i ārzūda yatır ḫastesi
- 3 Bāğ-ı ḫaḫīķuñ gül-i nev-restesi
- 4 Oldı cihān kākülünüñ bestesi
- 5 *Āh mine’l-‘ışķı ve ḫālātihī*
- 6 *Eḫraķa ḫalbībi-ḫarārātihī*
- 7 *Mā nazara’l-‘aynü illā ğayriküm*
- 8 *Uḫsimü bi’llāhi ve āyātihī*

- 1 Peyk-i şabā yāre ilet defterüm
- 2 Kimseye fāş eylemezüm ol dürüm
- 3 Virmezüm ağyāra nihān gevherüm
- 4 Ḥūn-ı cigerle ḫoludur sāğarum
- 5 *Āh mine’l-‘ışķı ve ḫālātihī*
- 6 *Eḫraķa ḫalbībi-ḫarārātihī*
- 7 *Mā nazara’l-‘aynü illā ğayriküm*
- 8 *Uḫsimü bi’llāhi ve āyātihī*

- 1 Virdüm ise sâkıye bir ‘arz-ı hâl
- 2 Eylemedi derd-i nihānum su‘âl
- 3 Hâl-i dilüm şerhını emr-i muhâl
- 4 Ben kim ile eyleyeyüm hasb-i hâl
- 5 *Āh mine’l-‘ışkı ve hâlâtihî*
- 6 *Ehrağa kalbîbi-harârâtihi*
- 7 *Mâ nazara’l-‘aynü illâ ğayriküm*
- [25-a]8 *Uksimü bi’llâhi ve âyâtihi*

- 1 Mişli-i bî-çâre gelüb dâ‘imâ
- 2 Câm-ı feyiz cür‘asın eyler recâ
- 3 Ğayrı kapuya idemez ilticâ
- 4 Zâhiri vü bātını vü intihâ
- 5 *Āh mine’l-‘ışkı ve hâlâtihî*
- 6 *Ehrağa kalbîbi-harârâtihi*
- 7 *Mâ nazara’l-‘aynü illâ ğayriküm*
- 8 *Uksimü bi’llâhi ve âyâtihi*

1 [30-a / 30-b]

ESRĀR DEDE HAZRETLERİ’NÜŅ MIŞRA‘INI TAŖMĪNDÜR

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Sâkıyâ mihrüñ serümde encüm-i devlet baña
- Lâyık-ı vaşluñ degüldür bu gedâ himmet baña
- Ğahr u luţfuñ câm-ı ‘ıŝkuñ gün-be-gün yüklet baña
- Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña

- 2 Her neye mālîk isem bi'llāh seniñ ihsānuñ yine
 Pertev-i feyzuñla oldı bāğ-ı dil ḥandān yine
 Nīst-kes şāhumdan oldı derdime dermān yine
 Senden özge yār ile gösterme ünsiyyet baña
- 3 Cāmi'-i ıışk içre şebürüz kıble-gāhımsıñ benüm
 Rā kaşuñ mihrābu kıblem secde-gāhımsıñ benüm
 Revzen-i cāna zıyā-güster çi-māhımsıñ benüm
 Senden özge yār ile gösterme ünsiyyet baña
- 4 Hem-nişin-i şöhet olmağ yeg-nefes cāna bedel
 Ehl-i ıışka rü>yetuñ biñ şems-i tābāna bedel
 Zerre luṭfuñ şad-hezārān derd-i hicrāna bedel
 Senden özge yār ile gösterme ünsiyyet baña
- [30-b] 5 Zerre isti'dādı yoğken Mişli'nüñ ıışk babına
 Senden aḥz itdi heme nūrı dil-i bī-tābına
 Ben ne ḥācet söyleyüm ma'lūmdur erbābına
 Senden özge yār ile gösterme ünsiyyet baña

2 [29-b / 30-a]

TAZMİN

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Heme üftāde-i gönlüm der-i ḥākiñde yatar
 Merdüm-i dīdelerüm rāh-ı ḥayālünde yatar
 Şanma ağıyār beni rāḥat küncinde yatar
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar

- 2 Beni terk eylemez ol yār-i pesendīde-edā
 Bilür ol bende-i şadāḳati şormaz aşlā
 Çok uzaḳsıñ heme yanındasıñ ammā ḫālā
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar
- 3 Eylese ḳatlüme fermān dile edvā gibidür
 Zehr ise şundıḡı ‘uşşāḳuña kīmyā gibidür
 [30-a] Şanma kendüñ gibi bābıñda heyülā gibidür
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar
- 4 İki ‘ālemde efendüm şeh-i devrānum odur
 Rīşe-i baḡrıma her laḫzada Loḳmānum odur
 Ğamla Ya‘ḳūb olayım Yūsuf-ı devrānum odur
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar
- 5 Beni heb terbiyedür ḳaşdı cefādan nazar it
 Sözümi ‘ārif iseñ gūşuña la‘lü güher it
 Dil-i Mişlī gibi rāhında o şāhuñ ḫazer it
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar

1 [33-a / 33-b]

MÜSTEZĀD

Mef‘ūlü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ūlün

Mef‘ūlü Fe‘ūlün

- 1 Ey ‘āşıḳ-ı bī-çāre dile ni‘met ü rahmet
 Ey bāḳī devlet
 Feyzuñ umaruz leyl ü nehār eyle mürüvvet
 Ey yār-i ḫaḳīḳat

- 2 Bir yerde karar eyleyemez cân temelli
 Gel eyle tesellî
 ‘İşkuñla ider gayr ile eylemez ülfet
 Heb umdığı himmet
- 3 Mührüñ güherin hâtem-i dil eyleyeliden
 ‘İşka gideliden
 Artmağda hemîn sînecigüm içre harâret
 Bilmem ki ne hikmet
- 4 Şeb tâ-be-şeher artmadadur dâğ-ı derûnum
 [33-b] Pek zâru zebûnum
 Firqat kûşesinde qalalı gelmede sıqlet
 Gelmez buña tākāt
- 5 Kesmez yine ümmîdini biñ dürlü belâla
 Senden saña nâle
 ‘Uşşâq-ı kazâ-zedenüñ hâline şefqāt
 İtmek ne se‘âdet
- 6 Hâşâ ki hüsn-i hâr-ı gam-ı hicriñe batdum
 Bilmem neye çatdum
 Her demde perîşân olur iqlîm-i mehabbet
 Efgân ider elbet
- 7 Luţfuñla nigâh eyle ki qahrîñdan uşandı
 Ammâ ne tayandı
 Mişlî gibi hîc var mı ‘aceb çekmede sıqlet
 Hem bir nice müddet

2 [31-b / 32-a]

MÜSTEZÂD

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

Fā'îlâtün Fā'îlün

- 1 Yandı şabrum derd-i hasretle qarārum çāresiz
Eyleme cevruñ dirāz
Döndi ümmîdüm hazāna nev-behārum şive-nāz
Eylerüm dā'im niyāz
- 2 İltifātuñla n'ola itseñ beni gamdan halāş?
Dîdemi nemden halāş
Çıkmasun eflāke her şeb āh u zārum şāh-bāz
İtme benden ihtirāz
- 3 Egnüme tennüre-i ıışkuñ giyelden ey perī
Çeşmümüñ olduñ ferī
Bağladum elf-nemed mihruñ yanarum ser-bāz
İışkıma vir imtiyāz
- 4 Sikke-i hicrūñ giyelden olmuşum Mecnūn-ı ıışk
Leyli-i meftūn-ı ıışk
Deste-gül oldı elemeler reh-güzārum ehl-i rāz
Çıkdı ıayyūka ağāz
- 5 Maṭbaḥ-ı sırr-ı ateş-bāzdan şerer düşdi dile
[32-a] Maṭlabum gelmez ele
Nāy gibi şad-şerḥa oldı cism-i zārum ser-firāz
Gitdi ṭā'at ü nemāz

6 Çeng ü tanbūr vü kudūm ü deff gibi sīnem dōgüb
 İhtiyārum terk idüb
 Şubha dek döndüm rebāba gird-kārum yār-bāz
 Defter-i ‘uşşāka yaz

7 Hırka-i rüsvālīgi egnime aldum “Lā yeḥāf”
 Oldum ‘ışkuñla taḥāf
 Kalmadı destümde ğayri ihtiyārum dil-nevāz
 Āstānuñdur Hicāz

8 Niçe biñ bir çille’i çekmekdeyüm olmaz hıtām
 Ğayri luḫfuñ kıl devām
 Kıl teraḫḫum gelgil ‘ömr-i pāy-dārum mey-turāz
 Vir bu Mişlī’ye piyāz

3 [30-b / 31-b]

MÜSTEZĀD

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Mef‘ülü Fe‘ülün

1 Ey dil-ber-i Mevlā’i ḫübān-ı mükerrem
 Luḫf eyle dem-ā-dem
 ‘İşk nemedin bağlamışum ḫaddimde muḫkem
 Tutdum anı lezim

2 Şevḫıle girüb maḫbaḫ-ı hicrāna şoyundum
 İškeste deründum
 Olduñ baña sen cānuma her vechile hem-dem
 Ey şāhid-i maḫrem

- 3 Bu sikke-i mührüñ serime oldu selâmet
 ʿUqbâda seʿâdet
 Tutsam yanarağ yağılarağ her şeb mâtem
 Kalmazdı bu mübhem
- 4 Tennūra mı tennūr mı ʿaceb sūz-i firākuñ
 Müzdād iştiyākuñ
 Egnümde cefâ hırhısı dil-rîşeye merhem
 [31-a] Yoğdur buña şübhem
- 5 Her leyl ü nehâr çille-keşân olmaz idüm men
 Feyz eylemeseñ sen
 Dürr-mikleñe bir deste gülüñ gülbün-i aʿzam
 Eşküñ aña şeb-nem
- 6 Ocağ-ı ateş-bāza serüm koymada kaçdum
 Efzün ola derdüm
 Evvel ki perîşân olayum āhiri hurrem
 Hic qalmaya bir ğam
- 7 Esmā-i şerîfüñle simāʿ eyleyelüm āh
 Hāl el vire nā-gāh
 Nefh eyle dil-i mürdelere ta ola Ādem
 Ey ʿĪsa-i Meryem
- 8 Sulţān-ı Veled āyinine kim ide taʿzīm
 Cānuñ yola teslīm
 ʿUşşāk mecālis-i derūnda ola Ekrem
 Sālīke bu ağdem

9 Sultān-ı Őeh-i ııŐka revān ol cūy-veŐ-i yār

Ey Mişli-i nā-ĉār

[31-b] Enhār-ı fuyūzātını baĉde-zā raĉķam

ĤāmūŐi vü ebkem

4 [32-a / 33-a]

MÜSTEZĀD

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Mef'ūlü Fe'ūlün

1 Ey nev-res-i maĥbūb ĥükümet senüñ olsun

Fermān benüm olsun

Ol bāĝ-ı leĥāfetiñe rāĥat senüñ olsun

[32-b] Nālān benüm olsun

2 Pervāneye ĉarŐu yanayum tāb-ı ruĥuñıla

Bir Şem'a gibi men

Gel leyl ü nehār yaĉmada 'ādet senüñ olsun

Sūzān benüm olsun

3 Ĥandān olasıñ verd-i biĥiŐt-veş gül-i ra'nā

'UŐŐāķuñā ĉarŐu

Ķıl naĝme feŐāĥatle melāĥat senüñ olsun

Seyrān benüm olsun

4 'ıŐķuñıla beni eyleme bī-tāb-i meh-i enver

Yok ũāķat-i cismüm

Bī-ĉāre bu mücrimlere raĥmet senüñ olsun

Peymān benüm olsun

5 Raḥm eyle bu dervīş-i perīşāniña dil-ber

Ḳurtar beni ğamdan

Aġyārımı ḳahr itmede nuşret senüñ olsun

Cānān benüm olsun

6 Dil şabr idemez oldu begüm ḥasret-i nāra

Artmaḳda firāḳum

[33-a] Luṭf eyle bu **uşşāḳıña** ġayret senüñ olsun

Sultān benüm olsun

7 Elden gideyor ḥālini gör Mişli-i nā-çār

Ey şāḥib-i esrār

Gel eyleme meʿyūs bu niʿmet senüñ olsun

ʿİrfān benüm olsun

1 [33-b / 34-a]

ŞATRANC-I DİVĀN

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Müstefʿilün

Müstefʿilün

Müstefʿilün

Rāh-ı ʿişḳı (2) isteyen dil (3) reh-beri bul (4) ibtidā

Ḳıl cān fidā

Eyle bükā

Şubḥu mesā

[34-a] Şıdḳile gir (2) bu yola sen (3) bī-ser ü pā (4) cān olub

Kāmil bulub

Evvel idüb

Terk-i hevā

Neng ü nām (2) terk idüb gel (3) bāde-nūş ol (4) ırışkıle
Ol Hakk ile
Lāyık eyle
Eyle şafā
Qalbinüñ ta (2) gevherini (3) eyleyüb pāk (4) ol edīb
Feyz-ı habīb
Olur naşīb
Şek yok buña
Ehl-i ırışkuñ (2) inbiqından (3) gül çekilüb (4) ter gibi
Qaynar gibi
Cūlar gibi
Aq Misliyā

4.

MESNEVÎLER

1 [39-b / 40-b]

MEŞNEVİ

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey Nihāl-i ğonce-i gül-zār-ı Firdevs'den nişān
Vech-i mir'āt-i mücellā-yı Sikender'süñ 'ayān
- 2 Ey dudāğı havz-ı Kevser nağd-i vaqt-i Hayderī
Nefha-i rūh-ı muḳaddes burc-ı bahtum aḫteri
- 3 Gül-şen-i bāğ-ı ḫaḳīḳat vāriş-i Munlā-yı Rūm
Oldı teşrif-i vücūduñ 'āleme bāb-ı 'ulūm
- 4 Zāt-i pākūñ oldı mürde dillere āb-ı ḫayāt
Buldı 'uşşāḳ-ı tarīḳat rāh-ı 'ışḳuñda necāt
- 5 Āteş-i hicrāna lāyık görme ey şāh-ı cihān
Müstemend bī-çāreyüm geldüm hümā-yı lā-mekān
- 6 İrdiğüm devlet yeter kim iltifāt-ı zātıña
Nūr-ı feyzuñdan uruldı şır gönül mir'ātiña
- [40-a] 7 Ḫāk-i pāyuñ tütüyā-yı Işfehānī'dür baña
Āstānuñ seng-i beyt-i āsmānīdür baña
- 8 Māye-i şevḳu sürūrum gönülümüñ eglencesi
Gül-şen-i bāğ-ı şafānuñ nev irişmiş ğoncesi

- 9 Maqşadum sü²-i penāhum sensüñ ey pākīze-zāt
Rāh-ı ıışkda ʿālī-şānuñ feth-i bāb-ı müşkilāt
- 10 Şayd-ı ıışkuñdur göñül murgı şikār olmaz kes'e
Zülf-i perçinüñ tuzağı olalı virmez kese
- 11 Āstānuñ taşına yüzler sürüb bu dil-şikest
İsterüm bulmaq hemīn bābında şāhum maʿdelet
- 12 Ney gibi şad-şerha itdi bu ciger-gāhum firāk
Süz-nāk itdi beni rāh-ı talebde iştiyāk
- 13 Bāb-ı elţāfında maḥrūm eyleme kān-ı vefā
Bilürüm iḥsān-ı bī-ḥadd ü ʿadd cüdü sehā
- 14 Eyle iḥyā “Küntü Kenz”üñ maḥzeni şāhib-reşād
Feyz-ı Mevlānā'ya mazhar eyle şevk olsun ziyād
- 15 Ger-çi kim lāyık degilsem de mürüvvet yok mıdur?
Teşne-i derd-i dilāna ʿaṭf-ı himmet yok mıdur?
- 16 Düşmüşüm bir vāle-i nīrāna ey şāhib-dilān
Yandı dil pervāne-veş oldı dü-çeşmüm ḥūn-feşān
- 17 Rīş-i cānum merhemi Loḫmān sensüñ ey ṭabīb
İzṭırābımdan olub ta şubḥ olunca ʿandelīb
- 18 ʿAklı tārān idüb zülfüñ gibi sevdā-yı ıışk
Öyle Mecnūnum ki Leylā mı diger mi nīst-fark

- 19 Kāse-līs-i ḥ[^]ān-ı ıřkuñdur göñül ey mihr-bān
Girmez oldu zerre sensüz çeşmüme kevn ü mekān
- 20 Deřt-i ḥüsne kıllı tecellı ışıkum Mūsā gibi
Nefḥa-i la[^]lūñ iriřdür cān bulam ıřsā gibi
- 21 Nār-ı ḥubbuñ ile olursam ne devletdür kebāb
Olurum muḥrib içinde nāy-veř yā-ḥūd rebāb
- 22 Perde-i āhum kemāndan ḥārice çıkdı gene
Telleri oldu şikest zülfüñ irişdüdü gene
- 23 Ḳahramānu Rüstem-i ğam yāreler açmaḳdadur
Hem bu yüzden seng-i āgyār dā'imā artmaḳdadur
- 24 Söylesün ıalem ne dirse cümlesi eyler güzār
Murġ-ı ıřkuñ lāne-i göñlümde olsun ber-ḳarār
- 25 řerḥa řerḥa itse münkir dāmenüñ elden ḳomam
Nāḳıřum çün rāh-ı ıřḳda isterüm olmaḳ temām
- [40-b] 26 Mihriñi muḥkem idüb bend-i tab-ı ḳaddümde nihān
Çāk çāk olsam da itmem ismiñi řāhum ıayān
- 27 Bāde-i řāhid-perestüm ḥāl-i zārum āřkār
Kimse bilmez dil kimüñ meftūnı ğonce gül-ıızār
- 28 Ger-çi kim řüretde biñ maḥbūbadur göñlüm fütād
Eyleyen şürı teccüs olamaz bizden reřād

- 29 Mağsad-ı meyl-i derūnum sensüñ ey şeh-bāz-ı ʿışk
Bulmadum şāhum gibi sultān-ı ehl-i rāz-ı ʿışk
- 30 Rū-yı elṭāf-ı kemāli Ḥaḳḳ saña virmiş ezel
Dünye vü ʿuḳbā vü Rızvān vaşlıña olmaz bedel
- 31 Kible-i ʿuṣṣāḳuñ zāhir ü bāṭın şübhesiz
“Aḥsen-i Ṭaḳvīm”-şifātuñ bī-menendüm şübhesiz
- 32 Dāḥil-i ʿışk olmayan bilmez ḥurūfāt kimdürür
Bilmez aʿmā sırr-ı ʿışk-ı Ḥaḳḳ’a mirʾāt kimdürür
- 33 Nokta-i bā’dan habersiz şöhretüm zındıḳ dimiş
Bilmeyen Āl-i ʿAbā’yı Rabbisinden dūr imiş
- 34 Ḥāne-dān’a cān fidā-kār olmayan melʿūna yūf
Şad-hezārān istivāsın bilmeyen Mecnūn’a yūf
- 35 Zātiña kim secde kılmazsa belī hem-cindür ol
Kim ki baş ḳoymaz der’iñe mürşidüñ şeyṭāndur ol
- 36 Çok şükür bildük vücūd-i Ādem içre her ne var
Oldı her şāḥib-dilāndan remz-i maʿnā āşkār
- 37 Cānumı kılsam fidā şükrāne düşmez ben saña
Himmetü feyzuñ nihāyetsiz olubdur bi’llāha
- 38 Vaşlıña açdum dehānum ger-çi küstāḥum bu şeb
Her ne söylersem degül evşāf-ı zıkrüñ ḡonce-leb

39 H azret-i Sulţ an Cel l u'd-d in-i R m  p rim z

Hamd ola  ilm-i ezelde bu imiş ta d rim z

40 H ak-i p -y  GavŐ-i H ak n-ı mu azzam b bımız

R -y  el f -ı Cen b-ı H azret mihr bımız

41 Őefkat  el f -ı  Al  menba -ı feyz-ı cel l

 Rabbi ekrimn  bi-ha  ı n r  İbr h m Hal l  

42 C m-ı  Ő ıyla olub m sta rak-ı ba r-i Ehad

Vird  pey-der-pey fa ire K adir  Hayy 'Ő-Őamed

43 Mişli  Ő u la per Ő n h n-feŐ n olsun m d m

K l kerem esr r  a y ardan nih n olsun m d m

2 [124-b / 124-a]

M N C T-I MEŐNEV 

F  l t n F  l t n F  l t n F  l n

1 Ser-te-ser sırta muvaffa dur Mu ammed MuŐtafa

B r-g h-ı K ible-i H a  'dur Mu ammed MuŐtafa

2 Rabbi r -y  A mediyye  Ő ına y  Rabb meded!

Lu fu iŐŐ n it bize y  H azret-i Hayy 'Ő-Őamed

3 İster m benden beni al vir fen ya varım

Benlik a y arın  urur itmem en niyyet-i kad m

4 ‘Işk-ı Mevlānā-yı Rūmī’den kulūbe vir cilā
Mişli’i dūr itme der-gāhıñdan ey Rabbe’l-‘alā

5 On sekiz biñ ‘ālemiñ Şāh-ı cihānı ‘ışkına
Müstemend ‘āşıkıların eşk-i dü-çeşmi ‘ışkına

[124-a] 6 Yüz sürer hāke şebān rüz Mişli-i rū-yı siyāh
Sen münācātın kabūl kııl yā Raḥīm ü yā İlāh

5.

GAZELLER

1

Mef'ûlî Mefâ'îlî Mefâ'îlî Fe'ûlîin

[41-b] A [ELİF]: Elif nemedi toğrı oşan sâlik-i Munlâ

El vire saña feyz-ı ebed zâhir ü 'uqbâ

B: Bil adr-i arîķı bu yola cân ile bağlan

Biñ bâb-ı fütûhâtı aa Hâzret-i Mevlâ

T: Teslîm-i rızâ ol oma endîşe-i hâmi

Tâ fetħ ola ihsân-ı Hüdâ ile temennâ

S: Sâbit-adem ol varlığını vir heme 'işķa

Sebt eyleme ğayrıya vü ihvâna da cânâ

C: Cândan ola yârâna mihr-i bî-ġaraż olsun

Cân dîdesini eyle ğüşâd almaya a'dâ

H: Hâl ehli olub âl'i biraķ sa'y-i sülûk it

Halvâ gibi tâ germ-i meħabbet idesüñ tâ

H: Har-ġuş ulađuñ kes alub âdem ulađuñ hem

Hayr ola dem-â-dem her işüñ maħv ola eşyâ

D: Dil vir güzelüm merd-i Hüdâ şaħib-i şeyħa

Dil-berle hemîşe içmesüñ sâğarı illâ

Z: Zâtıña nigâh eyle şaķın şûrete baķma

Zâtuñ neredendür ħaber âl hûşca ser-â-pâ

R: Rabbüñ bilür ol nefsine ger vâkıf olursa
Râzî ola her vechile senden ide ihyâ

Z: Zencîr-i cünûna heves it ışka gir sen
Zülfüñde penâh eyleye ol şâne-i Leylâ

[42-a] S: Sen senligi âteş-i ışkıle yaķub gel
Sen maķvu fenâ bul vireler mańıb-ı vâlâ

ř: şâhen-şeh-i âlemdür iden feyzını ĩřâr
şeş'den giçesiñ tâ görine cümlesi bir bâ

ř: şarşar-ı hevâyı çıkarub uezlet-i yâr it
řadruñda řaķın neng ü nâ-müs ķoma aşlâ

ż: żarb itme fuķuř-lâf ile iķvân-ı řafâyı
żarb eyle hemîn nefsiñi tâ kim dime ĥayfâ

ţ: ţâhir olanuñ gevher-i ķalbi yana řemâ
ţâķat getürür mi acebâ nürına dünyâ?

Z: Zâhirde mübtelâ geķür ĥırķa-i ömrüñ
Zâhir ola ma'nâda saña câme-i ra'nâ

â[yn]: ârfân-ı me'ânî saña keşf ola âzizüm
âryân olasın pîrehen-i şüriden illâ

Ĝ: Ĝâyib idesüñ bu ikilik perdesini sen
Ĝaybiden ire **ĝuřuñâ** bir şavt-i dil-ârâ

F: Fānūsa dönüb nār-ı meḥabbet yana tende

Fer vire dü-‘ālemlere ol şem‘-i şeb-ārā

Ḳ: Ḳaldır aradan nīk ü bedi vāḥid ü ferd ol

Ḳalmaya gönülde ḥüsn ü ḥāşāk ola zībā

K[ef]: Kālā-yı meḥabbet şatasıñ şehr-i derūnda

Kerrār u Muḥammed ola reh-ber saña her cā

L: Lāyık olasıñ salṭanat-ı sermede dil-ber

Lā dime ne ki emri derse saña şeyḫā

M: Maḥmūd şefī‘uñ ola kim her dü-cihānda

Me>vāda ola қаşr u қарāruñ şeh-i ‘ulyā

N: Nān itme taleb ‘ışқа taleb-kār olasıñ heb

Nādīde cevāhir bulasıñ tā ola kīmyā

V: Var rāh-ı fenāyı taleb eyle heme şebü rüz

Var ol dü-cihānda bulasıñ Ḥaḳḳ hüveydā

H: Hū ile ḫitām eylesüñ **hızmet**-i ‘ışq

Hārüb gibi gel esefle atma rūḫ-ı cānā

Y: Yalvar der-i Sulṭān-ı Şenāyī’ de Ḥudā’ya

Yārüñ ola Mişlī gibi bir şāhid-i ma‘nā

2

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Katre-i dil baħr-i bī-pāyān olur ʿālem bu ya
Zāt-i ʿarīf manzar-ı Sübhān olur ʿālem bu ya
- [42-b] 2 Āteş-i ruħsār-ı sākīye yanub pervāne-veş
Şemʿ-i dil envār-ı ʿālī-şān olur ʿālem bu ya
- 3 Gevher-i meknūn ʿilmu'llāh-i cemāl Kaʿbemüz
Gayş-i ʿArşu'llāh hemīn seyrān olur ʿālem bu ya
- 4 Bāğ-ı Firdevs'ün güli ser-mest olur kılsa nazār
ʿAqlu ervāhu melek hayrān olur ʿālem bu ya
- 5 Yeg-nigāhı buldurur rindāna tāmmyla fenā
Sāliki sāğar-keş-i peymān olur ʿālem bu ya
- 6 Cürʿasın nüş eyleyen ʿuşşāk-ı şeydā-yı zemān
Zāhıran mūr maʿnide sulţān olur ʿālem bu ya
- 7 Her kime düşse nigāhı reng-i bī-rengān olur
Der-reh-i Hunkār'da yeg-cān olur ʿālem bu ya
- 8 Tūr-ı luţfuñdan tecellī eylese bir ʿaşıka
Şāhib-i keşf enver-i ğufrān olur ʿālem bu ya
- 9 Luţf-i Rabbānī irüb bir sālike tevfiķ-ı Hakk
Ol velāyet tahtına hāķān olur ʿālem bu ya

10 Ğonce-i gül-zār-ı cennetdür haṭṭ u ebrūları

Ehl-i ʿıṣṣka kıble-i burhān olur ʿālem bu ya

11 Āstānında serüñ ferṣ eyleyen sālikleri

Mest-i bākī lā übālī cān olur ʿālem bu ya

12 Sāḳi-i ʿıṣṣ sāye-i pīr-i muġān eyler ʿazīz

Bir faḳīr ednāsı dürr-efṣān olur ʿālem bu ya

13 Bāġ-ı ʿıṣṣkuñda miṣāl-i bülbül-i şeydā gibi

Şubḥ olunca Miṣliyā giryān olur ʿālem bu ya

3

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

1 Āstānında hemīşe ölme devletdür baña

İftihārüm tende cān olduḳca hıızmetdür baña

2 Pūte-i ʿıṣṣkuñda ḳāl olub olursam mūmiyā

Her dü-ʿālemde yaḳīn-dānım selāmetdür baña

3 Zāhirüm dāʿim perīṣān oldıġın ḥavf itmezüm

ʿĀlem-i maʿnāda bir ḥarf-i beṣāretdür baña

4 Merdüm-i dīdem siriṣküm seyline ġarḳ olsa ger

Ol ḥüzün ġüyā ki cānānumla vuṣletdür baña

- 5 Ka'be-i taḥkīk içre ḥaccu'l-ekber olmağım
Eşigüñ taşını rûzuşeb ziyâretdür baña
- 6 Hızmetüñ terk eyleyüb itmem efendüm inzivâ
Nezd-i nâ-dândan ırağ olmaqlık ḥalvetdür baña
- [43-a] 7 Seng-i münkir şân-ı ıışkum medḥe şâyân olmayum
Küfrile ta'n oldıgum ıışkumda şöhretdür baña
- 8 Mihriñi ḳalbimde ḥıfz itsün Hudâ-yı zü'l-celâl
Hırḳa vü tâc ü nemed egnümde külfetdür baña
- 9 ıışkıñı "Hâzâ Şırâṭun Müsteḳîm" tutdı göñül
Hırḳa-i püş-i melâmet ıayn-i kisvetdür baña
- 10 Zâhıran gösterme ki rû-yı kerâmet nâzenîn
Râhuma bend-i ıazîmdür cümle şan'atdur baña
- 11 Hiss-i ḥayvânî olanlar aldanur ol şıveye
Ehl-i ḥâl bilmege ḳalb-i firâsetdür baña
- 12 Mutteşıldur ıarifüñ cânân ile cânı hemîn
ıArifi keşretde görmek ıayn-i vaḥdetdür baña
- 13 Pâd-şâh-ı şüret olmaḳ bî-ıuḳül ârzü ider
Saña ḳul olmaḳ riyâsız taḥt-i şervetdür baña
- 14 Sâyede şâh-ı cihâna ser-fürü itmem begüm
Mihriñüñ tâcı serüm üzre selâmetdür baña

- 15 Hāne-ķāhuñ ravzadur tūbā nihāl-i ķāmetüñ
Vā'izuñ va'd itdigi cümle hıķayetdür baña
- 16 Hic ferdāya nigāh eyler mi murġ-ı cānumuz
Cennet-i Huld-i berīn senle hüviyyetdür baña
- 17 Şad-hezār cüst ü cū istemdi ey şāhum seni
Bulma mümkin olmaz idi bir hidāyetdür baña
- 18 Kadrini gevher-şinās-ı ıışķ olan idrāk ider
Degilüm lāyık Hūdā'dan faħr-i rif'atdür baña
- 19 Raħmet-i deryā-yı Hāķķ 'atşānı g[n]üş itsün seni
Hem-nişīn-i şöhet olmaķ bāb-ı raħmetdür baña
- 20 Gül-şen-i bāġ-ı melāhat verd-i ruhsāruñ senüñ
Nuţķ-ı pāküñ ma'nisi genc-i velāyetdür baña
- 21 Çekmezüm bir laħza dāmān-ı teħammülden yed'üm
Çille-sāz olmaķda hem-pā bunda hıķmetdür baña
- 22 Tü mercec ey nāzenīnüm 'āşıķuñ aħvāline
Eylemek āzār her dem çerħuñ 'ādetdür baña
- 23 Hātırurum ġam-nāk olmaz kendime nefşüm için
Sāye-i luţfuñla āħir virme nuşretdür baña
- 24 İltifāt 'add eylerüm bābıñda her hār u ġası
Cevriñi itdükce efzün 'ayn-i raġbetdür baña

25 Māl ü cān u saltanat nā-mūsu nām vü her-çi hest

Cümlesi heb mihrü ʿışkuñdan ʿibāretdür baña

[43-b] 26 Serde ʿaqlum tār u mār oldı ve lākin zinde-dil

Cām-ı ʿışkuñ cāvidān-ı taht-ı devletdür baña

27 Rāhat itmek bāğ-ı ʿālemde küfürdür ʿāşıka

Pister-i ḥasretde yatmaq gizli şıḥatdür baña

28 Yoğdur ümmüdüm feraḥ bulmaq denī ker-ḥānede

Müddet-i ʿömrüm ḥıtām olduḡda rāhatdur baña

29 Mişli-i nālānını dūr itmesün senden Ḥudā

Meclisiñde ḥāzır olmaqlıḡ ʿibādetdür baña

4

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Dil-ber-i şāh-ı şecāʿat menbaʿ-ı cūdü seḡā

Sāye-dār-ı ḡalb-i ʿāşıḡ kenz-i miftāḡ-ı vefā

2 Vaşfıñı mümkin mi almaqlıḡ zebāna ey şanem

Görmemiş emşālını çarḡu sipihr-i bī-zıyā

3 Göñlümi bend eyledüñ bī-iḡtiyār ser-tā-be-ser

Ḥāşılı müsteḡraḡ-ı iḡsānuñ oldum bī-riyā

- 4 Emriñe fermān-berüm leyl ü nehāran āftāb
İtmezüm luṭfuñ ferāmūş ḥaşre dek ey meh-liḳā
- 5 Rūzuşeb Mişlī seni medḥ eylese olmaz ḥıtām
Zerresin bu şeb idüb taḥrīr ‘arz itdi saña

5

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 O gül-i nev-res-i bustāniña şor şorma baña
Bülbülün ḥālını ḥandāniña şor şorma baña
- 2 Kāmetün serviye nisbet idemem şerm iderüm
Bāğ-ı Firdevs ile ğilmāniña şor şorma baña
- 3 Tāḳ-ı ebrū-yı siyāhuñ nice vaşf eyleyüm
Rüstem-i ğamze-i müjġāniña şor şorma baña
- 4 Ḥāl-i Hindūsına ‘aşıḳ ḳapılır mı bilemem
Micmer-i sīm-i dıraḥşāniña şor şorma baña
- 5 Bende-i pīr-i muġān sāḳīye ḥuddām olagör
Sāġaruñ zevḳımı der-bāniña şor şorma baña
- 6 Ḥasretü ḥüznile Ya‘ḳūb’a dönen ḳalb-i şikest
Bul da şıdkıyla mı Ken‘āniña şor şorma baña
- 7 Tūr-ı sīnemde tecellī nice eyler o güzel
‘İşḳıla Mūsā-i ‘İmrān’ıña şor şorma baña

8 Hem-çü Ğsā- nefes mürdeler ihyā mı ider?
Kevser-i la'l-i bedaḥşānıña şor şorma baña

[44-a] 9 Şimdi bu vaqtüñ ĞAlī-meşrebi kimdür dir iseñ
Gör Rızā bābını Selmānı'ña şor şorma baña

10 Hānedān'uñ der-i ḥākinde ğubār oldu mı dil?
Gel anı dīn ile ĩmānıña şor şorma baña

11 Şā'ir-i vaqt-i pesendīde mi Mişlī bilemem
Kıl nazar ışķıle dīvānıña şor şorma baña

6

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1 Cezbe-i ḥüsn-i dili Ğāşıkā şor şorma baña
Mıhr-i Ğzrā'yı naşıl Vāmıķ'a şor şorma baña

2 Biraz Ğaqlum başıma yār degüldür bilemem
İnfişāl āteşine lāyıkā şor şorma baña

3 Ğh Leylā diyerek Ḥāzret-i Mevlā'yı bulan
Ḥālimi Kays-ı dil-i sābıkā şor şorma baña

4 Dil-ber'üñ ḥasret-i ihtirāk mı ider cān ile kālbi
Berķ-i ḥātıfda olan sā'ıķ'a şor şorma baña

5 Pek teşavvuf bilemem söyleyeyüm rāz-ı dili
Bezm-i Ğirfānda dehen-nātıķā şor şorma baña

- 6 Çille-i firqat çekmeklige rāzī olur olmam
Feyz-i Munlā'yı dil-i zā'ika şor şorma baña
- 7 Baħr-i ıışık ire bulunmaz arama a'r u kenār
Mevc-i pey-der-peyi ten-zevraa şor şorma baña
- 8 Mıřhaf-ı sūz ü meħabbet ounur dilde adīm
Hüsünü vaşf idemem revnaa şor şorma baña
- 9 Var mı ırfān-ı arīatde aceb dirseñ eger
Mişli-i nā-ız gül-i řādīa şor şorma baña

7

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Hemīře bezm-i ārifde řafā-yı cān olur peydā
Derūn-ı āřıkān ire ħafī destān olur peydā
- 2 Züleyhā-veř göñül virdüm yine bir Yūsuf-ı vate
Gözüm yollarda Ya'üb-şıfat bārān olur peydā
- 3 ulübüm abzile pürdür ne kimse rāzıma vāıf
arī-ı seyl-i eşküm şanki bir ufān olur peydā
- 4 Derūnum řehrini tārān idüb gitdi sipihr-i am
Teħayyür āleminde bir aceb seyrān olur peydā
- 5 Bidāyet eylese kilküm yedümde şi'r ü inřāya
Ser-ā-ser defter-i nazmum heme efgān olur peydā

[44-b] 6 Ne mümkün hānde-nāk olmaḡ raḡīb-i baḡta yār oldum

Cihān bāḡına ŧalsam bir naḡar hicrān olur peydā

7 N'ola bir kerre yañılsa se'ādet burcuna düşse

Niḡāruñ rāhına ḡoysam serüm çevḡān olur peydā

8 Niḡāhum kū-yi cānānuñ yoluna ŧarf ider olsam

‘Aḡībinde ḡarā'ib ḡatlime fermān olur peydā

9 Füzūn olduḡca dilde sūziŧ-i ‘ıŧḡu meḡabbetler

O üstāda ŧanurdum derdüme dermān olur peydā

10 Hemān bir bād-ı ḡulyāmıŧ tefekkür itdigüm demler

Naḡar ḡıl ḡāliyā ŧad-fitne-i devrān olur peydā

11 Devāsız ibtilāya uğradum Miŧlī bulunmaz hīc

Ne bir küfr ü ne bir imān ne bir yārān olur peydā

8

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

1 Düşdüm düşelden ‘ıŧḡıñā ḡöñlüm senüñle dā'imā

Yer bulamaz aḡyār-ı bed sensün niŧini bī-riyā

2 Pıŧ-i niḡāhumda hemīn Ṭübā-nihālūñ ey ŧanem

Vaŧluñ ḡarz-ı nev ‘uŧŧāḡıñā nevres-edā*

* Vezin noxsāndır.

- 3 Mümkin mi hâıırdan ferāmūş olasın kālā-yı ıışık
Pūşıde-i hicr ü ğamum olduñ begüm ser-tā-be-pā
- 4 Görmez isem bir laħza ger vırān olur göñlüm evi
Devlet baña her ruıyetüñ dünyā vü ıuķbā bir yaña
- 5 Ruħsār-ı ālüñ pertevi kāşānemi pür-nür ider
Meh-tābu şemı-i hāvere kılmam nazār ey cān-fezā
- 6 Şūrī degüldür maılabum bir derd-mend-i ıāşıkum
Bir çāre-cü-yi ıācizüm luıf eylegil kān-ı vefā
- 7 Mişlī gibi dest-i tehī geldüm çapuña kııl kerem
Kaldum heme **ııhsānuña** ey** cüdü seħā

9

Mefāıün Mefāıün Mefāıün Mefāıün

- 1 Nice nisbet olur kıaddüñe ıarıar dil-ber-i raınā
Hırāmānuñ dil-i ıāşıkıları eyler bütün yağmā
- 2 Hemışe çeşm-i ğaddāruñ oķur efsün ıuşşāķa
Anıñçün itdirür hün-rız **ğamzeñ** baña vā veylā
- 3 Firāķu hicrile sūhte-derūnum kıandesüñ cānā?
Zülāl-i laılüñi üftādeñe bir kerre kııl ııtā

** Vezin noksāndır.

4 Heme tırsem raķıbüñ pençesindendür saña kıanum
 Hālāl olsun beni kıatl eyle müjgānuñla bī-pervā

[45-a] 5 Dü-ālemde bulunmaz itmege daāvāyı senden kes
 Bu kārı eyle taıcıl sevdiğüm gel eyleme ferdā

6 Cefā vü cevriile elden bıraķmam dāmenüñ sākı
 Baıd bundan baña böyle seni terk eylemek cānā

7 Senüñ mecbūruñ oldıgum āyāndur şāh u ednāya
 Bu Mişlī āstānuñda diler kıahr it diler ihyā

10

Fāıılātün Fāıılātün Fāıılün

1 Feyz-ı rüh-ı kıudsiyāndur şeyh-ı mā
 Āşıķa dāru'l-emāndur şeyh-ı mā

2 Kenz-i dil miftāh-ı şevķ-ı Aķmedī
 Sālike biñ baķş-ı cāndur şeyh-ı mā

3 Haste-i ışıķa nigāhın şalsa ger
 Naķd-i Loķmān-ı cihāndur şeyh-ı mā

4 Müjde olsun kıande var Yaķūb-ı ışıķ
 Yūsuf-ı devr ü zemāndur şeyh-ı mā

5 Hem-çü bülbül zār iden ey merd-i rāh
 İrdi Nevrüz-āşyāndur şeyh-ı mā

- 6 Ğayrı cāyı terk idüb gel murğ-ı ışık
Kevseri nehr-i nihāndur şeyh-ı mā
- 7 Terk kıl dünyā-yı dūnuñ gevherin
Bī-girān deryā-yı kāndur şeyh-ı mā
- 8 ışka kul ol benligiñden gec kamu
Gör ne dil-dār-ı cevāndur şeyh-ı mā
- 9 Bī-başar ehl-i zalāle maħfīdür
‘Ayn-i ırfāna ‘ayāndur şeyh-ı mā
- 10 Dilde ihfā eyle Miřlī rāzıñı
şerbet-i dürd-i dilāndur şeyh-ı mā

11

Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lün

- 1 Ğitmemek mey-hāneye elde degüldür zāhidā
Böyle taħrīr eylemişdür tā ezel kilik-i każā
- 2 Bendeyüm çārüb-keş müjgān ile kūyuñdayum
Bī-meħābā āstānuñda hemīşe ser fidā
- 3 Manşib-ı fāñıye bir laħza perestiş eylemez
Zir-i pāyuñda bulurlar şad-hezārān kīmyā
- [45-b] 4 Her kesiñ bir dürlü bāzārı gönülden maħfīdür
Añlařılmaz ‘aql u pindār ile pinhān-ı řafā

- 5 Nefsinün hazz itdigiñle eyle ülfet ey perī
Hāl-i ʿuṣṣākiña dem urma qalursiñ bī-zıyā
- 6 Her kesiñ kārı zararī kimseden mesʿul degül
Kendi nāruñ ile puhte ol qarışma bī-devā
- 7 Kimsenün olmaz tecellisi ber-ā-ber-i vaqıt
Cümleyi bir eylerüm ben diye itme iddiʿā
- 8 Günde biñ bir dürlü döndürmekde çerhuñ şāh-ı ışk
Kimi gelür kimi gider kimin eyler ibtilā
- 9 Mişli kul oldu ise kāfir mi oldu sākıye?
Bozmağa qādir iseñ taqdiriñi olsun rızā

12

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Deşt-i ruhsarıñda şayd itdi beni çeşm-i elā
Beste kıldı tāb-ı zülfüñ qalb-i bī-tābum şehā
- 2 Qahramān-ı nāvek-i müjgānuña oldum şikār
Keykubādu Husrevü Rüstem de olsa yok rehā
- 3 Merhamet-sāz olsa haqq-hālün amān bilmezlenir
Tāq-ı ebrü-yı siyāhuñ eylese bārī vefā

- 4 Meh-cebīnüñ de çerāğ-ı hātır-ı nā-şādımuñ
 Kālb-i ʿāşık bulur andan dā'imā neşvü nemā
- 5 Hıcre-i tārık-i hicrānında itdüdüñ nişin
 Ey gözüm nūrı efendüm vaşlıña eyle sezā
- 6 Nā-murādum nīm-nigāhuñla beni kıl kām-yāb
 Böyle mağdūru birağmak şānıña düşmez şehā
- 7 La'l-i mey-gūnuñdan ayru oldıgum eyler harāb
 Rūz-gāra uymadı bād-ı ümīdüm sākıyā
- 8 Lāne-i mihrüñden ayru yerde iskān itmezüm
 Mişli-i ʿAnkā suhan-dürrler dizer evrākıñā

13

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Beste-i zülfüñ gönül mümkin mi çüzmek dil-rübā
 Sākin-i diger be-lağza ağkarıne nā-sezā
- 2 Nev-behār eyyāmı kande her günüm şayf ü şitā
 İbtılā ile geçer vaqt dīdeler rüşen kecā
- 3 Böyle me'yūs vāle-i nā-reftede kalmağ neden?
 Kimden ümmīd ideyüm kimdür ider ıışka devā?

[46-a] 4 Hem-çü mīnā nāle-i kulkul semāya çıkmada
 Görmedüm mesrūra dā'ir sūzīden gayrı edā

- 5 ‘Adv-i Hakkānī kücā Mısr’ı göñüller Yūsuf’ı
Hem-çü Ya‘küb eşk-i çeşmüm seyl olur şubh u mesā
- 6 Kāse-lisīnüm der-i ğayra nazār şalmam henüz
Kıl kerem hālümce zerre ey şeh-i kân-ı ‘atā
- 7 Bezm-i taḥkīkuñ şeh-i ‘ālī-cenābısıñ begüm
Eyle müsteğraḳ-ı fuyüzātuñ ile ser-tā-be-pā
- 8 Ne rehā bulmaḳda ümmīd ne ğüşād olmaḳdadur
Baḫr-i ḫayretde nişīnüm bilmez oldum kār-i mā
- 9 Fetḫ kıl ihsān ḳapusın ḫüsünüñ ḫaḳkı için
Şad-hezār arslan içinde bir següñdür Mişliyā

14

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 İrdi ümmīdüm behārı gül-‘izārum geldi ya
Sāye şaldı başuma servü çenārum geldi ya
- 2 İntizār baḫrinde tūfān-ı belā tutmuş idi
Maḫzen-i sırr-ı velāyet gird-gārüm geldi ya
- 3 Külbe-i şevḳum ḫarāb itmişdi ğam ḫayli zemān
Eyledi maḫzā ‘ināyet nāzlı yārüm geldi ya

- 4 Ruyeti kıldı şeref-yāb hātır-ı vīrāneyi
Meh-cebīnūnden zıyā buldum nigārum geldi ya
- 5 Eyledi dil-i mürdeyi ihyā dem-i ʿİsā irüb
Her dü-ʿālemde şafā-yı ʿışk-ķarārum geldi ya
- 6 Rāh üzreydi gönül-i Yaķūb seyl-i çeşm ile
Mısr-ı ʿışkuñ Yūsuf-ı dil şehir-yārum geldi ya
- 7 Açdı mührüm gülleri dünyā vü ʿuķbā bir yaña
Bu derūn-ı şevķıme muķkem hişārum geldi ya
- 8 Laʿl-i nābuñ teşnesi olmış idim biñ cān ile
İrdi cām-ı vaşl ʿömr-i pāy-dārum geldi ya
- 9 Şad-zebāndı hayli dem süsen gibi bāğında dil
Şāneyim kāküllerine müşg-bārum geldi ya
- 10 Hāk-i pāyı kaħl-i cāndur ʿāşık-ı şeydālara
Nev-ğazeller yād-gārum dil-figārum geldi ya
- 11 Hem-çü pervāne cemāl-i şemʿine yan Mişliyā
Müddeʿi bilsün kemāl-i ʿışk-ı yārüm geldi ya

15

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

[46-b] 1 Çāker-i Munlā-yı Rūm olmaķ ne devletdür baña
Olmazuz bir ān ü bir dem hāk-i pākiñden cüdā

- 2 Şehr-i ʿıṣṣka maḥrem olmaḡsa göñül kaşduñ senüñ
Vaḡf-ı çārüb ol ġubār-ı ḡāne-ḡāhunda añā
- 3 Başımlı çevġān-ı ʿıṣṣka ṡōb idüb gir göresiñ
Nice kemterler olurlar bu ḡapuda pādşā
- 4 Eyleme bu ḡızmete ey dil tekāsül taʿcıl eyle
Āşyān-ı ḡudse pervāz eyle olma bī-vefā
- 5 Hem-çü Mişlī vaḡtidür ey ḡāme bülbül-veş bu şeb
ṡālibe eġlencedür bu nev-ġazeller dāʿimā

16

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

- 1 Bir Mevlevīʿdür sevdigüm dāʿim külāḡ eyler baña
ḡaşdı nedür bī-ġānelikle nīm-nigāḡ eyler baña
- 2 ṡār oldı ġerdün başuma itmez ḡarār bir yerde dil
Añlaşılān bu işleri baḡt-ı siyāḡ eyler baña
- 3 Oldı fiġānum ʿandelīb her şubḡ u şām mey-ḡānede
Sāġar umarken ḡismetüm pür-dūd-ı āḡ eyler baña
- 4 Yaʿḡüb-veş ol Yūsufʿuñ rāḡında ser-ġerdān olub
Nīl eyleyüb eşküm müdām ġam-ḡāne-ḡāḡ oldı baña
- 5 Mişlī şaḡın ġam çekme sen ḡāşıl olur bir ġün murād
Munlā-yı Rūmī feyzını bir bām-ġāḡ eyler baña

17

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Şem'-i ruhsāruñ gönül pervānesi yokdur Rehā
Yanmadur zīrā anuñ kārı begüm şubḥ u mesā
- 2 Cānuma kār eyledi Sūz-i ciger cismüm nizār
Çeşm-i inşāfla nazār kııl 'ahdiñe eyle vefā
- 3 Sūz-nāk oldu figānum Evc-i ıışkuñda bu şeb
Yandurur belki sipihri vaşlıñı eylese Nevā
- 4 Luṭf idüb gönder Şabā ile ğubāruñ pāyını
Vuşlata lāyık degülsem aña bārı kııl sezā
- 5 Ka'be-i mihrāb-ı tākūñ secde-gāhum bī-gümān
Āndan ayruğa ne mümkin secde itmeklik baña
- 6 Mişli tā rüz-ı ezelden eyledi ikrār seni
Maṭlabı sensüñ efendüm eyleme ğayrı fidā

18

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [47-a] 1 La'l-i nābuñ cur'asından yād-ğār it sākıyā
Nefḥ idüb bir demle 'ömrüm pāy-dār it sākıyā
- 2 Yeg-kaḏeḥle mest kııl tekrāra ḥācet olmasun
'Aql u nā-mūsı yanumda şerm-sār it sākıyā

- 3 Zülf-i ‘anber kaplamışdur āftāb-ı hüsünü
Ref^c kıl yüzden niķābıñ kām-kār it sākıyā
- 4 Haste-i işkeste-hātırdur deriñde çākerüñ
Sāgar-ı gül-fāmuñ ile hōş-güvār it sākıyā
- 5 Virmişüm göñlüm evin bī-ücret ey ‘ālī-cenāb
Hāk-i pāyüñden ayırma hāk-sār it sākıyā
- 6 Eyledi işkeste beste ‘azm-i reftāruñ senüñ
Nev-zuhūrdur Mişli’den bu der-kitāb it sākıyā

19

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Hem-çü kākül-i serde ‘aqlum tār-mār eyler Şabā
Her seher feyzuñ fütāde yād-gār eyler Şabā
- 2 Bir tarafından bī-huşūrlik gerdiş-i ğaddārdan
Bir tarafından Sūz-i ‘ışkı āşkār eyler Şabā
- 3 Evc-i hüsünüñde karar-endişesin tutmuş iken
Fikr-i cān-sūzum dönüb beste-nigār eyler Şabā
- 4 ‘Anber-efşān zülfünüñ būyun nişār eyler hemīn
Nice mümkindür teħammül cāna kār eyler Şabā
- 5 Çekme dāmān-ı teħammülden elin Mişli saña
Luṭfile elbet de bir gün kām-kār eyler Şabā

20

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dil-firīb-i sâkı-i ışık cevri mâtemdür baña
Haste-i ışıkum nigâhı ʿayn-i merhemdür baña
 - 2 Bulalı pîr-i muġanı kalb buldı tâze cân
Hum u küze nefha-i ʿİsâ-i Meryem'dür baña
 - 3 Tûr-ı ıřıkuñda tecellî eyleyüb sâġar müdâm
Nağd-i Hızır'ı Mûsa-i ʿİmrân Kelîm'dür baña
 - 4 Perçemüm geçdi yediñe ġayrı dest uzatmasıñ
Râh-ı ışıka bir kadem kıymak muğaddemdür baña
 - 5 Şerh mı eyler idim ger havşala bir olsa heb
Hañ-ı ġîsû-yı nigâr elbette mülhemdür baña
 - 6 Şavmeʿân süpründisidür ʿüdu tütüâ dîdeme
Nâfe-i Tâtâr ne büydur müşġ-i aʿzâmdur baña
- [47-b] 7 Mişliyâ Sulţân-ı ıřıkuñ sâyesinde bir şanem
Secde-ġâhumdur serümde tâc-ı Edhem'dür baña

21

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

- 1 Ne ararsın a ġöñül mağşaduñı meyüñde ara
Talebüñ gevher-i cânsa yûri kûyuñda ara

- 2 Eri iksir-i mehabbet putesinde kâl ol
Saña Munlâ-yı Hudâ-vend ise Şems'ünde ara
- 3 Nedür ol bülbül-i şeydâ gibi der der gezesin?
Ġarazuñ yâr ise ol dil-berüñ hüsnuñde ara
- 4 Lâ-cerem 'âşık iseñ Ka'be-i tahkîka yürü
Saña reh-ber olanuñ kıble-i vechüñde ara
- 5 Yañagör Mişlî gibi sâķinüñ 'ışķuñda hemîn
Tutagör yâr etegin cümle-i ânuñda ara

22

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Ey Hüseyñüm mâtemüñ tutmaķdayım şubh u mesâ
Ġande bir bû-yı mehabbet ey kerem-kâñı baña
- 2 Dem-be-dem ķan dökmede 'ışķuñla dü-çeşm- merdümi
Şanki bir tennürdur dil pişdi baķrum dil-berâ
- 3 Kül olursam âteş-i ruhsârânuñla seniñ
Dü-cihânda baña devletdür efendüm bî-riyâ
- 4 Sen hemân sağ ol açılsun Ġonce-i baķtıñ müdâm
Virmesün Mevlâ kedüret kıl hemân zevķ u şafâ
- 5 Gevher-i inşâfı endâķt eylesün Hâķķ ķalbiñe
İltifât-ı 'âşıkân olsun işüñ ey meh-liķâ

- 6 Sicn-i miḥnetde nişîn oldum begüm Yūsuf gibi
İntizāruñda olub Ya'qūb-āsā dā'imā
- 7 Hānçer-i ğamzeñ cigerde yāreler açmaḳdadur
İltifātuñ merhemidür gel dirġ itme baña
- 8 Sīnemi sūzān ider dā'im firāḳuñ āteşi
Anı teskīn eylesün la'l-i zülālūñ cān-fezā
- 9 Ger-çi Mişli bāb-ı ḥākūñ olmaġa lāyıḳ degül
Sen ḳabūl eyle şerik olmaz kimesne bi'llahā
- 10 Bir ġazeldür ki bir ġam-ı münkirān hem bir eşer
[48-a] Şun yedime cām-ı şahbāyı hemīşe nev-edā

ḤARFÜ'L-BĀ'

23

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Be-raġm-ı münkirān-ı 'ışḳ barışdum yār ile imşeb
Şafā baħrinde mevc urur gönül dīl-dār ile imşeb
- 2 'Adū-yı bed nice dem infişāl itdirdi 'uşşāḳı
Helāk olsun hemīşe reşkile bī-dār ile imşeb
- 3 Ne mümkin laħmi ayrılık zaferden bu ġarā'ibdür
Meger ḥıffet getürmiş 'aḳlına bed-kār ile imşeb

- 4 Meşeldür dü gönül yeg olsa dünyâyı harâb eyler
Meḥabbet germ olub nāza Zāvil-i yār ile imşeb
- 5 ‘Uḳûl-i nāḳıṣa mâlik ne bilsün ḳalb-i ‘uşşâḳı
Derûnum ḡoncesi ḥandân olub gül-zâr ile imşeb
- 6 Fuyûzât-ı Celâlû’d-dîn irişdi ‘avn-i Ḥaḳḳ nâ-geh
Görüşdüm leşker-i ‘ışḳuñ sipeh-sâlâr ile imşeb
- 7 Ne deñlü ḡam-füzûn olsa kederlenmez dil-i üftād
Tesellî buldı naḳd-i Ḥayder-i Kerrâr ile imşeb
- 8 Ki zann eyleme yârûñ der-i ḥâkûñde seri ḳoymaḳ
Şükürler bezme da‘vet eyledi tekrâr ile imşeb
- 9 Cemâlû Cennet-i Ḥuld-i berîn Ṭübâ nihâlidür
[48-b] Dil-i ‘aţşân sebt oldı leb-i enhâr ile imşeb
- 10 Nice dem ḥavf iderdüm ki ferâmûş eyledi ḥâşâ
Hezârân şerḥ-ı ‘ışḳ itdi şeker-ḡüftâr ile imşeb
- 11 Bu nâ-çîze ne luḫf-ı bî-nihâyetdür meşâmum pür
‘Abîr-i müşg-bû-yı ṭurra-i ṭarrâr ile imşeb
- 12 Belâ-yı hicr-i mübremmiş ıraḡ-ı nezd-i yār olmaḳ
Müşerref oldı çeşmüm çoḳ şükür dîdâr ile imşeb
- 13 Gezerdüm dūr olaldan kör gibi dünyâyı ser-tâ-ser
Zıyâlandı dü-çeşmüm merdümi envâr ile imşeb

14 Sevincimden unuttum çerhuñ āzāruñ heme Mişlī
Gözüm bir lahza varmaz h^āba bu efkār ile imşeb

15 Nazār kılmaz dü-ālem destine ger geçe uşşākuñ
İden nīm-şāniye ülfet güneş-ruhsar ile imşeb

24

Müfte'ilün Fā'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

1 İtmek ise maqşaduñ aşığıñı kām-yāb
Yağ cigertüm it kebāb hūn-ı dilümdür şerāb

2 Eşk-i dü-çeşmüm hemīn dökmede bārān-veş
Kālb-i şadef dürr için çekdi Nisān-sehāb

3 Avn-i Hudā irişe ger bu za'if kemtere
Meclis-i uşşāqda şerh ideyim bāb bāb

4 Dil düşeli aşığıña bilmedi leyl ü nehār
Kālmadı hīc tākātüm koymadı çeşmümde h^āb

5 Sedd ü hişār çekmede her neyi kaşd eyleşem
Kālmadı ümmīd-i dil olmak için kām-yāb

6 Kūy-nişīniñ olub rāhına koydum serüm
Eylemedüm sevdiğüm ğayrı der'e intisāb

[49-a] 7 Nālemi gūş itmedüñ bunca zemāndur begüm
Meclis-i sāzendede āhımı itdüm rebāb

- 8 Bunca gūzār itmişüm mescid ü mey-ḥāneyi
Gūşuma irişmedi vaşlıña dā'ir cevāb
- 9 Bir ḳurı efsāneler dönmede çār-kūşede
Mışhaf-ı ḥüsnüñ ḳanı 'āşıḳa Ümmü'l-Kitāb
- 10 Ḥār-ı ḡamı dūr idüb ḳıl nazār-ı iltifāt
Eyle bu nā-çiziñi luḡfuñ ile neş'e-yāb
- 11 Ḳaldırub efsāneyi nuḳta-i bā oḳuna
Ref-i niḳāb eyle gel şaşıra şeyḡ u şābb
- 12 Mest-i müdām eyle ki itmeyeyim farḳ-ı ḡam
Çekmeyeyim çarḡdan günde hezār-'itāb
- 13 'Āşıḳa 'ādet ise cevri-i füzūn eylemek
Ḳoymadı tende mecāl yıḳdı bizi inḳılāb
- 14 Ḥāl-i ḡöñül fehmine ḳoymadı tākāt müdām
Ḳaynamada fitnessi devri-i ḡumuñda ḡabāb
- 15 Sūz-i meḡabbet müdām yaḳmada 'āşıḳlaruñ
Vechiñi eyle 'ayān māh-veşim ol şitāb
- 16 Mişli için ḡam degül cām-ı firāḳuñ senüñ
Zaḡmete girme begüm rāzıdur itmez icāb

25

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Açıldı yazmağa başla gönül şehrinde bir mekteb
Olub veşşâf-ı maḥbüb-ı Senāyī zikrini it heb
 - 2 Müṭāla^c eylerüm şerḥ itmesi müşkil risālātuñ
Alınca dersi ıışkuñdan öñünde tutdı cānı teb
 - 3 Vişālüñ perde-i maẓmün ile setr eylemiş nık-şād
Kurulaldan bu üstādı daḥī hıc görmemiş kevkeb
 - 4 Efendi bende-gāne ^cacız yoḫdur derd-i ıışk ister
Be-gāyet imtiḥān eyler teḥammül eylemez kāleb
- [49-b] 5 Kōpar sā^cat-be-sā^cat dürlü renge Mişli-i zārī
İrādem dest-i ḥükmüñde ki Ol'dur ṭālibü maṭleb

26

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Gönülüm alalı fenn ile bir fitne-i āşüb
Zencir-i cünündür hevesim eyledi meczüb
- 2 Yūsuf'da bulunmaz bu ṭarāvet bu leṭāfet
Ya nice ^caceb olmayayım ḥüznile Ya^cküb
- 3 İḥsān cefādur baña ol serv-i bülendiñ
Çekmem yed'imi derdile olsam da çü Eyyüb

- 4 Düşmekde gönül sāye gibi pīr-i muġāna
Pā-māl der-i mey-kede olı baña manşüb
- 5 Pür-neş'e ider sāġar gezdükçe cihānı
Şāyetse idersem yolıña hazzımı çārüb
- 6 Şādık mıyum ışkında ʿaceb urşa miħanke
Ser olsa n'ola ebrū-yı çevgānıña bir tōb
- 7 Men' itmege fetvā virürmiş baña vā'iz
İnkār olunur mı ʿacebā kizbe-i maħbūb?
- 8 Kāl ehline baħş olmadı çün käle-i ışk
Maġrūr-ı şuver oldığıçün olmadı mergüb
- 9 Gezmekde beyābān-ı belāda yine Mişlī
Pīrāhen-i nā-mūsını çāk itmedi māħcūb

27

Müstef'ülün Fe'ülün Müstef'ülün Fe'ülün

- 1 Deryā-yı ışkda gönlüm oldı maħall-i gird-āb
Ġarķ oldı gitdi şeksiz hem-çü simāk-i mürġāb
- 2 Hem āb-ı māliki der-dest eyledi rehā yoķ
Ebrū-yı tāk oldı rāh-ı fenāda miħrāb
- 3 Ey tālib-i Mevlāyī gel gör bu rū-yı māhı
Ĥācet degül fanūsa tıtdı cihānı meh-tāb

- 4 Micmerde ʿūd u ʿanber Hindūyi-ḥāle ʿāşık
Dürr-dāne pür-dehānı gerdānı Baḥr-i Siyāh
- 5 Cān baḥş ider nigāhı ol ʿĪsa-i yegāna
Leşker gibi müjenler şan şāffa durmuş aşḥāb
- 6 Vaşfında kilik-i ʿāciz kâşır ey ehl-i ʿirfān
Virmiş envār-ı ḥılʿat başdan ayağa Vehhāb
- 7 Vaşl-ı Bihişte nisbet olmaz nihān bu neşʿe
Taḥtın virür ve tāciñ gördükde çeşm-i Dārāb

[50-a] 8 Pīr-i muḡān u sākī cām-ı şerāb-ı bākī
Vaşlı için hemīşe dönmekde hem-çü dölāb

- 9 Faşl-ı behār ḥaṭṭı zeyn eyledi bu bāḡı
Şecār-ı feyz için dökmekde Mişlī gül-āb

28

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Vaḡt-i eyyām-ı behār olmaḡ sezādur ʿandelīb
Ser-be-ceyb-i ʿışıkı taʿciz eylemeklik bī-edīb
- 2 Āh u nāle itmekden cāniñ virür pervāne-gān
Şuʿle-i şemʿa ururlar zaḥmına bilür ṭabīb
- 3 Ey gönül itme telāşe rāzī ol her ḥāline
Ol perī kān-ı ʿaṭādur eyler iḥsān ʿan-ḡarīb

- 4 Rāh-ı maqşūda varılmaz zōr ile zarb-ı meşel
Dāmen-i teslīme el ur görelüm n'eyler habīb?
- 5 Rāh-ı sa'ıyide bırakma vüs'atıñ bitdi kader
'Ākıbet hāşıl olur taqđire her ne naşīb
- 6 Her işiñ işler verā-yı perdeden ol Pād-şāh
Luţfile in'āmı çoqdur hikmetü sırrı 'acīb
- 7 Rāh-ı 'ışqda pāyıñı işkeste eyle cānumā
Kıl teħammül Mişliyā ta yana sāmān-ı şikīb

29

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Vuşlat ümīdi ile bagrum tolu kan oldu heb
Şehr-i göñlüm gördigüñ ābād vīrān oldu heb
- 2 Çāh-ı miħnetde nişīmüm ğayrı manşıb virmez el
Nīst-çāre yārdan iħsān hicrān oldu heb
- 3 Menba'-ı feyzum diyü enhār iderken eşkümi
Gevher-i çeşm-i sefīd la'l-i bedaħşān oldu heb
- 4 Bitmedi bāğ-ı murādum bād-ı ğam itdi ħarāb
Ĥāk-sār oldu nihāl-i ğonce ħārān oldu heb
- 5 Bāğ-bān u fikr ü sa'y ü tesbiħ u zühdü şalāħ
Nā-gehānī ibtilā mülkine ħāqān oldu heb

30

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 Ey gonce-rû hâtır-şiken efgânıma sensiñ sebep
Lānem firāķıñ şāhdur nālānıma sensiñ sebep
- 2 Şem^c-i murādum yanmadan ey gül-bünü bāğ-ı cefā
Düşdi meħabbet āteşi sūzānıma sensiñ sebep
- [50-b] 3 Buştān-ı feyzuñ sebzesin yād eyledükce murğ-ı dil
Dü-çeşme ihşāş eyledüm giryānıma sensüñ sebep
- 4 Etrāf-ı hüsnüñ bāğını bir kez temāşā itmege
Pışümdedür peyk-i şabā cevlnuma sensüñ sebep
- 5 Ümmīdimüñ her goncesi hūn-āb ile pür-lāle-veş
Bir küşe içre bī-güşād handānuma sensüñ sebep
- 6 Geldükce ‘ayyār-ı şabā vaķt-i seher ‘ar‘ar-mişāl
Olsam hırāmān-ı nazmla ‘ünvānuma sensüñ sebep
- 7 Yok ķābiliyyet zerrece bir ħarfe ķudret Mişli’de
Ser-tā-be-ser ey nāzenīn dīvānuma sensüñ sebep

31

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Nigāhuñ sālīke iksīr-i a‘zam ķīmyādur heb
Ġubār-ı ħāk-i pāyuñ sürme-i cān-ṭütüyādur heb

- 2 Ğulām olmağ saña genc-i beğā bulmağ gibi cānā
Saña dil virdigüm benden degül feyz-ı Ğudā’ dur heb
- 3 Ğayāl itdükce hem-pā olmağ bezmiñde hem-vāre
Ne Ğikmetdür beni dūr eyleyen tır-i kaçādur heb
- 4 Ğılāfum nīst ey meh-pāre cāndan bende-i ışkum
Bütün yārān u ihvānum bu sırra āşnādur heb
- 5 Meğabbet gül-sitānında göñül Ğayrānu medhūşuñ
Dil-i Mişlī’i zīnet-yāb iden rū-yı aţādur heb

32

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Sekiz biñ ālemiñ nūrı Rasūl-i müctebādur heb
Velāyet mülkünüñ şāhı ‘Aliyyü’l-mürtezādur heb
- 2 Açıldı “Küntü Kenz”üñ mağzeni teşrīf-i AĞmed’de
Ğürüh-ı evliyā rāh-ı tarīka pīşvādur heb
- 3 Sülūk-i ıřka hem-rāh ol bilinsün Ğağ ile bāţıl
Nübüvvet nūrına āğāh olanlar evliyādur heb
- 4 Cevāhir saçdığ evrāka kilküm şanma bendendür
İden ser-mestü şeydā ışk-ı Mevlānā-semādur heb
- 5 Kıtār-ı bende-i ednāsına dāğil ide şāhum
Hemīşe küyü rāhında niyāzum ĩn-şadādur heb

33

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Nār-ı hierānuñla bağrum sāķıyā oldu kebāb
 Ƙıl terahhum eyle teskīn ķatre ķatre vir ŧerāb
- [51-a] 2 ʿĀŧıķum ŧūrī vü maʿnā ilticā-yı dil budur
 Māh-tāb-ı enverī ruħsārīña çekme niķāb
- 3 Ʀoğmadı hūrŧid-i bahtum gūŧiŧüm oldu hebā
 Virmedi destüñ tecellī ķaldı der-zīr-i seħāb
- 4 Olmadı bir dem müfīd seyl-āb-ı eŧķüm rūzuŧeb
 Bād-ı nā-hem-vāra dāʿim ŧevķum eyler inķılāb
- 5 Hem-ķü ŧāne ŧad-zebān itdi derūnum iftirāķ
 Bezm-i ʿuŧŧāķa ķadem baŧ bende'ñ olsun kām-yāb
- 6 Rū-yi cevrüñden ne mümkin dil seni terk eylesün
 Ğayrı ķapuya gūŧād olmaz bu dest-i intisāb
- 7 Öyle muħkem beste mihriñde göñül o ŧāh-ı ʿıŧķ
 Munķaķıʿ olmam ne deñlü eyleseñ ħālüm ħarāb
- 8 Hem-ķü Miŧlī źaʿy idüb kendüm ne oldum bilmezüm
 Ğālüme bir kez naźar ķıl ey cemāl-i āftāb

34

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Hün-ı dıldür nüş olan peymāneden bī-tü şerāb
Kıl tenezzül eyledüm āmāde bezme dil kebāb
- 2 Çeşm-i ḥasret-keş Nisān-bārān-veş yağmağdadur
Derc olur dürdāneler fām-i şadefden bī-ḥisāb
- 3 Sebze-i ümmīdimi dā'im şuvarmağdan ğarāz
Ola nezd-i 'āşıkānda māh-ı mevlīdde gül-āb
- 4 Zīr-i hicrānuñ seḥāb-i zulmetüñde dil esīr
Toğ hidāyet āsmānından cemāl-i āftāb
- 5 Dīdeme sensüz görünmez bu fenānuñ şu'lesi
Ey baña Şems-i ḥaḳīḳat heb sañadur intisāb
- 6 İtmesün gözden nihān ḳadd-i nihālūñ lā-yezāl
Sen muḳīm olduḳca bāḳīdür sipīhr-i āsyāb
- 7 Nāle-i dil-süzımı bābında şeb-tā-be-seḥer
Nev-niyāzumsın diler redd it diler ḳıl müstecāb
- 8 Tek meḥabbet bī-ḳarār olsun gönülde Mişliyā
Bāb-ı Mevlānā'da elbet ref' olur bir gün ḥicāb

35

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Hem-çü bülbül kārımız āh u Nevā'dur rūzuşeb
Şüretüñ naķşında hayrān bī-riyādur rūzuşeb
- 2 Olalı dü-ebruvānuñ ka'be-i mihrāb-i dil
Nāvek-i müjgān imāmum iktidādur rūzuşeb
- [51-b] 3 Püte-i ıışķuñda ķāl olsam degül mi devletüm
Āşıķa nuķķuñ kemāl-i ķimyādur rūzuşeb
- 4 Cānuma kār eyledi āfet-i nigāhuñ bāver it
Şanma resm-i güft-gū dil mübtelādur rūzuşeb
- 5 Her ne taķşıl eyledümse Mişli'nüñ cümle senüñ
İrmese luţfuñ eger-çi pür-ķaţādur rūzuşeb

36

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 İftihārumdur yanub ıışķuñda olsa dil kebāb
Ma'vide nev-cevān-ālūdum zāhıran olsam ķarāb
- 2 Bāb-ı deyrüñ ķākinüñ ķārübıdur cism-i nizār
Bende-i pır-i muġānum sāķıyā āver şerāb
- 3 Bī-mehābā tut yolun mey-ķānenüñ mestāne-veş
Böyle bī-pertev-i dīnde āşıķa çokdur ıtāb

- 4 Perde-i nā-mūsı çāk it ref^c idüb ecsāmını
 ‘Arz ider elbette bir gün vech-i pāk-i āf-tāb
- 5 Nev-ğazel şerh eyledi Mişlī bu gün biñ ‘acz ile
 Defter-i zīr-bende kayd it eyleme redd-i cevāb

37

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 H̄asret-i rūyuñ revān eyler dü-çeşmümden gül-āb
 Görmedi bir lahza hicrānuñ çekelden zerre h̄āb
- 2 Yoḥsa benden mi kuşūrāt bilmezüm bahtum nuḥūs
 Perde-ender-perde eyler rāh-ı maqşūdum seḥāb
- 3 Her ne deñlü sa‘ye iqdām eylesem olmaz müfīd
 Aldı ḥayret her tarafından dā‘imā olur ‘itāb
- 4 Olma teslīm-i rızādur çār-nā-çār ey gönül
 Maqşadı meyl o yārüñ añlanan itmek ḥarāb
- 5 Vā‘izā mecmū‘a-i ḳalbim perīşān itme gel
 İntizār-ı yāre fā‘iḳ olamaz rüz-i ‘azāb
- 6 İtdigüñ ferdā-yı ni‘met ravza-i bāğ-ı cinān
 ‘Āşıḳa olmaz tesellī itme bī-ḥāşıl cevāb
- 7 Sālik-i mey-ḥāne-i faḳru ḥarābātuz hemīn
 Eyledük tennūr-i sākīde dil ḳanlı kebāb

- 8 ʿİşka cūş u ħurūş it Mişliyā gel hem-çü ħum
 Āĥiri eyler ʿazīz ol sākı-i ʿālī-cenāb

[50-a] ḤARFÜ’T-TĀ’

38

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Ḥāk-i pāye yüz sürelden cān u dil buldı ħayāt
 Rāhına baş kıoyalıdan oldı vīrān şavmeʿāt
- 2 Vāriş-i sulţān-ı ʿışksuñ melceʿ-i ʿuşşākıyān
 Nuţk-ı dürdāneñ ile daʿvā-yı kāzib oldı māt
- 3 Dil teşekkür kılmada ʿāciz kıalur kān-ı vefā
 Sāye-i feyzuñla pür-neşʿe hemīşe kāʿināt
- 4 Mürdeler başşa kıadem bir kez ħuzūr-ı pākīñe
 İrişür rūĥāniyātuñdan hemīn āb-ı ħayāt
- 5 Ğayrı efkār olmasun mührüñ baña eglencedür
 Āteş-i ʿışkuñla yansun Mişli-i bū-yı şebāt

39

Mefʿülü Mefʿülü Mefʿülü Feʿülün

- 1 Geldüm der-i sulţān-ı şeh-i ʿışka nihāyet
 Teslīm-i rızāsı olalı cāndan irādet

- 2 El-ḥamdü şükür baḥr-i fuyūzātına ğarḳum
Oldı nice yüzden bu güneh-kāra beşāret
- 3 Pejmürde ḥarāb olmuş idi ḥayli zemānlar
Kāşāne-i dil luṭf ile oldı ʿimāret
- 4 Tennūr-ı meḥabbetde bulub zevḳ-ı beḳāyı
ʿİşk āteşi dünyāda vü ʿuḳbāda seʿādet
- 5 Derc eyledigüm cümle cevāhir o Ḥudā'dan
Bu ʿabd-i fūrū-māyede yoḳ zerre dirāyet
- 6 Ḳoydum ki rızā ṭavḳını gerdānumı bī-şek
İḳrār-ı Şems'de ola maḳbūl şehādet
- 7 Pīrān-ı ṭarīḳuñ olayım kemter-i ḥāki
Ol vechile Faḥr-i dü-cihān ide şefāʿat
- 8 Olmazsa nigāh-ı keremi nūr-i velāyet
Yoḳdur baña her vechile bir yerde selāmet
- 9 Mişlī bu ğazel nādire-i gevher-i vāḥid
ʿUşşāḳ şaḥīḥ oldığına itdi delālet

40

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Gedā-yı der-geh-i dil-dār olmaḳdur baña devlet
Ve lākin yoḳdur istiʿdād ider şāḥib-dilān himmet

- 2 Gedā vü şāha baqmazlar derūn-ı şāf isterler
Mürüvvet kânıdur anlar virürler dā'imā ni'emet
- [52-a] 3 Der-i sākīden ayrılma hemīn mest olmak isterseñ
Zebānuñda mey-i la'lüñden ayru olmaya şöhet
- 4 Bulanma 'ārifüñ aḥvāl-i şurīsin görüb dil-ber
Çıkar pendār-ı ḳalbiñden sülükünde ola sür'at
- 5 Şafā-yı cān ise maqşad füzūn-ı derde sa'y eyle
Meḥabbet āteşi dilde bula günden güne şiddet
- 6 “La-tükellefü nefsün illā vüs'ahā” Allāh'a
Budur sa'y eyleyüb bulmaqlıḡa ḥaḳḳı saña ḥuccet
- 7 Saña bes ḥızmet-i pīr-i muḡān itme tekāsül gel
Geçürme vaḳtiñi bī-hüde Mişlī ḡāniye sā'at

41

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Yokdur arama ḥāme-i nazmumda belāḡat
İşkeste vü beste oḳınur vardur işāret
- 2 'Uşşāḳ-ı ḥarābāt-ı zemān sūḥte-derūnuñ
Revnaḳlı müzeyyen olamaz böyledür 'ādet
- 3 İzhār-ı hüner itme degül 'āleme 'ārif
İtmekde göñül ḥālını bir nebze ḥikāyet

- 4 Var ānuñla reh-i ʿışka düşen ehl-i dilānı
Var ise senüñ de biraz ʿaqluñda firāset
- 5 Neh medrese vü mescid ü ne tekye bilürler
ʿUşşāka hemīn yanmasıdur ʿayn-i ʿibādet
- 6 Seng atma melāmetde görüb kılma ya nefret
Sāʿatde birer renge girer eyle beşāret
- 7 Meczūb-i harābāt ü sekrān ne ki olsun
ʿAqluñ başına yār ise gel itme haķāret
- 8 Zāhirde görürsüñ kimini hāke ber-ā-ber
Mānāsına gel eyle nazar gör ne hidāyet
- 9 Mişlī bu gice kilkiñe ʿışk ʿışk ola riyāsız
Bezminde nişīn eyleye ol yoşma-ķıyāfet

42

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Üftāde-i ʿışkuñ olalı ķalb-i şadāķat
Giydirdi o günden berü bir tāc-ı seʿādet
- 2 İhsān-ı nigāhuñ olalı zevķ-ı digerdür
Ṭabʿımda hemīşe görünür kān-ı zekāvet
- 3 Bir neşʿe gelüb virdi ğamı bād-ı hevāya
Nuķkumda daķı olmadadur cüzʿ-i ħalāvet

- [52-b] 4 İn'ām-ı erenler gice gündüz dağı hālā
Meftūh u güşād olmada heb bāb-ı seĥāvet
- 5 Bulmağda hemīn ni'emet-i sermed ne tecellī
İtmez mi gönül ĥāk-i rehiñ üzre 'aṭā'et
- 6 Ğarĥ olmadayum luṭf u kerem baĥrine el-ān
Ma'nā mı 'aceb ni'emet ü şervet ne hidāyet
- 7 Sāyeñ var iken böyle gedālar üzerine
Daĥĥ itmege bāb-ı digeri ġayrı ne ĥācet?
- 8 Yokdur ne leṭāfet ne belāġat ne feşāĥat
Eglence için ĥayli dem itdi anı ālet
- 9 Ger-çi budalā şaçmasıdır Mişli divānum
'Afv eyleyeler böylece iĥvān-ı beşāret

43

Mefā'ülün Mefā'ülün Fe'ülün

- 1 Cefāya yok mı sultānum nihāyet?
Ĥarāb olmağdayum ĥande 'imāret?
- 2 Firākuñ zencīri gerdende dā'im
'Aceb olmaz mı bir dāĥī selāmet?
- 3 Degilüm kendime mālīk ne oldum?
Beni cāndan uşandurdı melāmet

- 4 Ne gicem belli ne rûzum ne sâ'at
Fezâ-yı hicrile yok istirâhat
- 5 Ne hem-dem var ne maḥrem var ne sâķī
Ne cām-ı neş'e-i bâde ne ḥâlet
- 6 Ne zıkr-i zühd ü seccâde ne tesbîḥ
Ne ḥummâre-nişînüm ne ziyâret
- 8 Ne bir 'âķıl ne Mecnûnum ne Leylâ
Ne Ferhâd'ım ki Şîrîn'e ne âfet
- 9 Bu dükkân içre bir şan'atda mâhir
Olub da itmedüm zerre ticâret
- 10 Biraz ser-mâye taḥşîl eyledümdi
Bütün laķlâķıyât ile ḥikâyet
- 11 Saña şekvâ degül ḥâl-i derûnum
Ki kendüm kendime itdüm ḥaķâret
- 12 Dūd-âmânum dolub çirkâb me'âşī
Mürüvvet kânısuñ eyle şefâ'at
- 13 Tekâsül ḥızmet-i ışķda idüb de
[53-a] Kime kimden ide Mişlī şikâyet?

44

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Bilmem nice dem çille-i kilküm yaza hikmet
Her şeyden uşandurdu [beni] t̄ālī^c-i nikbet
- 2 Sen sūyuña āyīn-i felek böyle geçer heb
Hīc virmeye mi 'āşık-ı nā-çārına rāḥat?
- 3 Dünyā-yı denī ḥalk raḳībüm heme ḥālā
Gör seng-i melāmet ḳomadı zerrece tākāt
- 4 Kimden kime feryād u fiḡān eylesün 'āşık?
Ġayrı ḳapuya eyleyemem 'arz-ı ḥācet
- 5 Her cevrine ḥōşnūd olurum Mişli gibi men
Bu nev-ğazel-i hem-demi zan itme şikāyet

45

Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlün

- 1 Esb-i nefse gel sūvār olma dil ü cānı gözet
Gec ḳamudan seyrini gör rūḥ-ı sulṫānı gözet
- 2 Kāmili itme tecessüs çeşm-i şūret-bīn ile
Pāk ḳıl dilden ḡubārı şun^c-ı Sübhānı gözet
- 3 Bu fenā gül-zārına ḳılma nazar ma'nāyı gör
Pāy-māl ol mūr-veş mühr-i Süleymān'ı gözet

- 4 Rāh-ı ışıkda terk-i ser kıl başını tōp eyleyüb
Gir bu evgān Yakubına hūsn-i Ken‘ān’ı gōzet
- 5 Hātıruñ al řāh u ednā itme işkeste kesi
Beyt-i Hāķķ’dur dil nazarda nūr-ı Yezdān’ı gōzet
- 6 Kālbiñe varlık getürme gūřıř-i tāt ile
Kendiñi aħķar tūt ehl-i hāl-i ırfāmı gōzet
- 7 Hāk-i pāy ol sākiniñ pāyında mey-hūr ol müdām
Mişli ıibretle nazār kıl cām-ı burhānı gōzet

46

Mefā‘lün Mefā‘lün Fe‘lün

- 1 İden iħrāk beni nār-ı meħabbet
Olan rüz-ı ezel yār-i meħabbet
- 2 Alub heb varlığı sākī yedümden
Reh-i ışıkda virür kār-ı meħabbet
- 3 Hemīn mey-hānenüñ hāk-i derinde
İder pür-tāb dil-i zār-ı meħabbet
- 4 Bize pīr-i muđānuñ luřf-ı dā‘im
Gōñül tahtında Hunkār-ı meħabbet
- [53-b] 5 Geer hestī vü nīstīden olub řāf
Olur zülfüñde ber-dār-ı meħabbet

- 6 İçüb ser-şār-ı şahbāyı yedinden
Şükür kim oldum ikrār-ı meḥabbet
- 7 Der-i ḥākinde sākīnūñ olaldan
Açıldı Mişli gül-zār-ı meḥabbet

47

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Göñül sen cāna minnet bil çekilen sūziş-i ḥasret
Ḥarāb-ender-ḥarāb ol kim bulasıñ ma'nevī kuvvet
- 2 Kemend-i zülfüni yārūñ tutub bāzū-yı ıışkile
Deründe ol kulı zīrā ki oldur maḥlab-ı şevket
- 3 Anuñ iḥsānı gālibdür virür maḥşūdını bir bir
Nefes urma vişālūñden degülseñ lāyık-ı vuşlet
- 4 Tehī-bülbül gibi ey dil mişāl-i elṭāf bābında
Fidā it cānıñı rāhında kıl hem lāyık-ı hıżmet
- 5 Şabırda Zāl-i Rüstem-veş olub Mişli figān itme
Seni senden giderince virür her dem-be-dem zaḥmet

48

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Nazar-gāh-ı Ḥudā'yı zarb-ı tevḥīd ile ābād it
Münevver kıl vücūd iklīmini nev-şehr-i Bāgdād it

- 2 Çeküb peymāne'î sākî yedinden mestü medhüş ol
Ledünnî 'ilmini öğren dili bir hōşca üstād it
- 3 “‘Araf” dan dersi almağsa murāduñ ey dil-i şeydā
Bu nefsiñ ölmeden öldür der-i hākinde ber-bād it
- 4 Eger kim turra-i Şīrīn'e meylüñ beste olmağsa
O kūh-ı nefsi yıkmağda nigāhuñ 'ışk-ı Ferhād it
- 5 Eger Bīh-zād iseñ nağş-ı nigārı almağa bī-şek
Bu deşt-i 'ışkda bir kaçır-ı nev icād sen de icād it
- 6 Gelüb mey-hāneye bir bāde çek āzād olub ğamdan
Düşüb mest ol cenāb-ı sākı-i hummārı yād it
- 7 Cenāb-ı Hāzret-i Sulţān-ı 'ışkuñ sāyede Misli
Olub hāl ehli ğavgādan geçüb sen saña imdād it

ḤARFÜ'Ş-ŞĀ

49

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- [54-a] 1 Olan efgānuma her dem-be-dem rāh-ı haţar bā'is
Sirişk-i çeşm-i hūn-āba olur la'ı-i güher bā'is
- 2 Ğarā'ib hāle dūş oldum alub benden beni 'ışkı
Heme bülbül-şifat olmağlığa ol ğonce-ter bā'is

- 3 Muqayyed eylemez bir hāl ile mümkün degül olmağ
Ki her bir demde bir dürlü olur şīve diger bā'is
- 4 Ne meylüm rāh-ı maqşūdda ne hīc bir kāra mā'ıldür
Perīşān olmama heb nīm-tebessüm hāndeler bā'is
- 5 Atar müjgān-ı tūrūñ sīne-i 'uşşāqına bir bir
Miyānum yāya döndigi sebep Mişlī keder bā'is

50

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Zāhidā gec müdde'ilikden su'ālden itme bağs
Nezd-i 'ārifde hamūş ol kıl u kālden itme bağs
- 2 Gir semender-veş bu 'ışkuñ āteşine mağv olub
Senligüñ elden birağ āb-ı zülālden itme bağs
- 3 Şūrete nāzır olub şāhib-ğaṭā olma hemīn
'Aqlıña hem-pā olub ince hayālden itme bağs
- 4 Merd-i kāmīl destini tut sen seni bil āşkār
Bir qurı efsāne-i rū-yı hayālden itme bağs
- 5 Birtaqım hıfzu füsūnla girme 'ışk meydānına
Şāhib-i hāl olmadıca sen kemālden itme bağs
- 6 Rū-yı ma'nādan niqābı kılmadıca çāk çāk
Bağlanub hāl-i mecāzīde cemālden itme bağs

- 7 Zāhiritūn terk eyle sīret-bīn olub eyle nazar
Sen seni gör sen seni bil hamr u bālden itme baḥş
- 8 Ketḥudā-yı Ḥaḳḳ mısıñ kimde ne vardur kim bilür?
Gec enāniyyet sözinden ki vebālden itme baḥş
- 9 Bī-nihāyet baḥr-i luṭfı eylemez şirket kabūl
Zühdiñe maḡrūr olub bu gün vişālden itme baḥş
- [54-b] 10 Sen hemān ḥūrī vü ḡilmān arzusın çek dā'imā
Rāh-ı ʿışḳa girmeyince zūlf ü ḥālden itme baḥş
- 11 Mişli-veş pā-māl olub gel āstān-ı dil-bere
Teşvişi pāk eyle göñlünden mişālden itme baḥş

ḤARFU'L-CİM

51

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Zübde-i insāna vuşlat olmamaḳ güc olma güc
Sālikāne ʿaṭf-ı himmet olmamaḳ güc olma güc
- 2 Ḳalʿa-i hicrāna bend olmuş dil-i dīvāneye
Feth-ı bāb itmekde nuşret olmamaḳ güc olma güc
- 3 Beste-i mehd-i ṭufeylān neylesün bī-şīr olub
Māder-i ʿaşıḳda şefḳat olmamaḳ güc olma güc

- 4 Huznile baħr-i sirişke ğarķ olub Yaķķub-veş
Yūsuf-i vaķtile ũlfet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 5 Sevmeyen ķāl ehlidür heb ehl-i ħāl tā ezel
Bir kesin zātında ızzet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 6 Neylesün ıarif ki bulmazsa hemişe hem-dem
Mest-i bāde cām-ı vaħdet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 7 Taın iderler ehl-i şüret ıarif-i deryā-dili
Bu deni ālemde rağbet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 8 Söylese derd-i derūnuñ kimse idrāk eylemez
Bi't-ıtabi dilde ħarāret olmamaķ ğüç olma ğüç
- 9 Taın iderler eyleseñ bir küşe içre inzivā
Ya ne yapsun ehl-i ħalvet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 10 Yār yoluna vārını itseñ fidā dirler riyā
Tabı-ı āşıkda seħāvet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 11 İhtiyārum bir pütüñ destinde ıazm-i rāhıma
Mişli-veş dā'im melāmet olmamaķ ğüç olma ğüç

52

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Mübtelā-yı derd olan dermān bulmazsa ne ğüç
Merg-i ıışķ olan mezār-istān bulmazsa ne ğüç

- 2 Bu ğarā'ibdür tabīb-i ʿāmmē çāre eylemez
Beste-ṭālī^c zübde-i insān bulmazsa ne güc

[55-a] 3 Ğam beyābānında Ya^cḳūb-şifat nālān olan
İşğ içinde Yūsuf-ı devrān bulmazsa ne güc

- 4 Naḳş-ı dünyāya göñül virdiyse sālīk ḫayf ḫayf
Ḥasret-i ferdā olub cānān bulmazsa ne güc

- 5 Külli vāruñ rāh-ı işğ içre fidā-kār olmayub
Ḳaṭre ḳaṭre bādeden ʿummān bulmazsa ne güc

- 6 Mişli-āsā serserī geşt ü güzār eyler ise
Vāle-i ḫayretde ḳalmış cān bulmazsa ne güc

- 7 Sāye-i Munlā' da sedd yoḳ ʿazm-i rāh itmeklige
Ḳıymetüñ bilmezse belki ān bulmazsa ne güc

53

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Rāh-ı işğda pāk ḳıl göñlüñ mişāl-i isfidāc
Ba^cde-zā Feyyāz-ı Muṭlaḳ eyleye ḫōşca sirāc
- 2 Vuşlat-ı gül-rüyı olmaḳ pek ḳolay kār mı dilā?
Pister-i ḫasretde olmaḳlık gerekdür nā-müzāc
- 3 Sīneñ içre raḫneler aç āh ile vaḳt-i seḫer
Eyleye iḫsānu luṭfuñdan devāyı bī-ʿilāc

- 4 Ger diler iseñ Şefî'îñ ola Faħr-i dü-cihān
Kurb-i Hakk'ı ħubb-i Mevlānāyi eyle serde tād
- 5 Kať-ı bed it serv-veş eflāke ser çekmekligi
Pā-yı uşşāķda revān ol Mişli ber-nehr-i zücāc

54

Mef'ūli Mefā'ili Mefā'ili Fe'ūlin

- 1 Dil dilber-i devrānelerüñ bābına muħtād
Çatmaķlıģa bir vechile erbābına muħtād
- 2 Geldük geleli kūh-i meħabbetde nişāñüz
Kurmaķlıģa dil ħaymesi tinnābına muħtād
- 3 Bārān-ı ğam-ı hicrūñdür keder esdigi demler
Gizlenmeģe şevķ-ı kakül kılābına muħtād
- 4 Dürd üstüne zevķ eyleyelüm dirseñ eger kim
Hā'ılsız olan vech-i kamer-tābına muħtād
- 5 İhsān-ı kadeħ pek umamam meclise olsun
Girmeklige icāzet-i Vehhābına muħtād
- 6 İşķuñda helāk olmaģı maľlūb iderseñ
Deryā-yı meħabbetdeki gird-ābına muħtād
- 7 Müsteĝraķ-ı luťf u kerem olmaķsa murāduñ
Gel bekle feyiz baħrini ħazābına muħtād

[55-b] 8 Şabreyle huşûle gelür elbet ne ise kaçd

Lâkin yediñe girmege icâbına muhtâc

9 Mişli de hezâr-secde-i şükrâne iderdi

Ebrû-yı kemân enver-i mihrâbına muhtâc

55

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Ki senden gayrıya dil-ber bulunmaz dilde nârım hîc

Vücüdüm şehrini eyle temâşâ var mı yârim hîc?

2 Ümîdüm gül-sitânında figâna başlar her a'zâm

Şeherde bülbül-i güyâ olur yok gayrı kârım hîc

3 Şabâ nezdime geldükce mu'anber zülfünüñ bûyuñ

Hedâye yollu göndersin ki yokdur müşg-bârım hîc

4 Şafâ kisb eylemek mümkün olur mı sensiz 'uşşâka

O gül-fâmsız benüm de geçmesüñ bir dem behârim hîc

5 Sebük-bâr Mişli-veş Sulţân-ı 'ışkuñ sâyesi içre

Cenâb-ı Hâzret-i Âğâ-zade olur mı bârım hîc?

56

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

1 Mülk-i süfliden hâlâş ol kişver-i vâlâya gec

Çöz bu düyüm bî-vefâyı lüplü-i lâlâye gec

- 2 Böyle izbe Klbe-i Aḫzn'da olmuřsuñ nişin
Nş idb cm-ı şafyı meclis-i kbrya gec
- 3 Ver bu miḫnet 'leminñ zevḫını sen ehline
Ol Caḫm-i ġamdan zd Cennetü'l-Me'vya gec
- 4 Eyle pervz şeh-per-i 'ıřķıle ḫaḫ' it menzili
Ṭḫ-ı gerdn-ı felekden encm-i rya gec
- 5 Zevḫ-ı ḫummrına degmez b-beḫ cmı bıraḫ
Neş'e-i bḫ bulub şahb-yı rḫ-efzya gec
- 6 Ger-ḫi Mecnn-ı ḫaḫıḫatsñ ḫo Leyl dmeniñ
Pertev-i mihr-i mnevver defter-i Mevl'ya gec
- [56-a] 7 Dd-ı huñ ıḫmasun eflk ṫolansñ bm-gḫ
Pte-i 'ıřķuñda ḫl ol ba'de-zn kmyya gec
- 8 Lne-i uşfrda olmaḫdan nişin bḫmaz mısñ?
şeh-per-i 'ıřķı ṫaḫınub lne-i 'Anḫ'ya gec
- 9 Gş iden neşv nem bulsun szin bldan it
Gel oḫu ebced gönülden ḫme-i imlya gec
- 10 ḫl ikilik perdesin şad-k k vir teşe
Sırr-ı dem'den ḫabr ol ḫurb-i msteşnya gec
- 11 Mişliy Maḫbb-i ḫḫḫ'a cnn eyle fid
Rḫ-ı 'ıřķda al bertñ defteri Munl'ya gec

57

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 “*Ki dāned cüz-tū feryād-ı dil āh ü enīnem hīc*”
Çi mümkin bulmağa nām-ı feraḥ ḳalb-i ḥazīnem hīc
- 2 Pa-pūş destümden ey sāḳī şınub cām-ı lebün bir dem
Nigāh-ı nāvek-i ḡamzeñden ayru yoḳ mu‘īnüm hīc
- 3 Hemīşe eylerüm ta‘cīz bu kārum ger-çi küstāḥdur
Ki senden ḡayrıya ‘ālemde yoḳdur bir ḳarīnüm hīc
- 4 Reh-i kūyuñda dūr olsa serüm cism-i nizārumdan
İki ‘ālemde devletdür ki yoḳ rūḥ-ı emīnüm hīc
- 5 Rasūl-i müctebā şāh-ı velāyetdür penāh Mişlī
Heme Allāh Mevlānā ki yoḳdur ḡayrı dīnüm hīc

58

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Bilürüm sen de ‘āşıḳsuñ o yāre dil şafādan gec
Zīyā-i ḥüsnüñi dürüst idüb ḡayrī zīyādan gec
- 2 Ḥayāl-i vech-i dil-berden saña bir özge ni‘met yoḳ
Yeter bī-kārlıḡuñ bunca bu bī-hūde hevādan gec
- 3 Yanıñda ehl-i ‘uşşāḳuñ ki yegdür luṭfile ḳahrı
Nedür āzār-ı dil olmaḳ bu bezm-i bī-vefādan gec

- 4 Meḥabbet rāhımı bārān-ı eşküñ ile seyl-āb it
 Kanā'at mülkine ḥākān olub fikr-i ḳabādan gec
- [56-b] 5 Ya ol mey-ḥānede pā-best ayağıñ atma yeg taşra
 Bulub bir kūşe-i 'uzlet tehī-dil merḥabādan gec
- 6 Serüb bir pōst ḥum u şahbāyı nezdinde şafā-yāb ol
 Bıraḳma dest-i sākī'i bu cāy-ı āşyādan gec
- 7 Yed-i pīr-i muḡānda maḥzenüñ miftāḫı ey Mişlī
 Şoyuñ varlıḡını neng-i vücūd u nā-serādan gec

59

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ḥubb-i Mevlānā'yı eyle serde tāc
 İtme ḥalkā 'acz-i nefsi ihtiyāc
- 2 Derdiñi dermān bilüb ol ehl-i ḥāl
 Çek timārdan destiñi itme 'ilāc
- 3 Ḥāk-i pā-yı Mevlevī'de ol muḳīm
 Şem'ci 'ışḳla dil siyāh olsun sirāc
- 4 Cām-ı vaḥdet nūş [idüb] mestāne ol
 Seyl ḡubārı Mişliyā dilden göz ac
- 5 Ḥazret-i Sulṫān-ı 'ışḳa ḳul olub
 Cāniñi evvelce eyle 'ışḳa bāc

60

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 “Sekāhüm” hamrını gel Hayder-i Kerrār olandan iç
Hayāt-ı cāvidānı vākıf-ı esrār olandan iç
- 2 Fenā-yı faqr-ı tāmme baş kadem fahr eyle ʿālemde
Bulub mey-hāne-i ʿışkı kanub ser-şār olandan iç
- 3 Göñül mirʾatını şāf it çeküb bir cām-ı pür-humdan
Varub pīr-i muğāna sākı-i ebrār olandan iç
- 4 Olub bī-dār gafletden gözin aç gör ne ki vardur
[58-a] Kulu ol şāh u ednānuñ leb-i gül-nār olandan iç
- 5 Münevver secde-gāh-ı ebruyı sākı ʿayān olsun
Gelüb Mişlī vücūduñ tahtına Hunkār olandan iç

61

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Raķīb āgāh degül hāl-i derūndan yandıgumdur suç
Hurūfu nuқта-i bā’dan haber-dār oldıgumdur suç
- 2 Fenā bāğında bī-hāşıl şükürler koymadı sākı
Düşüb rāh-ı talebde der-i ʿışkı buldıgumdur suç
- 3 Olaldan secde-gāhum tāk-ı ebrū-yı siyeh cāna
Heme ders-i cemālūñ nüşhasından aldıgumdur suç

- 4 Gürüh-ı sâlik-i sâgar-keş-i pîr-i muġân oldum
Ezelden ehl-i ikrârdan benüm heb oldıġumdur suç
- 5 Ne deñlü ta'nu teşnîr eylese münkir sezâ-vârum
Reh-i maqşûdu menzilde gerüye qaldıġumdur suç
- 6 İmâmum râhib-i 'ışkdur ki oldur Ka'be-i taḥkîk
Gümânsız Mişli-veş seni ḥaqq bildiġümdür suç

ḤARFÜ'L-ḤĀ

62

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dil-berā la'l-i meyüñ mürdeye i'câz-ı Mesîḥ
Didilerdi nice 'uşşâk-ı zemân ger-çi ŝaḥîḥ
 - 2 Çekeyim hicrile ŝîrâze-i 'ıŝkuñ heme şeb
Mişhaf-ı ḥüsnüñi itsün dil-i ḥuffâz taşḥîḥ
 - 3 Olalı çeşm-i siyâhuñ gibi medhüş melamet
Olmada ḥâl-i ḥarâbâtıñum ḥalka ŝarîḥ
- [58-b] 4 Secde-gâh-ı dil-i 'uşşâk olub ebrü-yı kemân
Oqınur âyet-i 'ışk leyl ü nehârâda faşîḥ
- 5 Zevkıña baq ne ki dilerse disünler Mişlî
'Āŝıkuñ ḥâli hemîşe görünür nâsa kabîḥ

63

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bulma mümkin mi 'aceb dil bār-ı ğamdan inşirāh
Huznile çeşmüm bulur mı eşk-i nemden inşirāh
- 2 Zehr olur nūş itdigüm peymāne sensiz ey perī
Bulurum hayvān-ı Hızr'ı ğonce-femden inşirāh
- 3 Sālik-i rāh-ı haķıķat beste-i zülfüñ olub
Dā'imā bulur ğalāvet 'ayn-i Cem'den inşirāh
- 4 Eyle inşāfu mürüvvet bülbül-i şeydāya vir
Vaşl-ı rüyı cennet-i bāğ-ı İrem'den inşirāh
- 5 Pertev-i hürşid-i vechüñdür çerāğ-ı 'āşıkān
Kisb olur mı bī-tü cānā cām-ı Cem'den inşirāh
- 6 Görmedüm bir ğün felekde maķşad üzre devr ide
Hic olur mı derd-i hicrānu elemden inşirāh
- 7 Dürr-i yek-tā derc iderdi Mişliyā ser-te-ser
Bulmadı fırsat olur mı dilde ğamdan inşirāh

64

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Nuķkuñı cān nihān söylediler ger-çi şaħıh
Vechiñi nūr-feşān söylediler ger-çi şaħıh

- 2 Ne bilür her dil-i a‘mā seni ey Yūsuf-ı vaqt?
Ben Züleyhā’ya ‘ayān söylediler ger-çi şahīḥ
- 3 Nice inkār ideyüm feyz-ı Celālū’d-dīn’i
Şems-i maḥfi-i zemān söylediler ger-çi şahīḥ
- 4 Der-i ḥākiñden olunca baña ayrılma muḥāl
Sermedī sāgar-ı cān söylediler ger-çi şahīḥ
- 5 Şürete nāzır olanlar ne bilür bātımı?
Maḥzen-i genc-i fülān söylediler ger-çi şahīḥ
- 6 Hiss-i ḥayvānī ile kim seni idrāk eyler?
Melce‘-i rūḥ-ı revān söylediler ger-çi şahīḥ
- 7 Mişli pür-cürmi ḳabül eyle efendüm sen[sin]
Sālik-i merkez-i cān söylediler ger-çi şahīḥ

65

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- [59-a] 1 Seni görmez mi gözüm serv-i bülendim bu şabāḥ
Süz-i dil artdı beni yaḳdı efendüm bu şabāḥ
- 2 Ya idüb bezmiñe lāyık ya bu sūzānımı teskīn
Reh-i ḥākiñde gönül cān-pesendüm bu şabāḥ
 - 3 Ne varır bir ḥ^āba dü-çeşmüm ne ‘aḳlum var serde
Şāneyüm ‘ışķıle ey zülf-i kemendüm bu şabāḥ

- 4 Dīdeden gıtme muḥāl rū-yı ḥayālūñ şanemā
Nāzikāne şalın ey naḥl-i bülendüm bu şabāḥ
- 5 Rūz-i ferdā-yı tüked sāye şalub re'sime gel
Ṭoğrısı Mişlī-i nā-kāmı beğendüm bu şabāḥ

66

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Gül-şen-i ḥüsnüñ şabā söyler faşīḥ
Nāy-veş eyler nidā söyler faşīḥ
- 2 Sünbüle karşı gül-i ruḥsārını
‘Andelībān vefā söyler faşīḥ
- 3 Men miyüm efgān iden ḳalbim midür?
İsmiñi şavt-i Nevā söyler faşīḥ
- 4 Reşk ider mihriñde gördükce felek
Olmadı senden rehā söyler faşīḥ
- 5 Bāğ-ı ‘ışkuñda görüb nergis seni
Cānını itmiş fidā söyler faşīḥ
- 6 Nev-behār-i nev ki ḥaṭṭuñ ‘āşıḳa
Göz yaşı āb-ı şafā söyler faşīḥ
- 7 İştıyāḳ bezminiñ artduḳca şehā
Sūz-i ‘ışkuñ Mişliyā söyler faşīḥ

67

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bī-tü mümkin mi fütāde bula gerdūnda feraḥ
Ḥasretüñle zerre yoḳdur ḳalb-i maḥzūnda feraḥ
- 2 Kākül-i Leylā'ya beste olalı muḥkem hemīn
Ḳıl tefekkür ne gezer ʿıṣṣıle Mecnūn'da feraḥ
- 3 Çeşm-i nā-dāna göre sensiz cihāna dil vire
Bī-tü cānā olamaz hīc baḡr-ı pür-ḥūnda feraḥ
- 4 Maʿrifet kisb eylemekdür ʿārifüñ saʿyi müdām
Ola ferdāda ne mümkin māl-i Ḳārūn'da feraḥ
- 5 Luṭfile ʿarz-ı cemāl eyle gehī ey āftāb
[59-b] Ḳalması ʿıṣṣıñla dil-ber Mişli şeb-gūnda feraḥ

68

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bezm-i meyde çeşm-i ḥummāruñ baña virür feraḥ
Lemʿa-i ḥürşīd-i ruḥsāruñ baña virür feraḥ
- 2 Olalı pīs-i dü-çeşmümde hüveydā dā'imā
Meh-cebīn-i tāb-ı envāruñ baña virür feraḥ
- 3 Taḥt-gāh-ı ḥükm-i ʿıṣṣıdur ḳulübüm ḥānesi
Her dü-ʿālem içre iḳrāruñ baña virür feraḥ

- 4 Āstānuñda hemīn āzār-ı dīl olsam begüm
Benden olduġum görel bāruñ baña virür feraḥ
- 5 Viridi bī-ücret saña Mişlī gönül kâşānesin
O perī içinde efkārūñ baña virür feraḥ

69

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Tende bir şem'-i şeb-istāndur ḳadeḥ
Mürde cāna Hızr-ı ḥayvāndur ḳadeḥ
- 2 Mür-veş şüretde āsāndur velī
Taḥt-ı taḥḳīḳa Süleymān'dur ḳadeḥ
- 3 Ma'ñide mir'āt-i İskender odur
Her dü-ālem içre seyrāndur ḳadeḥ
- 4 Menzil-i mey-ḥānenüñ şāh-rāhıdur
Nezd-i 'āriflerde bir şāndur ḳadeḥ
- 5 Sīne-i şāḥib-dilānda tā ezel
Ḥāme-i ḳudretle destāndur ḳadeḥ
- 6 Şanma ḥālī ḥak-i rāh-ı mey-kede
Ehl-i ḥāle nūr-i imāndur ḳadeḥ
- 7 Düş ayaġına bu gün gel sākīnūñ
Ḳurb-i Yezdān vaşl-ı cānāndur ḳadeḥ

- 8 Bir ҡadeh̄le seyr ıder eflāke heb
Dāhil-i cem'ıyyet-i cāndur ҡadeh̄
- 9 Şevķ-ı cāndur kim ğıdā-yı rūhdur
Menba^c-ı deryā-yı 'ırfāndur ҡadeh̄
- 10 Keşti-i 'uşşāķa derc olmış fuyüz
Bī-nihāyet baħr-i 'ummāndur ҡadeh̄
- 11 Mişliyā elden bıraķma yeg-nefes
'Ālem-i esrāru burhāndur ҡadeh̄

70

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [60-a] 1 Meclis-i şāhib-dil-i merdān ile buldum feraħ
Naķd-i Hızr'ı çeşme-i hayvān ile buldum feraħ
- 2 Hāzret-i Sultān-ı 'ışkuñ feyzı bī-pāyān olub
Rāh-ı 'ışķda sāye-i pīrān ile buldum feraħ
- 3 Feyz-yāb itdi derinde Hāzret-i sultān-ı cünün
Bāğ-ı 'ışķda şöhet-i rindān ile buldum feraħ
- 4 Tālib-i cām-ı Elest'düm sırr-ı 'Abdī Dede'de
Hāne-ķāhında hezār-'ırfān ile buldum feraħ
- 5 Bende-i pīr-i muġānum sālīk-i şahbā-yı 'ışķ
Kū-yi hākinde nice ihsān ile buldum feraħ

- 6 Neng ü nā-mūs delķını terk eyleyelden şıdkıle
 ‘Avn-i sākī lezzet-i hūbān ile buldum feraḥ
- 7 Sākin-i bāb-ı rızāyum Ḥazret-i Āğa-zāde’de
 Sāye-i şāriḥde bir sulṭān ile buldum feraḥ
- 8 Bende-i ednāsıyum Ādem Dede’nüñ Mişliyā
 Rāhı içre pertev-i imān ile buldum feraḥ

ḤARFÜ’L-ḤĀ’

71

Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün

- 1 Bāğ-ı firāķum tār-mār itdi yine gül-zār-ı ruḥ
 Yıķdı gümanıñ şehrini çün olalı iķrār-ı ruḥ
- 2 Münkir görür yüz çevirür Ḥaķķ’dan ba‘iddür çün-ki ol
 ‘Ahdinde şadıķ olana mümkün degül inkār-ı ruḥ
- 3 Reftem deyrüz-i mey-ḥāneye sākī elin ũtdum şükür
 PİR-i muğānuñ pāyına düşdüm olub bīmār-ı ruḥ
- 4 Efsün oķur ‘āşıķlara çeşm-i ḥaķīķat-bīn yār
 Bülbül gibi itdi beni vaķt-i seḫer bī-dār-ı ruḥ
- 5 Mişlī ķadem başdı yine mey-ḥāneye ‘avn-i Ḥudā
 Bu Külbe-i Aḫzānuma yaķdı çerāğ-ı envār-ı ruḥ

72

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Rūzuşeb efğānuma oldı sebep gül-zār-ı şüh
Çille-i tır-i kemānuñ çekdirür tekrār-ı şüh
 - 2 Her dü-âlem zevkını ıışk cāmına itdün fūrūht
Tā ezel kalb-i şikestüm kılalı ikrār-ı şüh
 - 3 Luţf u qahruñ lezzeti birdür harābāt-meşrebe
Mest-i cām-ı ıışk olub olduq heme huşyār-ı şüh
 - 4 İtme teftiş hāl-i ıuşşākı şuverde ey ahī
Zāhıran çirkāf-i dāmen kalbleri envār-ı şüh
- [60-b] 5 Cevri her bir vechile ihsāndur sāde-dile
İncinüb cevr ü cefāya olmayız bī-zār-ı şüh
- 6 Devr idüb rüsvā-yı devrān itdigün kıılma aceb
Nāz u istignā olur ıuşşāka dā'im kār-ı şüh
 - 7 Hāzret-i Sulţān-ı ıışkuñ sāyesinde çok şükür
Cümleyi itdük ferāmüş olalı bī-dār-ı şüh
 - 8 Eyle Mecnūn olmışum zencir-i Leylā bağlamaz
Aldı ıaqlum gitdi şabrum ideli reftār-ı şüh
 - 9 Ne gezer şağum ne hūd bālīne ser qor hasteyüm
Pister-i ıışkuñda gönüm hāliyā bīmār-ı şüh

- 10 Gel bu er meydânına çāk it ikilik perdesin
Ey habersiz olma cām-ı vuşlat-ı inkār-ı şūh
- 11 Eyle ta‘yīb ‘azizüm kû-yı rāhuñda beni
Bağladı zencîr-i ‘ışka bî-rehā zünnār-ı şūh
- 12 Pâyına ser koymaduğca cān nişār itmeksizin
Her-kese ifşā olunmaz nükte-i esrār-ı şūh
- 13 Sa‘y kııl derdüñ füzün it gezme bî-hāşıl heme
Seyl-i gubārı bulunur her kûşede ‘ayār-ı şūh
- 14 Teşne ol göster harāret bağrıñı büryān idüb
Olmada cārī hemīşe feyz-ı pür-enhār-ı şūh
- 15 Pāk kııl mir‘āt-ı kalbiñ kalmaya jengü gubār
Hāk-sār ol rāh-ı ‘ışkda ideler izhār-ı şūh
- 16 Sen seni elden bırağ kul it özün bir kāmile
Varlıguñ yoğ eyle dilden ger ese şarşar-ı ‘ışk
- 17 Fāriğ ol her mağşadıñdan terki terk it mevt-veş
Rāh-ı ‘ışkda şādık ol feyzuñ ide īsār-ı şūh
- 18 Ğayrı lāl ol ‘azm-i rāh it Ka‘be-i taḥkīkña
Hüb vākı‘ oldu Mislī bu gice güftār-ı şūh

73

Mef'ulü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün

- 1 Uymuş yine bir fitne-i devrāneye ol şūḥ
Olmuş şeb-i vuşlat dil-i bī-gāneye ol şūḥ
- 2 'Āşıklarını itmege işkeste bu günler
Pek itdi ṭama' mūnis-i mihmāneye ol şūḥ
- 3 Zūlfūñ ṭağıdub gezmeye bā'ış bu behārı
Nezdüñde olan 'āşık-ı dil-i şāneye ol şūḥ
- 4 Üftāde-i bī-çāresini kimseye şormaz
Uymaz olur olmaz tehi-efsāneye ol şūḥ
- [59-b] 5 Heb terbiye itmek ğarażı cevır ü cefādan
Kıymaz bilürüm bende-i fermāneye ol şūḥ
- 6 Ye'siyle şikāyet gibidür zāhir-i ḥālüm
İtmekde nazar ḥātır-ı vīrāneye ol şūḥ
- 7 Baқmaz ne kadar güfte-i küstāḥ olursa
Mişlī gibi bir bende-i dīvāneye ol şūḥ

ḤARFÜ'D-DĀL

74

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dil-berā kevkeb-i ʿulyāñı ide zātı mezīd
Dest-gīriñ ola her demde şehen-şāh-ı vaḥīd
- 2 Göñlümüz kākül-i perçinine beste olalı
İşku sevdā-yı meḥabbet ki aña oldı kilīd
- 3 Reh-i kūyuñda şafā-yāb olalı revzen-i dil
Cümle aʿzā-i cevāhir hemesi oldı mürīd
- 4 Gülbün-i bāğ-ı İrem reşk ider görse seni
Gül-şen-i ḥüsn ü cemālün getürür revnağ-ı ʿıd
- 5 Cevr-i gerdūna göğüs virmesi āsān lākin
Şemʿa-i işka teḥammül idemez her bir ʿabīd
- 6 Cezbe-i rü-yı dilāvīrine diller beste
Olalı kalmadı ğayri çeşmü cānuñda ümīd
- 7 O tebessümler ider āb-ı zülali işka baḥş
Bu mülükāne-revīş böyle edā tarz-ı cedīd
- 8 Şandılar ʿāşık-ı şūrīde şehāb içre kamer
Zīr-i zülfüñde cebñiñ mäh-veş oldı bedīd

- 9 Āferīn kuvvet-i bāzūsına ʿıṣkuñ dir idüm
Ġamze-i tīg-ı sinān Mıslī'ı eylerse şehīd

75

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ne'yledi bende-i bu ana degiñ baht-ı sefīd
Şems-i tābānumı bir kerrecik itmez mi bedīd?
- 2 Naḥse-perver idigiñ ʿārife şorduḡsa didi
Ehl-i ʿuṣṣāḡına toḡdurmadı bir necm-i saʿīd
- 3 Kaşr-ı firḡatde kedūretle geḡirdmek kaşdı
Bāḡ-ı ʿālemde bize olması ḡandān baʿīd
- 4 Yormanuñ fāʿidesi var mı dilā kendini hīc?
Hāşılı ʿāşıḡı şād itmemege kıldı ʿanīd
- [59-a] 5 Mıslı-i ḡille-keşiñ zevḡı olur virdigi ḡam
Cümle ʿuṣṣāḡı şikest bizlere mi itdi ferīd?

76

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Sāḡıyā dil-teşneyüm şāḡib-vefāyum itme red
Bende-i pīr-i muḡānum bir gedāyum itme red
- 2 Ḥayli demdür ḡākerīyüm ben de bu mey-ḡānenüñ
Sāḡar-ı miḡnet-keşī derdü belāyum itme red

- 3 Luṭf idüb curʿañla yād itseñ ʿacemī rindleri
 Kıl sezā-vār şanma dil-ber nā-sezāyum itme red
- 4 Ger-çi maḥrem degülsem pek de bī-gāne degül
 Pās-bān-ı bāğ-ı ıışkuñ bī-riyāyum itme red
- 5 Şāf-ı mey ʿādet degülse Mişli-veş müflislere
 Dürd-keşler zümresinden şay rızāyım itme redd

77

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 *Hāl-i mā der-rāh-ı ıışk sākī tü dīd*
 Rüz-be-rüz oldu ciğer-süzum mezīd
- 2 Luṭf idüb peymāne şun ḥālüm ḥarāb
 Olalıdan teşne-leb oldum ḳadīd
- 3 Zūlmet-i hicrūñ seḥābı çün keşīd
 Ṭālīʿum olmuş sivād olmaz sefīd
- 4 İştıyāḳ-ı mey baña bu ʿāleme
 Geldigüm demden berü şanma cedīd
- 5 Men ne mestüm ki ne ḥūd huşyār-ı dil
 Artdı derdüm olalı vaşluñ beʿīd
- 6 Kıl kerem eyle tenezzül ey şanem
Tü biyā ḥāṭır-be-dest Mişlī bedīd

78

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Çekmezüm ser zîr-i pâyıñdan nigārum olsun 'ahd
Her haṭā'ı 'ayn-i dîn-dāşum ki yārüm olsun 'ahd
- 2 Şalmazum kaşır-ı emelde senden ayruğa nazār
Gül-şen-i bāğ-ı melāḥat gül-ıızārüm olsun 'ahd
- [60-b] 3 Mülk-i cūdumda degül mümkin ola dü-pād-şāh
Ol nişin taht-ı gönülde şehr-yārüm olsun 'ahd
- 4 Hāne-kāhunda kabül it vaḳf-ı çārüb-gır begüm
Dāmenüñ elden bıraḳmam şeh-süvārüm olsun 'ahd
- 5 Mişli-veş kaṭf-ı nazār kıldum cihāna sensizin
Ālmazum gönülüm gerüye müşg-bārüm olsun 'ahd

79

Mef'ülü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün

- 1 Yoḳdur baña hıc bir kes-i devrāneden imdād
Oldı dilümüz 'ışkıle Şırin'ine Ferhād
- 2 Kırtar beni gel varsa kemālün söz uzatma
Ger böyle ḳalursam olurum 'ışkıle ber-bād
- 3 Bir öyle ḥarābāt-ı zemānum saña şağ söz
Şimden gerü şanma idesün kaşırımı bünyād

- 4 Ol kāküle şāne olalı bu dil-i mecrūh
Hulyāyı o yo āşık-ı nā-kāmına āzād
- 5 Nefsini bira ortaya eyler mi teammul?
Tāat getirür mi bua ger olsa da fülād
- 6 Men çekdicegüm çille'i dil-dār bilübdür
İnanmaz iseñ söylesün ol āmet-i şimşād
- 7 Rüyāda daı düşse eger sūziş-i nā-çiz
Tāat getirür mi acebā ışkuma zühhād
- 8 Vāiz sūz-i ferdāyı bira gir bu bihişte
Eylerdi teaccüb bunu görse idi Şeddād
- 9 Mişli gibi çok davi-i ışk eylese ālem
Her cāna nigāh eylemez ol amze-i cellād

ARFÜ'Z-ZĀL

80

Fālātün Fālātün Fālātün Fālün

- 1 Māh-ı eyyām-ı şıyāmda hālet-i tāat leziz
Vuşlat-ı dil-dār ile iftār olur elbet leziz
- 2 Nāşihā meftūh kılmaz bābını mey-ānenün
Derd-mendāna gelübdür cām-ı cemiyyet leziz

[60-a] 3 Bezm-i aġyāra icābet itmege ħavf ideriz

Bī-mey ü maʿşūķ gelmez ʿāşıķa şerbet lezīz

4 Diñlenilmez pür-tehī efsāneler olsa şeker

Meclis-i dil-berde olunca olur şoĥbet lezīz

5 Hem-nefes olmaķdan ise ħalkı Mişlī hemīn

Çekilüb bir küşe içre eylemek ħalvet lezīz

81

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

1 İntizār-ı der-reh-i tü cān itdüm ittiĥāz

Oldı dīdem hem-çü Nūĥ-ţūfān itdüm ittiĥāz

2 Olalı ĥāk-i der-i mey-ĥāne dil-i “lā-yehāf”

Tā ezel bezminde key peymān itdüm ittiĥāz

3 Men ġulām-ı sākīyüm nezd-i ĥumdur ĥāb-gāh

Olalı anda nişīn cānān itdüm ittiĥāz

4 Şalmazum nūĥ-ţāk-ı çerĥuñ perdesine yeg-nażar

Zīr-i dest-i sākīde bir cān itdüm ittiĥāz

5 Pāyına yüz sürmeden maţlüb-ı Mişlī sākınüñ

Varlıġumdan yoġ olub ʿirfān itdüm ittiĥāz

82

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Yine bād-ı tehī geldi niġārdan istiyor işķāz
Mey-i ġaflet hem-çü mey-i cān yārdan istiyor işķāz
- 2 Hevā-yı nefse rām oldum anı hōş-hāl şanub hayfā
Heme āşüftelik gevher-nişārdan istiyor işķāz
- 3 Tuzag-dāna mekrüñ reh-i maķşūdıma ķurmuş
Beni şayd eyleyüb ol müşg-bārdan istiyor işķāz
- 4 Oķurmuş şad-hezār efsün dirġ ėāşıķlara maħfī
Ĥam-ı ġīsü-yı ġaġtı sebze-zārdan istiyor işķāz
- 5 Nişīn-i mey-gede olmuş iken Mişlī gibi şimdi
Beni de sākı-i Şems-i nehārdan istiyor işķāz

ĤARFÜ'R-RĀ'

83

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Bir dil-bere dil düşdi ki mümtāz-ı zemāndur
Seyr it nice dürr-vechini ġürşīd-i cihāndur
- 2 Yā nice perīşānu ġarāb olmayayum men
Yaġmaladı sāmānumı heb ķaşdı yamāndur

[61-b] 3 ʿAynumda ḥayāl heme ŧeb-i tā-be-seḥerler

Zāhid dil-i ʿuŧŧākı nihān ŧanma ʿayāndur

4 Bir yerde muḳayyed degülüz rāh-ı fenāyuz

Deyr-i dilimiz içre dem-ā-dem ŧanemāndur

5 Cānum gibi ḫıtsam da ʿazīz sāġar-ı ʿıŧkı

ŧükründe yine ʿācizüm iḥsān-ı muġāndur

6 Men çille-keŧ-i ʿıŧkıñum aġyār ŧafāda

Ḫall olmadı bu müŧkili bī-ŧerḫ u beyāndur

7 Ṭaʿn itmede mecmūʿ-ı ṫarīḫat beni dāʿim

Ḫaḫkımda bütün ḫalk-ı cihān ŧemʿ-i zebāndur

8 Menʿ itmege ḫādir mi olur cism-i naḫīfüm

Düŧdi düŧeli ʿıŧkıña bī-tābü tevāndur

9 Dāmānıñı mümkün mi biraḫmaḫ yedimüzden

Zann eyleme mihriñde beni nev-hevesāndur

10 Yeʿsiyle eger kim bulunursam aña küstāḫ

ʿAfv eyle efendüm anı da sehv-i lisāndur

11 Ğamze ne ḫadar ḫātil-i ʿuŧŧāk ise her dem

Āfet nigehi ʿāŧıḫa bir feyz-ı resāndur

12 Hem cezbe-i pür-tāb-ı ruḫ u zülf-i siyāhı

Çekmekde gönül esbini zer-kārı ʿayāndur

- 13 Meh-tāba bizi eyleme da‘vet nazar eylese
Sūz-i dilimüz rāhımıza kāhkeşāndur
- 14 ‘Arz eyleme taqlīd ile meyi eylemeyiz nūş
Yükletdi bize sākī-i ‘ışk rıtl-ı girānı
- 15 Mescūde bırağma baña bes mey-kede-bāzest
Mey-nūş olalı secdelerüm rū-yı bütāndur
- 16 Teslīm-i ser itdüm reh-i pāyın̄da muğānuñ
Her sāgar-ı şad-mürdeye biñ rūh-ı revāndur
- 17 Ferş olsa ‘aceb mi yüzimüz hāk-i deriñde
Ol her dü-cihān içre baña şevket ü şāndur
- 18 İtmezse beni nā‘il-i vuşlat keremüñle
Her cevr ü cefā vü sitemi mūnis-i cāndur
- 19 Söyletdi yine ḥasret-i cānān heme şeb tā
Mişlī bu ğazel sālīke bir nehr-i revāndur

84

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ey göñül hīc söylemezsüñ bendeñe kāmūñ nedür?
Vardur elbetde ḥafī rāzuñ bu aḥkāmūñ nedür?

[61-a] 2 Tār-mār itdūñ serümde ‘aqlu fikrüm ḳandedür?

Böyle mübhem kār tutduñ ṭavru endāmuñ nedür?

- 3 Cüst ü cü itmekde eṭrāf-ı kû-yı dil-beri
Görmez oldu ʿālemi çeşmüñ ser-encāmuñ nedür?
- 4 Var mıdur efsün okur ʿālemde bilmem fitne-sāz?
Kalmışum böyle tehī-dest buʿde peygāmuñ nedür?
- 5 Devlet-i dünyāyı çoḡdan ehline baḡş eyledük
Luṭf idüb ʿuṣṣāka söyle bunda inʿāmuñ nedür?
- 6 Nā-murād itmek mi kaşduñ her dü-ʿālemde beni?
Ṭarz-ı nā-maʿhūdıñı bildir ki encāmuñ nedür?
- 7 Ne beni dil-dāre maḡrem eyledüñ aḡyāra hīc
Nuṭka gel bir rāhım üzre ḡurdıḡuñ dāmuñ nedür?
- 8 Añlaşılmaz zāhıran ḡāl-i ḡorātā üzresıñ
Nā-ferahla ḡüznile geçmekde eyyāmuñ nedür?
- 9 ḡāliyen bu gül-sitān içre ne ḡār olduñ ne verd
Añlaşılmaz oldu ve'l-ḡāşıl dilā rāmuñ nedür?
- 10 Yelḡovān-āsā ṭolaşmaḡlıḡdasıñ her rūzuşeb
Sāʿatü vaktin şaşırdum şubḡ ile şāmuñ nedür?
- 11 Kimse ile germ-i ülfet eylemezsiñ tā ezel
Kaḡı meclisde enīsüñ bildir aḡlāmuñ nedür?
- 12 ḡayretümden kaḡı rāha eylesem geştü ḡüzār
Kalmışum fehm itmeden ʿarz eyle ḡöd-gāmuñ nedür?

13 Rāzınuñ ma'nāsını şerh eylemekden 'acizim

Āşkār it rāh-ı ışkda baña ifhāmuñ nedür?

14 Mişli-i bī-çāre'i kaçduñ harāb itmek midür?

Böyle sencīde-gāzeller aña ibrāmuñ nedür?

85

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1 Āteş-i ıřkuñ ile dünyā nedür bilmem nedür?

Vaşlıñ arzū ideli ıuqbā nedür bilmem nedür?

2 Bāğ-ı ruhsāruñ görelden ey gül-i şad-berg-i nāz

Ta o demden Cennetü'l-Me'vā nedür bilmem nedür?

3 Cümeli itdüm ferāmūş eylemek illā seni

İtmezüm terk ğayrı bir cānā nedür bilmem nedür?

4 Sen de üstād olduñ ey meh cevri tecdīd itmede

Eyledi taḥsīn saña da'vā nedür bilmem nedür?

[62-b] 5 Āşyān-sāz olalı mihrüñ serümde dā'imā

Lā mekānum bī-beḳā ebnā nedür bilmem nedür?

6 Eyleyelden pād-şāhum taḥt-ı ıřkına cülūs

Kendime geçmez ḥüküm Dārā nedür bilmem nedür?

7 Ne hevā serden gider ne dil meḥabbetden cüdā

Öyle Menūn olmuşum Leylā nedür bilmem nedür?

- 8 Hicrũñ istiřmãm idelden ey kerem-kãnũ benũm
Bũ-yı ııtr-ı ıanber-i sãrã nedũr bilmem nedũr?
- 9 Olalı pũřide-i rũ-yı melãmet ey şanem
Halk-ı ıãlemde hemĩn pervã nedũr bilmem nedũr?
- 10 Alalı ıřřũñ kitãbından cemãlũñ dersini
Zũhd ü taqvã ıãlim ü dãnã nedũr bilmem nedũr?
- 11 İnfĩřãlũñ cãmını nũř ideli řãhib-i germ
Öyle mestũm ki cihãn-ãrã nedũr bilmem nedũr?
- 12 Cãnib-i sultãn-ı ıřřũmdan olaldan devr-i dũr
Ėarķ-ı eşk olmaķdayum deryã nedũr bilmem nedũr?
- 13 Beste-i zencĩr-i mihrũñdũr heme kũllĩ ıaķıl
Zerresin gũrmiř miyũm řeydã nedũr bilmem nedũr?
- 14 Her gũnũm tãrĩk-i řebdũr iřtiyãķũñla mũdãm
Baķsa dĩdem encũm-i vãrã nedũr bilmem nedũr?
- 15 Mũmkin olmaz dãmenũñ elden ķomaķ şimden gerũ
Senden özge Ėayrı bĩ-hem-tã nedũr bilmem nedũr?
- 16 Sen hemãn cevr eyle isterseñ vefã ķıl dil-berũm
Hũsnũñ hãķķı iķũn Ėavgã nedũr bilmem nedũr?
- 17 Neşe vũ rãřat hãrãm oldu baña bu arada
Hãretũñden özge bir řahbã nedũr bilmem nedũr?

- 18 Merdüm-i çeşmümedür dā'im hayālūñ cānıma
Ğayrı bir ān kendine hem-pā nedür bilmem nedür?
- 19 Kūyuñ üzre 'azm-i rāh ider hemīşe Mişliyā
Āşkāre cān fidā ihfā nedür bilmem nedür?
- 20 Men gulām-ı Hāzret-i Sultān-ı 'ışkum tā ezel
Ğayrı bir kapu baña hālā nedür bilmem nedür?

86

Mef'ulü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün

- 1 Ey pād-şehüm bu dil-i vīrāne senüñdür
Hıfz oldıgumuz kūşe-i meyhāne senüñdür
- 2 Taşıl-i kemāl eyledigüm her dü-cihānda
İhsān senüñ baħr ü dürdāne senüñdür

[62-a] 3 Hāk-i reh-i dil-berde sürünmek baña devlet

Men nīst olalı ol der-i mīz-bāne senüñdür

- 4 Men Ya'kūb-i hasret-zedeye oldı hüveydā
Ol cezbe daħī lehce-i Ken'āne senüñdür
- 5 Dīdāra fidā eylememek 'āşık-ı cānuñ
Mümkin mi teħammül od u sūzāne senüñdür
- 6 Sen ref'-i hicāb eyleyeli söyledi 'ārif
İkrār-ı ezel oldıgı peymāne senüñdür

- 7 Hic kimse teşāhub idemez bāğ-ı cihānda
Mişlī gibi medhūş bu dīvāne senüñdür

87

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Böyle pey-der-pey cefāya ey nice tākāt gelür?
‘Āşıķa luţfuñ ‘aceb sulţānuma zaħmet gelür
- 2 Men naşıl şeb-tā-seħer nālān u giryān olmayum?
Her ne vaķt atsam zerüm Ĥunkārıma ĥikmet gelür
- 3 Kābiliyyet çün ki yoķdur vir baña göñlüm şehā
Böyle rüsvā-yı cihān itmek saña devlet gelür
- 4 Ne vişāl-i bezmüñ eylersiñ ne ĥüd bir dem ĥalāş
‘Işķumı ızhār-ı aġyār eylemek rāħat gelür
- 5 Kendime ķalsa benüm yoķ tāb tende zerrece
Dā'imā şem'ci cemāle yanmaġa ruĥşat gelür
- 6 Sende zevķuñ var ise şorma baña bu ĥāleti
Her nazarda vechini gördükce bir ĥālet gelür
- 7 Eyleme ta'ıyb ‘uşşāķı begüm āsüde ol
Şüretā cürmüm heme sīretde pür-ţā'at gelür
- 8 Dām-ı tezvīr ķurma gel ‘uşşāķ-ı bī-rāħ itmege
Ehl-i ĥālüñ meclisinde cümlesi ālet gelür

- 9 Hürî-emşâli görünsün pîş-i çeşmümde hemîn
Bi'llāhā tārîk-i şebşüñ 'aynıma şîklet gelür
- 10 Gül-istān-ı dehrde rāhat harām oldu baña
Āftāb-ı 'ālem cümle ol āfet gelür
- 11 Şubḥ u şām yāriñ ḥayāli dīdede olsun kadīm
Keşret içinde karar itsem baña vahdet gelür
- 12 Bî-ḥaber zevk-ı deründan kes'le şoḥbet eylemek
Gönlümü gaflet alur ol hinde pür-ḥiddet gelür
- 13 Hāk-i pā-yı Hazret-i Sulṭān-ı 'ışka ferş-revi
[63-b] İtmege kangı vaqıtde Mişliyā fırsat gelür

88

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Gül-şen-i hüsnünde pîç-ā-pîç olan sünbül müdür?
Her seherde kalb-i 'āşık zār ider bülbül müdür?
- 2 Fehmi güc āgāh olmaḥ hayli menzildür şehā
Serde 'aqlum şad-zebān şāne kılan kākül müdür?
- 3 İstimā'-ı gūş-ı 'āşık olalı mestdür hemîn
La'l-i nābuñ ey melek-çehre esāsı müll müdür?
- 4 Loḫma-i kalb-i kebāba pek yaşıdı ey perī
Gerdenünde ḥāl-i Hindūlar 'aceb fülful müdür?

- 5 Ey gönül gel Mişli'den eyle su'âl virsün cevâb
Bezm-i vaşlı bilmem ol meh-pârenüñ müşkül müdür?

89

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Emr kıl handân olsun küşe-i mey-hâneler
Bî-mey ü lâyıķ degüldür 'âşık-ı mestâneler
- 2 Kılmasun sāğar tehî ey sâkı-i meh-pâre gel
Bestelensün zülf-i zencîründe heb dîvâneler
- 3 Gül-şen-i hüsnuñ güşâd it ey meh-i hâtır-nevâz
Teşnedür 'âşıklarunñ tolsun heme peymâneler
- 4 Hüsnuñ bāşı için ferdâyı itme iltizâm
Vuşlat-ı bustânuñ olsun hâtır-ı şad-şâneler
- 5 Hün-ı dil bu ana dek nüş itdiği üftâde-gân
Şun dudaguñ Kevşerinden sâlikâna kanalar
- 6 Luţf idüb 'arz-ı cemâl it ey gül-i bâğ-ı 'aţâ
Dâ'imâ 'ışkuñ ile lâyıķ mıdur ki miyâneler?
- 7 Hayli dem almış idi qalbüm havâtır ey şanem
Şun pey-â-pey neşe-yâb it yıķıla büt-hâneler
- 8 Āstânuñda seg-i kemter nazarla kıl nigâh
Zâhir u bâtın yeter ol yetişür efsâneler

- 9 Hem-çü Mişlî kû-yı rāhında ölürsem dil-berā
 Kayd olur dīvānum içinde nice dürr-dāneler

90

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Ger-çi kim dil rāh-ı ışkuında senüñ āvāredür
 Başma sen küstāhıña ya ne'yalesün bī-çāredür
- 2 Şihhat-i tām̄ bulma müşkildür baña Lořmān-ı ışk
 Kābiliyyet-nīst ammā sendeki tīmāredür
- [63-a] 3 Zahmum inkār itmezüm ey hāzık-ı devrān saña
 İstimā' itdüm sühānı hem-çü men bīmāredür
- 4 Māh-tāb-āsā 'ayāndur hāl-i mağdūriyyetüm
 Rū-yı elţāfuñ şikest-hāřıru bī-zāredür
- 5 Bu meşeldür kul kuşürsuz olamaz bir ān hīc
 Anı mestūr eylemeklik zāt-veş huşyāredür
- 6 Cümleyi dilden giderse mihrini terk muhāl
 Su²-i Mişlî rāh-ı ışkuında hemīn ikrāradur
- 7 Söyledüñ bī-destü bī-pāye olurum dest-gīr
 Nice inkār eyleyüm men himmetüñ nā-çāradur

91

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dāğ-ı derdüm āşkār olsun da gör
Rāz-ı ıřķum der-kenār olsun da gör
- 2 Ger-çi řıǵmaz raķama kālā-yı ıřķ
Nażmile cüz'ı niřār olsun da gör
- 3 İhtiyār-ı  ařķı evvel alur
Müher-i bāde üstüvār olsun da gör
- 4 Zerre farķ itmez nehāru leylini
İki çeřmüñ de piñar olsun da gör
- 5 Vařluñ ārzü iderek řām u seher
Süz-i ķalbüñ bī-ķarār olsun da gör
- 6 Eyleme ta'ıyb ehl-i vaħdeti
Pür-ħařar-nāk reh-güzār olsun da gör
- 7 Kāle gelmez bir  acā'yıb rāh-ı ıřķ
Dīde-i dil eřķ-bār olsun da gör
- 8  Aķlını tārān ider mi bilmezüm
Ca'd-ı zülfi tār-mār olsun da gör
- 9 Vuşlat-ı cān baħř ider mi dir iseñ
Mişli-āsā intizār olsun da gör

92

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Müjenler her biri 'āşıklara āğūlı hañçerdür
Girelden bağırma gönülüm yazılmış hün-defterdür
- 2 Ğarā'ibdür cemālūñ bāğūña hāk oldıgum cānā
Vişāl-i bezm olan diller laṭif-ğonce-i terdür
- 3 Ne ṭālī'süz serüm var bāğ-ı 'ālemde ne hikmetdür
Fırākuñ āteşi yakmağda cānum şāh-ı ejderdür
- [64-b] 4 Benümle necm-i bī-pertev gezer kūh u beyābānda
Ne yāna mihr-i dil itdüm ise heb bī-muzafferdür
- 5 Ne bir laḥza tesellī eyleyen vardur bu şahrāda
Baña hem-pālīk eylerse o kes dā'im mükedderdür
- 6 Ne hikmet ehli şerḥ eyler ne şeyḥ-ı İslām ne müftī
Hemīn tennūr-ı firkatde vücūdum bir semenderdür
- 7 A Mişlī bu mu'ammānuñ güşadı yāre mensūbdur
Su'āl-i ğayriden kaç it meḥabbet tāc-ı bihterdür

93

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Hāḫīkat bāğ-ı şahnında gül ü nesrīnimüz vardur
Bizüz ol bāğda bülbül baḥş-i cān āyīnimüz vardur

- 2 Göñüldür bâğ-bân giryedür âb-ı revân dâ'im
Ser-â-ser goncesiñ fâş itmeyüz temkînimüz vardır
- 3 Fezâ-yı rûhu nergisler serinde sünbül ü reyhân
Perîşân eyleyen Ferhâd-veş Şîrînimüz vardır
- 4 Şikâr olmazlaruz şayyâd-ı şüret-bînlere zinhâr
Fuyûzât-ı erenlerden bizüm bâlînimüz vardır
- 5 Der-i pîr-i muğânda behresiz kıalmaz olan pâ-mâl
Hemîn sâķi yedinden sâğar-ı zerrînimüz vardır
- 6 Tezâyüd bulsa her dem rûz-gâruñ şiddet-i kıahrı
Der-i insân-ı kâmilde ħafî teskînimüz vardır
- [64-a] 7 Ğubâr-ı zîr-i pâyında olaldan cüy-veş cârî
Ğürüh-ı ârifân içre hemîn taĥsînimüz vardır
- 8 Olur mı bendesi Sultân-ı ıřķuñ eksik âlemde
Derûn-ı şâ'irânda Mişli-i reng-bînimüz vardır

94

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Meĥabbet râhını pâk itmege üstâdımuз vardır
Oķunur tekye-i ĝam-ĥânedede evrâdımuз vardır
- 2 Ğubâr-ı dehrîden gelmez lekâket sâlik-i ıřķa
Bu râh üzre yorulmaz vapur-ı fûlâdımuз vardır

- 3 Ne reyhān-ı ‘abīr ü sünbüle eyler nazār-çāküz
Şalınır bāğ-ı ‘ışıkda nādir-i şimşādımız vardur
- 4 Meşām-ı haṭara gelmez şafā ‘ūdī vü sārādan
Eser vaqt-i seherlerde mübārek bādımız vardur
- 5 Şayılmaz ‘ālem-i fānīde kadri çün harābātuñ
Gürüh-ı ‘aşıqān bezminde hem ta‘dādımız vardur
- 6 Şuverde faqrile ālūdeyiz fahr eylerüz dā‘im
Şükür Hakk’a gam-ı gerdūndan āzādımız vardur
- 7 Göñüldendür belāsı ‘aşıkuñ yāre hıṭāb itmez
Ki sen zinhār şanma gayrīya isnādımız vardur
- 8 Ne āfetdür sem-i ğaddār meḥabbet-i māl ile cāna
İdüb şad-çāk nā-mūs perdesin icādımız vardur
- 9 Olaldan bülbül-i şeydā gibi Mişlī nehār u leyl
Sitān-ı Hāzret-i ‘ışıkda füzūn-feryādımız vardur

95

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Gelince hāṭıra ol serv-i bālā tende cān titrer
Hayālī çeşmüme geldükde kalb-i nā-tevān titrer
- 2 Görürse hāl-i Hindūsın gül-i vechinde ‘aşıklar
Getürmez ‘ışıkına ṭākat vü Rüstem husrevān titrer

- 3 Eger bād-ı şabā uğrarsa sünbül zülfüne nā-geh
 Tolaşduķca gül-istānı zemīn ü āsmān titrer
- [65-b] 4 Neyi nisbet idersem şānına lāyık degül zerre
 Miyānuñ görse Tūbā bāğ-ı cennetde hemān titrer
- 5 Eger kayd eylesem bir nebze evşāfiñ yañar kilkim
 Zülāl-i nuţķuñı cāndan tıyarsa tercemān titrer
- 6 Görinür zāhiran vīrān belā-yı ibtilā üzre
 Tıyarsa maḥzen-i feyyāzıñı genc-i nihān titrer
- 7 Olubdur mālik-i iksīr-i a‘zam çeşm-i mestānı
 Nigāh eyler ise taḥtında şāh-ı ‘ālī-şān titrer
- 8 Ne devlet çekse ‘āşık dīde-i cāna der-i ḥākiñ
 Ğubār-ı ḥāk-i pāyıñ görse keḥl-i İşfehān titrer
- 9 Bu tāk-ı çenber-firūz daḥī görmüş mi emşāli?
 Eger tıyasa bu cāh-ı ‘ālīyi heb kām-rān titrer
- 10 Ne lāzımdur disem feyz-ı dü-‘ālem aña muḥtācdur
 Bu nūr-ı münteḥābı görse ger kāhkeşān titrer
- 11 Bilürüm kadrini ḥavāşş u ‘avāmden şormazum hīc
 ‘Ayıb mı Mişli-i şāhib-zemān-ı nükte-dān titrer

96

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Hāṭırum vırānedür ābād şeklin gösterür
Ba'ce-zın Başra ḥarāb Bağdād şeklin gösterür
- 2 Yıkdı ğam ebnā-yı 'ömrüm tā temelden bī-mişāl
Zāhıran kılsañ nazār bünyād şeklin gösterür
- 3 Bende-i üftādesiyim güfte-i Şırın-lebüñ
Hızmet-i pır-i muġān Ferhād şeklin gösterür
- [65-a] 4 'Işka hem-pālıkla ma'νάda bulursam devleti
Hāl-i 'ışk şüretā ber-bād şeklin gösterür
- 5 İntizārla pister-i bīmāra ser koydum henüz
'Unşur-ı cism ü nizār fülād şeklin gösterür
- 6 Eyledükce cān ile dilden tefekkür ḥüsnüñi
Naşş-ı mührüñ itmege Bih-zād şeklin gösterür
- 7 Nā-gehān iḥsānuñ ola ey mürüvvet ma'ceni
Sa'y u der-piş eylesem nā-şād şeklin gösterür
- 8 Bāġ-ı feyzuñ büyü geldükce meşām-ı ḥātıra
'Andelīb-i 'ışk olur feryād şeklin gösterür
- 9 Fitne-i āḥır-zemāndur çeşm-i ğaddāruñ perī
Her nigāruñ miḥnete icād şeklin gösterür

- 10 Nice efgān itmeyüm her tavr u eṭvāruñ senüñ
Cevri tecdīd itmege üstād şeklin gösterür
- 11 Mişli rū-yı vaşlına irmek diler āhū-yı vaḥş
Dil-şikār itmeklige şayyād şeklin gösterür

97

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Olaldan dūr çeşmümden sirişküm Nūḥ Tūfāndur
Enīsüm maḥremüm ta şubḥ olunca āh u efgāndur
- 2 Tehī sūz u güdāz itmem der-i ḥākiñde dil-dārum
Nazar kıl nāvek-i ḥūn-ḥ^arıñı bağrumda pinhāndur
- 3 Cihāndan göz yumarsam da derinde merdüm-i çeşmüm
Ne mümkün terk ide gönülüm reh-i ışkuñda mihmāndur
- 4 Cihān zeyn olsa envā^c-ı şüküfeyle gözüm yoḫdur
Cemālūñ goncesi bāğ-ı ḥaḳıḳatde gül-istāndur
- 5 Tefe^uül eyledüm ḥüsnüñ kitābından şehen-şāhum
Ḥurūf-i Fātiḥa çıkdı yaḳından mı ki Ḳurān'dur
- [66-b] 6 Cebīnden burḳa^cı ref^c eyle görsün müdde^cī rüyuñ
Cihān-bīn āftābuñ bī-tü uşşāḳana zindāndur
- 7 Firīb-i çeşm-i mestinden rehā bulmaḳ recā kıldum
Şabır kıl Mişli cādūya cevāb cümle dīvāndur

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 İriş dil-teşne-i ʿuşşāka sākī vaqt-i ihsāndur
Leb-i laʿlūñ yaqīndan mı ki Hızr-ı āb-ı hayvāndur
- 2 Beni dūr eyleme pīr-i muġān mey-ḥāneden ġayrı
Dü-çeşmüm hūn-ı eşkümle elem tahtında mihmāndur
- 3 Bihiştūñ ḥūrisin ārzūlayan ḵande ʿaceb ʿaqlı?
Ne ḥüsn-i bī-nihāyetsūñ göñül sermestü ḥayrāndur
- 4 Neye mālik isem dil-ber senūñdür ġayrıdan bilmem
Fuyūzātuñ kemālātuñ ne deryā-yı bī-pāyāndur
- 5 Yañaġuñ ġonceʾ-i gül-zāra beñzetmek degül ḵābil
Olur mı zātına nisbet ʿizāruñ verd-i Sübhāndur
- 6 Zebānu ḥāmeye şıġmaḵ ne mümkindür evşāfın
Ki yeg-pākīze gevhersūñ cemālūñ vaşf-ı Ḵurʾānʾdur
- 7 Nice ehl-i dilānlar itmesün dil tahtına ḥāḵān
Serinde müyunuñ her bir teli bir mülke sulḫāndur
- 8 ʿİzāruñ var iken mirʾāta baḵmaḵ ʿāşıḵa zülldür
[66-a] Cemāl-i āftābuñla ḵulübüm genc-i raḥşāndur
- 9 Reh-i mey-ḥānede pā-māl görüb ḥaʿn eyleme ġāfil
Ġulām-i saḵīdür Mişlī anuñçün şiʿri rindāndur

99

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey şanem bīmār-ı ışka zerre raġbet yok mudur?
Lāle-i berg-i derūnum řoldı raġmet yok mudur?
- 2 Ğāfil-i mey-ġāne kılduñ zūlfüñe bend eyleyüb
İntizārdan ıaceb bir laġza rāġat yok mudur?
- 3 Bunca dem yād itmedüñ bir cām ile kařduñ nedür?
şavmeıa rāhında bizlerçün selāmet yok mudur?
- 4 Añladum pervā-yı maġşer ıaynıña girmez senüñ
Bāb-ı ġākiñde gedāya zerre himmet yok mudur?
- 5 Mişli-i bī-çārenüñ aġvāline eyle nazār
Luřfuñ aġyāra olur ıuřřāka şefkat yok mudur?

100

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ehl-i dil ol bende-i řāh-ı velāyetlik budur
şayyib-i ġātır ile her cān seıadetlik budur
- 2 Yan cemāl-i nūr-ı Ğaġķ'a ġayrıdan medhüş ol
Bu ikilik perdesin şaldır leřāfetlik budur
- 3 Bir imiř yā Hū fenā fi'llāh beķā bi'llāh ile
Vāřıl-ı Ğaġķ rütbe-i feyż-ı řehādetlik budur

- 4 Ğonce-i gül-zār-ı ŧāh-ı enbiyādur Ka‘bemüz
Ān-ı vāhidde güzār eyle siyāhatlik budur
- 5 “Küntü Kenz”iñ gevheri zāt-ı derūn-ı ehl-i ‘ıŧk
Vākıf-ı esrār-ı hākān-ı celāletlik budur
- 6 Sırra maħrem mi olur ‘ālemde serden geçmeyen?
Cānını Hākı‘a fidā eyle seħāvetlik budur
- 7 Bir bütüñ meftūnı oldı Miŧli bir mey-hānede
‘Āŧıkuñ kalbindeki ŧab‘-ı ŧabāvetlik budur
- 8 Pertev-i nūruñla nūr-ı Miŧli’i nazm eyledüm
Bir olub vaħdetde ŧab‘ında ‘adāletlik budur

101

Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lün

- 1 Senden ey sākī faķırūñ rehde hācetlik budur
Eyle iħyā kalb-i nā-ŧādum mürüvvetlik budur
- 2 ‘Azm-i reftāruñ beni ser-mestü hayrān eyledi
Pād-ŧāh-ı kiŧver-i ħüsn ü melāhatlik budur
- [67-b] 3 Nuŧk-ı pāk-i Hāzret’üñ ma‘nā-yı ‘ilm-i Mürtezā
Bir niŧān-ı maħrem-i ehl-i kerāmetlik budur
- 4 Hüsni-ı ŧaltıfüñ dil-i maħzūnumı ŧād eyledi
Merdüm-i kān-ı vefā ŧānu ŧerāfetlik budur

- 5 Lāübālī ‘āşıkum şūfī kıyās itme beni
Mülk-i Rabbānī’de sulţān-ı melāmetlik budur
- 6 Eyleme mey-ḥānenüñ rāhında ser-gerdān beni
Ḥālīme inşāfu raḥm eyle ‘adāletlik budur
- 7 Bunca ḥumhā-per iken yeg-cur‘a itmezsüñ kerem
İtme istingā baña ‘uşşāka ḥasretlik budur
- 8 Cām-ı la‘lūñ şunmaz iseñ bir tesellī vir baña
‘İşk-ı rūḥāniyyetüñ kalbde ḥalāvetlik budur
- 9 Zihnimi taḥrīk ider sevdā-yı zülf-i ‘anberüñ
Bir nazār kıl nuṭkuma işte zekāvetlik budur
- 10 Ḥāşılı sevdüm seni kıul olmuşum bī-iştibāḥ
Giydüñ ol tācı dil-ārām mehābetlik budur
- 11 Çeşm-i cemmāşuñ dil-bend eyledi ṭūṭī-zebān
‘Ālem-i ma‘nāda erbāb-ı mürüvvetlik budur
- 12 Kim su‘āl eyler ise zātuñdan ey ‘ālī-cenāb
Söylesün dünyā ve mā fihāda āḥretlik budur
- 13 Ger-çi küstāḥānedür bezminde itmek kıl ü kıāl
Mekteb-i ‘irfānda eşḥāb-ı feşāḥatlik budur
- 14 Mişli evşāfın ne mümkin raqam itsün dil-berā
Zümre-i ‘irfāna elṭāfu belāgatlik budur

102

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ağla ey çeşmüm seherde feyz-ı ihsân vaqtidür
Bülbül-i zâr u nizâra verd-i handân vaqtidür
- 2 Devletün eyyâmıdır itme tekâsül bir demiñ
Tâ seher bir hayyiz kim erzân-ı gufrân vaqtidür
- 3 Büstân-ı maqşaduñ seyl-âb-ı ekşiyle şular
Vaşl-ı sâķī 'ömr-i bâķī cân-ı cânân vaqtidür
- 4 Genc-i dilden sür çıkar şafrâyı bul zevķ-ı beķā
Nüş kıl serkenkebini derde dermân vaqtidür
- 5 Sen fenâ-yı faķr-ı tamma yol bulub gel Mişliyâ
Aşlı yoķdur sâķiden ğayrısınun yan vaqtidür

103

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün

- [67-a] 1 Beyâ sâķī idüb iķrâr-ı ter 'ahdü emānum var
Ferāmüş itmedüm lâkin saña ma'lüm zemānum var
- 2 Hârîş-ı 'ışķuñum dil pîçü tâb-ı zülfün olmuşdur
Derün-ı cismi hâkimde zeri genc-i nihānum var
 - 3 Keselden ülfeti nâ-dân katından dūr olub şimdi
Der-i mey-hānede meh-pāre-i pîr-i muğānum var

- 4 Ne bālim var sipihr-i dūn raqşîndan getür cāmı
Bihiştü nehr-i Kevşer hoşka-i la'î-i dehānum var
- 5 'Aceb Mişlî gibi var mı harābāt ehl-i 'ālemde
Ne kimse hāline vākıf çi ez-kes vü hem-cānum var

104

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Tolanmağdan ğaraż kû-yı nigārı vuşlat olmağdur
Qad-i tûbāsını bāğ-ı bihişt içinde şarmağdur
- 2 Ne deñlü olsa derd müzdād elin çek çäre kıılmağdan
Budur dermān ki derdi ğayrılardan şatun almağdur
- 3 Meħabbet özge deryādur bulunmaz haddü pāyānı
Merām bu bāğa gelmekden nihāl-i verde qonmağdur
- 4 Şağın sen şanma ehven kār-ı 'āşıklıq
Taleb deştinde gūyā şeyle gül-zār şuvarmağdur
- 5 Mehü hürşidüñ 'ālemde a Mişlî raqşa gelmekden
Cenāb-ı Ğazret-i sultān-ı 'ışka bende olmağdur

105

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Ezelden qalb-i nā-şādum o fitne-yāre mā'ıldür
Hemîn hünābe-i çeşmüm perī-ruhsāra mā'ıldür

- 2 Sözüüm şarrāf-ı ma'nāya degüldür müdde'ī kārı
Olanlar ırışkla vākıf der-i Hunkār'a mā'ıldür
- 3 Girenler bāğ-ı ırışşāka geçer hestī vü nīstīden
Şebānu rüz bülbül-i şeydā olub gül-zāra mā'ıldür
- 4 Mey-i gülgün-ı sākīden iğerler şıdķıle im-rüz
[68-b] Tururlar āstānuñda hemīn ol kāra mā'ıldür
- 5 Nemāz u zıkr ü tesbīhum heme evşāf-ı sākīdür
Ėulām oldum olaldan şaneme dil bir kāra mā'ıldür
- 6 Deründe kāse-līs bir seg-i kemter bu Mişlī'dür
Ezel dükkān-çe-i ırışkuñda dil iķrāra mā'ıldür
- 7 Sen ey münkir yüzüñ mey ü maħbūbdan dā'im
Gürüh-ı Mevlevī dā'im heme dīdāra mā'ıldür

106

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Nihān-ı süz-i dil biñ düzaħu nīrāna şa'n eyler
Sirişk-i çeşümü ger görse Nūħ Tūfān'a řa'n eyler
- 2 Resen-i hicrān boynumda henüz imdād-ı sākī nīst
Nazar şalduķda Loķmān-ı cihān bī-cāna şa'n eyler
- 3 Ėulām-ı dil-firīb-i nergis-i cānān olub cānum
Siper-der nāvek-i müjgānına ķurbāna şa'n eyler

- 4 Hemîşe âstânîñdan beni dūr itmesün devrân
Muḥîṭ-ı feyz-ı in‘âmı hezâr-‘ummâna ṭa‘n eyler
- 5 Ḥayâlün her nefes pîş-i nigāhumdan ırağ olmaz
Göñül kâşânesinde çîz-tü ‘ışk mihmâna ṭa‘n eyler
- 6 Ser-i kūyuñda cārī olsa eşk-i nehr-i dü-çeşmüm
Açılır verd-i ruḥsârūñ gül-i ḥandâna ṭa‘n eyler
- 7 Nişîn-i âstânuñ naqd-i Ya‘kûb’ı olan ‘âşık
Olursa ref‘-i perde Yūsuf-ı Ken‘ân’a ṭa‘n eyler
- 8 Der-i ḥâkinde Mişlî bû-yı ‘ışkuñ aḥz ider dâ‘im
Şabâ taḥrîk iderse zülfüñi reyḥâna ṭa‘n eyler

107

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 Ṭoğrı disem her ḥâl bed-ḥû-yı cihân heb bendedür
Yoḫdur yüzüm ṭa‘na kesi zûlm-i nihân heb bendedür
- 2 Âyînedür bunca nuḫûş seyr itmege ben kendimi
Ġayrîsınuñ raḥnesine urmam zebân heb bendedür
- 3 Sa‘y itmedüm ‘ilm-i ledün kisb itmege tā ma‘rifet
Bî-‘aḫl u bî-himmet ḫalub zann-ı gümân heb bendedür
- [68-a] 4 İnsân şanub ben kendimi dîv-i hevâ-yı gül ile
Nefsüm ile hem-pâ olub dürlü yalan heb bendedür

- 5 K̄aṭṭ eyleyüb bunca nihān ʿālemleri ser-tā-be-ser
İtdüm ferāmūş ʿahdimi küllī ziyān heb bendedür
- 6 Bāğ-ı murāduñ sebzesin eşk-i terüm yād itmedi
Şimden gerü bülbül-şıfat āh u fiğān heb bendedür
- 7 Kālā-yı dünyāya gönül virdüm vücūd şarf eyleyüb
Çok güft ü gū taḥşil idüb vesvāsu zann heb bendedür
- 8 Buldum der-i mey-ḥāneyi lākin güzār itdi ʿömür
Pīr-i muğān-ı beyt-i Ḥudā'yı lā-mekān heb bendedür
- 9 Sulṭān-ı ʿışkuñ sāyesi Mişlī'ye irdi nā-gehān
Cārüb-keş-i mey-ḥāneyim dürr-i nihān heb bendedür

108

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bāğ-ı ḥüsnünde nigārā bülbülān olmaḵ budur
Çīz-tü zıkr-i māhıma nīst şād-mān olmaḵ budur
- 2 Bād-ı feyzuñ nefḥasın ārzū iden ʿāriflerüz
Keşti-i ʿışqda nişin-i bād-bān heb bendedür
- 3 Ey gönül müsteğraḵ-ı ʿışq-ı muğān ol rūzu şeb
Zīr-i pāyüñde gümānsız nerd-bān heb budur
- 4 Vaḳf-ı cārüb eyle cismiñ ḳaddini dü-tā ḳılub
Lāyıḳ-ı hem-çü kemer-beste miyān olmaḵ budur

- 5 Şeyh-ı Şan‘ân Kışşası’n hâtırda muhkem berkidüb
Gec kamudan Mişli rüsvā-yı cihān heb budur

109

Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lün

- 1 Feyz-ı bî-pāyānı koma derc olan dürr-dāneler
Şem‘-i ‘ışkuñda virür cān ‘āşık-ı pervāneler
- 2 Zātını pinhān idüb biñ rengü şüret bağladuñ
Cümle sensüñ nūr-ı zātuñla tolar kāşāneler
- 3 Semm-i kātildür sipihriñ şundığı in‘ām-ı cām
Nüş ider mi anı la‘lün nüş iden mestāneler?
- 4 Her hārābāt ehline seng atma gözsüz müdde‘
Cennetü’l-Me‘vā da dirler ol gürüh dīvāneler
- 5 Ehl-i şüret-bīn olan bilmez bu rāzı kāl ile
‘İlm-i ma‘nā keşfi demez münkir ü bīgāneler
- 6 Añlaşılmaz güft ü gü itmekle hāl ehli henüz
Oldılar esrāra vākıf ‘āşık-ı sulţāneler
- [69-b] 7 Eyledi hūmmāreden dūr Mişli’i bād-ı kaza
Şubha dek hūn-ı cigerdür çekdigi peymāneler

110

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Hülüşü zāhir olsa bir kişinüñ qadri 'ālīdür
Ser-ā-pā yüzini hāk eylese sulṭān mişālīdür
- 2 Nihāyetsizdür ihsānuñ baña fark eylerüm cānā
Huzūr-ı Hāḳḳ'da erbāb-ı melāmet lāubālīdür
- 3 Ziyā aldı erenler şem'ı fānūsı meḥabbetden
Gürūh-ı Mevlevī pervāne-i mevle'l-mevālīdür
- 4 Ki nuṭḳ-ı 'ārifüñ ey dil ḥayāt-ı sermedī cāndur
Leb-i la'l-i bedehşānında fercām-ı zülālīdür
- 5 Şerāb-ı ışık nüş it Misliyā zevk u şafā eyle
Meḥabbet gevher-i eltāf-ı Rabbü lā-yezālīdür

111

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Çār-deh nev-māh-rū ḥübān buldum çok şeker
Riş-i cāna çāre-i Loḳmān buldum çok şeker
- 2 Sürme-i ḥalkı getürme ey şabā ḥācet degül
Za'f-ı 'ayna tütüye-i çeşmān buldum çok şeker
- 3 Şimdi buldum zīr-i ḥum-hā ḥākinüñ men kıymetin
Nefḥa-i 'İsā-demi cānān buldum çok şeker

- 4 Vā'izā rind ehlini ferdā ile şayd itme kim
Cennetüñ güldün gül-i handān buldum çok şeker
- 5 Zülf-i kullābındadır imānu küfr ü tã'atüm
Küfr içinde gizli olan imān buldum çok şeker
- 6 Hāk-i pā olur isem mey-hānede devlet baña
Kulluğunda genc-i bī-pāyān buldum çok şeker
- 7 Nūh-ı vaqtiñ keştesinde sâkinüz leyl ü nehār
Feyz-ı baħr-i baħş olan ʿummān buldum çok şeker
- 8 Nāşihā mey-hāneden dūr olmazuz bir vechile
Bir şanem rüyunda ol cānān buldum çok şeker
- 9 Hāzret-i sulţān-ı ʿışkuñ sāyesinde Mişliyā
Maķşadı cānum olan sulţān buldum çok şeker

112

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Baş kesen mey-hāne-i ʿışka beķā-yı cān olur
Yok olan pīr-i muğān hākinde bir sulţān olur
- [69-a] 2 Ya'ķüb-ı haşret-keş-i vaķt ol o hüsn-i Yūsuf'a
Sen Züleyhā-veş harāret göster ey āsān olur
- 3 Gel taleb rāhında ser-gerdān olub kıl cān fidā
Bāğ-ı ʿışķda verd-i ümmīdüñ heme handān olur

- 4 Şüretine aldanub şāhib-dilānuñ dem-mezen
 ʿĀşık-ı şeydā olanlar menbaʿ-i ʿirfān olur
- 5 Hem-çü Mişlī āstāne baş koyub mey-hānenüñ
 Dest-i sākīden içen şahbāyı ʿālī-şān olur

113

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Göñül yan ʿışk-ı sākīle külüñ tūtyā-yı çeşmāndur
 Firāka şabr iden ʿāşık iki ʿālemde sultāndur
- 2 Muḥīt-ı mihr-i cānāna ğarīk ol kayd-ı tenden gec
 Aña kim talmadı biʿllāh degül cān dīv-i şeytāndur
- 3 Olanlar zīr-i pāyünde muġānuñ mūr-veş ey dil
 Vücūduñ şehrini dāned sezāvār-ı Süleymānʼdur
- 4 Dü-ʿālemde murād-ı ʿāşıkān sākī-i vaḥdetdür
 Ki oldur maqşad-ı eşyā delīlüm sırr-ı Kurʿānʼdur
- 5 Bulanlar sākīʿi maḥşer ʿazābından ḥalāş oldı
 Cihān bir zıllidür anuñ ki onsuz cā-yı zindāndur
- 6 Olub inkār-ı mey-hāne özüñden ğāfil oldıñsa
 Hemişe her dü-ʿālemde senüñ ḥālüñ perīşāndur
- 7 Olub meddāḥ-ı sākī Mişli ifşā eyleyüb ḥalka
 Kemāl-i feyz-ı Mevlānā bu nazmum cümle andandur

114

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [70-b] 1 Gürüh-ı ʿāşıkuñ mescūdı sensin muʿannid dil-ber
 Haķıķat beytine ebrūlaruñ bir nūrdan minber
- 2 Ki luṭfuñ bī-nihāyet baħr-i ʿummāndur gedāyāna
 Dudaĝ-ı Kevşerüñ dil-teşneyim ḥaylī zemān-āver
- 3 Ḳabūl it sālikin redd itme bābıñdan gözüm nūrı
 Odur ʿuşşāķa bī-şübhe ḥayāt-ı sermedī Kevşer
- 4 Ḳamū ārzūsını terk eyledi Mişlī dü-ʿālemden
 Cihāndan göz yumarsam da dil ü cānum ister
- 5 Belā-yı cāvīdānīdür baña sensüz olan her cā
 Giderse ķande bu rūḥum hemīşe ismini söyler

115

Mefʿūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Bir bād-ı muḥālifle olub ḳalbimüz āzār
 Mesrūrımı ĝam eyledi mānende-i pergār
- 2 Düşdüm yine bir teng ü nā-reftede ḳaldum
 Tedbīr nedür eyle beyān yār-i vefā-dār
- 3 Gūşişle muṭābıķ mı olur taķdīr-i ezeldür
 Terk eylemedür ķāresi tedbīrini nā-ķār

- 4 Kimse iremez sa‘y ile maqşūdına meşhūr
Bir kimse yār olmalı baht ola bī-dār
- 5 Bilmem ne füsūn eyledi ol ğamze-i fettān
Yāy itdi miyānum vireli çille-i devvār
- 6 Ger itse dil sehvile şādān ‘aқabinde
Bārīden şad-nev‘-i belā başıma ğaddār
- 7 Mişlī buña tākāt nice mümkin kerem eyle
Her vechile ‘ālemde beni eyledi bī-kār

116

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ne gevher şarf kıldumsa Cenāb-ı Hāzretüñdendür
Perīşān oldığum dā‘im nigāh-ı āfetüñdendür
- 2 Beni ta‘yīb kıлма ihtiyārum zülfüñe beste
Cıger-süz ten-nizār olmaq firākuñ külfetündendür
- 3 Ne ğamzeñ қatl idüb eyler beni āzād ne hūd bende
[70-a] Füsūn-ı çeşmünüñ her dem sipihrüñ hikmetündendür
- 4 Ne eyler vuşlata lāyıқ ne eyler redd hākinden
Perīşān eylemek ‘uşşāқа çerhuñ ‘ādetündendür
- 5 Beyā sākī yetişdür sāğarı haste bu gün Mişlī
Hükümet-i kevākib-naḥse meyli rağbetündendür

117

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Dil-beste-i ıřkuñ olalıdan dil-i nā-çār
Merg-i tenümüz buldı hayâtı heme bī-dār
- 2 Mümkün mi hayâlün ola dūr çeşm-i hazīnden
İtmekde vişâlün der-i meyhānede efkār
- 3 Sen şāha teveccüh ideli şıdķıle şebü rüz
Her demde kazā tıgıñ atar gerdiş-i ğaddār
- 4 İhvān-ı tarıķ ba'z-ı adāvetde iken heb
Çerhuñ daķı ağyārlığı dā'im bizedür yār
- 5 Ben sislsile-i ıřķına bend oldum ezelden
Dirler bu rehi terk ideğör al ele bir kār
- 6 Hāşā ki seni terk ideyüm seng raķıble
Ta Bezm-i Elest'den seni ben eyledüm iķrār
- 7 Tāķ-ı felegi başıma tar itse dü-ālem
Ahdinde gönül beste yine ey şeh-i ser-dār
- 8 Çeşmümde hüveydā olalı kāmēt-i servün
Dem-zen olamaz ğamda zebān çiz-tü vü ğüftār
- 9 Cānumdan uşandırdı beni halk-ı cihān kim
Şalmaz nazārın kavm-i hāra dīde-i bīmār

- 10 ʿUşşākı ʿacīb görme habersiz mey ü ʿışqdan
Her kimseye bir nevʿ-i tecellī ide dil-dār
- 11 Pend eyleme bī-hūde meyi terk idemem ben
Hāk-i reh-i mey-hānede biñ sünbülü gül-zār
- 12 Düşmezse yolun hāk-i der-i mey-kedeye bil
Heb çekdicegiñ cümle hebādur saña eşʿār
- 13 Hāk ol kadem-i sākī-i ʿuşşāk-ı zemānda
Elbetde ider Mişli gibi maḥzen-i esrār

118

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- [71-b] 1 Nighüm dūş olalı saña o demden berü hūr
Ne ğamum kaldı gönülde ne de bir cā-yı kedür
- 2 Tīg-ı müjgānını ʿaṭf eyle devā-yı ʿāşıkā
Bī-mehābā durıyor nāvekiñe sīne-i Ṭūr
- 3 Seni terk itme ne mümkün olamaz lāyık-ı ʿirfān
Ne ki fermānun olursa bu faḳīrāna buyur
- 4 Ne ki cürmüm var ise eyle cezā-yı lāyık
Çeşmi bīgāne idelden ḳomadun dilde şur
- 5 Saña lāyık mı degül olmağa Mişli gibi ʿışq
Seni avlar tihde kim ḳalbini teşvīş ideyor

119

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Bir muşibet-bahta yār oldum gören ağlar güler
Dūzaḥ-ı ğamda yanār oldum gören ağlar güler
- 2 Vāle-i hicrāna şaldı varṭa-i evvelde ıışk
Dīdeden pür-ḥūn nişar oldum gören ağlar güler
- 3 Muṭṭali'ken ḥālūme dil-ber niġāhuñ ketm ider
Çeşmine muḥkem ḥişār oldum gören ağlar güler
- 4 Yār u aġyār cümle bīġāne nigāh eyler hemīn
Yandı şabrum bī-ķarār oldum gören ağlar güler
- 5 Ey şabā luṭf eyleyüb gel bir tesellī vir baña
Şubḥ olunca murġ-ı zār oldum gören ağlar güler
- 6 Cevrile inkāra yer bulmaz gönül iķrār-keşüm
Esb-i sevdāya süvār oldum gören ağlar güler
- 7 Maḥremüm yoķ ḥālūme vāķıf degül bir kes müdām
İşķile bī-iḥtiyār oldum gören ağlar güler
- 8 Dūd-ı āhumla yıķılsun böyle ġaddār ṭālī'um
Ḥasret içre pāy-dār oldum gören ağlar güler
- 9 Çāresi şabr u teḥammüldür didüñ iş bitmiyor
Mülk-i ğamda şehr-yār oldum gören ağlar güler

10 Olmuşum bāğ-ı fenāda öyle pejmürde-ḥazān
Nīst-maḳşad ḡam-güsār oldum gören aḡlar güler

11 Bir ḥarīf oldum ne bir sāḳīye ne oldum ‘adū
Ġonce-i ümmīde ḥār oldum gören aḡlar güler

12 Nefḥa-i ‘Īsā’ya mālik yāre ḳul oldum ise
Dāḡ-ı ‘ıṣḳda lāle-zār oldum gören aḡlar güler

13 Ey şeh-i pīr-i muḡān luṭf eyle Allāh ‘ıṣḳına
[71-a] Hem-çü Mişlī yāre yār oldum gören aḡlar güler

120

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Göñül murḡ olub şeydā bu şeb gül-zāra gelmişdür
‘Aceb sevdāya uğramış yine bī-çāre gelmişdür
- 2 Olub pervāneye hem-pā cemālūñ şem‘ine karşı
Degüldür maṭlabı ḡayrı ḳamer-ruḥsāra gelmişdür
- 3 ‘Acāyib ḥāle dūş olmuş gezerken bāğ-ı ‘ıṣḳuñda
Ki ḥandān olmadan ol ḡonce bülbül ḥāra gelmişdür
- 4 Ġarībdür kārı devrānuñ bilinmez ḳann ile rāzı
Vişāle irmeden ‘āşık rakīb āzāra gelmişdür
- 5 Geçüb bi’l-küllīye Mişlī heme dünyā vü ‘uḳbādan
Niḡāhuñ ḡayrıya şalmaz der-i **Hunkār**’a gelmişdür

121

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Derūnum rāzına maḥrem degül çeşm-i cihān ağlar
Perīşān ḥālūme vāḳıf gönül rūzu şebān ağlar
- 2 Ḥarīfüm eşk-i çeşmümdür der-i mey-ḥānede dāʿim
Felāṭün olsa Cālīnūsu Loḳmān-ı zemān ağlar
- 3 ʿAceb niçün bize imdād kılmaz sākī-i devrān?
Cigerde görse hicrānuñ oḳun kevn ü mekān ağlar
- 4 Nazār kaṭʿ eyledi zannum yine pīr-i muḡān bizden
Ġam-ı pisterde ḥālüm görse ḥavvāşān-ḥ^ān ağlar
- 5 Yedinde sāḡar-ı vaḥdet ḥayālinde ruḡ-ı dil-dār
Sürinüb cūy-veş Mişlī reh-i ʿışḳda nihān ağlar

122

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Bir ṭabībe derdimi yanmaḳdayım bī-iḥtiyār
Sīnem içre yāreler açmaḳda ten zār u nizār
- 2 Neşter-i müjgānın urdı ʿāşıḳ-ı deryā-dile
Zembelekli şīvelerle yāremi bir bir açar

[72-b] 3 Hem Felāṭün-ı zemān Loḳmānu Cālīnūs dahī
Olsalar anlar dahī bābında eylerdi ḳarār

- 4 Fitne-i pür-kâr-ı ğaddâr felek reşk eyleyüb
Böyle zât-ı ‘ālî-şân-ķadre virmez i‘tibār
- 5 Ehl-i ‘ıřķuñ namzına uyğun řerāb-ı ħubbesi
Gelmemiř gerdūna eczā-ĥānesi ‘ālî-tebār
- 6 Nergis-i maĥmūrları bīmāra biñ cān baĥř ider
Tāķ-ı ebrū-yı siyāhı dilleri eyler tūmār
- 7 Zūlf-i zencīrūñle baĝlar ķan tamaruñ fevķını
Ĥoķķa-i gül-fāmını taşt eyler ol řāĥib-‘ayār
- 8 şaydırur dürr-dāne-i gevherleruñ aķdıķca dem
Mıřĥaf-ı ĥüsnüñ kırā‘et itdirür hem bî-řümār
- 9 ‘Aķl-ı küll irür anı tefsīr ide ma‘nāsına
Añladum geķmiř řitā nev-rüz yā evvel behār
- 10 Ĥāl-i ‘anberdür zeneĥdānundaki dāĝ-ı lāleye
Başını aldı siyeh küh-sārīde tutdı ķarār
- 11 Gül-istān iķre derūn-ı ĝoncede bū-yı řafā
şemmedür bir ruĥlaruñdan bülbüli eyler řikār
- 12 Bāĝ-ı ‘irfānda ĥurāmān itse ķarřu sünbüle
‘Ar‘arı servī dūřürdiler nazār ez-aĝyār
- 13 Vaz‘-ı küstāĥānedür bu ķīl u ķāl itmekligüm
Neylesün pervāne ĝöñlüm şem‘ayı elbet arar

- 14 Hem-nişin-i āb olmuşken deñiz ire simāk
Teřne-lebdür ‘ař-ı efzūn řanma ki āba řanar
- 15 Sōz firāvān olmasāñ cümle miřāl olsun buña
Bu şama‘ dünyāsı insān gördiği şey’e şalar
- 16 Pehlevān-ı Rüstem-i nazmıñda Miřlī yođ řuřūr
Bilmeyenler kıymet-i eş‘arı elbet tel kırār

123

Mef‘ulü Mef‘ilü Mef‘ilü Fe‘ülün

- 1 ‘Ař-ı nigeđ it kıł dil-i vīrāne‘i ma‘mūr
Rařřān ola kındil-i meřabbet heme pūr-nūr
- 2 ‘Iřkuñ sinemi nāye düzüb tıtdı düđāhı
Gör hücre-i hicrinde nidā itmede řanbūr
- 3 Bir cüz‘i baña neş’e virilmez dağı hālā
Dil āyinesi oldı firākuñ ile mestūr
- 4 Bu hāl-i ğarā‘ib beni bir şarza düşürdi
Dil kıaldı tehī řanki řurur kāse-i fađfūr
- [72-a] 5 Neh derd temāmıyla ne ‘iřkuñ ele geldi
Ĥasret beni itmekde hemīn ‘āleme menfūr
- 6 Yıkdı beni bu şarz-ı melāmet nice demdür
Gezdirdi tehī rūzu řebān virmedi destūr

- 7 Dem yok mı ‘aceb Mişli’ye ey sâkı-i gül-rûh
Rüsvâ-yı cihân oldığı bu bâbda meşhûrdur

124

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

- 1 Kıl kıl-i derûn sūz-i ğamı rakḳamı taḥrīr
Sen yaz heme şeb eyleyeyüm ben anı taḳrīr
- 2 İtdükce şikāyet ğam-ı gerdūn-ı felekden
“Lā rāḥate dūnyā”yı yazar ḥāme-i taḳdīr
- 3 Cehd it burada kuvvet-i bāzūyı idüb şarf
Olmaz yine taḳdīr-i Ḥudā zerrece taġyīr
- 4 Zāhid yūri var mescide sen mey-kedeye ben
Bu tarz-ı melāmetde görüb eyleme ta‘zīr
- 5 Şūretde şafā zūhd ü şalāḥ ‘āleme ḥōşdur
Pek çok görünür ḥāl-i ḥarābātīde taḳşīr
- 6 Kāl ehline heb zışt görünür tavr-ı melāmet
Ḥāl ehli bulur nezd-i ḥarābātīde iksīr
- 7 Sultān-ı reh-i ‘ışḳa giden Mişli-i meczūb
Zabṭ eyleyemez ne palamūr kimse ne zencīr

125

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Çerh idelden dūd-ı āhum āsmānı yandı şabr
Nüş olaldan cām-ı hicr-i cāvidānī yandı şabr
- 2 Tābı gelmez rütbede bir hāle koydı baht-ı bed
Gün-be-gün tecdīd olur ğam dāstānı yandı şabr
- 3 Yāre-i bağrum oñulmaz bir tarafından başıma
Hāşılı tar eyledi kevn ü mekānı yandı şabr
- 4 Kālcā-i cismüm vīrān oldu henüz kilik-i kaçā
Atmada pey-der-pey vü tīr-i nihānı yandı şabr
- 5 Bāğ-ı ümmīdüm hazāna döndigine ğam yimem
Bād-ı miḥnet ḥırmen itdi gül-istānı yandı şabr
- 6 ‘Andelīb-i Mişli, Hāmūş lāne-i aḫzānede
Ğonce-i derdüm açılmağdur zemānı yandı şabr

126

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- [73-b] 1 Açıldı būsṭān-ı dilde verdān-ı meḥabbetler
Esüb bād-ı şabā yetdirdi zemān-ı meḥabbetler
- 2 Derūn-ı lāle ḥasretle qararmış açmadan ğonce
Açar dāğ-ı derūnuñ heb gül-istān-ı meḥabbetler

- 3 Şedîd olmuş gibi gūyā şitā nergis baş kesmiş
Güşād itdi göbekden āb-ı hayvān-ı meḥabbetler
- 4 Kāranfiller karar tutmuş bir avıç ḥādken içre
Şikest itdi anı bir bir nigh-bān-ı meḥabbetler
- 5 Dil-i ‘āşık-ları kılmışdı beste nice müddetdür
Ki çözdü ‘uḳdelerini ‘andelībān-ı meḥabbetler
- 6 Kapatmışdı ‘avārız-ı zulmeti her kūşesin muḥkem
Tulū‘u’ş-şems itdirdi şeb-istān-ı meḥabbetler
- 7 Bu feyz Misliyā fehm it Aḡa-zāde ‘aṭā kıldı
İnşā’illāh dā’imīdür dilde rūḥānī meḥabbetler

ḤARFŪ’Z-ZĀ’

127

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Bende-i sulṭān-ı ‘ışḳuz ‘āşık-ı şeydā bizüz
Sālik-i sāḡar-keş-i ḥuddām-ı Mevlānā bizüz
- 2 Şöhret-i dünyā degüldür kalb-i sūḥte-dillerün
İnfişāl-i yār-i taḳrīr-i āteş-i kübrā bizüz
- 3 Şi‘rū inşādan murādı ‘ārifün eglencedür
Saña izḥār-ı hüner şanma ezelden Lā bizüz

- 4 Maḥrem olmaz degme kes aḥvāl-i ḳalb-i ‘āşıḳa
Bī-ḥaberdür şanma mevzūndan bizi dānā bizüz
- 5 Hūd-fürüş olma enāniyyet sözün terk eyle gel
Ola ki Lā İlla budur pinhān-ı Lā Yefnā bizüz
- 6 Sākin-i der-i mey-ḥāneyüz şubḥ u mesā
Bezm-i sākīde dönen cām-ı şafā-şahbā bizüz
- 7 Ta‘n idüb seng atma gözsüz müdde‘dür dāneye
Genc-i esrār-ı Hūdā’ dur ḳayd olan kīmyā bizüz
- 8 Şīve-i eş‘ara ‘ārif i‘tibār itmez niçün?
Dürr-i meknüne nigāh eyler dil-i bīnā bizüz
- 7 Āstānuñda rızā‘-i saḳī‘i taḥşīl idüb
Bende-i pīr-i muḡānuz derd-keş-i iḥyā bizüz
- 8 Hāk-i pā-yı Muştafā vü Mürteżā’nuñ rāhına
Vaḳf-ı cārüb eylemiş cān u tenin dü-tā bizüz
- [73-a] 9 Nazm-ı ‘ārifden telezzüz her kese olmaz naşīb
Bī-ḥaberdür münkirān anuñ içün a‘dā bizüz
- 10 Ger-çi āteşden füzūn pīrāhentüz biz zāhirā
Cām-ı vaḥdet sākisi dil-teşnegāna mā bizüz
- 11 Aḫz-i Mevlānā-yı Rūm’dur ḥāme-i işkestemiz
Baḫş-i ‘ömr-i ‘āşıḳānuz nazm-ı rūḥ-efzā bizüz

- 12 Kānde bir mestü cünün eş‘ār-ı Kays’ı fehm ide?
Bir kolay kār şanma şūfī ‘ışk ki Leylā bizüz
- 13 Hestü yoğı neng ü nām terk idüb ‘uşşākıyuz
Dest-i sākīde şikest olmuş mey ü mīnā bizüz
- 14 Bāğ-ı şahrā-yı meħabbetde gözün aç gör bizi
Mu‘ciz-i nuṭṭ-ı Mesīhā mürdeye ihyā bizüz
- 15 Nuṭṭumuz ifşā olunmaz meclis-i bī-gānede
Şayd-ı zāgān olamaz fem-meşreb ‘Ankā bizüz
- 16 Her ħarābāt şadef-i bī-dürr degül zinhār sen
Ādemün kālā-yı isti‘dādını peymā bizüz
- 17 Cüst ü cū itme şuverde ma‘niye eyle nazar
Bāğ-ı ‘ışkuñ gülbüninde bülbül-i güyā bizüz
- 18 Neş‘e bulsun oğuyub evrākımız şādık heb
Pertev-endāz-ı fenāyuz şu‘le-i pehnā bizüz
- 19 Mişli-veş bāk-i Ĥavāric-ħük-m-i zemmi çekmezem
Çāker-i Sulṭān-ı ‘ışkuz naḡd-i bī-pervā bizüz

128

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Pür-mest-i dilü ‘ışkıımı şahbā dahi bilmez
Nüş eyledigüm sāgaru mīnā daği bilmez

- 2 Kāşāne-i dünyā olur mı bize lāne?
Ben eyledigüm meskeni ‘Anķā dağı bilmez
- 3 Vā‘iz beni aldatma füsün u kütübüñle
‘İşķuñ varak-ı nazmını dānā dağı bilmez
- 4 Teslīm-i rızāyum ķapusında heme şebürüz
Ol şūķ-ı dīl-āvīzimi dünyā dađı bilmez
- 5 ‘Arz eyleme ferdāda olan cennetü ħūrı
Ol ķadd-i gül-endāmımı tūbā dađı bilmez
- 6 Rūĥsār-ı nigāra nazār itmeklige dā‘im
Āyīnemi İskenderü Dārā dağı bilmez
- 7 Ammā yine şūretde ĥarābāt-ı zemānuz
[74-b] Mişlī gibi tesbīĥimi esmā dağı bilmez

129

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Firāķ-ı derd-i dil gücdür giriftār olmayan bilmez
Hemīn hengāme-i miĥnet ile zār olmayan bilmez
- 2 Şikār-ı nergis-i ġammāzıma rūyum rehā yokdur
Ĥaber-dār olamaz aġyār baña yār olmayan bilmez
- 3 Eger ifşā-yı rāz itsem ‘adūlar recm ider oldum
Ĥalub rāh-ı beyābān iķre nā-ķār olmayan bilmez

- 4 Elümden ihtiyārum aldı ʿışk bend itdi bir şūha
Dehān-teşne-i la¹-i cām-ı dil-dār olmayan bilmez
- 5 Derūnum sūz-i pinhāndur ne mümkin şerh ide raḳkam
Ānuñ tennūr-ı ʿışkunda kebāb-kār olmayan bilmez
- 6 Ümīdüm ḡonce-i pür-ḡāre şaldı zūlmile devrān
Ḥaḳīkat-bāḡ-bān-ı vaşl-ı gül-zār olmayan bilmez
- 7 Yedümde kilkimüñ bikrin izāle ḳılması müşkil
Ḥudāyā reh-nümā olmaḳda ʿayyār olmayan bilmez
- 8 Ne meydür mest iden leyl ü nehār ʿuşşāḳı fehm eyle
Der-i mey-ḡāne içre ehl-i iḳrār olmayan bilmez
- 9 Nedür kim bār-ı ʿışkda ʿāşıḳuñ aḡzu fūrūḡtı heb
Meḡabbet ʿāleminde ḳalb-i ʿaṭṭār olmayan bilmez

[74-a] 10 Hemīn elṭāf-ı yāre mālīk olmuş bir ḡürūḡ gördüm
Girüb her reнге reң-i ʿışkla jengār olmayan bilmez

11 Behāsız dūr olur maʿnāda seyl-i çeşm-i ʿuşşāḳda
Dil-i Mişlī gibi her demde ḡün-bār olmayan bilmez

130

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

1 Şehr-i dil mülkinde Munlā'dur bizüm ḡāḳānumuz
Ḥākiz ammā çıḳmada ʿArşa ʿulüvvü'ş-şānımız

- 2 Ders alur ma'nāda rūḥundan ṭufeyl-i sālīkān
Sırr-ı esmā'-i İlāhī' dūr heme dīvānumuz
- 3 Key-ḳubādu Ḥusrev olsa ser-fürū itmezlerüz
Bir kere iḳrār-ı 'ıṣṣ itdük odur ḥāḳānumuz
- 4 Mūr-ı 'ıṣṣuz cām-ı sākīdūr bize dā'im rızık
Ḥükm-i ma'nā'-i Süleymān ḳayd olan evzānumuz
- 5 Ḥayder-i Kerrār rāh-ı Muṣṭafā' dur ṣāhımız
Ḳuṭb-i devrānu zemān [...] * Selmān'umuz
- 6 Bende-i Āl-i 'Abāyuz çāker-i İsnā 'Aşer
Her dü-ālemde çıkar 'ayyūḳa heb 'ünvānumuz
- 7 Mişli-veş var mı ḥıramān eyleyen bir şā'irān?
Şahn-ı bütsān-ı nazmda çeşme-i ḥayvānumuz.

131

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Bihışt-i 'ālem-i ma'nā olan murḡān şikār olmaz
Ṭuzāḡ-ı dīv-i izlāle ṭolanub ḡam-güsār olmaz
- 2 Bulunma bezm-i nā-dānda firār it ḳavm-i aḥmaḳdan
Bu yolda ehl-i taḳlīde vaşl-ı şehr-yār olmaz

* Vezin noksan

- 3 Tütüb bir dāmen-i pāki ümürüñ aña teslīm it
Kalanlar şekü zann içre harīf-i bezm-i yār olmaz
- 4 Ayırma çeşmini ruhsār-ı sākīden müdām iste
Nazar kaç eyle ağıyārdan bu rehde ictibār olmaz
- 5 Der-i mey-hānenüñ hākinde pā-māl ol mercec ey dil
‘Uķülüñ başına devşir ki ‘ömrüñ pāy-dār olmaz
- 6 Bu dem ir bezm-i sākīye o gün maḥşerde hem dāḥī
Yedinden cām-ı şahbāyı içenler şerm-sār olmaz
- 7 Bu gün bil kıymetin pīr-i muğānuñ teşne-leb sākī
Kalanlar nā-murād bunda şoñunda kām-kār olmaz
- [75-b] 8 Mey ü ‘ışk içre müsteğrak olub zevķu şafā eyle
Şoñuña bir nazar eyle gečen gün saña yār olmaz
- 9 Şaķın fevt itme eyyāmı çekil bir deyr-i cān-gāh it
Bu çarḥ-ı bī-vefānuñ iltifātına qarār olmaz
- 10 Hülüş-ı kalb ile ādāb-ı Munlā’ya idüb gūşiş
Tarīķ-ı ‘ışk-ı pākīnüñ yolunda hīc gubār olmaz
- 11 Reh-i İsnā ‘Aşer’de bilmiş ol Mişlī ‘Alī ḥaķķı
Baña Sulţān Celālū’d-dīn gibi bir kimse yār olmaz

132

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Şimdi mest olmuş degiliz tā ezel mestāneyüz
Biz Һarābāt-ı zemānuz çāker-i mey-Һāneyüz
- 2 Yoқdurur **arzū**-yı ravza yāre rāzī olmuşuz
Tekye-i ıışk içre zencīr-bend olan dīvāneyüz
- 3  Ahdü mīsāķ eyleyüb ikrārla geldük  āleme
Bezm-i sākīde şaķın şanma bizi bī-gāneyüz
- 4 Bende-i sultān-ı ıışkuz hāk-i pā-yı Mürtezā
Heft ü penc ehline şarf eyledük bir dāyeyüz
- 5 Ka be vü mihrābımız ebrū-yı sākīdür müdām
Feyz-ı Һaķķ oldu  ayān her kaţre  ummāneyüz
- 6 Mişli-veş pīr-i muġānuñ sāyesinde rūzu şeb
Şem -i vech-i sākīye yanmaķda bir pervāneyüz

133

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Nefes-zen olma güftāra Һavāricler rızā olmaz
Onuñmaz bir maraţ inkār aña hīc bir devā olmaz
- 2 Bıraķ bī-hūde güft ü güyü deryā-dil olub  aşık
Ne dirse ķo disün  ālem aña sālīk revā olmaz

- 3 Mekân nâ-dân atında itirâz eyle dil ü râzîñ
Bi-ıymet seng-i münkirden saña zerre sezâ olmaz
- 4 Pesend it her kesi hâlince dem-zen olma aybînda
Bidâyet-i râh-ı ış ire temelsiz hîc binâ olmaz
- 5 Murâduñ verd ise hâr-ı amı zamına merhem bil
Cefâ vü cevri çekmeksiz vişâl-i dil-rübâ olmaz
- 6 Nigâhuñ eyleme bî-hüde şarf-ı âlem-i dūna
Fenâ gül-zârınuñ bâğında am çodur şafâ olmaz
- 7 Hemîře dest-i sâîden mey-i vahdet çeküb cūř ol
Reh-i ışda ikilikle serîr-i evliyâ olmaz
- [75-a] 8 Gözetme aybını nâsıñ gözet tır aybıñı kendîñ
Seniñ her günde bir aybıñ olur zâhir şadâ olmaz
- 9 Yine şarrâf gerekdür gevheriñ adrin bile Mişlî
Başiretsiz bu gevherden cüdâdur âşnâ olmaz

134

Fâlâtün Fâlâtün Fâlâtün Fâlün

- 1 Cân olan cânân bildük cân bilmezlerdeñüz
Derd bizümle olalı dermân bilmezlerdeñüz

- 2 Bende-i pīr-i muġānuz sālīkān-ı muġ-beçe
Mest-i cām-ı sākıyüz hicrān bilmezlerdeñüz
- 3 Sālīk-i mey-ḥāne sāġar-ṭālib-i āmādeyüz
‘Ālem-i fānīde zerre şān bilmezlerdeñüz
- 4 Yāre vuşlat istemez ferdāyı bekler müdde‘ī
Ol bilür kendi ḥisābın anı bilmezlerdeñüz
- 5 Bende-i Sulṭān Şenāyī olalı Mişlī-gedā
Taḥt-ı dilde ġayrı bir sulṭān bilmezlerdeñüz

135

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Çeşmimiz şubḥa deġin ‘ışkıla nem-nāk ideriz
Der-i mey-ḥāne-i ḥākiñ küze-ser-i ḥāk ideriz
- 2 Bende-i Āl-i ‘Abāyuz dil ü cāndan ezeli
Münkirüñ rāhını pür-ḥār u ḥāşāk ideriz
- 3 Kūşe-i mey-kedede sākī ile mey-nūşuz
Ehl-i rindān ile biz cām-ı ṭarab-nāk ideriz
- 4 Olsa pinhān ne ḳadar ol perī-çehre yine biz
Himmet-i feyż-ı Şenāyī ile idrāk ideriz
- 5 Sālīküz tekye-i ‘ışk içre ezel Mişlī-veş
Ḥāk-i mey-ḥāne‘i zaḥm-i dile tiryāk ideriz

136

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

- 1 Sākıyā müştāk gönlüm çiz-tü dil-dār istemez
Verd-i ruhsārın ki gördi gayrı gül-zār istemez
 - 2 Şanma sen taqlīd-i ıışk olmuş yine hāl-i harāb
Her nigāhumda hüveydā olalı yār istemez
 - 3 Cümle ümmīdin Şikest itdi göñül illā ki tü
Derdine dūř olalı zāhirde tīmār istemez
 - 4 Bāde-i la'luñ dirīg itme nazār kıl luşfile
Dā'imī mest eyle ki bir dāhi hüřyār istemez
- [76-b] 5 Miřli bir āzād kabūl itmez gulāmın Őāh-ı ııřk
Hāk-i der-gāhında ayru yerde ikrār istemez

137

Müstef'îlâtün Müstef'îlâtün

- 1 Kurbāniyān-ı devrān-ı ıışkuz
Üftāde-gān-ı mihmān-ı ıışkuz
- 2 Cān ü cihāndan geçdük çü Behlül
Şādık muhibbüz hākān-ı ıışkuz
- 3 Leylā-yı naķde olduķ çü Mecnūn
Ālemde Şimdi destān-ı ıışkuz

- 4 Sākī-i devrūñ içdük şerābın
Pür-neşe olduĸ mestān-ı ʿıŝkuz
- 5 Esrār-ı ʿıŝkı meyden işitdük
Geçdük ĸamudan Sübhān-ı ʿıŝkuz
- 6 Şahbā-perestiz pīr-i muĸāndan
Bezminde kān-ı sulţān-ı ʿıŝkuz
- 7 Terk-i fenāyız bāb-ı rızāda
Maĸrūr-ı faĸruz ʿirfān-ı ʿıŝkuz
- 8 Ruĸsār-ı sākī miĸrābımızdur
Ĥāk-i derinde fermān-ı ʿıŝkuz
- 9 Munlā-yı Rūm'dur ʿıŝkum esāsı
Bāĸ-ı talebde biryān-ı ʿıŝkuz
- 10 Mişlī'de yokdur ĸudret ve lākin
ʿAvn-i Ĥudā'dur ĸufrān-ı ʿıŝkuz

138

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ĥānedān-ı Muşţafā'nuñ rāhına ĸurbānlaruz
Tekye-i bāb-ı rızāda emrine fermānlaruz
- 2 Girye-sāzum rūzu şeb İsnā ʿAşer rāhında ki
Mevleviyüz meşreb-i ʿAnĸā ola murĸānlaruz

- 3 Rağşımız ehl-i sülüküñ pür-cilâdur qalbine
‘Âşıkâ Nüh-ı hayâtuz münkire Tûfânlaruz
- 4 Nuṭkumuz ihyâ ider bir demde mürde dilleri
Nefh-ı ‘İsâ naqd-i Hızru çeşme-i hayvânlaruz
- 5 Bende-i Āl-i ‘Abâ’yuz Ka‘bemüzdür şâh-ı ‘ışk
Sāye-i Sulṭân Veled’de şâhib-i ‘irfânlaruz
- 6 ‘Ayn-i ‘ışkda zülde Mişlî mey mi ya maḥbûbudur
[76-a] Āstāniñda şükürler ‘âşık-ı rindânlaruz

139

Mefûlî Meṭâ‘ilî Meṭâ‘ilî Fe‘ûlî

- 1 Her vaqt ü her ân bu devlet ele geçmez
Sa‘y eyle gönül bir daḥi fırsat ele geçmez
- 2 Elbetde gelir her ne ise cümle huşûle
Teslîme yapuş zôr ile ni‘met ele geçmez
- 3 Dāmân-ı teḥammülden elin çekme hemîşe
Kolaylığı eyle feyz u himmet ele geçmez
- 4 Fursatı ganîmet tuta gör şimdiki vaḳtiñ
Her laḥzada dil-dâr ile şoḥbet ele geçmez
- 5 Cārûb idegör cân u teni ḥâk-i derinde
Çok kimseler ister ki o hızm̄et ele geçmez

- 6 Derdüñ ne kadar olsa füzün ‘ayn-i devādur
Her kes arıyor dilde meḥabbet ele geçmez
- 7 Nīrān-ı firākıñda hemīn tā-be-seḫerler
Yanmazsa göñül ‘ışkıle cennet ele geçmez
- 8 Bīmār şanem olmayıcaḫ cümle-i cānuñ
Ümmīd-i devā eyleme şıḫhat ele geçmez
- 9 Kisb eylemeyüb ma‘rifetu’llāh’ı ‘azīzim
Mişlī gibi ḫaldıñ ise elbet ele geçmez

140

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Göñül fehmi eyler ol yāri sūḫanla kimseler bilmez
Vücūdı şaḡ iken ‘ālemde fenle kimseler bilmez
- 2 Bilirler dār-ı ‘uḫbāya açınca şeh-periñ nā-geh
Kemāl-i ehl-i ‘irfān bedenle kimseler bilmez
- 3 Münādī olsa her mūyum serümde nāleler ḫılsa
‘Aceb bu ‘unşurī pīrāheniñle kimseler bilmez
- 4 Nedür bu ḡaflet ey bād-ı şabā bu ḫāli şerḫ eyle
O zülfi ‘anberi müşḡ-i Ḥotenle kimseler bilmez

[77-b] 5 Ğarā’ib mi a Mişlī bilmemek mazmūn-ı eş‘aruñ?

Degül men ḫāliyā nazm-ı segenle kimseler bilmez

141

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Rāh-ı ıŖıŖda Hāzret-i Hunkār'a gidenlerdeñüz
‘UŖde-i Ŗayd-ı ‘alāyık naŖŖı silenlerdeñüz
- 2 Behresiz Ŗalur mı ‘ālemde tutan dāmānını
“ ‘Alleme'l-esmā”ya maŖhar cānı bilenlerdeñüz
- 3 Zāhirān mūruz Süleymān-ı zemān bābındayuz
Gūlbūn-i bāĖ-ı vefāda Ėonce direnlerdeñüz
- 4 Būtsān-ı feyz-ı taŖŖıŖa hemıŖe dil-berā
ÇeŖme-i maŖfı ‘uyūndan mā’ virenlerdeñüz
- 5 [...] * Deryāda bir MiŖlī bulunsa çoŖ mıdur?
Ol ki taŖhır-i Ŗulūbdür anda çimenlerdeñüz

142

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ılün

- 1 Ŗuverde sīret-i merdān bilinmez
‘Ayāndur Ėün gibi ĩmān bilinmez
- 2 DaĖı hālen hüveydā oldı Ya'Ŗūb
Ve lākin Yūsuf-ı Ken‘ān bilinmez
- 3 İderler Ŗevket ü Ŗāna ri‘āyet
Virāndur maŖzen-i pinhān bilinmez

* Mısrā'ın baŖ tarafı noxsān.

- 4 Olubdur her biri bir dürlü medhüş
Şerāb-ı ıŝıķıle sekrān bilinmez
- 5 Ki ŝorsañ her kime ʿārif memüm dir
Şavābu āgāh çok nuķŝān bilinmez
- 6 Ki yoķluķdur bu rāh-ı muntehābāt
Reh-i ıŝıķda diger ʿünvān bilinmez
- 7 Göñülde ʿārifān Miŝlī hemīŝe
Ķoyarlar ķadrini mīzān bilinmez

143

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Uķramaz baķt-ı ʿalā kim didiler işte bizüz
Ķekiyor derdü belā kim didiler işte bizüz
- 2 Kevkeb-i burc-i nuķūsetüñ tolaŝmaķda iken
İtmiyor dāķī duʿā kim didiler işte bizüz
- 3 Ne de tesbīķ-ı zebānında ne evrād vardur
Ķılmıyor saʿy ü recā kim didiler işte bizüz
- [77-a] 4 Ne hüzüñ var ne tesellī vü ne hem-dem vardur
Yārdan oldı cüdā kim didiler işte bizüz
- 5 Her keŝiñ menfūr-ı ʿālemde ŝorarsañ cānā
Heb melāmetde edā kim didiler işte bizüz

- 6 Aklı başında müşevveş dahî zerre yokdur
Neng ü nā-mūs u riyā kim didiler işte bizüz
- 7 Mevlevîyüz reh-i Mecñun'a gider Leylā'muz
Sālik-i rāh-ı fenā kim didiler işte bizüz
- 8 Mañıbu cāha heves-kār dil-i 'āşık olmaz
Tābi'-i 'ışık-ı Hūdā kim didiler işte bizüz
- 9 Āstānında muķīm kimseden itmez hāzeri
Bende-i emr-i Şenā kim didiler işte bizüz
- 10 Severiz biz nefsi-i mürdeler ihyā eyler
Gül-şene bād-ı şabā kim didiler işte bizüz
- 11 Bī-mehābā reh-i 'ışık içre dil ü cānuñ
Eylemiş Hāķķ'a fidā kim didiler işte bizüz
- 12 İtmeyiz ülfetü kerem zāhir ile bir lahza
'Ālemde zişt-nümā kim didiler işte bizüz
- 13 Alamaz kimse hurūfāt-ı zebāndan Mişlī
Mey-i ālüde-ķabā kim didiler işte bizüz

144

Mef'ülü Meñ'ülü Meñ'ülü Fe'ülün

- 1 Güftār-ı cihān hātır-ı sūzāneye girmez
Nā-mūs-ı 'uķüller der-i dīvāneye girmez

- 2 Bir hāl-i ğarā'ibde gönül toĝrısı şaşdum
Bu nār-ı nihān şem^c-i şeb-istāna girmez
- 3 Dīvāne midür farķ idemez kendüyi hālā
Bu tarz-ı melāmet daĝı mey-hāneye girmez
- 4 Teslīm-i rızā olmuş idi ğayli zemānlar
Ümmīdini kesmiş iken efsāneye girmez
- 5 Ğārāt-ı meĝabbet ser-i zülfüñde olaldan
Taĝrīk-i şabā eyleme dil şāneye girmez
- 6 Ta'ıyb iden müdde'ı ger çekse bu derdi
Zencīr-i cünün zabt idemez lāneye girmez
- 7 İrmez yed'i Mişlī ebkem cā-yı ğalāşa
Çok lāf-ı güzāf itmeyüm evzāneye girmez

145

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- [78-b] 1 Serüm bālīn-i ğamda dilde 'illet artar eksilmez
Nihān yāreler sā^c-at-be-sā^c-at artar eksilmez
- 2 Amān nāşıĝ tehī efsānelerle derdüm artdırma
Dırāz itme sözi cānumda şıķlet artar eksilmez
 - 3 Meşeldür ehl-i 'ışk olur cefā-keş tā ķadīm 'ādet
Benüm maĝbūbumsuñ cevri be-ĝāyet artar eksilmez

- 4 Ki alan bu mu‘amāyı bilen kes nīst ey ‘āşık
Sipih-r-i devr-i ğaddārdan muşībet artar eksilmez
- 5 Bu müşkil hāliyā hāll olmadı gitdi ğarā’ibdür
Gürūh-ı ehl-i ‘irfān içre hayret artar eksilmez
- 6 ‘Aķıl hayrān gözüm giryān vişāl rāhımız beste
Ciger tennūr-ı firķatde harāret artar eksilmez
- 7 Gehī iķbāl gehī inbār olur her şahşıñ eţvārı
Bizimse bī-vefā bāğında zaħmet artar eksilmez
- 8 N’ola bir ğün yüzi görseñdi ‘ālemde ne ğamdı
Geçerse ‘ömr-i miħnetler şikāyet artar eksilmez
- 9 A Mişlī nağme-i sūz-i dile hadd ü nihāyet yok
Sözini muħteşar eyle hikāyet artar eksilmez

146

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şem‘a-i ‘ışķı yaķub rāh-ı fenāya gideriz
Maħv olub meclis-i Sulţān-ı Şenā’ya gideriz
- 2 Tāc-ı envār-ı İlāhī serimizde var iken
Cem‘ olub bāl açaraķ taħt-ı livāya gideriz
- 3 Hızmet-i pīr-i muğān iderek şıdķıle icrā
Kişver-i beyt-i mu‘allā-yı Hūdā’ya gideriz

- 4 Pāk idüb kāse-i albi ieriz cām-ı şafā
Cevr-i şūrī ekerek semt-i şafāya gideriz
- 5 Tōb idüb şaĥn-ı belāda serimiz hem-vāre
Nāy-veş sūz-i dil-ārāla fidāya gideriz
- 6 Mişli-i nazm-keşūñ kilkinde söz yok aşlā
Şimdi meydān-ı sūĥan ire gideriz
- 7 atılıb zümre-i Munlā sürisine bī-şek
Āstān-ı ĥarem-i emn-i beāya gideriz

147

Fālātūn Fālātūn Fālātūn Fālūn

- 1 Kimde ış vardır azīzüm anı elbet biliriz
ışıle itdiği işıyānı ibādet biliriz

[78-a] 2 Vaż-ı küstāĥımı an eyleme mey-ĥānede kim
Ĥızmet-i pīr-i muĥānı cāna minnet biliriz

- 3 Nice kerrāt ile devr itse felek ekmeyiz el
Der-i ĥākinde nişīn olmaĥı devlet biliriz
- 4 Gāĥ isterise melāmet ki ābād itsün
Ĥıra-i cevriini manāda ĥılāfet biliriz
- 5 Tuymuşu ĥüfte-i cān-baĥşımı ilĥrā olurız
Bezm-i ĥayrīdaki şoĥbetleri şiklet biliriz

- 6 Bu rehi derk idemez ʿaql ile fānī-perest
İltifāt itse bize ʿayn-i ʿadāvet biliriz
- 7 İçeriz mevtü ecel cāmını dūr olmayarak
Sāye-i sākīi bir tāk-ı seʿādet biliriz

ḤARFÜ'S-SİN

148

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey şabā gel feyz-ı ʿuṣṣāk artdıran şahrāya es
Esmesün bād-ı muḥālif ol kad-i bālāya es
- 2 Nice ʿuṣṣākuñ muʿaṭṭardur meşāmı ḥāliyā
Ol ki pīç-ā-pīç zülf-i ʿanberü sārāya es
- 3 Kāṭ-ı ümmīd eyledüm men kendi bāğumdan begüm
Luṭf idüb bir kerre ey bād-ı seher ol cāya es
- 4 Her zemān lāyık mı ağıaruñ gül-istānındasıñ
Zulmü bī-dādı koyub raḥm eyle cān-baḥşāya es
- 5 İçdigi peymāne-i ḥün-ābı bizler biliriz
Zehrine kandıķ hemīşe laʿl-i sükker-ḥāba es
- 6 Bī-nemekdür kıl ü kālī Mişli'nüñ ger-çi heme
Güş kıl ḥāṭır için kāşāne-i ʿAnkā'ya es

- 7 Cümle maflüb-i vücüdum terk idüb terk eyledüm
Esme kalb-i mücrime şimden gerü bälāya es

149

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 'Andelīb-i şubh-veş āhum nevādur her nefes
Çeşm-i merdānuñ nigāhı kīm-yādur her nefes
- 2 Nazmu eş'āra hācet yoğ miyān-ı yārde
Çekdigüm derdü belāya āşnādur her nefes
- 3 Bilmeseydi yāremi itler gülerdi hālūme
Sevdigüm ehl-i başiret cā-be-cādur her nefes
- [79-b] 4 Ğayrıdan itmez su'āl 'irfānı ğālibdür hemīn
'Āşıkuñ deşt-i dilinde ol hümādur her nefes
- 5 Dānenüñ elden bırağmağ nice mümkindür baña?
Luţfu qahrına fütāde-dil sezādur her nefes
- 6 Ey benüm şūğ-pesendüm ğayra muhtāc eyleme
İştiyāk-ı hāzretüñde mübtelādur her nefes
- 7 Nice mümkindür ferāmüş eylemek ey meh seni
Meclisinden dūr iden tır-i qazādur her nefes
- 8 Emriñi bir lağza terk eylemek naşibim olmaya
Āstānunda eli bağlu gedādur her nefes

- 9 Ne beni saña bağışlar ne ider vaşl-ı merām
Rüz-gāra minnet itmek bir belādur her nefes
- 10 Bilmezüm rāh-ı necātı ben şaşırdum doğrusı
Baña ihsān-ı sipihrūñ ibtilādur her nefes
- 11 Sen seni gör eyleme ta'yīb 'azīzüm Mişlī
Hāline vākıf Hūdā kārı haṭādur her nefes

150

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Yağdı yandırdı derūnum bād-ı bed-kār-ı nefīs
Eyleyen rencīde 'ālem içre ğaddār-ı nefīs
- 2 Kimse zūlm itmez baña hāşā hemīşe dünyede
Dīdeden iden revān seyl-āb-ı hūn-bār-ı nefīs
- 3 Aña hem-pālık iden lāyık olur mı yārine?
Āhīri itler güler aḥvāline yār-ı nefīs
- 4 Kānde bulur rāh-ı imānu necāt-ı āhīret?
Ger ki bir kes eylemez işkeste zünnār-ı nefīs
- 5 Dü-cihānda olamaz ḥandānu rāḥat zerrece
Ola dā'im her işi her ḥālū bāzār-ı nefīs
- 6 Meyve ümmīd eyleme 'ömr-i dirāhtından şaқın
Bir göñül içre bite hem-vāru eşcār-ı nefīs

7 Yansa bir ʿāşık-müʿeddeb âteş-i ʿışıkla müdām
Kām-kār olmaz cihānda olsa eṭvār-ı nefīs

8 Çekdiği zaḥmet hebādur rāh-ı maḳşūda hemīn
Vāşıl olmaz bulunursa zerre āşār-ı nefīs

9 Bulmaḳ isterseñ ṭarīḳ-ı ʿışıkı zinhār uyma gel
Esmeye ḳalbiñde Mişlī hīc şarşar-ı nefīs

[79-a] 10 Deşt-i maṭlūb üzre sen hendeseʿi elden ḳoma
Rāh-ı Mevlānāʿda itme faşl-ı güftār-ı nefīs

151

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Sen kesilme benden ey meh bed-liḳā aḡyārı kes
Luṭf idüb büt-ḫāne-i maḫfideki zünnārı kes

2 Nice saʿy eyledümse kūyınā olmaz naşīb
Rāhım üzre ʿaksine devr eyleyen per-gārı kes

3 Ḳanḡı rāh üzre sülük itsem müyesser olamaz
Raḫm idüb bī-fāʿide ʿömr-i dıraḫt-ı zārı kes

4 Şimdi bir millet ḳabül itmez beni bir ḫāldeyüm
Ne küfür ne Müslimānım şerḫ idüb güftārı kes

5 Ḥalḳ-ı ʿālem añlamaḳdan ḳaldı ʿāciz ḫālüme
Ḥaḳḳıma fetvā olan ol riḳʿa-i eşʿārı kes

- 6 Ben de geçdüm cümlesinden toğrudur halkuñ sözi
Neş'e vir ikrārıma yā güfte-i inkārı kes
- 7 Sen kabül eyler misiñ kimse kabül itmez iken?
Ger iderseñ rāhım üzre sedd olan dīvārı kes
- 8 Kalmadı şimden gerü hıc tesellī bendede
Şöyle maħfi küşeme gel ey perī bu zārı kes
- 9 Süz-i ıışkuñdur baña lāzım ne lāzım dü-cihān
Serdedür tācum odur gel bī-nemek ıayyārı kes
- 10 Kendi hālümce efendüm ben de bir ıuşşākıñum
Vaşla dā'ir güft ü gū it ğayr olan efkārı kes
- 11 Mişli'i bu vāleh-i nā-refteye atmağ neden?
Ger kuşūrum çoğdur esteğfiru'llāh nārı kes
- 12 Bende-i Sulţān-ı ıışkum böyle ikrār itmişüm
Zāhir ü bāṭın efendümdür begüm güftārı kes
- 13 Hānedān-ı Ehl-i Beyt'üñ bir seg-i ednāsıyum
Ğayrıla haşr eyleme bu ıabdiñi tekrārı kes

152

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Küşme ıuşşāka begüm ağıyāra küs
Besteyüm ıahdinde rüz-gāra küs

- 2 Men ne h̄acet söyleyüm aḥvālümü
Nīst hem-dem vāle-i pür-ḥāra kūs
- 3 Baña ḳalsa cümleden geçdüm henüz
Bendeñi bu ḥāle ḳoyan yāre kūs
- [80-b]** 4 Ger şarılsam her neye olur hebā
Baḥtım üzre devr iden seyyāre kūs
- 5 ‘Ahdimi itmem ferāmūş ey melek
Saña ma‘lūm ḫālī‘-i bed-kāre kūs
- 6 Men deḡişmem on sekiz biñ ‘āleme
Mīhrini bi’llāhi ki devvāre kūs
- 7 Her ne cürmi işlesem cānānıma
Ḥavfını kesmez gönül şarşāre kūs
- 8 Elde olsa iḥtiyārum bī-riyā
Dāmenüñ elden ḳomam dūşvāre kūs
- 9 Meyl-i dünyā itmedi di ḥāliyā
Men ne güftem ḫikmet-i esrāra kūs
- 10 Mişli-pür-cürmi ḳapuñda bestedür
Ol gedāya kūsme sen güftāre kūs

153

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Nağd-i Loğmān-ı zemānum derde dermānum Şems
Māye-i şevk taht-ı dil kaşırında sulţānum Şems
- 2 Meh-cebīn-i pertevdür qalbimi envār iden
Rāh-ı ıışk-ı Mevlevī'de reh-rev-i cānum Şems
- 3 Nuţk-ı pāk-i ravzanuñ ırmāğ-ı havz-ı Kevşeri
Çeşme-i Hızru zülāl-i āb-ı hayvānum Şems
- 4 Mūr teg pā-māl olursam āstānında hemīn
Sāye-i Hunkār'da mühr-i Süleymānum Şems
- 5 Bā'ıs-ı rāh-ı necātum gönümün eglencesi
Dıdeler rüşenligidür mūnis-i cānum Şems
- 6 Mağşadum cā-yı penāhum kıble-gāhum Ka'be'em
Gülbün-i bāğ-ı bihiştü Rūh-ı Rızvānum Şems
- 7 Kāmet-i tūbāsına 'ar'ar nice nisbet olur?
Nev-nihāl-i bāğ-ı ma'nā verd-i handānum Şems
- 8 Burc-ı tevfiğ-ı hidāyet nüh-sipihriñ aḫteri
Kudsi-i Rūhu'l-Emīnüm sırr-ı Sübhānum Şems
- 9 Tā "Elestü Rabbüküm"den gelmişüz ikrār ile
İtmeyüb anı ferāmüş 'ahdü peymānum Şems

- 10 Hem-çü Mişlî mescid ü Ka^cbem nemâz u hâcettüm
Her seher vird-i zebânum zîkr ü erkânum Şems

154

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- [80-a] 1 Mağşad-ı gönülüm saña bâbıñda hizmetdür heves
Bezm-i hâşşıñda hemîşe keremü ülfetdür heves
- 2 Hûn-ı dil nûş itdigüm leyl ü nehâr gamla benüm
Dâhil-i cem'iyet-i bezm-i haqîkatdür heves
- 3 Nefs-i gülüñ 'uhdesinden eyleyüb cân halâş
Şehr-i cüdumda hükümâtü 'adâletdür heves
- 4 Terk-i cân urmağ der-i mey-hâñede ey sâkıyâ
Dâ'imâ kurbıyyet-i nezd-i se'âdetdür heves
- 5 Pister-i hicrânda dâ'im serpilüb yanmaqlıgum
Küşe-i pîr-i muğâna 'arz-ı vuşlatdur heves
- 6 Gûşiş-i pür-nâleye tâb yoğ iderdüm bir zemân
Virmedi bir fâ'ide Haqğ'dan hidâyetdür heves
- 7 Hâzret-i Sulţân-ı ışka kul olaldan Mişli-veş
Her dü-'âlem sâkıyâ câ-yı selâmetdür heves

155

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ālem-i ma'nāda hürşid-i hidāyetdür Şems
Nüh-felek tākında bir burc-i melāhatdür Şems
- 2 Ru'yet-i "Nün ve'l-Ḳalem"dür sırrdur "Mā Yeşturün"
Ehl-i ışka kıble-gāh-ı cā-yı vaḥdetdür Şems
- 3 Zübde-i efrād-ı Ādem menba'-ı feyžu kerem
Maḥzen-i bāb-ı ḥaḳāyıkda belāgatdür Şems
- 4 Ğalebe-i zāt-ı tecellide 'azīm-i enhārdur
Feyz-ı taḳsīm-i Ḥudā'ya bir 'imāretdür Şems
- 5 Nuḳta-i sırr-ı velāyet nefḫa-i 'İsā-i dem
Nuḳta-i bā'-ı ḥaḳīḳatden 'ibāretdür Şems
- 6 Mifteḫ-ı mey-ḫānedür pīr-i ḫarābātum hemīn
Rāh-ı ışkda sālīke tāc-ı se'ādetdür Şems
- 7 Ḥavf-ı düzaḫdan berīyüm sāye-i Ḥunkār'da
Başı üzre Mişli'nüñ bi'llāhi devletdür Şems

156

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Tūlū' itdi güneş baḫtım zıyāsıyla şafā meclis
Cemāl-i māh-ı sākıyle olub pertev-zıyā meclis

- 2 Olub sultān-ı ʿıŝkuñ nā-gehān-ı luḫfı [...]*
[81-b] Raḫīb-i nā-sezālardan şükür Ḥaḫḫ'a rehā meclis
- 3 Alub sāğar ele dīrüz der-i mey-ḥāne-i ʿıŝḫda
 Neler fetḥ oldı ol meyden olubdur kīm-yā meclis
- 4 Eŝigi taşıdur Kaʿbem cemāli bāb-ı ḥācātum
 Olalı dāḫil-i sākī idüb ʿahd-i vefā meclis
- 5 Cenāb-ı Ḥazret-i Ḥaḫḫ'dan bize bu luḫfu iḥsānlar
 Ḳamuyı terk idüb Miŝlī beyā bu cān-fezā meclis

157

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bir nigāra ʿāŝıḫum ḫabʿum amāna virdi süs
 İntizār bāğında bülbül-veş fiğāna virdi süs
- 2 Hem-çü nevm-i zulmeti çāk eyleyüb itdi zuhūr
 Dil yeñi serden fitil aldı nihāna virdi süs
- 3 Serserī gezme fezā-yı ʿıŝḫda ey murğ-ı revān
 ŝāhin-āsā gamze-i tiğ-ı sināna virdi süs
- 4 Ey ŝabā taḫrīr itme serde yāri kāküli
 ʿAnberīn pür-tāb zülfü ebruvāna virdi süs

* Vezin noxsāndır.

- 5 Şimdi ʿāşıkdan nihān itmek diler kendin o şūh
Cevr-i şimşiri kuşandı Husrevāne virdi süs
- 6 Gel yetiş bir bāde çek Mişlī bu gün mey-ḥānede
ʿAks-i dil-ber sāğarı pīr-i muğāna virdi süs
- 7 Bir kadem taşra bırakma āstānından hemīn
Sākı-i gül-çehreʿi gör erguvāne virdi süs

ḤARFÜ'Ş-ŞİN

158

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Selāmi kaç idüb sākī yerim tar itmek istermiş
ʿAceb Manşūr gibi miḥnetde ber-dār itmek istermiş
- 2 Niğāh-ı çeşm-i şayyādı şikār itdi gönül murgın
[81-a] Aṭub bir berzaḥa cā-yı dili nār itmek istermiş
- 3 Nihānī sīne-i ʿuşşākı eylermiş nişān her dem
Urub ḥūñ-ḥ^ār müjgānuñla bīmār itmek istermiş
- 4 İcāzet virmemek bezm-i neşāt-ı vaşlına dāʿim
Periştān ḥālūmi gördükde tekrār itmek istermiş
- 5 Şikest itmek için Mişlī garaızı heb varlığı neng
Ser-i kūyunda rüsvā-yı ümīd-vār itmek istermiş

159

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dīde-i ʿālem-nümā Şems-i cihānum gel yetiş
Artdı zīrā bī-devā derd-i nihānum gel yetiş
- 2 İntizāruñ yıkdı ebnā-yı meserret-cāyını
Elf-i kıaddim çü kemān serv-i revānum gel yetiş
- 3 Her ne deñlü lāyık-ı la'ı-i zülāl olmaz isem
Naqd-i ʿİsā nefha-i rüh-ı revānum gel yetiş
- 4 İntizāruñ açdı bağırumda hezārān raĥneler
Ĥāl-i ʿūd ü kākül-i ʿanber-feşānum gel yetiş
- 5 Mişli Kenʿānsın baña hicrūñle Ya'kıb olmuşum
Ķalb-i ber-endāz-ı zindān sāye-bānum gel yetiş

160

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Sipihrüñ ʿādeti ʿuşşākı maĥzün itmek istermiş
Beni ol tırra-i Leylā'ya Mecnūn itmek istermiş
- 2 Cemālūñ Ka'besin kıaşd eyledükce dūr olub dā'im
Gözüm enhārımı seyl-āb-ı Ceyhūn itmek istermiş
- 3 Ne kıldum tāk-ı gerdūna ne bā'ış intikām almak?
Revā mı küy-ı sākīde zened-ĥūn itmek istermiş

[82-b] 4 ʿAdū-yı münkir-i bed-fiʿl rāhum üzre ser çekmiş

Der-i mey-ḥānede ḡavgā-yı efzūn itmek istermiş

5 Murādı üzre raqş itse divānuñ Mişli ʿālemde

Heme eşʿarını bir dürr-i meknūn itmek istermiş

161

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ehl-i ʿışkūñ her demi bir ʿālem-i esrār imiş

Reng-i vāḥidde temel tutmaz meger jengār imiş

2 Çok kişi daʿvā-yı ʿışk eyler nişānı kande şor?

Şanma sen ḡaflet meyiñden her dili huşyār imiş

3 Keşti-i peynīr yürür mi lāf ile hīc bir vakit?

Almayan dersin ʿArafʿdan bildiği pindār imiş

4 Çok kişinüñ mührini ursañ miḥenk kıntārına

Āşkār olur murādı sīm ile dīnār imiş

5 Hırmen-i ʿömri ykınca āḫiri peyk-i ecel

Dünye mālī bilür oldum külliyeñ murdār imiş

6 Seddü bend itdükde maqşad-ı rāhını Rūḫuʿl-Ḳuds

Kendine vāqıf olur ol demde ne miqdār imiş

7 Diñle ey dil nev-ḡazel taḫrīr-i evrāq eyledüm

Mişliʿnün eşʿarı bu şeb toḡrı bir güftār imiş

162

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 ʿİşkâ kıl olmak cihānda gizlice bir kār imiş
Gelmeden bu bāğa maqşad vuşlat-ı dīdār imiş
- 2 Şeş-cihet kaftānına koymaq murādı dil-berūñ
Tā ezelden el tütub ʿahd virdigi ikrār imiş
- 3 İtmeyüb ʿahdin ferāmūş dāmen-i ʿişkâ pâ-pūş
Kāmil-i ʿuşşâk olanlar sākī-i ebrār imiş
- 4 Merd-i kāmil bābına ser koymadur merdlik bu gün
[82-a] Nefsini rāh-ı necāta irgüren bī-bār imiş
- 5 Haste-i ʿişk olsa bir kes şağ odur bī-raybü şek
Şağ olan bī-ʿişk sūzişsiz meger bīmār imiş
- 6 Daʿve-i imān ider her millete şorsañ hemīn
Kendi zuʿmunca bilen imānını bisyār imiş
- 7 Nefsine virmez der-i ʿirfāna teslīm olmağı
Kendine varlık viren heb tesbiḥ-ı zünnār imiş
- 8 Nefsini itmiş pesend itmez pesend bir kimseyi
Bilmez ol kim rāh üzre varlığı dīvār imiş
- 9 Söyleseñ bir kāmili eksik bulur aḥvāline
Meclis-i kāmilde olsa şoḥbeti nā-çār imiş

10 Dir ki şorsañ himmet-i pīrān ider elbet ‘azīz
 Kırdığı göñlinde hem-vāra tehī-efkār imiş

11 Mişliyā beste-zebān ol bī-ḥuzūr olma bu şeb
 Dā’imā deryā-dilüñ eş‘arı pūr-envār imiş

163

Mef‘ülü Mefā‘lū Mefā‘lū Fe‘ülün

1 Göñlüm yine bir fitne-i devrāneye uymuş
 Bir dīde-i āhū-veş mestāneye uymuş

2 Görmez mi ‘aceb çāh-ı zeneḥdānını bir dem?
 Biñ dām kırar ḥāl-i siyeh dāneye uymuş

3 Kılmaz mı nazar ‘ışka düşen ‘āşıkā zāhid?
 Dil-şāne iden kākül-i tārāneye uymuş

4 Envār-ı cemālūñ görelī dīde-i nā-çār
 Tārīk-i şeb-istānide pervāneye uymuş

[83-b] 5 Sevdā-zede-i ‘aql u tedbīr ile fikrüm
 Zencīr-şikest Mişli-i dīvāneye uymuş

164

Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lün

1 Meh-cebīnüm hem-çü şeb-i zūlmetde kıldum gel yetiş
 Görmezüm etrāfımı ḥayretde kıldum gel yetiş

- 2 Keştimi baħr-i belāya şaldı bī-yelken kürek
İbtılā-yı çerhıle zilletde ҡaldum gel yetiş
- 3 İntihāsı yoķ mıdur hıc imtiħān itmek ise
Nā-sezā bir tālī-i nikbetde ҡaldum gel yetiş
- 4 Hāşılı şūrī vü maʿnā nā-murādum hayli-dem
Neyleyüm dest-i tehī şıķletde ҡaldum gel yetiş
- 5 Bu cihān bāğında hār oldum güline her kesüñ
Dıde pür-hün hātır-ı işkestde ҡaldum gel yetiş
- 6 Nīm-nigāh iltifāta mālīk olsam āh āh
Kūh-ı ğamda Mişli-veş dehşetde ҡaldum gel yetiş

165

Mefʿülü Mefāʿlū Mefāʿlū Feʿülün

- 1 Bülbül bırağub gül-şeni şahrālara düşmüş
ʿAķlın yitirüb hicrile ferdālara düşmüş
- 2 Bilmez mi ʿaceb meclis-i dil-dārını bunda
Hayfā tehī bir vāle-i hulyālara düşmüş
- 3 Sūz-i dil olan nağme-i terk itmegi ķurmuş
Hʿābīde-i çeşmi yine rüyālara düşmüş
- 4 Şahn-ı çemeni miħnet-i devrāna deĝişmiş
Her leyl ü nehār güfte-i daʿvālara düşmüş

- 5 Zevk-ı dili biñ cāna degişmezdi ğarā'ib
Naqd-i ğam-ı gerdün ile sevdālara düşmüş
- 6 Hāk-i der-i dil-dārı koyub devre-i Mecnūn
Leylā diyerek ıışkıle Sīnālara düşmüş
- 7 Hıketde Felāṭūn-ı zemān olsa da Mislī
Cān gevheri seng ü hārālara düşmüş
- 8 Çok lāf-ı güzāf eyleme şimden gerü ey dil
Bī-neng ü nāmıñ yine imzālara düşdi

166

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [83-a] 1 Derd-i dil ḥandān içünse āh u efgānuñ da boş
İtdigüñ leyl ü nehāran ḳalb-i aḥzānuñ da boş
- 2 Şeş-cihet ḳaftānına girdüñ özin fehm itmedüñ
Böyle şahrālar içinde seyrü cevłānuñ da boş
 - 3 Bilmezüm aldandığıñ ne bir tesellī vir baña
Ger ki 'āciz ḳalduñ ise ḳaşru eyvānuñ da boş
 - 4 Maḳşaduñ bu bāğa gelmekden nedür eyle cevāb
Ḳurı da'vā ile ḳalduñ ise peymānuñ da boş
 - 5 Hem-çü Mislī lāf ile geçdiyse 'ömr ü müddetüñ
Bulmaduñsa zevk-ı rüḥānī'ı dīvānuñ da boş

167

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Süz-i dilimüz küşe-i mey-hāneye talmış
Zühdi vü şalāh mescidü mihrābda qalmış
- 2 Nāşih oluyor [...] * zemāne baña dā'im
Hāl-i dili terk eyleyüb efsāne'i almış
- 3 'Arz eylese bir sūhte-derün hālini bilmez
Bilmem nereden [...] ** seccāde'i çalmış
- 4 Egninde riyā delkı bürünmüş aña şebürüz
Taqlil ile dünyāya bütün gulgule şalmış
- 5 Lāf ile kemāl ehli olursa 'acebā kes
Mişli gibi bir şā'ir-i yek-tā neye qalmış?

168

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 O dem güftār-ı sūzişler bentüm heb hasb-i hālimmiş
Fırāq-ı yāri çekmeklik güzellerle vişālimmiş
- 2 Şanurdum kendimi tal'at tutardum 'ālemi bī-fer
Ne görsem rü-yı halkda cümlesi dilde hayālimmiş

* Vezin noksân.

** Vezin noksân.

- 3 Henüz fehm itmedüm kendim su'âl itmem heyûlâdan
Görürdüm rahneler rûyuñda halkıñ cümle hâlimmiş
- 4 Kimim men meclis-i dil-dâr katında gör şu düşvârı
[84-b] Vişâl-i bezm-i yâri istemek fikr-i muhâlimmiş
- 5 İdüb haylî hüner taḥşîl tutardum kendimi insân
Dem-â-dem nefsime varlık virüb rûḥ-ı pây-mâlimmiş
- 6 Göñül isterdi şâd olmak fenâ bâğında her dâ'im
Ḥaḳîkat ḥande-nâk olmak benüm heb pür-melâlimmiş
- 7 Revâ görmez idüm efzûn olunca çille'i zâhir
Keder gördükce gerdündan tesellî kı̄l ü kâlimmiş
- 8 Ne deñlü ğam füzûn olsa hemîşe az baña bildüm
Refâh-ı hâl bulmaḳlık reh-i 'ışıkda zevâlimmiş
- 9 Ḥaḳîkatde bulûğ olmuş özün fehm eyleyen 'ârif
Bulûğa irmedük hâlâ geçenler sinnü sâlimmiş
- 10 Beğenmezdüm görünce ḥûy-ı zıştini rû-yı 'âlemde
Zebân-ı hâl ile fehm eyledüm fi'l-cümle mâlimmiş
- 11 Bilürsin ebkem ol Mişlî dehânuñ olmaya serde
Görinen şun'-ı Ḥaḳḳ'dur cümlesi mâh-ı hilâlimmiş

169

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 'İşkile begüm 'āşıkı dīvāneye dönmüş
Yanmağda dili sūz ile pervāneye dönmüş
- 2 Bir bende-i ednāyı kapuñda anı hıfz it
Gör hālini bir kūşe-i vīrāneye dönmüş
- 3 Hāl-i dili taqrīr degüldür saña kaçdum
'İşkıyla perīşān olarak ya neye dönmüş
- 4 Kāngı rehe eylerse sülūk maṭlabı sensiñ
Bağ görmeyeli rüyıñı bī-gāneye dönmüş
- [84-a] 5 Kāşāne-i 'uşşāka nüzül itmeyeli sen
Güyā yed-i gayrīdeki büt-ḥāneye dönmüş
- 6 Mişlī gibi pür-cürmü günāh hīc bulunur mı?
Rüyına nazar eyle ki mūm-ḥāneye * dönmüş

HARFÜ'Ş-ŞAD

170

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 Bu bende-i nāmına himmet saña maḥşüş
Derd-i dile dermānu selāmet saña maḥşüş

* ḥum-ḥāneye [Yandaki not]

- 2 Ben bilmez idim ʿışku meḥabbet ne cevāhir?
Bīmārına iḥsān u ʿināyet saña maḥşūş
- 3 Reşk itse sezādurur aramañ ğonce rūyuñ
Gül-zār-ı leṭāfetde zārāfet saña maḥşūş
- 4 Yuf çarḥ-ı denīnūñ gül ü nesrīnine cānā
Büstān-ı ḥaḳīkatde tarāvet saña maḥşūş
- 5 Efsūn ile vāʿiz süremez esb-i riyāsın
Meydān-ı meḥabbetde belāgat saña maḥşūş
- 6 Bilsün ne kumāş oldıĝını ehl-i dilānuñ
Ṭübā ne dimek tarz-ı nezāket saña maḥşūş
- 7 ʿAzm-i rehimüz ḥāk-i derüñdür dü-cihānda
Bu Mişli-i nā-çize mürüvvet saña maḥşūş

171

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Üftāde-i ʿuşşāka temāşā saña maḥşūş
Cān-baḥş nefesü rüh-ı Mesīḥā saña maḥşūş
- 2 ʿĀcizlerinūñ ḳalbini işkeste ḳomazsañ
Şānāne-revīş ʿadlini icrā saña maḥşūş
- 3 Bir kimse perende atamaz pīs-i ḳademüñde
Her maḥfi vü itmekde hüveydā saña maḥşūş

- 4 Olduđca bu ʿālemde vücūduñ kimi görsün?
Ey Yūsuf-1 devrān Zelīhā saña maḥşūş
- 5 Āyīne-i İskender řākat getirür mi?
Bu sırr-1 şafā rū-yı mücellā saña maḥşūş
- 6 Tāvūs-1 ʿalā ʿArş-i muʿalāda maḥāmuñ
Bu řarzu edā-meşreb-i ʿAnķā saña maḥşūş
- 7 Sen ʿilm-i ledün ḥ^ācesisüñ ʿışķ-1 telāmīz
Müşkillere āgāh-1 ser-ā-pā saña maḥşūş

[85-b] 8 Her vechile redd yollarını beste kılursuñ

Ey Mişli-i sūzāna temennā saña maḥşūş

- 9 Hicrānu firāķuñ şereri ile dem-ā-dem
El-ān ser-i bađrında süveydā saña maḥşūş
- 10 Bir ān der-i dil-dārı biraķmazsuñ ölünce
Sevmeklige maḥbūb-1 dil-ārā saña maḥşūş

172

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ḥüsnünüñ lü'lü-i bī-hemtāsını gerdāna aş
Vaşf-1 rüyuñ defterin verd-i ter-i ḥandāna aş
- 2 Sen şafā eyle güşād olsun hemīn nergislerüñ
Cevr-i gerdūnı begüm ʿuşşāķ-1 ser-ger-dāna aş

- 3 İmtihān it ur miḥakke tā bilinsün ‘āşıkān
Bende-i şādıklarımı ‘ahd ü peymāna aş
- 4 Kāle-i Hind mi beyān olsun kumāş-ı bende-gān
Kālp olan kalb-i siyāhı külbe-i aḥzāna aş
- 5 Zūlmet-i ğam ister itmeklik dili tārik-i şeb
Meh-cebīnün pertev-i nūrın dil-i raḥşāna aş
- 6 Uğradukca her seher bād-ı şabā taḥrīk idüb
Zūlfünün evşafını ‘uşşāk nazm-efşāna aş
- 7 Çeşminün ‘uşşāka itdigi ‘adllerden birāz
Kayd idüb evrāka mülk-i Ḥusrevü Ḥākāna aş
- 8 Sūziş-i cezb-i meḥabbet müddeī bilsün nedür?
Raḥmet-i deryā-yı luḥfuñdan birāz Ṭūfān’a aş
- 9 Bezm-i vaşluñ lezzeti muḥtell dimāga gitmesün
‘Işkıle ibnā olunmuş kālīb-i eyvāna aş
- 10 Bād-ı ğam esdükce şāhn-ı ḥātıra gāhice gāh
Cām-ı la‘lün kevşeründen bu dil-i sekrāna aş
- 11 Ger-çi pek bālā degülse zāhirān eş‘ārımız
Mişli’nün güftārını kaşr-ı ‘ulüvvü’ş-şāna aş

173

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Vaşluñ imzāsını rāhında şitābānlara baş
Tamğa-i la'lini peymāne-i sekrānlara baş
- 2 Secde-gāh-ı ʿurefāyı nice setr eylemiş ol
Zülfünüñ fitnesini qalb-i perīşānlara baş
- 3 Ne bilür müddeī maḥbūb-ı zemānuñ qādrin
Halkınuñ gevher-i rıṭluñ keff-i mīzānlara baş
- [85-a] 4 Esb-i tāzīye süvār olması ḥūşdur üznegi
İncidür pā-yı ʿazīzüñ dil-i demānlara baş
- 5 Va'd-i ferdāyı bıraḳma yine ḥūşdur bu revīş
Vuşlat-ı naḳdīni gel şādık-ı imānlara baş
- 6 Levḫa-i ḫaṭṭ-ı cemālūñ anı ḫakkāke virüb
Kāle-i ʿışkı fūrūḫt-gerde'i dükkānlara baş
- 7 Teşne-i mā'ı İlähī yine āgāh olsun
Midḫat-i fām-i zülālūñ āb-ı ḫayvāna baş
- 8 Saña Ferhād-ı zemānuñ reh-i ʿışkunda niyāz
Güft-i Şīrīnini yaz ḫālet-i vicdānlara baş
- 9 Ey Şıfehān-edā luṭfı dırāz eyleme gel
Kaḫl-i çeşmān olan ḫākini şāyānlara baş

10 Ey şabā faşl-ı behār gül-şen-i ‘uşşāka buyur
Nağme-i beste-nigārı ‘andelībānlara baş

11 Mişli’nüñ şi‘rini gel nāy-i feraḥ-nāke götür
Al bu mażmūnları evrāķına dīvānlara baş

174

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ser ḳodum rāhında şāne ḥāke başma aña baş
Zīr-i pāyüñ ḥākini luḥf eyleyüb çeşmāna baş

2 Şihḥat-i ‘ışķuñ şad-hezār rāhında olmuşlar muḳīm
Başma her bī-cāna ‘uşşāķ dil-i nālāna baş

3 Ḳahr idüb ferdāya şalma men ferāmūş itmedüm
İtdigüñ tekrār-be-tekrār ‘ahd ü peymāna baş

4 İtme her ḥ^āhiş-kericām-ı meyüñle feyż-yāb
Rüḳyet-i vişālüñ uman ḥasret-keş-i ‘irfāna baş

5 Cūy-veş ferş eyleyüb rūruñ der-i mey-ḥānede
İç bu meyden ḥāk-i pā-yi der-geh-i sulṫāna baş

6 Dīv-nefsüñ varlıguñ ifnā idüb medhūş baş
Ādemi bil olma ādemden cüdā seyrāna baş

- 7 Tālib-i ʿirfāna söyle Mişli nām-ı sākī'i
Başma evrāka serāʿir-i dildeki dīvāna baş

175

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Tālib-i Raḥmān olanlar oldu şeytāndan ḥalāş
Keşti-i Nūḥ'a girenler oldu Tūfān'dan ḥalāş
- 2 Kūrtarub nefsin zalāletden ʿazizüm oldılar
Dest-i sākī'i tutanlar bend-i zindāndan ḥalāş
- [86-b] 3 Zübde-i ādem idüb terbiyet-i pīr-i muġān
Ḥavf-ı ferdāyı bıraқdı oldu nīrāndan ḥalāş
- 4 Āstānuñda der-i mey-ḥāneye ḥāk oldılar
Bildi nefsūñ Rabbisin hem tavk-ı ḥayvāndan ḥalāş
- 5 Ḥazret-i sulṭān-ı ʿışkdan luṭf irişdi nā-gehān
Zūlfüne bend oldu Mişlī olmasun andan ḥalāş

ḤARFÜ'Z-ZĀD

176

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bāʿiṣ-i efgān u āhum rū-yı ḥübāndur ġaraż
Kū-yı hicrāna revān olmaқda ʿünvāndur ġaraż

- 2 Çek eliñ bir mā ṭabīb-i ʿāmmе dermān kılmadan
Her ki şol derde düşürse bil ki dermāndur ğaraż
- 3 Bende-i pīr-i muġānum pāy-māl-i sāķiyüm
Mey-keş-i leyl ü nehār olmağda cānāndur ğaraż
- 4 Bāʿiş-i icād-ı ʿālem müʾminüñ ser-māyesi
İtdigüm hem-vāra cāndan andan iħşāndur ğaraż
- 5 Kıble-gān-ı ʿāşıkān vü ʿārifān vü sālikān
İtmeyen ħüsnüne secde olma şeyṭāndan ğaraż
- 6 Güft-i Ḥaķķ “Lev lā-ke lev lāk” şānına “İnnā Feteħ”
Eyledi mirʾāt ħūd kendini seyrāndur ğaraż
- 7 “Mütü ķable en temüt”e mażhar olmaķ isteyen
Tekye-i ʿişķa girer taħşil-i ʿirfāndur ğaraż
- 8 “Aħseni taķvīm”i ṭabʿ-ı Mişli raķķam itmeden
Pertev-i nazmuñ cihān içinde efşāndur ğaraż

177

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Olmuşum derdü belā-keş ādemiyyetdür ğaraż
Sālik-i faķr olmağda rāħatdur ğaraż*

* Vezin noksāndır.

- 2 Ğayrı şıgmaz araya çün “Ķul Hüve’llāhü Eħad”
Tūrlu reng-i cāmeden ma’nā-i ħalvetdür ğaraż
- 3 Ey muĝārız āşnā-yı Ħaĵĵ degülseñ ebsem ol
Geç bu zulmet ‘ālemiñden cām-ı vaħdetdür ğaraż
- 4 Ķaţ-ı menzil eylemek emr-i muħāl lāzım degül
Ma’rifet kisb itmege pīr-i ʔarīkatdür ğaraż
- 5 Dil-penāh-ı ‘āşıķāndur merd-i Ħaĵĵ ma’nā şuver
Ana itmeklik teşebbüs bāb-ı raħmetdür ğaraż
- [86-a]** 6 Sāķı-i devrān elinden nüş kııl peymāneyi
‘İşķile müsteĝraķ eyleser ħaķīkatdür ğaraż
- 7 Ser-nigün ol maţbaħ-ı sırr-ı ateş-bāza gelüb
Peyk-i esmā vü şıfātu añla himmetdür ğaraż
- 8 Mişliyā ħaddüm degül esrār-ı Ħaĵĵ-gü olmaĝa
Tābımız eş‘āra mā’il cāna ğayretdür ğaraż

178

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Güneh-kārum derinde eyleme bī-gāne yā Feyyāż
Münācātum dem-ā-dem raħmetü ğufrāndur yā Feyyāż
- 2 Ħuzūru nezd-i maħbūbuñda itme şerm-sār amān
‘İnāyet kııl şevābü maĝfiret-mīzāna yā Feyyāż

- 3 İlāhī nūr-ı Aḥmed ʿışkına luṭf eyle nā-çāruz
Revā görme bizi sen āteş-i nīrāna yā Feyyāz
- 4 Müyesser kıl vişālūñ merḥametlü pād-şāhsın sen
Göñül ʿāşık cemāl-i Ḥazret-i Yezdān'a yā Feyyāz
- 5 Şefāʿatdür niyāzı ser-te-ser ehl-i faḳīrānuñ
Mülākī kıl bizi Peygamber-i zī-şāna yā Feyyāz
- 6 Günāhı kūh-ı Ḳāf-āsā tehī-dest dīdesi bī-nem
Yüzi yok gelmege Mişlī ulu dīvāna yā Feyyāz

ḤARFÜ'Ṭ-ṬĀ

179

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Gördigüm şeb eyledi ʿaqlum perīşān ḥāl ü ḥaṭṭ
İtdi çeşmüm bāğ-ı ruḥsāra nigeh-bān ḥāl ü ḥaṭṭ
- 2 İltifāt itmez iken ʿuşşāḳu ser-i mestāneye
Gonce-i gül-çehre'i itdürdi ḥandān ḥāl ü ḥaṭṭ
- 3 Bir nigāha cān virürken şimdi vaşluñ ʿarz ider
Bizlere itdürdi āḫir āşinā-yān ḥāl ü ḥaṭṭ
- 4 Kūy-ı ʿuşşāḳı güzer-gāh itdi gör bu luṭfı kim
Mülk-i ḥüsnūñ olalı taḥtında miḥmān ḥāl ü ḥaṭṭ

- 5 Bir ramağ kalmış idi dil hānesin ide hārāb
İtdi pey-der-pey bize ihsān vü ihsān hāl ü hātṭ
- 6 Devlet irdi ʿāşıka gitdi şitā geldi behār
Gūyiyā bāğ-ı cemāl kıldı tārān hāl ü hātṭ
- 7 Nazmîle ol şüh-ı cevruñ kayd-ı evrāk eyleyüb
[87-b] Dā'im ey Mişlî nedür bu rāygān hāl ü hātṭ

180

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Mecmū'a-i ruhsārına çekdi güzel tuğrā-yı hātṭ
Söyle güzeller şāhına başsun o da imzā-yı hātṭ
- 2 Çekdi cemālün şāhına leşker-i meḥabbet mīrleri
Aldı miyāna ışıkıla derd ehlini sevdā-yı hātṭ
- 3 Zülfün hevāsın kaldırub çeksün gurūrdan destini
Sürsün hükümet zevkıla ol Husrev-i velā-yı hātṭ
- 4 Hindūyī hāl ʿāşıkları seyrānını kaç itdiler
Mülkinde şimdi kuralı gavgāsını da'vā-yı hātṭ
- 5 Hūşca nizāmuñ buldı yār bilmez mi hīc ehl-i dilāna?
Nāķışlara düşdi bükālar olalı icrā-yı hātṭ
- 6 Koydı miyāna imtiḥān şun'ı Hudā'yı ʿarż idüb
Heb bende-i sālîklere virdi şeref zībā-yı hātṭ

- 7 Mihrāb-ı ʿārif oldı tām̄ müjde dil-i bīnālara
Açdı livāsın vechine biñ nāz ile ʿulyā-yı hıtt
- 8 Bāğ-ı bihişt-i ḥüsnünün ḥūrāsı ʿayn-i pür-ḥumār
Enhār-ı laʿlün̄den müdām buldı kemāl Ṭübā-yı hıtt
- 9 Mişlī gibi kilik-nüvīst bārān-ı çeşmün̄ dökerek
Koydı bu şeb dīvānına sencīde bir imlā-yı hıtt

ḤARFÜ'Z-ZĀ

181

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ğayrile gösterme yā Rabb ünsiyet cānān-ı hızz
Qalmayum dest-i tehī āh ile ol sulṭān-ı hızz
- 2 Bāz-ı gön̄lüm lānesidür intizār-ı māh-rū
Āteş-i āfet perīşān itmeye füstān-ı hızz
- 3 Qaşr-ı şevkum itmeye cāy-ı qarār baht-ı nuḥūs
Mā-cerā-yı giryeye bāʿiṣ olan ḥübān-ı hızz
- 4 Cümle ümmīdüm fidādur vaşlına ol nevrēsün̄
Ber-murād eyle baña kıll olma tābān-ı hızz
- 5 İlticā-i Mişli ile kerem üzre kabūl
Dūzaḥ-ı ğamda yaquben eyleme efgān-ı hızz

182

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

- 1 Şafā-yı bahş-i cān dīvān-ı Hāfız
Şirāz iqliminūñ sultānı Hāfız
- [87-a] 2 Zülāl-i sālīkān-ı āb-ı revāndur
Velāyet mülkünūñ hāqānı Hāfız
- 3 Hāqāyık maḥzeni esrār-ı ıışkdur
Ġarā'ib ḥurde-dān evzānı Hāfız
- 4 Hemīn 'āşıklarūñ eglencesidür
Ḥarābāt ehlinūñ rindānı Hāfız
- 5 Eşerdür ḥāme-i kilki behāsız
Oķunur ḥaşre dek dīvān-ı Hāfız
- 6 'Ayān itmiş rumūz nuķta'ı bir bir
Ġüşād itmiş budur iḥsān-ı Hāfız
- 7 Ararken kāfye-i zā'dan ğazel-nev
Zuhūrı Mişli'den efgān-ı Hāfız

183

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 İķerseñ cām-ı sākīden bulur gönllüñ ḥayāt vā'iz
Der-i mey-ḥāne'ı fevt itme ki irsün necāt vā'iz

- 2 Mu'arız olma ehl-i ıřka da'vā-yı gurūrdan ge
Ledünnī ıilmini örgeñ göñülde bul sebāt vā'iz
- 3 Ümürüñ sāķiye teslīm idüb bul hāl-i pür-zevķ ol
Vücūduñ şehrini girgirsün ol zātu şıfāt vā'iz
- 4 Dizine baş koyub pīr-i muġānuñ mevt-i fānī ol
Olur her dem demüñ Nev-rüz ile Kıadr ü Berāt vā'iz
- 5 Hayāt-ı cāvidāñ buldı der-i mey-hāñede Misli
Tecellī eyledi sāķī göñül envār-ı Zāt vā'iz

ĤARFÜ'L-AYN

184

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bezm-i vaĥdet vaşl-ı Yezdāñ'dur simā'
'Ārife bir özge seyrāñdur simā'
- [88-b] 2 Biñ ĥicābı ref' ider raķş eyleyüb
Ehl-i hāle āb-ı ĥayvāñdur simā'
- 3 Her devirde bir maķāma ķor ķadem
Sāye-i ķındıl-i raķşāñdur simā'
- 4 Rūĥ-ı ķudsilerle pervāz eyleyüb
Zümre-i uşşāķa nev-cevāñdur simā'

- 5 Seyri der şun^c-ı Hüdā'nuñ hikmetin
Sālike ihsān-ı cānāndur simā^c
- 6 Rağş-ı şūrī zann idüb şanma tehī
Bağış-ı şahbā-yı pīrāndur simā^c
- 7 Ger habersizsen gerü dur demmizin
Cem^c-ı ervāh-ı melek-şāndur simā^c
- 8 Feyz-ı ma^cnā içre rūh-ı sālikān
Sırr-ı Hāyder pertev-efşāndur simā^c
- 9 Fāriğ olma rāh-ı ışkda Mişliyā
Kurb-ı şāh-ı ışk-ı sulţāndur simā^c

185

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey şeh-i hūbān-ı devrān el-vidā^c
Ey meh-i heft-āsmān el-vidā^c
- 2 Geçmezüm senden ümīdüm kesmezüm
Sāye-i serv-i hırāmān el-vidā^c
- 3 Şundiğün zehr olsa Kevşer'dür baña
Hem baña ey dīn ü imān el-vida^c
- 4 Çekmezse dest-i tehammülden yed'üm
Āşyān-sāz dil-penāhān el-vidā^c

5 Ben idem kimden kime feryād u āh?
Ey baña şabr ile sāmān el-vidā^c

6 Senden özge ser-fürū itmem kes'e
Ḳahruñ ey meh luţfu ihsān el-vidā^c

7 Dil saña biñ şerm ile efgendedür
Meh-cebīnüm şems-i tābān el-vidā^c

8 Āşnā vü ğayrıya ıul olmazum
Böyledür va'llāhi inan el-vidā^c

9 Dil-şikest olma benimçün ey şanem
Bendeñüm emrine fermān el-vidā^c

10 Redd idüb dūr itme bezmiñden beni
Ey gül ü nesrīnü cānān el-vidā^c

[88-a] 11 Rāzıyum her hālū her eţvārīña
Cümleden fāriğ bu bī-cān el-vidā^c

12 Eylerüm zātuñ ile ben iftiḫār
Her dü-ālem içre ey cān el-vidā^c

13 Ger-çi yoğdur maḫremiyyet bende hīc
Şāḫib-i ehl-i dilānān el-vidā^c

14 Geçmezüm bi'llāhi senden cevr ile
Ey şeh-i vālā-yı zī-şān el-vidā^c

15 Mişli'nün işkeste beste sözleri

Şanma yāve derde dermān el-vidā

ḤARFÜ'L-ĠAYN

186

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1 La'l-i mey-gūnuñ baña ey sākıyā itme dirīg

Rūyını rindān-ı ıışkdan meh-liķā itme dirīg

2 Ḥasret-i vaşluñla cān geldi lebe fermān-ber ol

Āstānuñda nice demdür Kısra itme dirīg

3 Şad-hezār itsen de istişgār fidā itmem seni

Hem-çü bülbül eylerüm sūz-i nevā itme dirīg

4 Çeşm-i maħmūruñ gibi mest-i firākuñ olmuşum

Bāde-i ārzū-keşüm ol āşnā itme dirīg

5 Kāyd-ı cāndan geçmedür ıaşıklarun ser-māyesi

Cānını meydān-ı ıışkda Mişliyā itme dirīg

187

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1 İtme yā Rabb kimseyi āh nezd-i yāruñden ırağ

Olmasuñ bir kes menüm-veş ihtiyāruñdan ırağ

- 2 Nār-ı hasretde biraqma hırmen-i ‘ömrüñ kesin
Nergis-i cemmāşu zülf-i müşg-bāruñdan ırağ
- 3 Ehliyet kisb eylemişken bezm-i hāşşında hemīn
İtmesün devrān haṭṭ-ı sebze-zāruñdan ırağ
- 4 Bāğ-ı hüsnüñ rūzu şeb seyrān iden ‘āşıkları
Dest-gīr ol ki düşürme gül-‘izāruñdan ırağ
- 5 Atdı çenberden nihānī nā-gehān āh āh āh
Neylesün yā düşdi Mişlī şimdi yāruñden ırağ

[89-b] **ḤARFÜ’L-FĀ’**

188

Fā’lātün Fā’lātün Fā’lātün Fā’lün

- 1 ‘Āşık oldı bir gül-i handāna qalbim yā Ra’ūf
Düşdi şeydālar gibi efgāna qalbim yā Ra’ūf
- 2 Derd-i bī-dermānlaruz luṭf eyle ey ‘ālī-cenāb
Mālik olsun hikmet-i Loqmāna qalbim yā Ra’ūf
- 3 Şemme-i nūr-ı tecelliyyātunuñ hayrānıyum
Girdi pervāne gibi devrāna qalbim yā Ra’ūf
- 4 Dür kıлма bendeñi mey-hāne hākinden amān
Mübtelā-yı sākīdür dīvāne qalbim yā Ra’ūf

- 5 Teşnemi haşre bırakma m̄a-cerā-yı maqşadum
Mazhar eyle sāgar-ı ihsāna qalbim yā Ra'ūf
- 6 Olalı pīr-i muḡānuñ āstānında ḡulām
‘Āşık oldu şıdkıle imān-ı qalbim yā Ra'ūf
- 7 Qudret-i şun‘ından āḡāh ideli sākī bizi
‘İşkıni nūş itdi qāna qāna qalbim yā Ra'ūf
- 8 Terk-i ümmīd eyledüm bāb-ı rızāñı bulalı
Lāyık eyle vuşlat-ı cānāna qalbim yā Ra'ūf
- 9 Olalı şoḡbet-nişīn sākī-i devrān ile
Zıkr ider ismini yāna yāna qalbim yā Ra'ūf
- 10 Hem-çü Ya‘qūb Mişli ‘āşıkdur zemān-ı Yūsuf’a
Şabr ider Eyyūb gibi hicrāna qalbim yā Ra'ūf

189

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dil-berā rüyīña mest oldum hele ben şāf şāf
Müşḡü būyuñla dilüm sekrānuñ olmuş lāf lāf
- 2 Sūz-i dil eş‘ārı kayd itmek heme kārüm benüm
Tīḡ-ı müjḡānuñ idelden sīnemi gör cāf cāf
- 3 Şayd-ı ‘ışkuñ olalı zūlfūñ tuzaḡumdur hemīn
Āteş-i ḡasretle yandum cān u dil şeffāf fāf

- 4 Tāḳatüm tāḳ eyledi zindān ārzū ḳıl kerem
Pür-cefā olma gürüh-ı ʿışḳa ol inşāf şāf
- 5 Dūr olalı Mişli senden giryeden ḥālī degül
Dāʿimā tīġ-ı felek itmekde dil-i şikāf kāf

190

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Şun-ı Hāḳḳʾa ʿayn-i şüretle olan nezzāra yūf
Müddeʿinüñ ehl-i ḥāle ḳurdıġı efkāra yūf

- [89-a] 2 Dāʿimā taḥḳīr ider abdāl-ı Hāḳḳʾı cümleyi
Bilmeyüb sultān-ı ʿışḳı virdiġi iḳrāra yūf

- 3 Kisb idinmiş ḥalkuñ ʿaybın güft ü gū eyler müdām
Dūr olub Hāḳḳʾdan hemīşe itdiġi güftāra yūf
- 4 Çün meḥabbetden Muḥammed oldı ḥāşıl Mürteżā
Ol Muḥammedsüz meḥabbet olan eşāra yūf
- 5 Mişliyā ebrū-yı sākī ola miḥrābuñ senüñ
Böyle dünyā-yı denīde ḳāle yūf aġyāra yūf

ḤARFÜʾL-ḲĀF

191

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Seylü ġubār-ı ġayra baḳma ey gönül Allāhʾa baḳ
Terki terk it geç fenādan “Şemme Vechuʾllāh”a baḳ

- 2 Hem-nefes ol bezm-i sākīde tecellī el vire
Diñle nāyden Ḥayder-i Kerrār-ı sırru'llāh'a baķ
- 3 Bir ķadem taşra ķoma mey-hānede olub nişīn
Sīne-i pīr-i muġānda "Küntü Kenzu"llāh'a baķ
- 4 Mest olub bir dāhī hüşyār olma bu baġda müdām
Sākīnūñ cāmı içinde gizli Beytu'llāh'a baķ
- 5 Geç ķamudan ķılıb ol ceng-i nefis eyle hemīn
Vech-i sākīye nazar ķıl şun^c-ı Zātu'llāh'a baķ
- 6 Sālik-i deryā-dil ol mecmū^cadur ķalb-i muġān
Āşık-ı "Ḥubbu'l-Vaţan" ol gizli 'ilmu'llāh'a baķ
- 7 Āstān-ı Ḥazret-i Sultān-ı 'Işķ'a baş kesüb
Ķalbinı pāk eyle Mişlī Rūḥ-ı Rūḥu'llāh'a baķ

192

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Pertev-i ḥüsn ü melāḥat Ka^cbe-i esrār-ı Ḥaķķ
Çeşm-i āhū-yı leţāfet ḥikmet-i Settār-ı Ḥaķķ
- 2 İtme bu meydānda da^cvā-yı "Ene'l-Ḥaķķ" ey şūfī
Ḥazret-i Manşūr gibi olduñ mı sen ber-dār-ı Ḥaķķ
- 3 Bī-ḥabersūñ 'āşıkūñ ḥāl-i nihānuñdan hemīn
Ķalb-i 'āşıkda tecellī nūr-ı Ḥaķķ envār-ı Ḥaķķ

- 4 Ümmet-i Sulţān-ı Kevneyn olana devlet yeter
Zātına mir'āt idindi Aḥmed-i Muḥtār'ı Ḥaḳḳ
- 5 Kū-yi mey-ḥāne-niṣṣini senden itmezler su'āl
Dīnüm ĩmānum cemāl-i Ḥayder-i Kerrār-ı Ḥaḳḳ
- [90-b] 6 Seng-i ʔa'n aṭma melāmet ehline eyle ḥazer
Zīnete meyyāl olur mı ʔāşık-ı dil-dār-ı Ḥaḳḳ?
- 7 Ḥāl-i menfūriyyetinden iḥtirāz düşmez saña
Ḥalkıle aḡyār olur her kim olursa yār-ı Ḥaḳḳ
- 8 Ol şerāb-ı ḥikmetü gufrān sa'ıy it bulmaḡa
Şāh-ı Merdān-ı Ḥudā'dur sākī-i ebrār-ı Ḥaḳḳ
- 9 ʔAndelīb-i bāḡ-ı ʔşķum zūlf-i sākīdür ḳafes
Ḥamd ola oldu bu gönüm bülbül-i gül-zār-ı Ḥaḳḳ
- 10 Āstānında nişin olan bulur ḳadrin anuñ
Gelmedi devri zemāne* -veş dīndār-ı Ḥaḳḳ
- 11 Kim ki sevmese hezār-yūf şad-hezārān şad-hezār
Tā ezel ʔşķu meḥabbetdür dem-i iḳrār-ı Ḥaḳḳ
- 12 Mişli ʔāşıkdur cemāl-i nūrına sākīlerüñ
Ḳudretüñden ne güzel var eylemiş her vārı Ḥaḳḳ

* Vezin noksân.

193

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Yağdı yandırdı vücūdum nār-ı ııık
Olmadan bezm-i viřāl-i yār-i ııık
- 2 Nergis-i sākı himāye olalı
Açdı ümmīd-i dili gül-zār-ı ııık
- 3 Ey tabīb geç çāre kıılmağdan baña
Pister-i şasret olur bīmār-ı ııık
- 4 şanma şimdi bende-i ııık olmuşum
Rüz-i evvel virmişüm ikrār-ı ııık
- 5 şalb-i pāk olmağ gerek mey-řānede
Her kese keşf olamaz esrār-ı ııık
- 6 Her dili egri güřād itmez anı
Hem bizüz üftāde-gān-ı nār-ı ııık
- 7 Ka'be-i dil āstān-ı ĥākidür
[...]** Der bu gün bize ser-dār-ı ııık
- 8 Cümle mağřūd-ı ııık içinde feth olur
Olma münkir sen demi inkār-ı ııık

** Vezin noksân.

- 9 Mislî'ye hışmıñla olsun kıl nigāh
Olayım Manşūr gibi ber-dār-ı ırışk

194

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Kū-yı ırışk içre idüb gönülüm vefā-yı ittifāk
N'ola eylerse hasūdān hāl-i menfūrum mezāk

- [90-a] 2 Seng-i münkirden be-cüz'ī kalmadı pāküm benüm
Mihrü ırışkuñ eyleyelden neng ü nā-mūsı talāk

- 3 Öyle muhkem eyledi mührüñ binā'-i hātırum
Gayrı yıkmaz hāne-i kalbim yıķarsa iştiyāk

- 4 Şaymazum sensüz geçen 'ömr ü zemānı bir pula
Dideden dūr olduĝuñ hüzne ĝaraķ eyler firāk

- 5 Sākıyā elden bırakmaz dāmenüñ Mislî senüñ
Şerha şerha itseler cismüm eger ehl-i nifāk

195

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Serde sevdā-yı meħabbet dilde nār-ı iştiyāk
Pençesin şaldı serime derd-i yār-i iştiyāk

- 2 Dil nedür dil-dār nedür farķ itmezüm ol dem kendimi
Alalı bāzār-ı ırışkda cümle kār-ı iştiyāk

- 3 Genc-i bāğ-ı hasret içre olalı ʿuzlet-nişīn
Bülbül-āsā oldı göñlüm nev-behār-ı iştiyāk
- 4 ʿAqla yār dir dirseñ degilüm ne de hūd dīvāneyüm
Müşkili hal itmez oldıgül-ʿizār-ı iştiyāk
- 5 Mişli-veş gelmiş der-i hākiñde sākī kıl nazar
Yandı yandırdı beni bu intizār-ı iştiyāk

196

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Gel açıl ʿāşıka gel serv-i hırāmān olarak
Göre ruhsārını dil gül gibi handān olarak
- 2 Terk-i nāz eyle begüm kalmadı göñlümde şurʿür
Rüpyet-i vaşlıñı ʿuşşākıña ihsān olarak
- 3 Naqd-i Yaʿqūb’a dönüb Yūsuf-ı devrānu zemān
Saña bend oldı göñül vechiñe hayrān olarak
- 4 Bunca demler der-i hākiñde nişīnün olalı
Şebü rüz itdi güzār zār ile giryān olarak
- 5 N’ola bir kerre nazar kııl dil-i nālānıma raḥm it
Mişliyā geldi saña hākile yeksān olarak

197

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 ÇİZ-tü sākī kaşr-ı dilde genc-i rāzum ğayrı yok
Kulluğum dā'im sañadur ser-firāzum ğayrı yok
- 2 Dā'imā pīs-i nigāhumda hayāl-i ebruvān
Oldı mihrāb mescidi rāh-ı Hicāz'um ğayrı yok
- [91-b] 3 Virdü ezkārı kamusın şarf-ı ıışkuñ eyledüm
Bāğ-ı ümmīdümde şimdi şāh-bāzum ğayrı yok
- 4 Hün-ı dildür känd-i hammār olsa da nüş itdigüm
Rişe-i bağrıma Loqmān-ı çāre-sāzum ğayrı yok
- 5 Virmişüm kāşāne-i kalbim firāk-ı vaşlına
Hem-dem-i şubh u enīsüm dil-nüvāzum ğayrı yok
- 6 Bulmadum bir kes derūnum güllerin handān idem
Seyl-i çeşmümdür hemīşe ehl-i rāzum ğayrı yok
- 7 Mişli-veş şayd eyledi hüsnuñ tuzağ-ı zülfüñe
Bülbül-āsā şubha dek sensin niyāzum ğayrı yok

198

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bāğ-ı ālemdede āceb şad-bezm-i handān olmadık
Var mıdur bülbül-şifat bu bāğda nālān olmadık?

- 2 Cāme-i ahru felek her nāsa giydürmekdedür
Ol libāsı giymeyüb var mı perīān olmadı?
- 3 Güldürürse bir vatde hüzniye eyler hıtām
Bunca Peyam-ber ki gelmi var mı giryān olmadı?
- 4 ād iderse hāzır ol hicrān oına an-arīb
Pür-sehāb olsa semā olur mı bārān olmadı?
- 5 İnılāb-ı erdan Milī serü olmaz hālā
Gül-i renge var mıdur ālemde mihmān olmadı?

ARFÜ'L-KĀF

199

Fālātün Fālātün Fālātün Fālün

- 1 ıka mālīk eyleyen mārā kemālüdür senü
Hem-ü zülfü mā perīāndur hayālüdür senü
- 2 übhesiz bā-ı İrem rusāru ey pīr-i muān
erm iden verd-i zemān rü-yı ālüdür senü
- 3 Meh-cebīnüdür dü-ālem revna ey māh-ı nev
Fer viren āfāa hürīd-i cemālüdür senü
- 4 Ser-fürü eyler mi sālīk mescidü mirābına?
ıble-i uā ebrü-yı hilālüdür senü

- 5 Mişli bir cān rāhına virse hezār cān aḫz ider
Nefḫa-i ʿĪsā heme laʿl-i zülālündür sentüñ

200

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- [91-a] 1 Melāḫat burcınıñ mäh-ı dıraḫşānum şafā geldüñ

Ḥayāt-ı çeşme-i nev-āb-ı ḫayvānum şafā geldüñ

- 2 Dem-i ʿĪsā-i Meryem'dür lebüñ esrār-ı ʿuşşāḫa

Ten-i bī-cānımuñ cānān-ı ḫübānum şafā geldüñ

- 3 İki ʿālemde maḫşadum vişāl-i tāb-ı ruḫsāruñ

Muʿanber zülf-i per-çin-i perişānum şafā geldüñ

- 4 Neye mālīk isem bi'llāh sentüñ luḫfuñla olmuşdur

Benüm rāh-ı sülük içre niḡeh-bānum şafā geldüñ

- 5 Gürüh-ı ʿāşıḫānuñ Yūsuf-ı devrān Züleyḫāsı

Menüm Yaʿḫūb gönül Mışrı'nda sulṫānum şafā geldüñ

- 6 Nihān-ı girye-sāz olmaḫ idi leyl ü nehār kārum

Münevver oldı teşrīfüñle eyvānum şafā geldüñ

- 7 Be-çiz-tü kilkim evşāfa degül ḫādir şifā-sāzum

Hemīn ʿişḫuñla ḡün-ā-ḡün ḡazel-ḫ^ānum şafā geldüñ

- 8 Sezā-vār-ı vişālüñ oldıḡum devlet dü-ʿālemde

Enīsüm maḫremüm serv-i ḫırāmānum şafā geldüñ

- 9 Hemîşe Mişli ʿişkuñla İrem Gül-zârı'nuñ verd'i
Olubdur ʿandelîb-âsâ dil ü cānum şafâ geldüñ

201

Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿilün

- 1 Hüveydâ rûzu şeb sâķī hayālün
Raħim kıl ʿâşıkā ʿarz it cemālün
- [92-b] 2 Göñül pür-dâğ-ı ʿişkuñda semender
Muħibbānı yaķar hicri vişālün
- 3 Dü-ʿâlem içre cān-ı cāvidāndur
Şunarsañ sâlike laʿl-i zülālün
- 4 Fidādur ehl-i ʿirfānuñ revānı
Olur bezm-i ʿavāmda ķıl ü ķālün
- 5 Seni inkār iden zındīķa laʿnet
Görür Hāķķ'ı gören ruħsār-ı ālün
- 6 Vücūduñ ķīm-yādur ʿâlem içre
Bulunmaz şimdiki ħâlde mişālün
- 7 Ne mest-i āb-ı engürüm ne afyōn
Beni mest eyleyen şīrīn-maķālün
- 8 Hāķādur serve beñzetmek miyānuñ
Nihāl-i bāğ-ı Tūbā iʿtidālün

- 9 Senüñ tesbîhîni eyler dü-‘âlem
Ne deñlü vaşf ide Mişlî kemâlüñ?

202

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Cānumı şimden gerü ben rāh-ı yār itsem gerek
K̄alb-i mūra ol Süleymān’ı qarār itsem gerek
- 2 On sekiz biñ ‘âlemüñ heb iḥtişāmuñ terk idüb
Vuşlat-ı dil-dār ile cāna timār itsem gerek
- 3 Çeşm-i ‘ārif her zemān seyr itmede k̄alp gevherüm
Miḥnet ü cevri miḥankik̄le ‘ayār itsem gerek
- 4 Āftāb-ı ‘ömre yetmişdür gurüb bî-fā‘ide
Kevser-i la‘lūñle cānum pāy-dār itsem gerek
- 5 Bunca dem bî-hüde geçdi k̄āl ü k̄ıl ile nefes
Şimdi bundan böyle nuḥkum bād-bār itsem gerek
- 6 Püst serüb k̄āşāne-i mey-ḥāneye idüb qarār
Ba‘de-zīn infi‘āl-i rüz-gār itsem gerek
- 7 Ferş idüb pīr-i muğānuñ pāyına ruḥsārımı
Bildigim aḡyār anda cümle yār itsem gerek
- 8 Öyle ser-mest eylesün sākī hemişe bî-qarār
Nāşihāmı zīr-i ḥumda şerm-sār itsem gerek

- 9 Kana kana nüş iderken defterümde Mişliyâ
Böyle sencide gazeller der-kenâr itsem gerek

203

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- [92-a] 1 Bâğ-ı ğamda nâle vü âhî hezâr itsem gerek
Şiven-i şeb-nem gibi dâ'im nişâr itsem gerek
- 2 Hâk-sâr olub der-i dil-berde cûlar-veş aķub
Şubh ile aħşâm olunca reh-güzâr itsem gerek
- 3 Cîfe-i manşüb-i fânîden çeküb destüm hemân
Hâk-i pâ-yı yâr olmaķ ihtiyâr itsem gerek
- 4 Elvirir bî-hüde bunca ʿâlemi geşt ü güzâr
Hızmet-i pîr-i muġânı üstüvâr itsem gerek
- 5 ʿİşkile âbâd idüb kaşr-ı dil-i vîrânımı
Ol güneş ruhsâr-ı yâri şehir-yâr itsem gerek
- 6 Meclis-i dil-dâra uğra ey şabâ vaķt-i reher
Zülf-i bûyuñla meşâmım müşg-bâr itsem gerek
- 7 Döndi iķbâlüm yine ʿtibâra Mişlî neyleyüm?
Bed-raķîb-i nâ-sezâdan ʿtibâr itsem gerek

204

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey perī gör nice pür-efkâra koydı perçemüñ
Terk-i tesbîh iydirüb âvâre koydı perçemüñ
- 2 Kendüyi bir yerde bulamaz ki muqayyedlik nedür?
Hâtırı târân idüb şarşâra koydı perçemüñ
- 3 Bilmezüm geşt ü güzâr itmekdeyüm kanğı maḥal
Neng ü nâ-mûsumı bâzâra koydı perçemüñ
- 4 Gâh 'âqıl gâhıce dîvâneyüm kaldım tehî
Bir 'acâyib tarzile reftâra koydı perçemüñ
- 5 Şorsa nîm-neng baña bir kimse maqşûduñ nedür?
Nîst-'aqlum şâne-veş eṭvâra koydı perçemüñ
- 6 Dūd-i nîrândan ne bāküm var Hudâyî 'avnile
Cennet-i 'ıŝkuñdaki enhâra koydı perçemüñ
- 7 Bâd-ı sevdâ-yı hevâyı aldı serden nâ-gehân
Koymadı inkâr ile ikrâra koydı perçemüñ
- 8 El virüb nâ-geh tecellî bende-i 'ışk eyledi
Bâb-ı dîgerden alub reh-i yâra koydı perçemüñ
- 9 Pîş-i çeşmüñde ḥayâlüñ olalı eglencesi
Ḥamdü li'llâh Mişli'î güftâra koydı perçemüñ

205

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Hâlüm yine müşkil tatalı nâzda qarâruñ
Hâll olmadı reml ile begüm âhîr-i kâruñ

[92-b] 2 Taṭbîḳ olamaz ḥafîle bir fenne bu nükte

Söyle çekilür çille midür tarz-ı veḳâruñ?

- 3 Pervâne-i ıışḳ olmadur ʿâlemde hüner kim
Sûzân ider elbetde anı şemʿ-i ʿizâruñ
- 4 Bir kez açılurdu daḥî ʿömrinde gönüller
Taḥrîr-i ser-i kâkülün olsaydı behâruñ
- 5 Bârân-ı belâyı çekemez her dil-i üftâde
Bâzûsına taḥsîn idelüm Mişli-i zâruñ

206

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Beste kıldı gönülümü iḥsânesi bir kimsenün
Olmuşum her emrinün fermânesi bir kimsenün
- 2 Her ümûrum eyleyüb teslîm çeḳdum aradan
Nîst-ʿâḳıl olmuşum dîvânesi bir kimsenün
- 3 Eyledi râh-ı melâmetde perîşân süz-i nâk
Gönlümüzdür maḥzen-i vîrânesi bir kimsenün

- 4 Raşam itmezdüm derünüm derdini āh neyleyüm?
Deldi bağrum tīg-veş müjgānesi bir kimsenüñ
- 5 ‘İşk-ı Leylā’yı daħı terk itdirüb bī-iħtiyār
Olalı Mecnūn-ı ser-gerdānesi bir kimsenüñ
- 6 Nāle-i cān-sūzımı şanma tehī leyl ü nehār
Vuşlat ārzūsuñlayum giryānesi bir kimsenüñ
- 7 Var mı Mişlī-veş oñulmaz yāresi Loğmān-ı dil?
Rāh-ı ‘ışkda olmuşum mihmānesi bir kimsenüñ

207

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Böyle gam-kīn rūz-gārı olmasun bir kimsenüñ
Seddü bendi rāh-ı yārı olmasun bir kimsenüñ
- 2 Bir tecellī ki ṭabīb-i çāre-sāz yoğdur baña
Mihnet içre eşk-bārı olmasun bir kimsenüñ
- 3 Ne bilen var hāl-i dilden bir tesellī eylesün
Böyle müşkil intizārı olmasun bir kimsenüñ
- 4 Her neye itsem teşebbüs mağduriyyet der-‘ağab
Nīst elde iħtiyārı olmasun bir kimsenüñ
- 5 ‘Arz-ı hāl-i dilde Mişlī-veş hemīn taħrīr olub
Sūz-ı ‘āşık der-kenārı olmasun bir kimsenüñ

208

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- [93-a] 1 Vaşfı bī-mümkin siyāhı nūra beñzer kākülün
Meh-cebīnünde ferve-i semmūra beñzer kākülün
- 2 Añlanan peyk-i şabā taħrīk idermiş her seher
Ġāret-i uşşāk dil-i meşhūra beñzer kākülün
- 3 Hüküm idüb cemmāş-i çeşmün ğamzeler yāre açar
Sen Süleymān-ı zemānsın mūra beñzer kākülün
- 4 Devleti bulmuş serinde ‘ācizün vāy hāline
‘Aşıkuñ kanı gibi mey-hūra beñzer kākülün
- 5 Ba‘zını zünnāra bağlar ba‘zın eyler ehl-i dīn
Mişli’nün kayd itdiği mezkūra beñzer kākülün

209

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Dil-berā ‘uşşāka nāz u ‘işve der-kāruñ senün
‘Aqlumı yağmaya virdi revişü reftāruñ senün
- 2 Nev-resīde ğonce-tersün görmedüm emşālīni
Çille-i ‘uzmādur ey şūh firkatü hāruñ senün
- 3 Kayd olur mıydı dü-rüyı şı‘rüm evrāka müdām?
Olmasa mir‘āt-i qalbim sırr-ı dīdāruñ senün

- 4 La'l-i nābuñ neş'esin ger görse idi cām-ı Cem
Mest-i lā ya'kıl iderdi feyz-ı enhāruñ senüñ
- 5 Gül-şen-i 'uşşākıyānuñ gün-be-günihyāsısuñ
Bağş-i cān-ı sermed eyler rū-yı envāruñ senüñ
- 6 Āteş-i ḥasretle yanmağda fitil-i şem'-i dil
Neng-i cān olduğca kaldı bu da āşāruñ senüñ
- 7 Cām-ı mührüñ şöyle beste kıldı sākī göñlümi
Āstānuñ terk kılmaz Mişli nā-çāruñ senüñ

210

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Teşrif eyle gül-sitāna ola ḥandān güllerüñ
Diñle 'uşşākuñ feraḥ-nāk nağme-i bülbüllerüñ
- 2 Lāle-veş dāğ-ı derūnum kara başdı bağrıma
Def-i ğam itsün göñül nüş ide la'l-i müllerüñ
- 3 Lāne-i firķat bozulsun şānelensün perçemüñ
Tār-mār itsün şabā serde açan sünbüllerüñ
- 4 Gerdānuñda bir dizi dürdāne mi nūr-ı siyāh?
Birikmiş micmerde 'ūd-āsā turur fülfüllerüñ
- 5 Gice gündüz tırmayub efgān idersin Mişliyā
[93-b] Her dem āfāka resān mīnā gibi gulgüllerüñ

211

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ğayrıñ olmam olmuşum cānā senüñ hākisterüñ
Pış-i bābında segī-veş kāse-līs-i kemterüñ
- 2 Muntezır  uŝŝāķ bezm āmāde mey nüş itmege
Bāğa teŝrīf eyle verd-i aħmer olsun pisterüñ
- 3 Hūn-ı dil hāzır ŝerābdur saña bağrumdur kebāb
Meclisi pür-nūr itsün rū-yı tāb-ı güsterüñ
- 4 Görmeye rū-yı keder albiñ o hiŝŝe bendenüñ
Pāyınā yüz süre dā'im baħt-ı sāz u aħterüñ
- 5 Sīm gerdāna revān olsun o sünbül perçemüñ
 Anber-i sārā-yı baħtāl eyleye müşg-terüñ
- 6 Āferīn ey hāme bu şeb kayd olan dürdāneye
Böyle sencīde ğazeller ola Miŝlī defterüñ

212

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey gönül sen yār bulduñ ammā bilmedüñ
Maħzen-i esrārını bulduñ hüveydā bilmedüñ
- 2 Destiñe geçmiş iken rāh-ı alebde gezmedüñ
Ey habersiz ol idi bī-meşel hem-tā bilmedüñ

- 3 Şimdi bu cevr ü cefâlar çîzdür ey ğâfil saña
Ol meh-i enver idi bir nağd-i kîm-yâ bilmedüñ
- 4 Uçdı ol murğ-ı İrem tekrâr şayd olmaz saña
Nuţğ-ı Kevser şerhîdür kıadd-i tûbâ bilmedüñ
- 5 Şimdi Mişlî-veş fiğân itmekligüñ nîst fâ'ide
Ol idi gencîne-i esrâr-ı deryâ bilmedüñ

213

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bâğ-ı ışğda bir gül-i ħandânum almıŝdur felek
Genc-i ma'nâ mağzen-i pinhânum almıŝdur felek
- 2 Şayd idüb itdi beni de bend-i hicrânu kıafes
Deşt-i ümmîdde olan devrânum almıŝdur felek
- 3 Bir zemân olmuş idüm ışğda Züleyhâ-yı zemân
Yûsuf-ı Mışr-ı dili sulţânum almıŝdur felek
- 4 Ehl-i ıuŝŝâkuñ ŝerârından ħazer kıılmaz mı ki?
Taht-ı dil kıaŝrındaki mihmânum almıŝdur felek
- 5 Atdı bir küh u beyâbân içre Mişlî neylesün?
[94-a] ıAzm idüb baħr-i ğama ŝâdânum almıŝdur felek

214

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Koyma rāh-ı ışıkda zerķ eyle riyā-mendārlıǵuñ
Şanma ehl-i tevḥīdüm men gitmeden inkārıǵuñ
- 2 Şoḥbet-i sāķıyle mest ol baş ķadem mey-ḥāneye
Geç bu da'vā sözlerinden tüt yolun iķrārıǵuñ
- 3 Gördiǵuñ mestāneyi ta'n itme gözsüz nā-ḥalef
Gel yapuş dāmān-ı ıřıķa terk idüb heb vārıǵuñ
- 4 Zümre-i Mü'min olan taḥķīr itmez cinsini
Dā'imā Sübhān olurdı dildeki bāzārıǵuñ
- 5 Ehl-i münkir Mişliyā ta'n idegelmiş öyle reft
Vaḥdet içre 'āşık oldur bilmege āzārıǵuñ

215

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Rūyınā müştāk olaldan yaķdı yārüm ḥasretüñ
Başıma dar itdi devrān nigārum ḥasretüñ
- 2 Cām-ı la'lüñ şun kerem ķıl teşne-i efgendeñe
Heft-deryā eylemez tesķin yanarum ḥasretüñ
- 3 Bir ġarā'ib ḥāle endāḥt āteşü sūz-i derün
Mülk-i ġamda ķoymadı cān şehr-yārum ḥasretüñ

- 4 Sāgar-ı pīr-i muġāna mazhar-ı tām̄m eylegil
Yoġdur zerre huşulāt elde kār̄um ḡasretüñ
- 5 Bāġ-ı ʿıŝġuñda senüñ meddāhuñ olmuş sākıyā
Hem-çü bülbül Mişli her şeb āh u zār̄um ḡasretüñ

ḤARFÜ'L-LĀM

216

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Nūḡ-ı vaġtüm eŝkile Ṭūfān'a meyyāldür göñül
Leşker-i ġam büridi tuġyāna meyyāldür göñül
- 2 Nergis-i cemmāş-ı sākīdür tecellī eyleyen
Ṭūr-ı tende Mūsa-i ʿİmrān'a meyyāldür göñül
- 3 Bir ramaġ ġaldı lebe cān kilime gitdi vücūd
Nefḡ-ı ʿİsā-veş dem-i fermāna meyyāldür göñül
- 4 On iki Şāhuñ ġubār-ı zīr-i pāyi olmuşum
Dīn-i Aḡmed'de hemīn emāna meyyāldür göñül
- 5 Bāz-ı dil şayd-ı derūna şayd-ı bend olmaz velī
Pençe-i ʿAnġā-yı Ḥıẓr-ı cāna meyyāldür göñül
- [94-b] 6 Bende-i iġrār-ı Şems'üm ʿazm-i rāh itsem n'ola?
Rāh-ı Mevlānā'da her erkāna meyyāldür göñül

- 7 Şāneyüm zülf ü hıtt-ı pîr-i muġāna şad-zebān
 Kahramān-ı ġamze-i müjġāna meyyāldür gönül
- 8 Tesbîh u seccāde-i ışka deġiřdüm zāhidā
 “Alleme'l-esmā” olan insāna meyyāldür gönül
- 9 Men sezāyum Rāfiżî söyler ġürüh-ı münkirān
 Bende-i Hāyder'denüm Selmān'a meyyāldür gönül
- 10 ışkda İbrāhîm-i Hālîl'ün Milleti'nden gelmişüm
 İsmüm İsmā'ıl olub ġurbāna meyyāldür gönül
- 11 Ca'd-i zülf-i muġ-beçe-zünnārum ışkımdur benüm
 Āstān-ı deyrde eġġāna meyyāldür gönül
- 12 Degilüm bir şey'e Mişlî-veş harîş 'ālemde hîc
 Mařbaġ-ı uřřāġda ırfāna meyyāldür gönül

217

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

- 1 Şehr-i tende ġükm ider bir 'ālî-sultāndur gönül
 ġayrınıñ emri tutulmaz şāh-ı ġübāndur gönül
- 2 Ger şuverde mür-i ġîzdür gizlidür kevn ü mekān
 Ekberü a'zam olan sırr-ı Süleymān'dur gönül
- 3 Birtaġım efsāneden bulmaz telezzüz tıfl-ı nîst
 Hāme-i ġudretle naġş olmiş dil-istāndur gönül

- 4 ‘Andelīb-āsā olursa nağme-sāz u sūz-i nāk
Gül-şen-i bāğ-ı vefā içre gazel-ı^andur göñül
- 5 Vā‘izānu nāşihānuñ pendini gūş eylemez
Der-geh-i Sulţān-ı ‘Işķ’da bende-fermāndur göñül
- 6 Hākü hāşāk kabūl itmez ezelden pākdür
Tōp-ı ‘ışķı ıapmağa āmāde çevgāndur göñül
- 7 Hāne-i zāhirde sākindür ve lākin ma‘nide
Hayderī nağdinenüñ mührinde mihmāndur göñül
- 8 Bī-mehābā atdı deryā-yı muhīt gird-ābına
Neş’e-yāb oldı o demde mūnis-i cāndur göñül
- 9 Hıket-i Loğmānu Eflātūn’a itmez itibār
Derd-mend-i Misli-i nā-şāda dermāndur göñül

218

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Tōğ şeref burcundan ey meh-pāre ihsān eyle gel
Āteş-i hasretten āzād eyle şādān eyle gel
- [95-a] 2 Nağme-i cān-sūzum eflāke resīd olmağdadur
Gūş kıl āvāzıma luţfuñ firāvān eyle gel
- 3 Gül-şen-i ‘ışķuñda bülbül-veş figānum tā seher
Bāğ-ı in‘āmuñ güşād it ıalbi hāndān eyle gel

- 4 Bir ʔarafdan ʔahr-ı gerdün bir ʔarafdan süz-i dil
Pād-şāhum taḥt-ı mesrūruñda mihmān eyle gel
- 5 Derdüm efzün kūşe-i hicrān itdüm iḥtiyār
Ey olan her rīşe Luḫmān baña dermān eyle gel
- 6 ʔalmışum meydān-ı ceng-i firḫat iḫre ḫāk ḫāk
Menba^c-ı luṭf u kerem tīmāra şāyān eyle gel
- 7 Kūy-ı elṭāfıñda her leyl ü nehār eyler niyāz
Mişli-i bī-ḫāreye rāhuñ sen āsān eyle gel

219

Mefʕülü Mefāʕlü Mefāʕlü Feʕlün

- 1 Kimlerdür iden ʔalb-i perīşāna teḫammül?
Dāʕim ola mı āteş-i hicrāna teḫammül?
- 2 Lāyık mı ʕaceb eylemek aḫvālūme cānā?
Mümkin olamaz külbe-i aḫzānuma teḫammül
- 3 Göz göre cüdā eyleye ḫāk-i der-i yārdan
Ḥün-ı dil iḫre şaḫn u meydāna teḫammül
- 4 Seyf-i ḡamını bende-i bī-ḫāreye her dem
Söyle a begüm var mı bu ʕünvāna teḫammül?
- 5 Mişlī saña dil virdi füzün oldı şerārı
Pür-āteşe itmez dil-i vīrāne teḫammül

220

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 **Za'y**-i evkāt itme ey dil ışık içinde sulţan ol
Hubb-i deryāya ıarış bir ıatre iken ıumman ol
- 2 Eylesün emvāc-veř dā'im tecellī nūr-ı Hakk
Dīv nefsiñ ıatlı idüb dānā vü kāmīl insan ol
- 3 Hūd-bīn olma nāsiñ ıaybın zıkr idüb řubh u mesā
ıAyn-i ıibretle nazār ııl ıālem içre ıırfan ol
- 4 Farı için eřyāya dürlü reng virür ol pād-řāh
Cismüñ eczā-hāne eyle hikmet içre Loıman ol
- 5 ııl teveccüh sākīnüñ mihrāb-ı ebrūsın gözet
Mişli-veş dā'im rızā bābında emre fermān ol

221

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [95-b] 1 Hāk-i pā ol kü-yı sākīde hemīn sūzāna gel
Çeşm-i a'mā olmayub hāndān olub ıırfāna gel
- 2 Ta'n idüb abdāl-ı Hakkī olma merdūd-i Hudā
Zāhirī hāle nazār ıılma içer cismāna gel
 - 3 Hātır-ı rindānı taıyīb eyle gel ıākılı iseñ
Tut yolun mey-hānenüñ řāhib-dil-i merdāna gel

- 4 K̄alb-i ‘āşık̄dur H̄udā’nuñ beyti gel eyle tavāf
Pendimi gūş eyle inşāf eyleyüb imāna gel
- 5 Ey şufī itme tekebbür haşmuñ Allāh olmasun
Maḥrem olmaḫsa murāduñ ḫākile yeksāna gel
- 6 Serserī geşt ü güzār itme cihānı vāḫıf ol
Sen seni bul sendedür āyīne-i devrāna gel
- 7 İtme da‘vā-yı enāniyyet bu ‘ālemde ḫadīm
Yüziñi ḫāk eyle ḫalbüñ pāk ola ‘ummāna gel
- 8 Ser-güzeştü ḫāl-i ‘uşşāḫı bilen erḫam olur
Ma‘delet bul ‘ādil sen sendeki sultāna gel
- 9 Vaḫdetü sırr-ı serā’ir ‘ayn-i ḫudret sendedür
Ḥaḫḫ ile mi‘rāc-ı rūḫānī bulub seyrāna gel
- 10 Gül-şen-i bāḡ-ı leṭāfetde olub bülbül-şıfat
Ḥāk-i pā-yı Ḥazret-i Şāhī gül-i **ḫandāna** gel
- 11 Gelmemiş Mişlī zemāne sāḫı-i ‘ālem-nümā
Cānuñı rāh-ı meḫabbetde fidā ḫıl şāna gel

222

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ğayrıñ olma ṭalibi Sultān’e gel
Şem‘i ‘ışḫa yanaraḫ pervāne gel

- 2 Varlıguñ irdür fenā-yı tāmme tā
İkilikten ayrılıb ferdāne gel
- 3 Vaḥdetüñ deryāsına at kendiñi
Ayrılıb bir çatreden ʿummāna gel
- 4 Zann u şek içre ḥırāmān eyleme
Tut hemīn sākī yedin rindāna gel
- 5 Āgāh ol mey-ḥānede bir bāde çek
ʿAql-ı küll bul baş ḳadem ʿirfāna gel
- 6 Beyt-i Ḥaḳḳ şāḥib-dilānuñ ḳalbidür
Ġayrıya ḳılma nazār insāna gel
- 7 Meyl-i dünyā eyleyüb olma ḥarīş
Ġāfil olma aç göztün uyanagel
- [96-a] 8 Her cefāya şabr idüb Yaʿḳüb-veş
Yūsuf-ı şāḥib-zemān ol şāna gel
- 9 Dil-berüñ ʿışḳında Mişlī yok olub
Geç bu daʿvā sözlerinden yanagel

223

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Mihr-i ʿışḳda Yār-ı Ġār ister gönül
Feyz-ı cāmı aşḳār ister gönül

- 2 Rāz-ı ʿıŝk-ı fetḥ-i bāb itmeklige
Maḥrem-dem-i gül-ʿizār ister gönül
- 3 Eyledi pervāz miḥnet-ḥāneye
Lāne-i ŝevḳde ḳarār ister gönül
- 4 Yalınız zindān-bend olmuş hemīn
Mülk-i mihre şehr-yār ister gönül
- 5 Meclis-i sāḳide ḥandān olmağa
İltimās-ı iʿtibār ister gönül
- 6 Birdür ol sulṭān olmaz bil iki
şanma zāhid ğayrı yār ister gönül
- 7 İlticāsı Mişli'nün leyl ü nehār
Baḥŝ-i cām-ı yād-ġār ister gönül

224

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Sāḳı-i gül-rū-yı cām-ı āŝnā ister gönül
Meŝreb-i ʿAnḳā maḥbūb-ı vefā ister gönül
- 2 Sāġar-ı pūŝide-mey açmaz dil-i bīġāneler
Keşf-i esrār itmege rûḥ-fezā ister gönül
- 3 Ğonce-i ümmīdimi pūŝide ḳıldı ḥār-ı ğam
ʿAndelīb-baḥŝ-i cān-ı şad-nevā ister gönül

- 4 İltifâtı kaçır idüb çerhuñ libās-ı fahrine
 Āstān-ı şāh-ı ʿışk-ı dāʿimā ister gönül
- 5 Olmuşum hāk-i reh-i mey-hānede Mişlī gibi
 Bende-i pīr-i muġānum merhabā ister gönül

225

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Tāze bir mümtāz-ı hūbān-ı cihān ister gönül
 Zülf-i pür-tābında esrārum nihān ister gönül
- 2 Güft ü gū-yı nās bezdirdi beni cāndan heme
 Nām-ı sākī bir perī-rū-yı cevān ister gönül
- [96-b] 3 Leyle-i Kādrʿi taleb eyler hemīşe vāʿizā
 Vaqt-i Nev-rūz-ı behārdur erguvān ister gönül
- 4 Her ne kim ʿarz eylesem maqbūl olmaz bu hākīr
 Vech-i meh-tāb-ı dü-ʿālem dil-sitān ister gönül
- 5 Başıma taq-ı sipihr kār idüb zindān ider
 Hāl-i ʿanber laʿl-i Kevser nükte-dān ister gönül
- 6 Kālʿa-i bāb-ı şīʿarum fetḥ için bir kāmili
 Cām-ı vaḥdet-i bi-hūş bir şāʿirān ister gönül
- 7 Ḥasretüm efzūn ve lākin elde yokdur ihtiyār
 Vaşl-ı yāre nūrdan bir nerd-bān ister gönül

- 8 Şanma Hızr'ı çeşme-i hayvāna eyler nīm-nigāh
Lü'lü-i ihyā-i ʿālem-i cāvidān ister göñül
- 9 Mūr-veş pā-māl olursam ey Süleymān-ı zemān
Bu dıraht-ı ʿömrime bir sāye-bān ister göñül
- 10 Mişliyā Sultān-ı ʿIşğ dā'im nigeḥ-bān çekme ğam
Çekmezüm ammā ve lākin çok zemān ister göñül

226

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Rāh-ı ʿışğda bir kad-i bālāyı gözler çeşm-i dil
Fıkr idelden ol mehi her-cāyı gözler çeşm-i dil
- 2 H̄āba varmaz pister-i hicrinde ʿaynum şubḥa dek
Tāc-ı ʿārif o cihān-ārāyı gözler çeşm-i dil
- 3 Gül-şen-i bāğ-ı ḥaḳīḳat gülbün-i raʿnā-yı ʿışğ
Kān-ı deryā-yı ʿatā yek-tāyı gözler çeşm-i dil
- 4 Āstānuñ beklemeden rūzuşeb ḥammārenüñ
Dest-i sākīde olan şahbāyı gözler çeşm-i dil
- 5 Vāʿizā ʿuşşāka ʿarz itme Bihişt'üñ zevḳını
Süre-i “Yā-Sin”i bil “Ṭā-Hā”yı gözler çeşm-i dil
- 6 Nezdine cemʿ eylemişseñ birtakım echel tufeyl
Dü-cihānda meclis-i kübrāyı gözler çeşm-i dil

- 7 Mıslı-veş ‘Ankâyı-meşreb hem gulâm-ı Şâh-ı ‘Işk
Şâhid-i bî-Mıslı bî-hem-tâyı gözler çeşm-i dil

ḤARFÜ’L-MÎM

227

Fâ‘lâtün Fâ‘lâtün Fâ‘lâtün Fâ‘lün

- 1 Sırr-ı ‘ışk-ı “Hel etâ”dür raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
Kıalb-i ‘uşşâka cilâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- [97-a] 2 Nefha-i ‘İsâ-i Meryem cem‘-i ervâh-ı kıuds
Devlet-i şâh-ı beqâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 3 Belde-i Mısr-ı ‘azîmdür ‘âlem-i ma‘nâda çün
Nîl-i deryâ-yı ‘aâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 4 Vaḥdet-i cām-ı şafâdur melce‘-i ehl-i sülük
Kıurb-i yâre reh-nümâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 5 Şanma taqlîddür bu nazmum âgeh ol ey Mevlevî
Ehl-i ‘ırfâna şafâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 6 Feth olur her bir fütühât ehl-i hâle bâb bâb
Derdliye dâru’ş-şifâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 7 Çerḥ idüb bir bir maqâmât kaç‘ ider ehl-i vecd
Feyz-baḥş-i Murtezâ’dur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm

- 8 ‘Ayn-i ‘ibretle nazar kıl devr-i güli devr-i çiz
Sırr-ı ‘ışık-ı Muşafâ’ dur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 9 “Küntü Kenz”üñ sırrı tekmiñ anda olmış Mişliyâ
Bir uzunca mâ-cerâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm

228

Mef‘ulü Me‘â‘ilü Me‘â‘ilü Fe‘ülün

- 1 Hâsretde nişînüñ olalı ‘aqla ba‘idüm
Toğ burc-ı hidâyetden e yâ şubh-ı ümidüm
- 2 Mümtâz-ı cihânum der-i hâküñde niçe dem
Miftâh-ı füyüzâtı senüñ aşma kilidüm
- 3 Bir kez nigeñ-i hışmile olsun nazar eyle
Kâşâne-i miñnetde begüm tarz-ı cedidüm
- 4 Sâyeñde senüñ ğayrı deri daqq idemem men
Muhtâc saña bende-i nâ-çâr müridüm
- 5 Yeg-‘arz-ı cemâlüñle gönül şâd olayım dir
Luţf eyle güzel başuñ için baht-ı sa‘idüm
- 6 Baqmağda hayâle gice gündüz dil-i şeydâ
Şanki ulu bir hem-çü çenâr öyle kadidüm
- 7 Cehd itdüm ise Mişli gibi her ne kadar kim
Artdı o kadar dilde elem dâğ-ı cedidüm

229

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Genc-i dilde ğayr-ı dil-dār istemem ırışk isterüm
Mülk-i mihrim içre Hunkār istemem ırışk isterüm
- 2 Rāhına kıldum fidā cān u cihānı dönmezüm
Terkime dem urma zinhār istemem ırışk isterüm
- [97-b] 3 Ka'be vü mescüdü secdem hem tavāfım cümle “*Ost*”
Bir penāhu virdü ezkār istemem ırışk isterüm
- 4 Çek zebānuñ nāşihā hüd hāline koy sāliki
Vuşlat-ı cānāna ıayyār istemem ırışk isterüm
- 5 Var yine tedbīrini şarf eyle ehl-i ıākıla
Nıst-ıākıl bende esrār istemem istemem ırışk isterüm
- 6 Bulmuşum sākı-i devrūñ luţf u himmet kānını
Hāne-kāh-ı şeyhu reh-yār istemem ırışk isterüm
- 7 Güft ü güyü ehl-i taqlīde fūrūht eyle müdām
Hāne-i kalbimde pendār istemem ırışk isterüm
- 8 Men melāmet üzre olmağda saña var mı keder?
Genc-i dilde sımü dınār istemem ırışk isterüm
- 9 Bende-i ednāsıyım Sultān-ı ırışkuñ Mişliyā
Feyz-ı dıger bāb-ı ırkrār istemem ırışk isterüm

230

Müstefîlâtün Müstefîlâtün

- 1 Men hâk hâk-i Munlâ-yı Rûm'um
Men iktidâ-yı Munlâ-yı Rûm'um
- 2 Mîhr-i dü-âlem dilden rehâdur
Hâsret-fezâ-yı Munlâ-yı Rûm'um
- 3 Eşk-i dü-çeşmüm leyl ü nehâran
Men ilticâ-yı Munlâ-yı Rûm'um
- 4 Sâkî bimârım rağm-ı raķibe
Ser-cân fidâ-yı Munlâ-yı Rûm'um
- 5 Tebrîz-i Şems ikrâriyum men
Mişlî şafâ-yı Munlâ-yı Rûm'um

231

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Hâķîķat gevheri nûr-ı Muħammed dînüm îmânum
Ebû Bekrî Ömer Ösmânu Hayder Şâh-ı devrânum
- 2 Nücûm-i âsmâna tesmiye Âl ü Aşķâb'uñ
Heb Aşķâb-ı Rasûl-i Kibriyâ maħbûb-i Rabbânum
- 3 Seni ikrâr iden mü'min-i muvaħħid geldi devrâna
Heme ışķuñ ile şebü rûz gazâl-i deşt-i meydânum

4 Seni inkār iden zındīk muḥalled geldi bī-şübhe
Bu münkir kısmına bi'llāh ezelden ben de düşmānum

5 Bulunmaz her gönülde gevher-i meknūnū dürdāne
Nigāhuñ 'arz ider anı dil-i 'uşşāka sultānum

[98-a] 6 Günāhum Kūh-ı Kāf olsa ümīdüm kesmezüm bir dem
Meḥabbet āteşi sırr-ı 'Alī' dūr dīnüm vü īmānum

7 Muḡāyir bād-ı istiḡnā ider işkeste-i ḡātır
'İnāyet eyle sen 'ālī-himem sen pek perīşānum

8 Ne deñlü sa'y idersem vaşlıña taḡdīre yok çāre
Yine maḡzūn gönül pür-ḡam yanub maḡv oldu sāmānum

9 Seni ḡaḡ bilmeyen a'mā meger ki dūr imiş ḡaḡḡ'dan
Heme nūruñla ḡarḡ olmuş dü-'ālem cānda cānānum

10 Getürdi cümle eşyāyı zuhūra noḡta-i 'ışḡuñ
Ne bilsün bilmeyen nefsuñ bu remz-i vech-i Kḡur'an'um

11 ḡayāt-ı sermedī buldı saña 'āşıḡ olan diller
Taḡındı zencir-i 'ışḡ derinde Şāh-ı devrānum

12 Cemālūñ ḡaḡḡ celālūñ ḡaḡḡ zebānu güft-i Mişlī ḡaḡḡ
Nişin evlādü ensābuñ gönül taḡtında mihmānum

232

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Kū-yı yārde ḥāk-i pā-yı Şemsiyüm
Men ğulām ḥūd vefā-yı Şemsiyüm
- 2 Bestedür dil kākül-i pür-tābına
Rāh-ı ışkda mübtelā-yı Şemsiyüm
- 3 Çāker-i Āl-i ‘Abā Zehrā’ dañuz
Bende-i Pır-i Şenā-yı Şemsiyüm
- 4 Sāķi ile olalı ŝoḥbet-niŝın
Ḥamdü bī-ḥadd āŝnā-yı Şemsiyüm
- 5 Āstān-ı mey-kede-bāz olalı
Şanma vaşl-ı nā-sezā-yı Şemsiyüm
- 6 Bülbül-i Munlā-yı Rüm’um tā ezel
Ḥāk-i pā-yı Mürtezā-yı Şemsiyüm
- 7 ‘Iŝkile İŝnā ‘Aşer ḳurbānıyüm
Ḥānedān-ı Muŝtafā-yı Şemsiyüm
- 8 “Faķrile faķır” eylerüm ‘ālemlere
Miŝliyā bāb-ı Rızā-yı Şemsiyüm
- 9 Varlıĝı virdüm fenāya çoķ şükür
Men ğubār-ı “Hel etā”-yı Şemsiyüm

233

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Sākı-i mey-hāne'i buldum cihāna baqmazum
Mey-keşüm leyl ü nehāran iñ ü āna baqmazum
- [98-b] 2 Mey be-yār ey yār-ı ʿuşşākān bir ğam-ı müddeʿi
Kevser-i ferdāya meyl itmeme Cināna baqmazum
- 3 Lemʿa-i ruhsār-ı sākıdür koyan her renglere
Olalı ʿaqla baʿıd sūd-i zebāna baqmazum
- 4 Gel berü ey Mışr-ı hüsnüñ Yūsuf'ı Yaʿqüb benim
Girye-sāz oldu gözüm ʿışkuñla şāna baqmazum
- 5 Varlığum zātuñla her ʿālemde Maḥbūbu'l-Ḳulūb
Sensizin olan bedende ḳalbü cāna baqmazum
- 6 Pış-ez çeşmet medürem ḥāk-i rāhında müdām
Bī-ḥaber biñ nuşhu pend itsün zebāna baqmazum
- 7 Güft ü gū dāmiñla nāşih şayd-ı dil itmek diler
ʿĀşıḳa küllī ḥaḳāret ol beyāna baqmazum
- 8 Hem-çü Mişlī eyledüm ikrār inkār itmezüm
Rūyına müştāk olaldan “Kün Fe-kān”a baqmazum

234

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 Cām-ı meyüñle terk yolun tıtdum cihāna baqmazum
Aldum hayālün çeşmime ğayrı cevāna baqmazum
- 2 Sensün taleb ey mäh-rü cüz-tü murādı ‘ācizün
Hāk-i rehinden olmazum devr-i ĩn u āna baqmazum
- 3 Güli fenādur ‘ālemün āhır nuķūşı yok olur
Mihriñ yine bākī qalur cismümde cāna baqmazum
- 4 Dōstum efendüm hem-demüm ‘ışkuñdur eglencem benim
Sürür-dānum sünbülüm sensiz cināna baqmazum
- 5 Mişli gibi giryān ü zār geldüm kapuña ey perī
Mihrüñ zemānın bulmuşum āhır zemāna baqmazum

235

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Yetiş bīmāra Loqmān-ı zemānum şāh-ı devrānum
Ki senden ğayrı hācātum hemīşe nīst sulţānum
- 2 Şehāb-i cevrini çāk it şeb-i tārīkimi ref^c it
Hākīkat burcunuñ mähı tülū^c it sermedī cānum
- 3 Dimem hāşā mürüvvet kılmaduñ ‘uşşāk-ı nā-kāma
Kemāl-i rāhat-i cānum senüñdür cümle ‘ırfānum

- 4 Nigāh itmeme cihānuñ bāğına bŭstānına bir dem
Cemāl-i bāğ-ı ħŭsnŭndŭr hemiŕe gel gŭl-istānum
- 5 Deriñde Miŕli kŭstāĥāne gelmiŕ ħl ũ ħāl eyler
[99-a] Ķuŕŭruñ ber-ĥaraf eyle gedādur ŕāh-ı ħŭbānum

236

Mefā'ılŭn Mefā'ılŭn Mefā'ılŭn Mefā'ılŭn

- 1 Yine bir sākı-i meh-veŕ nigārumdan cŭdā dŭŕdŭm
Tehi cāmeme me-nŭŕeme mey ki yārŭmde cŭdā dŭŕdŭm
- 2 Gezerken deŕt-i maĥŕŭd iĥre ĥayfā ŕayd iĥŭn nā-geh
Beni ŕayd eyledi ĥayrı ŕikārŭmde cŭdā dŭŕdŭm
- 3 Ararken āb-ı Ĥıŕr'ŭñ ĥeŕme-i ĥayvānını ŕimdi
‘Abir-i zŭlf ũ ĥaĥt-ı nev-behārŭmde cŭdā dŭŕdŭm
- 4 Muĥālif bād ile deryā-yı gird-āba dŭŕŭb keŕtŭm
Yine bir gŭn olur dırsin azārŭmde cŭdā dŭŕdŭm

237

Mef'ŭlŭ Mefā'ılŭ Mefā'ılŭ Fe'ŭlŭn

- 1 Cānā heme dem mest-i nigāhuñla uyandŭm
Pervāne gibi ŕem'a-i ruĥsārına yandŭm
- 2 Gel hicrŭ firāĥuñla beni eyleme maĥzŭn
Zirā ĥabes-i ‘ıŕıĥıle cānumde uŕandŭm

- 3 Leylā gibi bend oldu gönül turra-i zülfe
Mecnūn gibi hasretle nice dāğı dolandum
- 4 Ben bilmez idüm ey meh-i nev böyle cefā-kār
Hayfā ki senūñ va‘de-i eş‘ārıña kaldum
- 5 Raḥm eyle derūnum yanar āteş gül-i zībā
Aḥvālīmi ‘arz itmege Mişlī’den utandum

238

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şā‘ir-i Munlā-yı Rūm’um ğayr-ı şöḡbet bilmezüm
Bende-i Āl-i ‘Abā’yum şān u şöḡret bilmezüm
- 2 Atmışum delğ-ı riyā vü zerğı egnümden heme
Rind-i sākī-meşrebüm küşe-i ḫalvet bilmezüm
- 3 Künc-i mey-ḫāne-nişnüm mest-i cām-ı vaḫdetüm
Yoğdurur ‘aql-ı me‘āş ḫıfz u zekāvet bilmezüm
- 4 Çeşmimiz bir dem rehā bulmaz ḫayāl-i yārdan
Men ‘ibādet itmege resmī vü ‘ādet bilmezüm
- 5 Sākı-i mey-ḫāne her ne emri derse rāzīyuz
Olalı teslīm-i ‘ışğ ğayr-ı meḫabbet bilmezüm
- 6 Eyleme tedbīr üzre çok vaḫit itdi güzār
Cām-ı mey nüş itmeden başqa selāmet bilmezüm

[99-b] 7 Rüyümü ferş eyledüm hāke reh-i mey-hānede

Dest-i sākīden şerābdan özge hācet bilmezüm

8 Dü-cihānuñ manşıbu eyvānını kıldık fidā

Derd-i dilden cām-ı ıışkdan özge devlet bilmezüm

9 Hāzret-i Sulţān-ı ıışk' uñ bende-i ednāsıyım

Hem-çü Mişlī cüz-o mihri ki ni'met bilmezüm

239

Müstef'ılün Müstef'ılün Müstef'ılün Müstef'ılün

1 Bir fitneye bend olmuşum dünyā güler ben ağlarum

Qalbimdedür nār-ı Caḥīm ıuqbā güler ben ağlarum

2 Hāyret heme eṫrāfımı aldı firāku hicrile

İrmez yedüm bir nesneye ḥulyā güler ben ağlarum

3 Yok añlayan ḥāl-i dilüm baña benüm yok kudretüm

Düşdüm fezā-yı fikrete gam-hā güler ben ağlarum

4 Ne var enīs ü hem-demüm ne sākīde şahbā-yı Cām

Gencīne-i mey-hānede her-cā güler ben ağlarum

5 Ne lāyık-ı ıışk olmuşum ne ṫard-ı der-gāh-ı muḡān

Düşdüm yedüm yokdur ṫutan bī-pā güler ben ağlarum

6 Bilmem bu gūnā devr idüb neyler beni çarḥ-ı denī

Sa'y eylesem def'i için esmā güler ben ağlarum

- 7 Oldum ğarīb-i bī-kesān mālīk degülüm kendime
Söyler isem rāz-ı dilüm inşā güler ben ağlarum
- 8 Bī-āşyān u maḥremüm bī-‘aql u nā-deryā-dilüm
Yoḳdur ümmīdüm vā‘izā ferdā güler ben ağlarum
- 9 ‘Azm-i rehüm sen şāhadur ruḥşat virürse rüz-gār
Böyle ḳalursa Mişliyā a‘dā güler ben ağlarum

240

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dā‘imā ‘ālemde yoḳluḳ güzel kārumdur benüm
Ḥalḳa rüsvā eylemeklik iftiḥārumdur benüm
- 2 Her dü-‘ālem mihrini iḥrāc idüb dilden heme
Āstān-ı ḥāk-i dil-ber intizārumdur benüm
- 3 Bir şey’e mālīk degülsek de ğinā eşḥābıyuz
İtmemeklik ser-fürū maḥlūḳa vārumdur benüm
- 4 Dīde-nem destümde mey ḥātır-şikest bağrum kebāb
Tāc-ı mihr-i ‘ışk-ı dil-ber serde nārumdur benüm
- 5 Zerre şekvā eylemem cevruñle ḥōşnūd olmuşum
İftirāk-ı dāğ-ı ḥasret gül-‘izārumdur benüm
- [100-a] 6 Bāğ-ı sīnemde nehār-ı gülbün ü üşküfeler
Rūzu şeb seyl-āb-ı çeşmüm āh u zārumdur benüm

- 7 Huznile ālūde itmek pek büyük iltāfdur
 Kālā-i nefse hemīn muhkem hişārumdur benüm
- 8 Şanma düşmanlık ider çerh-ı sipihr-i bī-vefā
 Şād u handān itmemeklik kām-kārumdur benüm
- 9 İtdigi her bir cevvrde lezzet-i nev baḥş ider
 Kurtarılmış puhte bir ḥalvā-yı yārümdür benüm
- 10 Çāre-sāz-ı Hāzret-i Sultān-ı ʿİşkda dāʿimā
 Sūz-i dil artduḡca feyż-ı nev-behārumdur benüm
- 11 Çille-i müzdād oldıḡından Mişliyā itme ḥazer
 Üstüvār olmaḡlık ikrārda ḡarārumdur benüm

241

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bende-i şādıḡını yāri bilübdür bilürüm
 Dili sūzān iden ol nārı bilübdür bilürüm
- 2 Pister-i ḡasrete ferş itdigi bīmār iderek
 Nāvek-i ḡamze-i ḡaddārı bilübdür bilürüm
- 3 Her dili egriye dil baḡlamaz ebrū-yı kemān
 İnfişāl itdiren aḡyārı bilübdür bilürüm
- 4 İmtihān eylemeden ḡurb-i ḡarīm eyleyemez
 Cān rāhında fidā-kārı bilübdür bilürüm

- 5 Ehl-i taqlīd sözinden fehm ider nādīre-gū
Dil-i üftāde-i nā-çārı bilübdür bilürüm
- 6 Sūziş-i ʿışku meḥabbetle yanub leyl ü nehār
Bī-ğaraż itdigi ikrārı bilübdür bilürüm
- 7 Gün gibi Mişlī-i pā-der-gil meh-tāb-ı cemāl
Bī-devā derde giriftārı bilübdür bilürüm

242

Mefʿūlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿūlün

- 1 Ḥāk-i derini biñ dūr-i vālāya değişmem
Ḳalbimde olan sūzişi Dārā'ya değişmem
- 2 Mecnūn-i zemān oldıgum ʿışkuñla ne devlet
Bu luṭfuñı māzīdeki Leylā'ya değişmem
- 3 Her ḥālde birer dürlü telezzüz buluyor dil
Şüretde zehr-i cevriñi ḥalvāya değişmem
- 4 Gāhice tenezzül idüb ʿuşşākı güşād it
Bezm-i dili biñ meclis-i kübrāya değişmem
- [100-b] 5 Göñlüm seni terk eyleyemez rū-yı cefādan
Naḳd-i ğamı şad-baḥşiş-i ferdāya değişmem
- 6 Sen söyle baña emriñe fermān ne olursa
Men dūr-i lebūñ Rūḥ-ı Mesīḥā'ya değişmem

- 7 Bir şāha beni bende kılub oldu gönül şād
Ferdādaki en‘ām-ı müheyyāya değışmem
- 8 Bülbül baña ‘arz eyleme sen verd-i fenāyı
Ol rü-yı gül-endāmımı zībāya değışmem
- 9 Hem-pā olalum Misli-i nā-kām ile ey dil
‘Işk āteşini mağzen-i kīmyāya değışmem

243

Mef‘ūlü Mef‘ūlü Mef‘ūlü Fe‘ūlün

- 1 Bir gönce-i nev-restenüñ ‘ışkıyla nizārum
Gül-şen dağī ‘āciz bilemez dildeki kārüm
- 2 Bülbül ne ‘aceb hālime vāķīf olayım dir
Dil virdicegüm nāfiye açmam yine zārüm
- 3 Sen şorma benüm meskenimi ‘aql-ı me‘āşla
Men pīr-i muğānuñ der-i hākinde ğubārüm
- 4 Eţvār-ı vaķārüm daği nā-mūsile cānum
Şemsü’l-Ĥaķķ-ı Tebrīzi Ocağında nişārüm
- 5 Çeşmüñ beni bir ħabbeye lāyık ķo ki görmez
Hem sāye-i Sulţān-ı Şenāī’de kibārüm
- 6 Şanma kūy-i cānānda gönül ğayrıya meftün
Gel bād-ı şabāya anı şor ķande ķarārüm?

- 7 ʿAzmī gibi ir çeşme-i feyzum heme cārī
Şāhib-naẓaruñ meclisi içinde ʿayārum
- 8 Mişlī gibi bir derd-i derūnum bilen olsa
Söyler idi ruhsārıma pür-cürm-i hezārum

244

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Gül-şen-i bāğ-ı fenāda yine ābād olamam
Manşıb-ı şūret-i gavgā ile dil-şād olamam
- 2 Key-Ḳubād eylese ger dehrine şāhen-şeh-i ʿışk
Kūşe-i ğamda nişīnüm daḫi āzād olamam
- 3 Ğonce-i ḫātırı ḫandān kılursa ide luṭf
Gerdiş-i miḫnet ile zerrece nā-şād olamam
- [101-a] 4 Ey şabā yāre ulaşdur şeb-i āhum seḫeri
Hem-çü nev-murğ-ı gönüller bāline şayyād olmam
- 5 Kes sūḫan ḫāme-i işkeste bu şeb ğayrı yeter
Mişli'nüñ nazmı gibi şāʿir ü üstād olamam

245

Mefʿülü Mefʿülü Mefʿülü Feʿlün

- 1 Raḫm eyle dil-i rīşe-i nā-çāre efendüm
Ṭāḫat ḳomadı cismde bu yāre efendüm

- 2 Muhtâc-ı devâdur der-i hâkinde gedâdur
Senden ola dermân giriftâre efendüm
- 3 Gönlümde begüm ğayrı meĥabbet bulamaz pür
Ger yâve midür gerki şahîh ara efendüm
- 4 ‘Ömrüm temelin itdi ĥarâb düzah-ı ĥasret
Göstermege ĥâcet ĥoma mi‘mâra efendüm
- 5 Seyl-âb-i keder eyledi pejmürde bu bâĝı
Gör bād-ı ĥazân neyledi ezhâra efendüm?
- 6 Ümmîd idecek ĥalmanı imkâna maĥal
Neyler beni ĥoymaĥda bu eṭvâra efendüm
- 7 Bir şey’e yedüm irmedi çekmede dâ’im
Netdüm ki ‘aceb gerdiş-i ğaddâra efendüm?
- 8 ‘Uşşâĥa tecellî-i Ĥudâ ger ki olursa
Bir hîç getürmez mi ki efkâre efendüm?
- 9 Teşîr ider âh u figânum şeh-i nâzum
Bir gün ki çıĥa ipliĝi bāzâra efendüm
- 10 Çoĥdan berüdü ĥâlîme ĥandân ki bânü
Luṭfuñla sezâ eyle ki dîdâra efendüm
- 11 Mişlî gibi şol zülf-i siyeh cā-yı penâhum
İĥrâr-keşim baĝlama zünnâra efendüm

246

Mef'ulü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün

- 1 Bülbül gibi dil her gice nālānuñ efendüm
Gör bāğ-ı firākuñda perīşānuñ efendüm
 - 2 Girmez mi 'aceb gūşına ber-tā-be-seher āh
Haylıce zemān 'ışķda mihmānum efendüm
 - 3 Teslīm-i serüm ķahrıñña ger luţfuña cümle
Pā-bende hemīn emriñne fermānuñ efendüm
 - 4 Hāk-i deriñni eyleyeli 'aynıma tūtiyā
Her nev'-i nazım ile senā-ķ^ānuñ efendüm
- [101-b] 5 Nem var ki nemi eyleyeyüm rāhına īsār?
İtdünse ķabül cāmımı ķurbānuñ efendüm
- 6 Teşrif-i kudüm eylemedüñ şāh-ı bülendim
Eyvān-ı gönül hāne-i vīrānuñ efendüm
 - 7 Zulmetde ķalub ye's-i şerāb eyledi medhūş
'ışķuñ yine ķındıl-i dirahşānuñ efendüm
 - 8 Sen dil-ber-i āşüb-ı cihānsın baña cānsın
Olmaz bu devirde senüñ aķrānuñ efendüm
 - 9 Mişlī tolanur bağ-çenüñ etrāfını dā'im
Luţfuñla güşād eyle gül-iştānuñ efendüm

247

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Baħr-i ğamda mevc urur seyl-āb-ı eşküm dem-be-dem
Çek dili ħōşça kenāra şāhib-i luţf u kerem
- 2 Kılmadı zerre tüvānum tığ-ı müjġānum benüm
Eyle fermān bir ğün evvel eyleyüm rāh-ı 'adem
- 3 Āh işidüb āh çıkar dā'im lisānumda heb
Duymadum bir vaşla dā'ir ğüfte-i şād ğonce-fem
- 4 N'ola bir hem-dem yetişdür yā ħūd eyle maħremüñ
Lāle-veş şad-dāğ sīnem sünbül ü bāğ-ı İrem
- 5 Nice dem dest-i tehī kıalsun bu Mişlī ey Hümā?
Sāyeñi olsun dirġ itme n'ola evc-i himem

248

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Tapuñ Beyt-i Muğaddes 'ışkıdur evşāfuñ şafā Kıblem
Sītānuñ secde-ġāh-ı 'āşıkāndur cān-fezā Kıblem
- 2 Ĥarīm-i beyt-i pür-feyzından 'ulyā Ka'be lā ğayrī
Olur mı nüh-felek mū-yı miyānuñdan Hümā Kıblem
- 3 Firāķ-ı ħāl-i rūyuñla füzün mihrüñ çü kalbiñde
Ĥacer-i Esved başdı sīneye beyt-i Ĥudā Kıblem

- 4 Dil-i ‘aṣṣānı kandır ‘ıd-gehde la‘l-i ḥamriñle
[102-a] Ne ḥācet Müzdelif’de zebḥ-ı kurbān cān fidā Kıblem
- 5 Kim itmez Muṣṭafā’ya secde-i şükrāne hem-vāre?
Ki Ol’dur secde-gāhı zāhir ü bāṭın beḳā Kıblem
- 6 Sitān-ı Ka‘be’ye yüzler sürerler ümmet-i ‘āciz
Ġubār-ı ḥāk-i pāye rüyı ferş itsem zıyā Kıblem
- 7 Temennī eyleyüb vaşlıñ me‘āşī maḥzen-i Mişlī
Niḳāb-ı ref‘-i vech itseñ kabüldür ilticā Kıblem

249

Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lün

- 1 ‘Āşıkum meh-veş-i dil-ber severim
Meşrebim ḥāl-i mücevher severim
- 2 Oturub bāğ-ı meḥabbetde müdām
Şaḥn-ı dilde gül-i aḥmer severim
- 3 Beste kılmam dili her bir güzele
Severim cān-ı müṭaḥhar severim
- 4 Cān-veş sīnede mihmānumdur
Bī-menend lü‘lū-i gevher severim
- 5 Destiñi urma o dil-dāre seḥer
Ey şabā zülf-i mu‘anber severim

- 6 Türlü rengler görünür rüyuñda
Öyle mirâṭ-i Sikender severim
- 7 Vuşlat endīşesi düşdi cāna
Yanarak şem'a-i hāver severim
- 8 Ateş-i ḥasret olduḡca füzün
Ḳatre bilmem tolu sāḡar severim
- 9 Zūlm-i tārik-i şeb artmaz bende
Bī-fenā tāb-ı münevver severim
- 10 Ḳadd-i Tübā vü melekler bende
Nehr-i cennet leb-i Kevşer severim
- 11 Zāhidā bāzār şanma*
Mişli maḥbüb-i Peyem-ber severim

250

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [102-b] 1 Hāneḡāh-ı der-i Hunkār'da bir er severim
Şems-i Tebrīz-i zıyā-enver-i güster severim
- 2 Vaḡf idüb rāh-ı tarīḡatde tılısmān-ı tenüm
Ser-firāz-ı heme 'ālem Şeyḡ-i Ekber severim

* Vezin noksân.

- 3 Hānedānuñ yoluna cān ile ser ola fidā
Severim Hāzret-i Zehrā gibi māder severim
- 4 Nūr-ı velāyet ki o Dāmād-ı Peyem-ber-i ʿIşk
Hem ʿAlī İbn-i Ebī Tālib-i Hāyder severim
- 5 Hem Hāsen-i Şāh Hüseynü Zeynü'l-ʿabā Bākır
Cān ile Mūsā-i Kāzım daği Ca'fer severim
- 6 Bekleriz bāb-ı Rızā Mūsā-i Rızā-yı ʿışka
Hādice ʿĀyişe Peygam-ber-i h^āher severim
- 7 Hem Taķī vü Naķī'dür nūr-ı dü-ʿālem bī-şek
Mehdi-i şāhib-i seyf Hāsen-i ʿAsker severim
- 8 Çār-yārūñ reh-i pāyında gubār-ı nā-çiz
Olurum Faħr-i Cihān'ı dahi Bihter severim
- 9 Mişliyā ʿavn-i Hudā'dur saña ʿirfān-ı ezeli
Secde-i şükr iderek Allāhü Ekber severim

251

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Kālbü dil-rā bī-tahāretten ben ikrār istemem
ʿIşka münkir olanuñ haķķında güftār istemem
- 2 Bir sefer hāzfiyla zāhirdür anuñ nāmı henüz
Kālbimiñ kāşānesinde böyle mundār istemem

- 3 Böyle l hayra nazım gönderme ey Őir baa
Őret-i fnide mest olmuŐdan hŐyr istemem
- 4 Őalbimiz bġ-ı haġıġatde miŐl-i ‘andelb
Manzar-ı verd-i ceml-i sġi gl-zr istemem
- 5 Var devy ġayra eyle ey Őabb-i ‘mme sen
Gizlidr derdmde dermn ġayrı tmr istemem
- 6 Nefsini bilmekdrr ‘uŐŐġa ‘irfn ġavl-i Haġġ
Fehm-i vahdetdr dil-i n-Őad dil-dr istemem
- 7 Cm-ı sġ-ı bey ger sz-ı ġamm-endġteym
Birtġım n-pk iġn yorulma eŐŐr istemem
- 8 AŐmasu gerdnına dr-i cevhir NŐr
Őalbi ġara olanu ġnlnde envr istemem
- [102-a] 9 B Leheb Şeklinde imn eyleyen n-dn iġn
Ehl-i ‘uŐŐġu dernn Mişli zr istemem

252

F‘ltn F‘ltn F‘ltn F‘ln

- 1 Bülbül-s bir gl-i ruŐsra efġn eylerüm
Hra Şaldı ġeŐmimi eŐŐni Loġmn eylerüm
- 2 Őurra-i Leyl’ya beste dil reh yok yeg-zemn
ġiri Mecnn gibi ŐaŐrda iskn eylerüm

- 3 Luṭf idüb da‘vet kılarısa bezmine ol nāzenīn
Bir nigāha cānumı evvelce iḥsān eylerüm
- 4 Luṭf ider sāķī ümīdi ile her şām u seḥer
Āteş-i ḥasretle bağrum aña biryān eylerüm
- 5 Mişliyā ḥadden tecāvüz eylese derd-i firāk
Ḥaşılı yanub yaķılıb dilde pinhān eylerüm

253

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Çıķdı bu şeb göklere āh ile efgānlarum
Eyledi Ṭūfān-ı Nūḥ dīde-i giryānlarum
- 2 Ḥasret-i yār sūz-i cān cevr ü cefā vü elem
Mülk-i gönül şehrine oldu o sulṭānlarum
- 3 Mūsa gibi āḥiri baķdı tecellī ol yār
Olmadı vuşlat naşīb degmedi ķurbānlarum
- 4 Neyleyeyüm olmadı baḥt-ı siyeh baña yār
Yaķdı şavurdu bütün şabr u ḥırmānlarum
- 5 Eyleser idi ba‘zıca meclisine hem-nefes
Gerdiş-i ğaddār gör aldı o ḥassānlarum
- 6 Şāma irişdi günüm örtdi seḥāb māhumı
Söndi bu şeb Mişliyā ķındıl-i rāḥşānlarum

254

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Firākuñ hārına düşdüm ümīd bāğında ey nūrum
Harāb-ender-harāb oldum şakın sen şanma maʿmūrum
- 2 Ne vardır bir tesellī bir tarafından kalb-i nā-şāda
Ciger hūnābına ğarķ olalı dü-çeşm-i maḥmūrum
- [103-b] 3 Ne dest irür vişāline ne terk eyler seni gönlüm
Ne de bir iltifātuñla reh-i ırşkuñda mesrūrum
- 4 Ne bend-i turra-i Leylā ne bir Şīrīn'e Ferhād'ım
Zebān-ı halk-ı ʿālemde cünün isminde meşhūrum
- 5 Ne sākī luṭf ider bir mey ne de redd-i cevāb eyler
Ne bir hızm̄metle şādānum der-i mey-hānede hōrum
- 6 Derūnum sūzını şerḥ eylesem gūş eylemez bir kes
Hemīşe ʿālem-i nāsuñ yanında nīş-i zembūrum
- 7 Sirişk-i çeşmine ğarķ olmasun Mişlī ne yapsun āh
Ne tard-ı der-geh-i sākī ne bir huddām-ı mağfūrum

255

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey dirīgā bunca ʿömrüm geçdi irşād olmadum
Şāh-ı ırşka ser virüb mihrinde ber-bād olmadum

- 2 Olmadum şıdķ üzre hayfā āstān-ı mey-kede
Sāķinüñ cāmıyla bir dem hurrem ü şād olmadum
- 3 Keşrete meyl eyleyüb āgāh-ı vaħdet olmadum
Ėurtulub zann u gümāndan bir dem āzād olmadum
- 4 Şun^c-ı Zātu'llāh yeterken ^caynıma ^cibret heme
Ėāne-i vīrānemi ta^cmīre üstād olmadum
- 5 Eyledüm şayyād-ı zāgān şāhını gönlüm müdām
Bir haķıķat murģunuñ rāhında şayyād olmadum
- 6 Bād-ı sevdāyı hevāyile nişin oldum hemīn
Dīv-nefsüm bekleyüb kūyuñda cellād olmadum
- 7 Ėırmen-i ^cömrüm muħālif-bād ile esdi heme
Ma^crifet kisb eyleyüb ^cışķıyla bünyād olmadum
- 8 Ėālet-iş nefsüm heme hūş görünürdi dā'imā
Dil virüb ^caķl-ı me^cāşa küll'e dāmād olmadum
- 9 Kūh u sengān içre güft ü gū idüb nā-pāk ile
Bāğ-ı maṭlūb içre bülbül gibi feryād olmadum
- [103-a] 10 Ne Ėabīr oldum özümden ne şafā buldum henüz
Nā-ħalef oldum mey-i dil-berle dil-şād olmadum
- 11 Nīk ü bed her loķmaya itdüm tenezzül Ėırşile
Mā virüb feyz-ı haķıķla rūħa īrād olmadum

- 12 Şüretü naqşa perestiş eyleyüb şubḥ u mesā
Bī-behā hem-çü ḥadīd bürkānu fülād olmadum
- 13 Dökmedüm bārān-ı eşküm kû-yı maqşūd rāhına
Bağrımı ḥūn idüb derdinde ifrād olmadum
- 14 Sākinüñ pendiyile gūşiş kılmadum ıışk rāhına
Bu cihetden ıışk içinde Mişli taʿdād olmadum

256

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Sevdigüm her dü-cihānda iftiḥārımsın benüm
Başıma tāc-ı seʿādet sāye-dārımsın benüm
- 2 Cāna minnetdür edā-yı ḥızmetüñ şeh-bāz-ı ıışk
Rūzu şeb dilde enīs ü yār-i ğārımsın benüm
- 3 Her sözüñ nuṭq-ı İlähī kāʿinātuñ mefḥarı
Bir rehā dilde ḥayālüñ intizārımsın benüm
- 4 Āstānuñdur penāhum secde-gāh-ı ḥüsn ü ıışk
Ḥāk-i pā-yuñ kehl-i cānum pāy-dārımsın benüm
- 5 Cümle ārzūsın gönül terk itdi biʿllāh sākıyā
Muntezır ʿahd almağa Mişlī nigārımsın benüm

ḤARFÜ'N-NÜN

257

Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün

- 1 Gel ey dil-ber dil ü mir'āt-ı müştākında Enversin
Diyemem ben saña insān bulunmaz mişl-i gevhersin
 - 2 Senüñ vaşfuñdurur “Tā-hā” vü “Yā-sīn” Ḥaqq Kelāmı'nda
Senüñ şānuñdadur “İnnā feteḥnā” āh ne deftersin
 - 3 Didi Ḥaqq ḥaqqında “Lev lāk” senüñ ıışkuñla turur ḥāk
Ki sensin cümle maṭlūbāt gönül tahtında ser-versin
 - 4 Mişālüñ görmemiş çeşm-i felek dil-ber ne yerdensin
Beni ıışkuñ ile ser-tā-be-ser yaqduñ ne aḥkersin
 - 5 Firākuñ ḥatırüm eglencesi ıışkuñ dile maḥrem
Ümīd bāğında bi'llāhī ezelden gonce-i tersin
 - 6 Yazılmış şafḥa-i dilde Muḥammed Aḥmed ü Maḥmūd
Ne ğam müştākına şāhum serinde nūr-ı efsersin
- [104-b] 7 Ne deñlü olsa da Mişlī güneh-kār kesmez ümmīdin
Ser-efrāzum şifā-sāzum baña tiryāk-ı ekbersin

258

Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün

- 1 Cihānda istemem māl-i melāl-i Hakk'ı sevdim ben
Gözüm yok mülk-i Dārā'da cemāl-i Hakk'ı sevdim ben
- 2 Göñül bir seyf-i kudretdür yedu'llāh'da nihān ancak
Olaydum mazhar-ı sırrı celāl-i Hakk'ı sevdim ben
- 3 Ne kim ol şāh murād itse yaradur ān-ı vāhidde
Teḥayyürde 'aқıllar heb kemāl-i Hakk'ı sevdim ben
- 4 Faқıre bir nazār kılsa menend-i mihr-i bān eyler
Be-ğāyet himmetü feyz-ı ricāl-i Hakk'ı sevdim ben
- 5 Hudā'nuñ 'ışkına dil-teşneyüm kandır beni sākı
Muğānuñ Kevşer-i la'ı zülāl-i Hakk'ı sevdim ben
- 6 Müdebbir 'āşıqum tedbırime nuқşān bulur ağıyār
Beni dīvāne şanmış lā u bāl-i Hakk'ı sevdim ben
- 7 Murādum sākı-i vaḥdetle Mişlī germ-i ülfetdür
Ḥabībüm sevgilüm Hū Lā yezāl-i Hakk'ı sevdim ben

259

Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün

- 1 Derūnum bāgu büstānu gül-i ter ergüvānımsın
Nesīm-i şemm-i şahrā-yı garā'ib nev-fidānımsın

- 2 Heme Nev-rüz-ı ʿuṣṣāḳ-ı dü-ʿālemsin bu ḥüsnile
Donanmış kāküli şebbū-yi vechiñ sāye-bānımsın
- 3 Görenler ʿayn-i ḳudretle nice inkār ider zātuñ?
Zıyā-i ḳalb-i kāşānem tenümde maḥfi cānımsın
- 4 Ḥurūf u şavta gelmez lemʿa-i ruḥsāruñ ey meh-rū
Yedümle kilküme eglence muʿammā-yı zebānımsın
- 5 Ne şüretle seni zeyn eylesün ḥāmeme degül mümkin
Gönül Yaʿḳūb-ı ʿıṣḳuñ Yūsuf-ı ḥüsn-i zemānımsın
- 6 Olalı dūr bezmiñden şuʿūrum ḳalmadı aşlā
Ne sırrdur bilmezüm ḥaylī zemān tāb ü tevānımsın
- 7 Firāḳıñ Mişliʾi işkeste beste söyedir dāʾim
Ḥayālün merdüm-i çeşmümde ʿömr-i cāvidānımsın

260

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿūlün

- 1 Vücūdum şehrine ḥāḳān-ı cānsın
Derūnum ḳaşrıma şemʿ-i nihānsın
- [104-a] 2 Senüñ vaşfuñdurur dīvān-ı ʿāciz
Ne söylersem daḥī andan ʿayānsın
- 3 Seni inkār iden münkir münāfıḳ
Ḥudāʾdan bī-ḥaber bilmez ne kānsın

- 4 Bilen ʿarīf ider idrāk bu nazmı
Heme maṭlūb-ı ʿālem “Kün Fe-kān”sın
- 5 Özünden olmayan vāqıf ki bir ḥar
“Nefeḥnā” nefḥasın uran cevānsın
- 6 Seni Yaʿqūb-ı vaqt olan bilirler
Bu gün Yūsuf-ı devrānu zemānsın
- 7 Bilür ḳalb-i ṣādef ḳıymātı cānā
Dil-i ʿāşıḳda dürr-i bī-girānsın
- 8 İkilikte ḳalan farḳ eylemez zātıñ
Nişīn-i vaḥdetde bir sāye-bānsın
- 9 Senüñ nuṭḳuñla oldı mürdeler ḥay
Ḥayāt-ı ʿıṣḳ-ı cān u cāvidānsın
- 10 Vücūduñdur heme Tevrāt ü İncıl
Nüzül-i āyetü şerḥ u beyānsın
- 11 Yine Mişlī bilür ḳadriñ efendüm
Seni bilmezler içre ĩn ü ānsın

261

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Süz-i ʿıṣḳdur bendeñi ol yāre meftün eyleyen
Ḳays-i göñlüm mihr-i Leylā şanma Mecnūn eyleyen

2 Ğarızı Şanma benüm ĞaŐıklıgum zātīdürür
 Kahrāmānu tıg-ı müjgān bađrımı hūn eyleyen

3 Ger tecellī itmeseydi ĞıŐk nedür bilmez idüm
 Dil-niŐinimdür iki çeŐmümi Ceyhūn eyleyen

4 Ol kemān-ebrūsını Evce ıķarmıŐ nā-gehān
 Sīnemi def nālemi Őanbūr u kāmūn eyleyen

5 Meclis-i ĞıŐkda rebāb olsam kebāb olsa ciger
 Nāy-i cisme nefha ursa sūz-i efzūn eyleyen

6 Bu perīŐān kōlbimi dā'im nazār itmekdedür
 Bir de mesrūr eylese luŐfuñla maħzūn eyleyen

7 Tāb gelmez rütbede düŐvārdur eyvān-ı dili
 Bendesin bir kez suāl itmez mi zābūn eyleyen

8 Menba-ı Ğirfāndur hem merkez-i feyz-ı ezel
 Hāl-i menfūriyyetin bilür diđer-gūn eyleyen

[105-b] 9 Dāmen-i sāmāna MiŐlī beste kıl cān u dili
 Derd-i ihfāñı senüñ bilmez mi meftūn eyleyen?

262

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Őerāb-ı ĞıŐkı nūŐ eyle yed-i dil-berden ĞıŐk olsun
 Tehī koyma gönül sāđarını humlardan ĞıŐk olsun

- 2 Gehī ğam ğāh hicrān ki ʿitāb-i yār ile pür-süz
Pey-ender-pey geçen varsa bu çenberlerden ʿışk olsun
- 3 Cemāl-i ʿalʿatıña bakma ʿākat gelür mi hīc?
Alanlar ʿaṭre nūr şemʿ-i zıyā-güsterden ʿışk olsun
- 4 Gel imdi naqd-i Mevlānā'ya kıl ol serserī gezme
Olanlar rāh-ı ʿışkda feyzına mazharlardan ʿışk olsun
- 5 Muḥibb-i şādıkuñdur āstāneñde toğar dā'im
Bu sencide ğazeller Mişli-i kemterden ʿışk olsun

263

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Mişhaf-ı rüyuñdaki ḥaṭṭuñ oḡunsın baʿde-zīn
ʿArz-ı ḥāl-i suḡte-ġān nīrāna yansın baʿde-zīn
- 2 Kāle-i ḡisnūñ behā-yı dūn ile vırme şehā
Nev-hevesler zehr-i istiġnāya ḡansın baʿde-zīn
- 3 Ān-be-ān bir nüşhasın şerḡ eylesün dil ḡāʿesi
Ṭālīʿ-i nā-sāz ʿāşıḡlar uyansın baʿde-zīn
- 4 Hem-çü Yaʿḡūb pister-i firḡatde bīmār olmuşum
Mışr-ı dilde Yūsuf-ı şāḡib-zemānsın baʿde-zīn
- 5 Nokṡa-i mübhem olan Hindūlaruñ tefsīr-i ʿışk
Mişli'nüñ sine-kitābında nihānsın baʿde-zīn

- 1 Rūyuña itsün teveccüh şem^c-i raḥşān isteyen
Pāyīña düşsün hemīşe genc-i pinhān isteyen

[105-a] 2 Çār-deh mi ebruvānuñ ṭāḳ ṭāḳ ey māh-ı nev?

Bir nazar kılsun cebīne māh-tābān isteyen

- 3 Müşg-i mūyuñdur dil-i 'āşıklara emn ü penāh
Zülf-i ḳullāba şarılsın ḳaşru eyvān isteyen

- 4 Gül-femiñden nūş kılsun Selsebīlü Kevser'i
Gitmesün uzaḳlara la^c-i bedaḥşān isteyen

- 5 Ḳadd-i Ṭübā'ña göñül ḥayrān olur reftār ile
Gerdenüñde ḥāli görsün 'ışḳa burhān isteyen

- 6 'Āşıḳa vaşluñ bihişt-i cāvidānīdür şaḥīḥ
Reşkile yansun hemīn ḥūrī vü ḡilmān isteyen

- 7 Nehr-i sükker mi zebānuñda 'aceb cārī olan
Nuṭḳ-ı pāküñ diñlesün tefsīr-i Furḳān isteyen

- 8 Dūzaḥ-ı firḳatde ḳalmaḳlık cehennemdür baña
Hicriñe bel baḡlasunlar 'ahd ü peymān isteyen

- 9 Kilkü ḥāmemele nevālar itdigüm ḳılma 'aceb
Şi'r-i Mişlī'le güleşsün şīr-i meydān isteyen

265

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 ʿAndelībi ğonce-i rūyuñdur efgān itdiren
Sūz-i ʿıŝıkdur bāğ-ı ħüsnüñde perīŝān itdiren
- 2 Hem ŝekāyık kān-ı yāķūt laʿlinüñ teŝīridür
Lālenüñ ħün ile bağrını bedaĝŝān itdiren
- 3 Bāʿıŝ-i bād-ı ŝabādur zülfüñi taĥrīk iden
Sünbülün başında ķındıl-i firāvān itdiren
- 4 Çeşm-i mestānuñ iriŝmiŝdür seĥerde bāğa çün
Nergisiñ boynun büküb rāhında çevgān itdiren
- 5 Māh-ı üŝkūfe muķayyed olmadı mihr-i füzün
Ķanden eylersiñ tecellī diye fermān itdiren
- 6 Ķaddiñe reşk eyleyüb eflāke ser çekmiŝdi serv
Mūmiyān-ı ʿarʿara būyı nümāyan itdiren
- 7 Sūz-i ʿāŝıkdur murāduñ fitne-sāz-ı dü-cihān
Reng-i bī-reng Miğli-i nā-çāra bühtān itdiren

266

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bī-ğümān rāhıñda ķurbān oldığum bilmez misin?
Ķahramān-ı ğamla ĥayrān oldığum bilmez misin?

- 2 Sikke-i nūruñ serümden çıkma bī-mümkin şehā
 Āteş-i hasretle rahşān oldıgum bilmez misin?
- [106-b] 3 Giyeli tennūre-i ırıkuñ nişin-i miñnetüm
 Deste-gül-i ruhsāra nālān oldıgum bilmez misin?
- 4 Müddeī menī itmek ister āstānuñdan beni
 Dā'im ağıyardan perīşān oldıgum bilmez misin?
- 5 Sü-i tedbīr itmege mi kādīrüm serv-i revān
 'Aql ile nā-pāye-dārān oldıgum bilmez misin?
- 6 Hālīmi ne kim gören nefret ider benden hemīn
 Sūz-i hicrānuñla bī-cān oldıgum bilmez misin?
- 7 Kāse-līsīñüm der-i hākiñde luṭf it mey-beyā
 Āstānuñ kemter-i cān oldıgum bilmez misin?
- 8 Ey leb-i Şīrīnūñ Ferhād oldum bī-riyā
 Ben zebān-ı nāsa destān oldıgum bilmez misin?
- 9 Kilk-i Mişlī eyledi biñ şerm ile izhār-ı ırık
 Mīhr-i tü şāhib-süñan-dān oldıgum bilmez misin?

267

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Beyā şubḥ u nesīm-i ırık haber-āver nigārumdan
 Haber-dār eyle şeh-bāzum dü-çeşm-i eşk-bārumdan

- 2 Gehī miḥnet gehī nāz olsa rāzīdur göñül lākin
Yıķıldı lāne-i şabrum firāķ u āhu zārumdan
- 3 Ne ḥaste pistere lāyık ne ʿaqlum var ne bir şağum
Olaldan dūr müşg-i zülf ü ḥaṭṭ-ı nev-behārumdan
- 4 Ne bir seng atsa münkir itmişüm ikrār dil ü cānumdan
Belā-yı çarḥıle bi'llāhi geçmem gül-ʿizārumdan
- 5 Niyāzı Mişli'nün maķbül olmaz bir nefes bilmem
Ḥazān-ı gül-şene döndüm kemāl-i intizārumdan

268

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Görünmez çeşmüme ʿarz u semālar dūd-ı āhumdan
Seʿādet görmedük çarḥ-ı sipihruñ şemsü māhından
- 2 Derūnum şehrini yıķdı vü ya nedür bu edbārum
Şafā kisb eylemek mümkin midür zulm-i siyāhından?
- 3 Ne ise ḥikmet-i Ḥaķķ ḥükmini icrā ider elbet
Tecellī dest uzatmaz itdiği dām-ı külāhından
- 4 Ğarāib kū-yı inşāfa yolu Rāst gelmemiş mi ḥic?
Nefes aldırsa ʿUşşāķa düşer mi ṭāķu cāhından?
- 5 Şikest-i ķalb-i ʿārif mi aña ḥızmet mi yok ğayrı?
Ne eṭvārdur ʿaceb şerm eylemez mi bār-gāhından?

[106-a] 6 Ne yāre yol virür gitsün ne terk-i derd-i ser eyler

Atar tondan tona rāhat biraqmaz h[^]āb-gāhumdan

7 Ne mümkün ğayrıya kılsun nazār uşşākıyāndur heb

Nehār u leyl bir kırtulmadıq gitdi nigāhından

8 Dimez mi bār-gāha arz idüb bir gün olur maqbül?

Neden havf eylemez şāhib-dilānuñ şubh-gāhından?

9 Gerek qahrı gerek luḡfi geqer bir demdür ey Misli

Ayırma merdüm-i qeşmüñ hemişe kıble-gāhından

269

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

1 Yanar dil bī-sebeb hem-vāra qasret olmasun olsun

Degüldür ihtiyār destümde firqat olmasun olsun

2 Vişālüñden nice dem dīdemiz yumduq ne bir ümmīd

Harāb-ender-harāb oldum imāret olmasun olsun

3 İdüb o nīst-firqat bir kıbā-yı ışq-puş oldum

Bıraqdum neng ü nā-mūsı melāmet olmasun olsun

4 Girersem gül-şen-i handāna zindāndur heme cāyım

Ne bāk şimden gerü alemde rāhat olmasun olsun

5 Heme hestī vü nīstīden nigāhı qat idüb hayli

Duā-yı hācetüm yok vaşl kısmet olmasun olsun

- 6 Ezel kilik-i kazā tahrīrine bir çāre var mı hīc?
Bıraḡdum sa‘yi elden bezm-i himmet olmasun olsun
- 7 ‘Ayāndur bendesi Sultān-ı ‘Işkuñ Mişli her ḡande
Bilür ehl-i dilānlar serde kisvet olmasun olsun

270

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Acırduñ ḡālūme ger sen de sūzān olduḡum bilsen
Ṭaḡarduñ ṭavḡ-ı iḡsānı perīşān olduḡum bilsen
- 2 Ciger puḡte ben ise teşne-i la‘l-i zülālīñüm
Yaparduñ ḡāṭır-ı ‘uşşāḡı ḡayrān olduḡum bilsen
- 3 Ṭufeylüm mehd-i ‘ışḡuñda raḡm ḡıl māder-i sālīk
Virürdüñ şīr seḡer vaḡtinde giryān olduḡum bilsen
- 4 Ne ḡatlı eyler beni derdüm ne ḡandān-ı vişāl eyler
Ḳatarduñ zehr ‘uşşāḡa ḡam-efşān olduḡum bilsen
- 5 Kemend-i zülfüñe beste dil-i Mişlī gibi bī-şek
Alırduñ ḡöñlümi emriñde fermān olduḡum bilsen

271

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

[107-b] 1 Nedür Leylā ‘itābuñ bir kerre Mecnūn’ı şormazsın?

Neden ketm-i nigāhuñ ‘āşıḡ-ı maḡzūnı şormazsın?

- 2 Deriñde nāle vü zārum sebeb ne gūşıñıa girmez?
Bu kayd-ı dürr-i bisyārum olan mevzūnı şormazsın
- 3 Degülsem lāyıķ-ı ışķuñ göñül bend oldı bī-pervā
Fırāķuñdan dü-çeşmümden aķan Ceyhūn'ı sormazsın
- 4 Hārāb oldı göñül bezmi revā mı sākı-i devrān?
Şerāb-ı ye'se ķandurduñ mey-i gülgūnı şormazsın
- 5 Nişīn-i āstānuñ oldıgum bilmez misin cānā?
Nice demdür ķapuñda ķasret-efzūnı şormazsın
- 6 Divār-ı kerpiçi şoķbet-nişīn idüb nehār u leyl
Nigāh-ı iltifātuñla dil-i şeb-gūnı şormazsın
- 7 Nice sāl oldı Mişlī-veş ümīd-i vaşluñ eyler dil
Der-i elķāfiñıa düşdüm henüz meskūnı şormazsın

272

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Çiz-tü sākı ķalbime bir kimseler yār olmasun
Āstān-ı hızmētiñden ayru bir kār olmasun
- 2 Mişķaf-ı hüsnüñ kitābın okurum ķarfen be-ķarf
Çeşmüme rū-yı gülüñden ğayrı gül-zār olmasun
- 3 Maķlab-ı zāhid bihiştse baña kūyuñdur meķāf
Haste-i uşşāk-ı ışķuñ gel ki bī-zār olmasun

- 4 Cām-ı la'lüñ şun pey-ender-pey dil-i 'aţşānuma
Mest-i bākī eyle ki bir dāhi hüşyār olmasun
- 5 Kim ki cān kılmaz fidā bir müyünüñ rāhında ol
İtmesün hīc Hüy hāy 'ālemde ber-dār olmasun
- 6 Girye-sāz olmazsa her şām u seher Ya'kūb-veş
Hem-çü Yūsuf Mışr elinde cān-bāzār olmasun
- 7 Kāsvet-i kalb arturur nāsīñ heme eş'ārları
İsterüm dā'im dilümde ğayr-ı güftār olmasun
- 8 Kılmayanlar rüyuña secde Hūdā'dan isterüm
Bulmasun bir dem huzūrı keşf-i esrār olmasun
- 9 Zühd ü tesbīha deġişmez Mişli 'ışkuñ sākıyā
Pīş-i çeşmümde hırāmān ile āgyār olmasun

273

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 İrişdiren saña işbātını insāna 'ışk olsun
Hābīr olub özünden dil viren ol cāna 'ışk olsun
- [107-a] 2 Nihāyetsiz şafā 'ışkuñ muhibb-i şādıka dil-ber
Mey-i 'ışkuñ ile leyl ü nehār sūzāna 'ışk olsun
- 3 Dü-'ālem manşıbı bād-ı hevādur bezmiñe nisbet
Nişin-i şöhet-i tahtuñ olan sulţāna 'ışk olsun

- 4 Şifāt-ı nūr-ı Hakk' dur şübhesiz ruhsār-ı pür-tābuñ
Cemālūñ perdesiz seyrān iden ihvāna ıışķ olsun
- 5 Dü-çeşm-i rahnesin seyl-āb-ı hūna ğarķ olanlar
Firāķ-ı mihr-i vaşluñla kılan vīrāne ıışķ olsun
- 6 Geçüb dünyā vü ıuķbā mesnedinden şāf olub ıāşık
Vişāle cānımı şükrān viren ķurbāna ıışķ olsun
- 7 Seni ki cānına minnet bilen her emriñe fermān
Hemīşe āstānuñda olan mihmāna ıışķ olsun
- 8 Ğubār-ı hāk-i pāyūñ tūtiyādur çeşm-i ıuşşāķa
Bulub yeg zerre hākūñ çeken çeşmāna ıışķ olsun
- 9 Saña dil bestedür Mişlī iki ıālemde ey sākī
Göñül virmez be-cüz-tü itdigi peymāna ıışķ olsun

274

Mefā ılūn Mefā ılūn Mefā ılūn Mefā ılūn

- 1 Be-genc-i şavma'a cānā nevālar heb firāķuñdan
Hemīşe mest olub terk-i şalālar heb firāķuñdan
- 2 Ne ümmīdden geçer göñlüm ne kaç-ı vaşl-ı cām eyler
Benüm bu çekdigüm derdü belālar heb firāķuñdan
- 3 Ne didüm fitne-sāzum hem çü-tü ey şem'-i dil-efrüz
Heme āgyār ile ta'na sezālar heb firāķuñdan

- 4 Füzün olmağda baħr-i iřtiyāķuñ mevci pey-der-pey
Cenāb-ı Ğazret-i Ğaķķ'a recālar heb firāķuñdan
- 5 Heme Őeb tūr-i gerdūna siper sīnem olub cānum
Ser-i kūyuñda Miřlī-veř fidālar heb firāķuñdan

275

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ğabīr kıł yāri ey Őubħ u nesīm āh u fiğānumdan
Semender-veř yanar kūh u tenüm sūz-ı nihānumdan
 - 2 Viřāl bāğını ümmīd ilegeşt ü güzār idüb
Tutuşdı riķ'a-i cild-i göñül şem'ci zebānumdan
 - 3 Bilür bilmezlenür bend oldıgum zülf-i siyāhında
Ğicāb itmez mi bir laħza sirişk-i Ğün-feřānumdan
 - 4 Yanumdan zāhiran dūr oldıgına ķā'il olmaz dil
Ğayāli ger-çi dūr olmaz benüm ān u yānumdan
- [108-b] 5 Zebān-ı Miřlī küstāħāne lāf urmaz cefālardan
Heme eglencedür cānā bu taħrīrüm divānumdan

276

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ğstānuñdur penāh-ı 'āřıķān
Nuķ-ı pāküñdür Ğayāt-ı cāvidān

- 2 Kaddime mihriñ kemendin bağladum
İstemezüm ğayrı kapuya el-amān
- 3 H^ab-ı zulmetde dü-çeşmüm merdümi
Sensiziñ görünmez oldı “Kün Fe-kān”
- 4 Āb-ı Hıẓr’ı görsem istemem iltifāt
Baña sensin cān ey Āsā-yı zemān
- 5 Ka’be-i ‘uşşāk ebrūñdur heme
Olmuşum bu beyte ‘āşık bī-gümān
- 6 Bāğ-ı ārzūda mişāli kıl nazar
Bülbülüñdür mihr-i ‘ışkuñla zebān
- 7 Bād-ı istiğnā vişālüñden beni
İdeli oldum efendüm nā-tevān
- 8 Bende-i fermān-berüm tā haşre dek
Hāk-i der-gāhuñda olmağ baña şān
- 9 Mişli ‘arz itmek saña hācet degül
Kıl nazar dīvānına eyler beyān

277

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Niğāh-ı dil-firībüñle perīşān itmek istersin
Hemīn ebrū-yı mihrābıñı pinhān itmek istersin

- 2 Ne kıldum pād-şāh-ı kişver-i hüsn saña ben böyle
Deriñden dūr idüb ağıyāra ħandān itmek istersin
- 3 Eliñ şunmuş ciger-ĥünābına ġamzeñ şeker-ĥuġġa
Beni bu tarzla rüsvā-yı devrān itmek istersin
- 4 Meĥabbet bābını beste kılub açduñ der-i cevruñ
Gözine ʿāşıġuñ dünyāyı zindān itmek istersin
- 5 Murāduñ Mişlī fehm itdi ħalāş yoġdur bu müşkinden
Beni ʿişġuñla meylüñ ħalka destān itmek istersin

278

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 ʿArz-ı ruĥsār eyle ʿuşşāġa perīşān olmasun
Murġ-ı cānuñ şubĥ olunca kārı eġġān olmasun
- [108-a] 2 Āteş-i ʿişġuñ derūna düşmiş evvel neylesün
Bāde-keş-i rind-i ħarābātuñ şanem-ĥ^ān olmasun
- 3 Başıımı tōb eyledüm rāh-ı meĥabbet içre ki
Tāġ-ı miĥrābıñdan ayru baña çevġān olmasun
- 4 Vaʿde-i ferdāya şalma cām-ı laʿlüñ sākıyā
ʿĀşıġ-ı ħasret-keşüñ sūzıñla biryān olmasun
- 5 Şun pey-ā-pey çeşme-i Ĥızr-ı ħayātı cānıma
Ne bihiştü Kevşerü āb-ı ħayvān olmasun

- 6 Keĥl-i çeşmüñdür ğubār-ı zîr-i pāyuñ ey perî
Zerresin münkir bulub bîñā-yı çeşmān olmasun
- 7 Şem^c-i ruĥsāruñ ĥayāl-i genc-i ħalbim pertevi
Virmeyenler rāhîña cān vaşluñ āsān olmasun
- 8 Dür olaldan meclisiñden tıtdı ğam mührüñ perin
Leşker-i ğamla mürüvvet eyle tuġyān olmasun
- 9 Şad-hezār minnet Ĥudā'ya bezmine kıldı naşî
Şerbet-i ışkuñda benden ğayrı sekrān olmasun
- 10 Nergis-i mest-i nigāhuñ ketm-i ʿaşîk eyleme
Neş'e bulsun dil-i ĥarābım ĥaddü pāyān olmasun
- 11 Mişli'ye feyzuñ ʿaṭā kıl menba^c-ı kân-ı kerem
Ĝayr-ı şā'ir nazm-ı ĥāmemde ğazel-ĥ[^]ān olmasun

ĤARFÜ'L-VĀV

279

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Fiġānum şanma bî-hüde sirişk-i zārum illā Hū
Kesüb ümmîdi ğayrıdan gönülde vārum illā Hū
- 2 Cemāl-i tālib-i Ĥaĥĥ'um ezelden çāker-i ışkum
Bu meydān-ı meĥabbetde heme bāzārum illā Hū

- 3 Hemîşe hubb-i Mevlânâ Muḥammed Ḥayder-i Kerrâr
Zebānumda dil ü cānum heme ezkārum illā Hū
- 4 Reh-i İsnâ ‘Aşer rāhında ḳurbānum şükür sākî
Olaydum mazhar-ı sırr-ı şeh-i dil-dārum illā Hū
- 5 Degüldür Mişli’nüñ taḥrîri eş‘âr-ı mevzūn
Zebān-ı Mişli fānîdür Ḥudā-güftārum illā Hū

280

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Dil-i ‘uşşāḳuñ ihyāsı nihāna āşnādur bu
Vişāl-i meclis-i şāha delîl-i reh-nümādur bu
- [109-b] 2 İcād-ı hılḳat-i ‘ālem şefā‘at merḥamet kānı
Cihānuñ pertev-i nūrı Rasūl-i kibriyādur bu
- 3 Reh-i ‘ışḳuñ çerāḡı evliyānuñ sırr-ı imānı
‘Aliyyü’l-Mürtezā vü menba‘-ı cüdü şehādur bu
- 4 Maḳām-ı Ka‘betü’l-‘uşşāḳ ḥuzūr-ı pāk-i Mevlânâ
Reh-i Sulṫān-ı ‘Işḳ’da Ḥazret-i Şems-i fidādur bu
- 5 Der-i ḥākiñde yeksān ol hemîşe Mişli-i pür-cürm
İki ‘ālemde bi’llāhi saña cā-yı şafādur bu

281

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Gel ey zāhid dem-i ıışk dime esmā müsem mā bu
Hezārān şad-dil-i mürde “Nefeĥnā”-yı Mesīĥā bu
- 2 Nazar kııl ‘ayn-i ‘ibretle anuñ erkānına şūfī
Gürūh-ı evliyānuñ ser-veridür Şems-i Munlā bu
- 3 Kelām-ı nuĥk-ı Ĥayder meşnevīsın kııl tefekkür bir
Hemān ‘ayn-i Ĥudā’ dur Ĥayder-i Kerrār-ı ma‘nā bu
- 4 Tūrūĥ-ı sâ’ire rāh-ı ĥılāfetdür bidāyātı
Ezelden zāhir u bāṭın dil-i ‘uşşāka ihyā bu
- 5 ‘Ayāndur ehl-i ‘irfāna zebānum ṭurmayub söyler
Benüm şerĥ itmeme muĥtāc degül gün-veş hüveydā bu
- 6 Ĥurūfu noĥta-i bā’nuñ gümānsuz bāb-ı miftāĥı
Şehāvet bezm-i ĥāşşında degül ayru hem-tā bu
- 7 Hemīşe ‘ārifüñ nuĥkı şafādur ehl-i ‘uşşāka
Nice fehm eylesün bī-dil bu güftār-ı mu‘ammā bu
- 8 Bu derc olan cevāhir feyz-ı Mevlānā ile oldı
Şalādur teşne-‘uşşāka şafā-yı rüy-mīnādur bu
- 9 Bıraĥ rızk u riyāyı müdde’ı gel mey-perest ol kim
İçen bir kaçresin ölmez ĥayātu ‘ömr-baĥşā bu

- 10 Nazar kıl Misli'nün inşasına haqq vir riyā şanma
Şerāb-ı ıışkla dā'im olubdur halka rüsvā bu

282

Mef'ūlū Mef'ūlū Mef'ūlū Fe'ūlūn

- 1 Dil hānesini yıkdı harāb eyledi ārzū
Şekvā idemem hāl-i dili rūyıña qarşū
- 2 Sen de şanemā bāzca inşāfı bırağma
Tāğat getürür mi bu kadar miñnete bāzū
- 3 Bir yāneden ārzū-yı vişālūñ heme şeb rüz
Bir yāneden āteş saçıyor gerdiş-i bānū

- [109-a] 4 Rāst gelse idüm böyle felāketde gezerken
Luţfiyla kılurdu nazarın dīde-i āhū

- 5 Hāvfum budurur kim seni incitmeye nālem
Dermen gibidür cism-i naḥīfümdeki her mū
- 6 Gāhice ye's-i hāl füzün oldığı demde
‘Aynumda görünmez şeh-i İskenderü Dārū
- 7 Mişlī güzelüm vaşlını dünyāya değışmez
‘Afv eyle kuşūruñ sañadur ıışkıle yā Hū

283

Mef'ûlü Mef'ûlü Mef'ûlü Fe'ûlün

- 1 Yansın dil-i 'âşık meh-i ruhsârına karşı
Nağmât-ı ferah-nâk ide gül-zârına karşı
- 2 Yeg-'arz-ı cemâlün gören 'uşşâka ne devlet
Şükrân evire cānını dīdârına karşı
- 3 Şol bezm-i elestde olunan 'ahd ü mīsāk
İkrāruñile zāhir inkārına karşı
- 4 Biñ dām-ı belā çarhına rāst gelse ki nā-çār
Mest ola gelür dīde-i bīmārına karşı
- 5 Rūh eylese nefes bu iki şāhāne-i tendür
İster ki nefis hükümüñ ide yārine karşı
- 6 Rūh emrine fermān ola 'ışk eyleye icrā
Nefsi birağur mı gidere yārına karşı
- 7 Bī-terbiye Mişlī gibi kaldıysa eger kim
Bī-neng ola bed-kār ile esrārına karşı

284

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Sen güzelsin Hāḫḫ ey va'llāhi Hū
Bī-bedelsin Hāḫḫ ey va'llāhi Hū

- 2 Hū senün ismüñ senüñ gayrı yalan
Cümle sensin Hakk ey va'llāhi Hū
- 3 Būstān-ı hātırumda bī-riyā
Gonce-tersin Hakk ey va'llāhi Hū
- 4 Haste-i ʿuşşāk-ı şeydāya hemīn
ʿĀfiyetsin Hakk ey va'llāhi Hū
- 5 Nezd-i ʿirfānu vefāda māh-ru
Muhteremsin Hakk ey va'llāhi Hū
- 6 Şayd-ı kalb-i ʿāşık itmekde müdām
Pür-hünersin Hakk ey va'llāhi Hū
- [110-b] 7 Sā'ildür Mişlī babuñda şehā
Muhteşemsin ey va'llāhi Hū

ḤARFŪ'L-HĀ'

285

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Mübtelā-yı derd-mend-i bī-devā dirler bize
ʿĀşık-ı hasret-keş-i terk-i fenā dirler bize
- 2 Hāliyā iqbāl-i bahtum iftirāk-ı yārdur
İbtılā-yı bezm-i evvel bī-rehā dirler bize

- 3 Kāle-i mülk-i beḳā tüccāriyuz bāzārda
Dürr-i şarrāf-ı ḫaḳīḳat-āşnā dirler bize
- 3 Bıkr-i ışışum Őerḫ gücdür raḳama Őıgmaḳ muḫāl
Naşmu eřār-ı veznde Nevā dirler bize
- 4 Mā-sivā mihruñ giderdük kimseden ḫavf itmezüz
Terk-i nā-müs u veḳāruz pür-belā dirler bize
- 5 Mişli ‘Anḳā āşyān-ı Mevlevī’dür lānemüz
Bende-i Sulḫān Şenā-yı pür-şafā dirler bize

286

Mefā ilün Mefā ilün Mefā ilün Mefā ilün

- 1 Ne ol mümtāze ḫübānuñ mül-i gül-fāmını söyle
Ne evşāf-ı Şeker-güyı şafā-yı cāmını söyle
- 2 Nihān it sırrını fāş itme aġyāra be-hey ‘āşıḳ
Ne vuşlat zevḳını bildür ne dilde kāmını söyle
- 3 Felek ḳahruñla çarḫ eyleser başında anı ter-genc
Ne ‘Aḳreb Burcını bildür ne de aḫkāmını söyle
- 4 Şikeste eylesün zülfi gibi her dem seni ol māḫ
Ne āzārī-dil olduġuñ ne şayd-ı dāmeni söyle
- 5 Ne dil-dāruñ cemāl-i cān-fezāsın söyle iřār it
Ne ıřıřuñ eyleyüb ihzār ne Mişli nāmını söyle

287

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Kemāl-i ehl-i 'irfān sözümnden gel 'ayān añla
Ki oldur nüſha-i kübrā bu sırrı evvelān añla
- 2 Düşürme 'aqlını vesvāsu zannu vāle-i çāha
Şarıl dāmānına her ne olursa imtiḥān añla
- 3 Şaḫın imānını nā-ehlden fāş itme aḡyāra
Hemīſe nuṭṭunu ſāhib-dilüñ genc-i nihān añla
- [110-a] 4 Bu remzi fehm iderseñ Ādem'in sırrın nedür bildüñ
Geçüb ḳāl ehli bezminden o kālā-yı tende cān añla
- 5 Reh-i 'ıſḳ içre isterseñ vücūduñ pāy-māl itmek
Belā-yı sermedī tendür bu kūyı ḥün-feşān añla
- 6 Sühületle anı taḥşıl olur ſanma gözüm nūrı
Nice 'āşıkларуñ ḳanın yolında erguvān añla
- 7 Ğam-ı dehrile āzürde olursañ ḳayd-ı cān itme
Sirişk-i çeşmini bāḡ-ı vefāda gül-sitān añla
- 8 Seni saña bırakmazlar bu rāha bende olduñsa
Nedür ḥikmet didigi her kesüñ bu nükte-dān añla
- 9 Fesāne güfte'i tütma ne söyler 'ārifān gūş it
Vücūduñ mülkine vāḳıf olub anı cihān añla

10 Der-i hākiñden ayrılma yüzün ferş eyle hem-vāra
Şuverden geç hemīn merd-i zemānı lā-mekān añla

11 Begüm sen Mişlī' den şādır olur şanma bu güftārı
Bu bī-hem-tā olan dürdāne'yi rıtl-ı girān añla

288

Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün

- 1 Göñül bezm-i meħabbetde ilişdi zülf-i cānāna
Estüb bād-ı şabā bir gün ulaşdum müşg-efşāna
- 2 Vişāl-i Ka'be-i nūrı cemālün feth idüb geldüm
O demden şem'ine oldum reh-i ıřkuñda pervāne
- 3 Görünmişdi o meh-pāre dehī bir şeb idi nā-geh
Hüveydādur dahī pīş-i nigāhumda o mestāne
- 4 Hümā-yı murğ-ı göñlüm şalmışum her-çi dād-ābād
Mürüvvet kānidur şāhum bırakmaz hīc perīşāne
- 5 İdüb bir fend ile beste bu şāne göñlümi āħir
Sirişk-i seyl-i çeşmümle olur hātırda hum-hāne
- 6 Bırakmam dāmenün zāhid belī pīr-i muğānuñ men
Olursa yār benümile der-i büt-hāne mey-hāne

289

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Bu şeb peymāne-i ʿışkı çekerseñ işte mey-hāne
Meħabbet sāgarından nüş idersen tolu ħum-hāne
- 2 Şikeste eyleyüb nā-mūs u nengi yāre lāyık ol
Kılarsañ rāh-ı ʿışkda cān fidā açıldı şal-hāne
- 3 Şalā müsteğrağ-ı dil-dār-ı ʿışk olmuş olan cāna
İçerseñ dest-i Kerrār'dan güşāde oldı mey-hāne

[111-b] 4 Ulaşmak zāt-ı Mevlānā'ya isterseñ eger ʿāşık

Der-i ħākinde ser ħo dilde ābād it simā^c-hāne

- 5 Münādī oldı Mişlī kendi nefsine fiğān eyler
Cenāb-ı Ĥağğ'ıñ ʿavnıyla yıkıldı ħaşr-ı büt-hāne

290

Müstef'īlātün Müstef'īlātün

- 1 Vaqtüñ geçürme gel yār-ı ʿışka
Geç kayd-ı tenden yan nār-ı ʿışka
- 2 Fānī cihāna aldanma şağın
Bir pūla şat gel ikrār-ı ʿışka
- 3 Şarf eyle vāruñ sākī yoluna
Vākıf olursın esrār-ı ʿışka

- 4 Bir merd-i kâmil tutduñsa destîñ
Sen ğarķ olursuñ envâr-ı ırıķa
- 5 Sa'y eyle zâhid mey-hâne'i bul
Düşdüñse yâ Hû efkâr-ı ırıķa
- 6 Mürşidsiz olan mürşidi şeytân
Olmaz delîlsiz dil-dâr-ı ırıķa
- 7 Mişlî ezelden dönmem gerü ben
Virdüm bu cânı Hunkâr-ı ırıķa

291

Müstef'îlâtün Müstef'îlâtün

- 1 Kânlar dökilür bu dâr-ı ırıķda
Başlar kesilür bâzâr-ı ırıķda
- 2 Furşat elinde sa'y eyle ey dil
Kâlb-i selîm ol ikrâr-ı ırıķda
- 3 Serden geçerseñ ser-cân olursın
Pür-nür olursın envâr-ı ırıķda
- 4 Derdi bulanlar dermânı buldı
Dil-dârı gördi gül-zâr-ı ırıķda
- 5 Şıdķu hulûşla gel gir bu yola
Nefsini öldür reh-yâr-ı ırıķda

6 Mengüş-i remzüm itdüñse şeksiz

Yolu bulursuñ ‘Aţţār-ı ıışķda

7 Mey-ħāne bāzest bir bāde çek gel

Mişlī fenā bul Ĥunkār-ı ıışķda

292

Fā’ılātün Fā’ılātün Fā’ılātün Fā’ılün

[111-a] 1 Dil-berā feyz-ı bidāyet ü nihāyet sende

Ravza-i ĥuld-i berīn bāğ-ı melāħat sende

2 Gül-femiñden dökilür lü’lü’-i nā-süfte hemīn

Her göñül fehm idemez remüzü işāret sende

3 Her ne vechile ketm eylerseñ ıışķı cānā

Cüz’-i ıırfān ile bildüm ki beşāret sende

4 Çeşm-i fānūs-ı kebūd mişlini görmiş mi ‘aceb?

Añladum reh-güzeri ıışķ-ı selāmet sende

5 Ülker-i vaķt-i seħer kevkeb-i nūr-ı ‘aynuñ

Leyle-i Kādr’i mehī-tāb-ı se‘ādet sende

6 Zülfünüñ karasını māh-şeb-i āħir görmedüm

‘Aşıķı zulme şalar bunca cesāret sende

7 Ĥayder-i naķd-i zemān necm-i ‘alāsın sen

Zü’l-feķār-ı yed-i ķudret bu şecā‘at sende

- 8 Şüretüñ perde-i ʿālem-i dil ü bīnā ʿārif
Dīde-i halka görünmekde melāmet sende
- 9 Kandedür ʿışk ile bir bād-ı harāb olmuş?
Āstānuñda muķīm ola ʿimāret sende
- 10 Nāşıhuñ diñlemem efsānesini hūbānum
Tūti-veş güfte-i taḥķīķu belāgat sende
- 11 Her kesüñ ḳadrini mīzāna heme urmadusañ
Zāhir ü bāṭın u ʿirfānu **firāset** sende
- 12 Ne bilür Şṛa vü zāhid bu perestişle
Ḥikmet-i mübhemü sillāk-i hidāyet sende
- 13 Sendedür Kevşer ü cennet Tūbā sāķī
Dü-cihān devlet-i sırr-ı vilāyet sende
- 14 Tūr-ı Sīnā' da tecellī vü ʿaşā vü Mūsā
O Mesīḥā-yı nihān nefḥ-ı velāyet sende
- 15 Zāt-ı pāküñ raķam u ḥāmeye gelmez yazsam
Her ne olmuş olacaķ cümle kerāmet sende
- 16 Mifteḥ-ı genc-i ḳulüb sālike ʿışk-ı cāvīd
Rūḥ-ı Ḳuds u İzāfe hem emānet sende
- 17 Hem ḥayāt ile memāt himmet ü hem rāḥat
Ḥaşru Mīzān u Şırāt vü daḥī Sāʿat sende

18 Bāb-ı hākūñde segi Mişlī-i kemter dā'im
Her ne emr eyler iseñ cümle icāzet sende

293

Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün Mefā'ün

[112-b] 1 Açıl ğonce-dehānum feyz-ı enhāruñ nişār eyle

Ḳadīd itdi ḥazān bād-ı şarşār-ı kām-kār eyle

2 Ledünnī mektebüñ ḥandān idüb ders-i “‘Araf”dan vir

Ki fetḥ it bāğ-ı sīnem menba‘-ı ışğa pıñār eyle

3 Beni efkār-ı nā-puḥte ḥarāb itmekdedür dā'im

Şoyub pīrāheni şūrī-i ma‘nāda kibār eyle

4 Şafā-yāb eyle müştākı teraḥḥum eyle nā-çāra

Güşād it dīde-i ḳalbi vişālūñ āşkār eyle

5 Ki senden ğayrıya meyl eylemez rūḥ-ı ḥazīnüm hīç

Ḥarābı ḥātır-ābād eyle luḥfuñ bī-şümār eyle

6 Yetiş şayyād-ı ‘āşık intizāruñla ḥarāb oldum

Çıkar esfel ḳafesinden gönül murguñ şikār eyle

7 Sitānuñda ğarīb-i bī-nevā Mişlī fiğān eyler

Hemīşe feyz-ı envāruñ efendüm baña yār eyle

294

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Dil-mürde bulur cān-ı nevi şoḥbet-i yārla
Medhūş olurum sāğar-ı ser-şār-ı nigārla
- 2 Şad-şehper-i Cibrīl olurise de 'ıŝḳda
Şayyād-ı meḥabbetde ŝikārum dil-i zārla
- 3 Mecnūn-ı perīşān-ı zemān ebḳası ḳābil
Leylā daḫi pā-māl olur cānı nişārla
- 4 Yaḳūb-ı leb-i ḫüsni bağında gül-i gonce
Feryād iderüm ŝubḫa degin bülbül-i zārla
- 5 Şabr eyle firāḳu şeb-i hicrāna hemişe
Mişlī ṭurasın ḫāne-i iḳrārda ḳarārla

295

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Niğāh-ı yār bī-gāne baña kār itdi gitdükçe
Kesildi iltifātu ḳalbi ṭār itdi gitdükçe
- 2 Ne ŝahbā-yı 'Irāḳ eglendürür gönlüm ne ğayrı kes
Hemişe rāḫatım şalb oldu ğam-ḫ^ār itdi gitdükçe
- 3 Bu nā-çize meḥabbet ideli ol dil-ber-i ra'nā
Ne ki inkār-ı dil vār ise iḳrār itdi gitdükçe

- 4 Füzün olduğca mihrüm bî-sebeb terk eyledi āhîr
Fırākuñ dārına her lahza ber-dār itdi gitdükçe
- 5 Nedür hikmet haber-dār eyle o bād-ı şabā peyki
[112-a] Cefāyı Mişli-i nā-çāra tekrār itdi gitdükçe

296

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Dil bülbüli kınmaz mı görüb gonce-nihāle?
Yağdırsa sirişküñ yeridür hem-çü vü jāle
- 2 Nergis mi 'aceb şahn-ı cemālünde dü-çeşmüñ?
'Uşşākı te'accübde kodı şāşdı bu hāle
- 3 Tahrik iden kākülünü bād-ı şabā mı?
Sünbülde bulunmaz bu kōkı nīst ki lāle
- 4 Vaşluñ ideli tekye-i 'ışkuñda men ezkā
Hün-ı cigerümle töludur dilde piyāle
- 5 'Āşık kápılır mı olur olmazlara fehm it
Her dil-ber-i mümtāzede yoğ sendeki kāle
- 6 Dil sende emānet ten ü cān cümle senüñdür
İtdüm seni men meclis-i sulţāna havāle
- 7 Biñ hārı olursa o güli sen kōma elden
Mişli idelüm hāk-i derinde heme nāle

297

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey dilā gel ʔālibāne cāy-penāh*
Ol ḥaber-dār sālikāne cāy-penāh
- 2 Maṭlabı fi'l-cümle eşyā zāhidānu ʕābidün
Dāmenün ʔut ʕārifāne cāy-penāh
- 3 Cān nişār it ḥızmetin kılmaḫ temāmıyla müdām
ʕĀşıḫ iseñ ʕāşıḫāne cāy-penāh
- 4 Merd iseñ meydān-ı ʕışḫda ol fidā-kār-ı zemān
Ḳoyma elden cām-ı cāna cāy-penāh
- 5 Ṭoḡrı söz ister iseñ benden bu şeb gel gūş ḳıl
Mişli-i derd-i dilāna cāy-penāh

298

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ılün

- 1 Açılsa sīneye ʕışḫıyla yāre
İder hem kendisi kendiñe çāre
- 2 Yanan ol yandıran oldur yine ol
Ki sen yoḫsın yanan oldur bu nāre

* Vezin noḫsāndır.

3 Ledünnî ʿilmini bildüñse setr it
Düşürme zevrağ-ı şabrın kenāre

4 Meyil virme bu bāguñ goncesine
Hebādur heb nigāh itme bu hāre

[113-b] 5 Cefā vü cevriñi yāriñ vişāl bil
Eger Manşūr iseñ yapuş bu dāre

6 Olur mı ʿāşık-ı şeydāda ğam hīç?
Çeker Yaʿkūb-veş kendini zāre

7 Öürseñ yok olursun var hemīşe
Varırsañ Mişli yol budur o yāre

299

Mefā ʿilün Mefā ʿilün Feʿilün

1 Eger olduñsa yok irdüñ kemāle
Budur ādāb reh-i ʿışkı vişāle

2 Rızāsın sākīnün elden birağma
Hāqīkatde irdüm dirseñ cemāle

3 Birağma dāmeni şāhib-dilānı
Alub her rūzu şeb yārün hayāle

4 Seni āzürde қо itsün Hāvāric
Seven yāri bağar mı kıl ü kāle?

- 5 Tıyurma āteş-i ʿışkı nihān it
Yanarsañ maḥfi yan gel itme nāle
- 6 Seni sen terk iderseñ el vire dōst
Anuñ iḥsān qoyan ol'dur bu ḥāle
- 7 Eger işkeste-ḥātırsañ vişāl bil
Açılsun Mişliyā gönlünde lāle

300

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Şabā bizden nıgeh-bān-ı gül-endāma peyām eyle
Ḥaber vir ḥālūmi bir bir o şeh-nāza selām eyle
- 2 İşledi zülfüñe gönlüm ḥaber-dār eyle ol şūḥı
Rehā mümkin degül ğayrı beni aña ğulām eyle
- 3 Şorarsa ʿışkına pā-bend olan ʿuşşāq-ı şeydāsın
Bizi de defter-i ʿışkuñ kenārında zimām eyle
- 4 Meded senden olur sultān-ı ʿışk bī-çāre ʿuşşāqa
Dil-i maḥzūnumı bir kerre luṭfuñla bükām eyle
- 5 Bu Mişlī teşne-i vaşluñ qapuñda bir gedā kıldur
Şunub bir curʿa ʿışkuñdan ʿatā-yı bahş-ı cām eyle

301

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Nedür küstāhlıgum ey mäh-ı nev-ālem nihān söyle
Şadākat yok mı benden hıc saña şāh-ı cihān söyle
- [113-a] 2 Firāk-ı ıışkile kande olursam gül-şenüm kül-hān
Nazar kıl hālūme bir kerrecik fāş-ı gümān söyle
- 3 Nigāh-ı iltifātuñla dil-i āzārı hāndān it
Mürüvvet merhamet şefkat idüb sükker-zebān söyle
- 4 Cemālī şemʿine pervāneyüm dūr itme bezmiñden
Nihāyet teşne-i dīdāruñ oldum nev-cevān söyle
- 5 Ayırma bāb-ı luţfuñdan amān cürmüm muʿāf eyle
Kemāl-i hüsnüñ haqqıçün gel ey tūtī-zebān söyle
- 6 Ne nā-hem-vāra kārüm var nedür bāʿis ʿitāb itmek?
Nedür kaşduñ hikāyet kıl perī-peyker ʿayān söyle
- 7 Hayālīñ Mıslı-i zāruñ gelür karşıısına dāʿim
Aña luţfuñla inʿām it gel ey gonce-dehān söyle

302

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Dilde efkār serde sevdā artmada günden güne
Vaşl-ı dīdāruñla hulyā artmada günden güne

- 2 Mestü bî-hüş eyledün âhir beni ra'cânâ-yı verd
Perçemiñde müşg-efzâ artmada günden güne
- 3 Tende tâbum kalmadı hasret beni itdi helâk
Sâkinüm gam-tekye güyâ artmada günden güne
- 4 Meh-cebînüñ kıble-gâhum oldı ebrûlar imâm
Hayretüm hüsne temâşâ artmada günden güne
- 5 Nefha-i Rûhu'l-Ḳuds'dür her demi 'uşşâkına
Fikr-i vuşlat 'aql-ı yağmâ artmada günden güne
- 6 Mişli bir âzâd kabûl itmez kapuñda çâkerüñ
Bildi 'âlem seng-i a'dâ artmada günden güne

303

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bûlbül-âsâ eylerüm efğân efğân üstüne
N'ola olsa gonce-ter handân handân üstüne
- 2 Hâḫırum gam-nâk olaldan hâlümi ta'rîf muḫâl
Eşkde çeşmüm seyl olur bārân bārân üstüne
- 3 El-amân ey pād-şâhum neyledüm gerdüna ben?
Yağdırur tîr-i kazâ Ṭûfân Ṭûfân üstüne
- 4 Ben mi râst geldüm sipihrüñ nergis-i şehlâsına?
Eyledi dil mülkini süzân süzân üstüne

5 Kalmışum hayretde fāl asam ıkar bahtum ęama
Mest-i miħnet olmuřum sekrān sekrān űstüne

[114-b] 6 Hōřnudum ekmekde miħnet zencir-i űlfetdeyűm
Kālb-i yāri itmesűn vīrān vīrān űstüne

7 Hem dil-i ‘uřřāka hem dil-dāra kıyma var mıdur?
Eylemek lāyık mıdur kurbān kurbān űstüne?

8 Kāngı kānūna řıgar ęaddārlıęı bu kevkebűn?
Gönderűr her dā’imā nā-dān nā-dān űstüne

9 Ne şıgar āyīn-i ęayra bir taraf řāhib-dilān
řāmiņa lāyık mıdur tuęyān tuęyān űstüne?

11 Neylesűn Miřlī tesellī bulmaduca sākıyā
Halk-ı ‘ālem eyleyor bűhtān bűhtān űstüne

304

Mefā’lűn Mefā’lűn Mefā’lűn Mefā’lűn

1 ‘Ītāb-i eşm-i cellādile al kanum bu şeb şorma
Yıkıldı kal’a-i řādum perīřānum bu şeb şorma

2 Rızā bābında teslīműm ne eylerse menűm rāzī
Akan seyl-āb-ı eřműm āh u efęānum bu řeb řorma

3 Cihānı ģande-nāk itmek beni rűsvāy idűb kařdı
Kanı māzīdeki mesrűru ģandānum bu řeb řorma

- 4 Yine ğam kûşesinde yeg-vücûd oldu benümle ğam
Kažā-yı çarhıle Ya'kûb-ı hicrānum bu şeb şorma
- 5 Gözine Yūsuf-ı şānī miyüm bilmem bu hicrānuñ?
Uşan geldi yıķıldı şabr u sāmānum bu şeb şorma
- 6 Baña efsāne-gū olma amān ey müdde'ī vā'iz
Yine Mişlī gibi 'ışkuñda mihmānum bu şeb şorma

305

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ne hāle koyduñ ey zālīm mürüvvet yoķ mudur sende?
Cefāyı hādden aşurduñ haķıķat yoķ mudur sende?
- 2 Dimem hāşā saña ben bī-vefā ey dil-ber-i ra'nā
Şifā-sāzum 'aceb 'uşşāķa raġbet yoķ mudur sende?
- 3 Ğamuñla 'aqlumı yaġmaya virdüñ ey dil-āvīzim
Heme sūz-i firāķumdan zekāvet yoķ mudur sende?
- 4 Firāķuñ zehrini nūş itdirüb kıyma fūru-māye
Harābāt ehl-i hālinden fazīlet yoķ mudur sende?
- 5 Fiġānum sūz-i nāk oldu Nevā'dur hāme-i kil-küm
Ğamıñdan baña Sultānum selāmet yoķ mudur sende?

[114-a] 6 Bu Mişlī bāġ-ı 'ışkuñda olupdur 'andelīb her şeb
Niçün manzūruñ olmaz kim beşāret yoķ mudur sende?

306

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Yār idüñ evvel-be-evvel n'oldı gör şimdi bize?
Hıbb-i dil artmağda idi ey perī n'oldı bize?
- 2 Yārini ağyār farq itmekde ırfān kandedür?
Bağ meħabbet bī-ğarārken gör felek ne'tdi bize?
- 3  Aşığıñ bir dem murādı üzre rağş itmez felek
Bī-vefā gerdün-ı gaddār tıgını çekdi bize
- 4  Arifüñ peşt ü pesinden lāf iden çoğdur müdām
Böyle dünyā-yı denīde ğam naşīb itdi bize
- 5 Bir perī-rūyla meħabbet eylemişdüñ kim cedīd
Esdı bir bād-ı muħālif Mışlı çoğ gördi bize

307

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Kū-yi dil-berden bu şeb ey vāh dūr oldum yine
Bir muħālif bād esüb hem bī-fuğūr oldum yine
- 2 Vāle-i nā-refteye tığdı derūnum esbini
Nefsime hem-pālığ ile bī-şabūr oldum yine
- 3  Ağlumı derk itdüm ammā neyleyüm bī-fā'ide
Şād u ğandān olmış iken bī-ğuzūr oldum yine

- 4 Şehr-i cūdumda Süleymān olmuş idüm bunca dem
Dīve geçdi hātemüm bī-çāre mūr oldum yine
- 5 Mişli ʿāqıl şanurdum ey dirīgā ey dirīg
Terk-i maʿşıyyet iderken pür-kušūr oldum yine

308

Mefʿülü Mefʿilü Mefʿilü Feʿlün

- 1 ʿUşşāk-ı şikestüm dil-i nā-çāra kırılma
ʿAfv eyle kuşurun heme ğam-ḥ^āra kırılma
- 2 Her vechile pür-cürmü günāhum saña mağrūr
Oldum a begüm sâʿil-i bī-dāra kırılma
- 3 Terk itdi beni itme ʿitāb ben seni ḥāşā
Mümkün mi gönül vaz geçe pür-yāre kırılma
- 4 ʿAbdüñ işidür sehvü ḥaṭā şāh-ı cihānum
Hōş görme düşer saña dil-figāra kırılma
- 5 Gelmiş bu gice pāyına yüz sürmege bī-ḥavf
[115-b] Mişlī gibi bir şāhib-i ikrāra kırılma

309

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Derd-i tāmmı bulmaduḡca derde dermān isteme
Olmadan iḥrāk-füzün berdü bārān isteme

- 2 Bu yolu yalnız piyāde itmegil geşt ü güzār
Esb-i nāzı bulmadan bu bāğda meydān isteme
- 3 Sūz-i nāk ol āteř-i mihriyle dā'im dil-berüñ
Ye's-i küllī bulmaduķca şabr u sāmān isteme
- 4 Hāk-sār ol dem-be-dem řāhib-dilān pāyında gel
Bilmeyince sen seni bāğda hırāmān isteme
- 5 Ğonce-i feyzuñ güřāde itmeyince bir perī
Kişver-i mülk-i haķıķatde gül-istān isteme
- 6 Cüz'i bir ser-māye taşşıl itmedükce ey eķī
Nev-heveslikle gelüb çārřuda dükkān isteme
- 7 Hāne-i hāřřı müzeyyen eyle mihr ü ırışkile
Bir tehī-ebnāya sen ırar eyle mihmān isteme
- 8 Ādemi ul ādem ol ırilm-i ledünnī taşşıl it
Bulmadan Hızır'ı ırazizüm āb-ı hayvān isteme
- 9 Bu tekellüm eyleyen fāmında Mişli'nüñ diger
Mişli bī-nürdan zinhār ırırfān isteme*

310

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Gezmekdeyüm rüz u řebān mey-hāneden mey-hāneye
Devr eylerüm her vaķt ü ān ker-hāneden ker-hāneye

* Vezin noksāndır.

- 2 Hālüm bilinmez kâl ile fark itmedüñ mi söyleyüm
Gezdiler bunca zemân büt-ḥāneden büt-ḥāneye
- 3 Ben yārime yār olmadum bir kimseye yār olmadum
Atdı beni bir bī-emān ṭōp-ḥāneden ṭōp-ḥāneye
- 4 Bir ḥāllere dūş itdi yār ne maḥfīyüm ne āşkār
Gezdiler bī-sāye-bān dem-ḥāneden dem-ḥāneye
- 5 Kelb-i nuḥūse dönderüb itdürdiler geşt ü güzār
Gezmekdeyüm küh u beyābān şāl-ḥāneden şāl-ḥāneye
- 6 Bād-ı hevāya yār olub ʿuşşāk içinde zār olub
Mişlī gibi ey mihr-bān kuş-ḥāneden kuş-ḥāneye

ḤARFŪ'L-YĀ'

311

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- [115-a] 1 Nokta-i bāʿ-ı ḥaḳīḳatdür simāʿ-ı Mevlevī
ʿĀşık-ı vaşl-ı ḥurūfātür simāʿ-ı Mevlevī
- 2 Sırrıña irmeklige cān vir rehinde ṭālibān
Kāşif-i sırr-ı velāyetdür simāʿ-ı Mevlevī
 - 3 Sālik-i bāde-perestüñ çeşme-i ḥayvānıdur
Sermedī feyyāz-ı devletdür simāʿ-ı Mevlevī

- 4 Maʿrifet gül-zârınuñ âgehleridür sâliki
‘İşk bir baħr-i kerâmetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 5 Baħşıſü ihsân-ı Hakk’dur sırrı ſıgmaz rakama
Böyle bir âyînü hâletdür simâ^c-ı Mevlevî
- 6 Ehl-i rind cem‘iyyetidür bu fezâ-yı rûh-baħſ
‘Âſıka sırr-ı hîlafetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 7 Hâk-i pâyüñde bulun ſâhib-dilânuñ kıl ſafâ
Hıl‘atü tâc-ı se‘âdetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 8 Raķ kılduķça ‘urüc eyler maķâm-ı ‘âliye
Kû-yı dil-dâra ‘azîmetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 9 Zümre-i ‘irfâna rûhânî gıdâdur rûzu ſeb
Seni vedd bezmine vuſlatdur simâ^c-ı Mevlevî
- 10 Zevķ-ı küllî seyr-i ma‘nâ cümle bu meydândadur
Câm-ı sübhânî-i hikmetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 11 Derd-mendân bunda bulmuş çâresin bî-rayb ü ſek
Hikmet-i Luķmânu ſerbetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 12 Seng-i ta‘n atma bu cünbüſleri ſanma tehî
Neſ‘e-i fazlu hidâyetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 13 Sırr-ı mi‘râc remzini gûſ eyle nâyden cân ile
‘Âſıka ‘ayn-i ‘ibâdetdür simâ^c-ı Mevlevî

14 Mürdeler ihyā olur meydān-ı Mevlānā' da heb

Feyz-ı bī-ḥadd-i beşāretdür simā^c-ı Mevlevī

15 Devr-i ervāḥ sırrını Sulṭān Veled devrinde bul

Gül-şen-i bāg-ı ḥaḳīḳatdür simā^c-ı Mevlevī

16 Mişliyā işkeste beste söyledüm 'afv ide yār

Deḳb-i Ḥayder sırr-ı vaḥdetdür simā^c-ı Mevlevī

312

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Derüñde kemter insānum meded yā Şems-i Tebrīzī

Ki çiz-tü yoḳdur amānum meded yā Şems-i Tebrīzī

2 Ğubār-ı āstānuñdan penāhum gayrı bī-şek

Efendüm şāh-ı sulṭānum meded yā Şems-i Tebrīzī

[116-b] 3 Gürüh-ı pür-cināyet ehliyüm mefrūd 'aḳlumla

Ser-i 'ışḳuñda ḳurbānum meded yā Şems-i Tebrīzī

4 Serümde tāc-ı devletdür firāḳ-ı mihrüñ 'ālemde

Ki sensin dilde ḥāḳānum meded yā Şems-i Tebrīzī

5 Eger küstāḫ isem de Mişli-veş echelligimdendür

Rucū^c itdüm peşimānum meded yā Şems-i Tebrīzī

313

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Rāh-ı ışkda hāk ile yeksān olan añlar seni
Nuḡta-i bā'dan haber-dār cān olan añlar seni
- 2 Maḡrem olmaz ʿāŝıḡuñ aḡvāline kes zann-ı gümān
Bāb-ı ıŝḡı fetḡ idüb ʿırfān olan añlar seni
- 3 Degme Ya'ḡūb'a açılmaz maḡzen-i sırrı nihān
Mıŝr-ı ıŝḡda Yūsuf-ı Ken'ān olan añlar seni
- 4 Faḡrlandur faḡrımız meyl itmezüz aḡyāre biz
Zümre-i ŝāhib-dilān-ı cān olan añlar seni
- 5 Ḳalb-i ʿāŝıḡdur ḡaḡıḡat Ka'besi eyle tavāf
Bende-i Āl-i ʿAbā-pīrān olan añlar seni
- 6 Nefsini ḡatl eyleyüb cānile olmuş āŝnā
“Men ʿAraf” sırrın bilüb sulṡān olan añlar seni
- 7 Mişli bir ʿAnḡā-meşreb ḡonma her bir lāneye
Ma'nevī taḡtında vü ḡāḡān olan añlar seni
- 8 Oldı taḡum feyz-ı Mevlānā ile gevher-feŝān
Āŝnā-yı yār olub ḡayrān olan añlar seni

314

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 İsa-i dem cān-fezā cānāne virdüm gönlümi
 Kıadd-i arar bir şeh-i sulţāna virdüm gönlümi
- 2 Kāküli sünbül ruḥı gül nergis-i ḥumār-ı ışık
 Afet-i şāḥib-nazar fettāne virdüm gönlümi
- 3 Gül-şen-i bāğ-ı İrem ruḥsār-ı pāki bī-zevāl
 Nuḥk-ı Kevser çeşme-i ḥayvāne virdüm gönlümi
- 4 Nuḥka geldükce hezārān dürr-i yek-tā derc ider
 Bī-girān u bī-beḥāyī-kāna virdüm gönlümi
- 5 Mişliyā evşāfa gelmez böyle bī-mişlī zemān
 Derd-i dil taqrır dür-i ırfāna virdüm gönlümi

315

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [116-a] 1 Mübtelā-yı cām-ı ışıkum olmuşum ḥākisteri
 Āstānunda n'ola kılsam fidā cān u seri
- 2 Zır-i faḥrinde ḥayāt-ı sermedī buldum şükür
 Ğayra pā-māl olmazum oldum ezelden kemteri
 - 3 Mā-cerā-yı rāzımı ifşā iden heb infişāl
 İftirākıyla heme-ez her taraf gam leşkeri

- 4 Āşıkun ser-çeşme-i mā-i hayāt-ı cāvīdi
Diñle āşık “Küntü Kenz”ün miftehidur ol perī
- 5 Ya nice hasretle sūzān olmayum şubḥ u mesā
Ta “Elestü Rabbüküm”den cismüm anuñ perveri
- 6 Nālemi bī-hūde şanma andelīb-āsā a gül
Bāğ-ı ışıkda bende-i şeydā kılan ışk serveri
- 7 Mişli’i ta’n eyleme zāhid belā-yı ışkda sen
Sīne-i āşıkda seyr eyler gelüb bu cevheri

316

Fā’lātün Fā’lātün Fā’lātün Fā’lün

- 1 Cām-ı ışkı nüş iden olur anuñ mestānesi
Yalñız bir men miyüm çokdur anuñ dīvānesi
- 2 Nūrıdur ḥalvet-nişinün her seher ol mäh-rū
Sūze şemc ol şemadandur gitdi şabrum lānesi
- 3 Ḥāk-i pāyi destüme geçse çekerdüm çeşmüme
Tütüyādur ehl-i ışka ālemiñ bir dānesi
- 4 Dūr olaldan meclisinden ol perīnün āh āh
Ḥün-ı dıldür şubḥa dek ta ḥātırüm peymānesi
- 5 Şems-i Tebrīzī gönül burcunda māhum Mişliyā
Olmuşum Munlā-ı Rüm’ün şe’inün pervānesi

317

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Çeşmüme şor rûzu şeb dil-dârdur karşımdaki
Feth-ı 'ayn it ol güneş ruhsârdur karşımdaki
- 2 Olmuşum Bezm-i Elest'den cân ile ikrâr-keşi
Hâliyâ ol nergis-i bîmârdur karşımdaki
- 3 Bahtımuñ nemci se'âdet âsmânunda bu şeb
Mâh-ı erbe'a 'aşera envârdur karşımdaki
- 4 Nice kul olmaz gedâlar âstânunda hemîn
Pâd-şâhâne revîş reftârdur karşımdaki
- 5 Yeg-nazarda beste biñ dil zülfünüñ her mûyına
'Âşıkı mest eyleyen sehğârdur karşımdaki

[117-b] 6 Zir-i pâyında yüzüm ferş eylesem râzî degül
Vaşlına cânlar alır bâzârdur karşımdaki

- 7 Râh-ı 'ışkı bir kolay kâr şanma Mişlî-veş gönül
Hırmen-i şabrı yağan ol nârdur karşımdaki

318

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey şafâ-yı gönlüümüñ gül-şen-i pür-handânesi
İrresün eflâke lutf it 'âşıkun efğânesi

- 2 Nāz olur ʿuşşāka maḥbūbuñ işi lākin begüm
Tāba gelmez rütbede vīrānedür dil-ḥānesi
- 3 Senden olursa teḥammül itmege imdād eger
Pek büyük iḥsān idersin dil-berüñ sencānesi
- 4 Hem-çü Yaʿqūb ḥasret-i ʿışkuñda yetmez mi şehā?
Ey gönüller Mısrı'na ḥükm eyleyen Kenʿānesi
- 5 Nār-ı hicrānunda İbrāhīm-āsā her zemān
Yanmağa lāyık mı söyle ḥātırım sūzānesi
- 6 Vaʿde-i ferdā ile eyle tesellī Misliyā
Ḥāne-i dilde bulunsun ol mehūñ efsānesi

319

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 K̄ible-gāh-ı ʿāşıkānsın ey perī
Mescid-i dilde nihānsın ey perī
- 2 K̄alb-i dānādur bu sırrı fehm iden
Pertev-endāz-ı cihānsın ey perī
- 3 T̄āḳ-ı ebrū-yı siyeh miḥrābımız
Minber-i ʿışḳda ezānsın ey perī
- 4 Āstānuñdan gider mi laḫza yeg
Sālike feyz-resānsın ey perī

- 5 Nice itmezler teşebbüs hizmete?
Devlet-i emn ü emānsın ey perī
- 6 Mūr-veş geldüm kapuña kıl kerem
Bir Süleymān-ı zemānsın ey perī
- 7 Hāke mensüb añlamaz māhiyetin
Murğ-ı bāl-i qudsiyānsın ey perī
- 8 Külbe-i Ahzānuma hayli zemān
Bī-meşel nūr-feşānsın ey perī
- 9 Zülmet-i tārīkden itmem hāzer
Rāhumüzre kehkeşānsın ey perī

[117-a] 10 Dürlü dürlü hāle koy da Mişli'i
Mihri ıışkuñ ile yansın ey perī

320

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Sevdı şeksiz kalb-i nā-şādum benüm yārum seni
Görmesem şabrım yanar bir lahza dil-dārum seni
- 2 Bezmine geldükde müsteğrak olurum nūrına
Hiç toyulmaz bakmağa hūrşid-i envārum seni
- 3 Kaşr-ı dil āmāde teşrif-i hümāyün eyle gel
Muntezirdur rūzu şeb görmege Hunkārum seni

- 4 Ger mesācidde gerek mey-ḥānede ger tekyede
 Āteş-i ʿışkuñ düşelden dāʾim ararum seni
- 5 Geh ḥavātır yol bulur ḳalbe velākin bī-şebāt
 İntizār-ı rāhında bekler çeşm-i bīdārum seni
- 6 Eylemem bīgāneler bezminde ḥarf-i vāḥide
 Sīnem içre şaḳlarum ey genc-i esrārum seni
- 7 Bağladum muḥkem meḥabbet urḡanın yoḳdur rehā
 Mişlī sevmişdür riyāsız naḳd-i Kerrārum seni

321

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 N'oldı bilmem bī-sebeb kesdüñ efendüm ülfeti?
 Böyle mi rāh-ı meḥabbetde güzeliñ ʿādeti?
- 2 Bir nazar eyle derün-ı ʿāşıkā şāḥib-cemāl
 Sen de inşāf eyle var mı zerre tende ṭāḳati?
- 3 Hem-çü meh saña ʿayāndur dil-şikāruñdur henüz
 İsterüm itmek efendümle hemīşe şoḥbeti
- 4 Men nice āh u fiḡān itmem nihāl-i verd-i ʿışḳ?
 Hem-çü men var mı kes'üñ yeg böyle baḫt-ı nikbeti?
- 5 Ne fesād rāhında vardur ictihādum ne şalāḥ
 Rüz-gāruñ ḥālümü gördükce artdı ʿibreti

- 6 Her ne vechiyle perīṣān eyleseñ rāzī gönül
İstemem hiç geçmeye sensiz bu ʿömrüm sāʿati
- 7 Şimdi bīgāne-nigāh oldu efendüm ʿādetüñ
Anuñ için artdı Mişlī'nüñ gönülde kısveti

322

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 H̄asret-i rüyuñ çekelden tende tākāt kalmadı
Merhamet kıl merdüm-i çeşmümde kuvvet kalmadı
- [118-b] 2 Eyle daʿvet bezmiñe müddet tükendi sākıyā
Serde ʿaklum tār-mār oldu firāset kalmadı
- 3 Ger-çi bir lahza hayālün dīdeden dūr olamaz
Tesliyet olmaz derūna istirāhat kalmadı
- 4 İtme māzīde olan küstāhumı cānā hayāl
Şoḥbetüñ şimdi demi ferdāya h̄ācet kalmadı
- 5 Hiç mümkün mi ferāmüş eylesün gönülüm seni
Ol seniñ h̄āneñdürür ağıyār-ı naḥvet kalmadı
- 6 Ben fūrū-māye-gulāmum āstānuñda şehā
Cürmi ʿafv eyler efendi ğayra zaḥmet kalmadı
- 7 Çok mıdur Mişlī gibi ʿāşık kapuñda ey perī
Dil saña meftün olaldan ğayra rağbet kalmadı

323

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Göñül bir şūha meftündür fekaṭ aḡyār el ṭaḡdı
Gül-i ruḡsāra üftāde olaldan ḡār el ṭaḡdı
- 2 Nedür ḡaşdı benümle kevkeb-i baḡtum ne burcdandur?
Bu bāḡda her kime mihr-i dil itdüm mār el ṭaḡdı
- 3 Uşanmaz mı perīşān itmeden bu rütbe 'uşşāḡı?
Nice demdür nuḡūset çenberi devvār el ṭaḡdı
- 4 Ki bezdüm ḡayrı cānumdan necātum mevt midür bilmem
Vücüdü maḡv ola iḡbālūme idbār el ṭaḡdı
- 5 Bu deñlü ibtilāya uğramış Mişlī gibi var mı?
Bu ṭavḡ-ı pür-şerārı boynuma nā-çār el ṭaḡdı

324

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Ṭutaḡör dāmen-i yāri ḡışsa-ḡ^ānı hīçe şay
Meh-i ruḡsārına baḡ ṭur aḡterānı hīçe şay
- 2 Neng ü nā-mūsı bıraḡ cān fidākārīden ol
Ṭut ḡarābāt yolun şevket ü şānı hīçe şay
- 3 Yeg-vücüd ol der-i mey-ḡānede sākī ile hem
Mey ü maḡbūbı ḡoma ḡüsn ü ānı hīçe şay

- 4 Eşk-i çeşmüñle şula kû-yi nigârı heme şeb
Çeşme-i şūrî olan âb-ı revânı hîçe şay
- 5 Şad-zebân şâne gibi müjgen-i dil-dâre urul
Dest-i ğayrîdaki bir tîğ-ı sinâni hîçe şay
- 6 Ehl-i dil bezmini terk eyleme merdânedan ol
Mûm idüb kendü özin şem^c-i zebânı hîçe şay

[118-a] 7 Mülk-i cûdunda Süleymân olagör Mişlî-i mûr
Hükûm idüb şehr-i dile kevn ü mekânı hîçe şay

325

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Gözüm yoğdur dü-^câlemde sitân-ı yârdan ğayrı
Şafâ-bahş eylemez şahbâ leb-i dil-dârdan ğayrı
- 2 Gönül mebnâ-yı işkeste gibi şad-çâk çâk oldu
Tesellî kalmadı cânâ kırık efkârdan ğayrı
- 3 Tabîb-i bî-vefâlar derdimi gitdükce arturdu
Kesilmeklikde ümmîd yâreye tîmârdan ğayrı
- 4 Mürüvvet yoğ mıdur gâhîce luğf itsün bu ğam-ğ^hâra
Meded sâķî uşandum hikmet-i esrârdan ğayrı
- 5 Yatırken kû-yi râhiñda füsün eylerse sehhârân
^cAceb te^sîr ider mi dîde-i ğaddârdan ğayrı?

- 6 Ğayālũñ rũ-be-rũ pĩşũmde rāh-ı intizāruñda
Dũ-dĩdem nesne görmez menba^c-ı pıñārdan ğayrı
- 7 Revā-yı haqq mı atmaqlıķ omuzdan pĩç-i zũlfũñ-veş?
Uşanduñ zannıma bu bende-i nā-çārdan ğayrı
- 8 Ne deñlü ‘arz-ı ğāl itsem deriñde şāh-ı devrānum?
Degũldür ferş-i luţf itmeñ senũñ āzārdan ğayrı
- 9 Ğarā’ib çāh-ı evhāma dũşũbdür Mişlĩ ğamm-gĩn
Bulunmaz hiç dehānuñda tehĩ-ğũftārdan ğayrı

326

Mũfte’ilũn Mefā’ilũn Mũfte’ilũn Mefā’ilũn

- 1 Ğamzelerũñ ne oķ imiş ta cigertũmde yāresi
Eyle devā řabĩb-i ‘ışķ la’l-i lebiñde çāresi
- 2 Ğaddũmi yāya dũnderũb hicriũne şayd olalıdan
Zũlfũne şāne olmuşum oldı gũñũl āvāresi
- 3 Ğayrı kime varub açam destũmi ey perĩ meded
Bağt-ı semāda bilmezũm sen misũñ ay sitāresi?
- 4 Ben nice āh u nāleye başlamayum gũzũm ferĩ?
‘Aķlum alub benũm heme ķaşlarınuñ o ķāresi
- 5 İtme beni amān begũm ğayrı ķapuya sen revā
Gel kerem eyle kim bu gũn Mişlĩ’ñe māh-pāresi

327

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Bu istiğnā-yı cevriñle perīşānum yetişmez mi?
Dü-çeşmüm girye-sāzı Nūḥ-Ṭūfānum yetişmez mi?
- [119-b] 2 N'ola kir kerre kıandırsañ mey-i la'īlūñ ile sāķī
Terahḥum kııl tutuşdum āb-ı ḥayvānum tetişmez mi?
- 3 Niğāh-ı luṭfuñ olmaz mı dil-i bīmāre-i 'ışķa?
Yıkıldı ḥasretüñle cāy-ı sāmānum yetişmez mi?
- 4 Ğam-ı derdüñde Ya'ķūb'um mekānum çāh-ı Yūsuf'dur
Ķanı inşāfiñ 'uşşāķa a sultānum yetişmez mi?
- 5 Göñül maḥzūn melil her rūzu şeb ey nevres-ārā
Kemāne döndi kıaddüm şāh-ı devrānum yetişmez mi?
- 6 Muḥīṭ-ı baḥr-i 'ışķuñda menüm ğavvāş-ı bī-pervā
Ne bāküm kimseden ey vech-i Ķur'ān'um yetişmez mi?
- 7 Se'ādet tācısın serde heme 'uşşāķ-ı şeydānuñ
Vefā-sāzum göñül taḥtında ḥāķānum yetişmez mi?
- 8 Bilürsin her dü-'ālemde penāhum ğayrı yok dil-ber
Ümīdüm ta ezel sensin niğeh-bānum yetişmez mi?
- 9 Deriñde Mişli bir 'āciz kıuluñdur feyż-yāb eyle
Raķībden el-amān ğayrı perīşānum yetişmez mi?

328

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- 1 Müjlenler her biri hançer degül mi?
Gözün toğrısı efsün-ger degül mi?
- 2 Hâyātu cān bağışlar her bağışda
Niğāhuñ biñ şafā-güster degül mi?
- 3 Gül-i ruhsāruñ üzre hāl-i Hindū
Gümüş micmerde 'ūd-ı ter degül mi?
- 4 Miyānda 'işve-i nāzuñ dem-ā-dem
Dil-i 'uşşāka fermān-ber degül mi?
- 5 Mesīhā rü'yetüñ biñ bağş-i cāndur
Firākuñ āteş-i ejder degül mi?
- 6 Sana 'āşık olanlar kalbi şeksiz
Hemīn nūruñ ile enver degül mi?
- 7 Der-i hāküñde Hunkārum bu Mişlī
Ne emrüñ var ise çāker degül mi?

329

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Dü-çeşmüm dil-berā hasretde kan ağlar yetişmez mi?
Yüregümde firākuñ rīşeler bağlar yetişmez mi?

- 2 Murādum rūzu şeb sensin Mesīhā mu‘cizüñ ırgür
Bu nā-kām infişālūñle ciger tağlar yetişmez mi?

[119-a] 3 Meħabbet küh-sārında ğarībüm hem-demüm yoğdur
Hemīşe seyl-i eşküm cūy-veş çağlar yetişmez mi?

- 4 N’ola bir nīm-nigāh-ı iltifāt itseñ baña bir kez
Dil-i ‘āciz kemān-ebrūña cān dağlar yetişmez mi?

- 5 Vişālūñ cāmına kandı hezār-‘uşşākuñ ey dil-ber
Kuluñ Mişlī nehār u leyl kan ağlar yetişmez mi?

330

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Uğradum derd-i nihāna bilmezüm tīmārımı
‘Andelībüm künc-i ğamda istertüm gül-zārımı
- 2 Ol melāħat bāğında buldum der-i ihsānını
İdeli ikrār o yāri kesmişüm zünnārımı
- 3 Şem‘ine pervāneyüm terk-i serümdür rāhına
Bendeyüm rüz-ı ezel şındurmazum ikrārımı
- 4 Rāh-ı ‘ışq-ı Mevlevī’de feyz-yāb itsün Celīl
Maħrem-i sırr-ı Hüsām kıl virmezüm esrārımı
- 5 Hāne-kāh-ı sırr-ı ‘Abdī Dede buldum kemali
Mişliyā şatdum raķıbe kāle-i āzārımı

331

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Kemend-i zülf-i dil-dāra düşüb dil hayretüm gitdi
Cihān içre nazar kıldum ser-ā-ser 'ibretüm gitdi
- 2 Neye mihr-i dil itdümse uşandurdı beni cāndan
Göñül uşlanmadı aşlā belādan rāhatum gitdi
- 3 Taşınmış kisve-i pīrān güyā ehl-i 'ışk olmuş
Erenler meclisin bilmez gözümde kuvvetüm gitdi
- 4 Gürüh-ı ehl-i 'uşşākı şikest-i kalb imiş kaşdı
Muhibb-i evliyā şandum nazarda diqqatüm gitdi
- 5 Görinüb şüret-i Haqq'dan erenler nuţkunı taḥķīr
İdermiş gayrı yerlerde bu yüzden 'ibretüm gitdi
- 6 Tarīķ-ı 'ışka ikrārı ezelden yok imiş Mişliyā
Meḥabbet şarf idüb ḥayfā nice dem gayretüm gitdi

332

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Atalı ferdāya vaşluñ eyledi bī-zār beni
- 2 Eyerüm her rūzu şeb bir kūşede zār-ı nihān
İtmedi zencīr-i zülf-i müşgüne mazhar beni

[120-b] 3 Şem^c-i ruhsāruñ ziyāsından düşüb kalbe şerer

Seng-i hār u bī-behāken eyledi gevher beni

4 Şerbet-i la'lüñ ümīd eyler iken tīmār için

Nergis-i mest-i nigāhı eyledi bīmār beni

5 Kesmezüm ümmīdüm ol şāhum mürüvvet kāmıdur

Luṭf ider elbetde Mişlī āşnā eyler beni

333

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Perīşān olduğum mecbūr olub da sevdiğimden mi?

Nigāh-ı ğayrıya aldanmayub da geldigimden mi?

2 Cefā-yı nev icāda başladıñ yoq mı nihāyet hīç?

Firāku āteş-i hicrānı her dem çekdigimden mi?

3 Beni bir hāle dūş itdüñ bilmem n'oldüğüm zālīm

Cihānuñ manşıbu cāhı gönülden sildigimden mi?

4 Hemān bir āh āh kaldı yedümde şimdi maḥşülüm

Zemāne bir temāşāyum seni dōst bildigimden mi?

5 'Aceb Mişlī gibi var mı saña mecbūr zemān içre?

Niçün bir luṭfuñ olmaz 'āşıkāne sevdiğimden mi?

334

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Benüm bu düdu āhımdan nigāruñ şem'ci yanmaz mı?
Nigāh-ı çeşm-i hummārı 'aceb kim nāza kıanmaz mı?
- 2 Şikāyet eyleme ey dil rızā ol derd-i hicrāna
Seven ma'sūqını cevır ü cefāya hıç tayanmaz mı?
- 3 Vücüduñ maıv idüb rāhında kıayd-ı tenden geç
Teıhammülden elin çekme bilür elbet inanmaz mı?
- 4 Ğubāru seyl-i vücüduñ şehrini ābād gül-şen it
Sen añ anı nehāru leyl seni ol dāıhi anmaz mı?
- 5 Kıapatmış meh-cebīni perçemi 'anber sıyāhı nūr
Ğözi āhūsı ħ^ābīden kıanub bir dem uyanmaz mı?
- 6 Kıalır mı böyle bıñ rengde derūnum kālesi bilmem
Nigāruñ rengi rengiyle o yeg-rengde boyanmaz mı?
- 7 Bu deñlü ħāne-i 'āşık kıalursa ħüznü miıınetde
Sirişk-i çeşm-i pür-ıhūnla kı heft-deryā bulanmaz mı?
- 8 Düşerse şāıra-i 'ışkā Ğörüb Leylā'yı ruıhsārı
Nihāyet tırıra-i zencīre Mecnūn-veş bağlanmaz mı?
- 9 Nice şabr eyleyüm sākı elümde iııtiyārum nıst
Ruııuñ şem'ine pervāne olursa dil tolanmaz mı?

[120-a] 10 Beni ta'yīb ider iḥvān melāmetde diyü dā'im

Düşen bu vāde-i nāra nehāru leyl yanmaz mı?

11 Gehī luṭfuñ gehī cevriñ getürür Mişli āvāza

Şebān rüz eyleyüb ta'cīz 'aceb olma uşanmaz mı?

335

Mefā'iltün Mefā'iltün Fe'iltün

1 Gidersem bābına ḥandān ider mi?

Vişālūñle dili şādān ider mi?

2 Züleyḥām mı 'aceb Ya'kūb-ı ğam mı?

Baña itdiğini Ken'ān ider mi?

3 Düşelden 'ışkına pür-yāredür dil

Görür de derdüme dermān ider mi?

4 Dimişler rāh-ı 'ışkda sāhte-kārdur

Bilen rāzum baña bühtān ider mi?

5 Düşürsem murğ-ı bī-şeh-per ayağa

Murādum luṭfile iḥsān ider mi?

6 'Aceb bir nīm-nigāh itse o zālīm

Perişān ḥālūmi seyrān ider mi?

7 Disem bir kez saña üftādeyim men

Müjeñle katlime fermān ider mi?

- 8 Şaķın raķm itmeyüb ol dem ğazabla
Sirişk-i çeşümümi ıfān ider mi?
- 9 ‘Aceb ayrılmasam dümbāle-veş ger
Yanında ‘āşık-ı devrān ider mi?
- 10 Kişi sevdigine raķm itmeyüb āh
Bütün heb böyle ser-gerdān ider mi?
- 11 Hısābsız bendesi lākin ķamudan
Derinde Mişli’i iskān ider mi?

336

Fā’lātün Fā’lātün Fā’lātün Fā’lün

- 1 Ol perī māh-ı şıyāmda ne ser-encām eyledi
Vuşlatından dūr idüb ümmīde bed-nām eyledi
- 2 Luıfile bir kez beni yād itmedi rağbet kılub
Başıma kār eylemekde ‘ālemi şām eyledi
- 3 Rāh-ı efkārı talebde eyledüm geşt ü güzār
‘Āķıbet yüz dönderüb işkeste-i kām eyledi
- 4 Ķal‘a-i Ķāf-ı ķanā‘at bekle dimişken o şūh
‘Āķıbet ceyb-i keremden hicrin ikrām eyledi
- [121-b] 5 Söyledi bāb-ı Rızāda ol nişin şimden gerü
Nā-murād ķoymam diyü bu gūne peyğām eyledi

- 6 Şoñradan bilmem ne fitne-sāz efsün-ger nigāh
 ʿĀşıķuñ terk itme rüyunda ne ehām eyledi
- 7 Sen beni terk eylesen de ben seni itmem diyü
 Evveli defʿātile bu tarzda içdām eyledi
- 8 İctimād itdüm sözine beste kıldum göñlümi
 Hāşılı bend itmek içün böyle endām eyledi
- 9 ʿİşk hālin bilmez iken şimdi baķ bir hālüme
 Cümleden men evvelī göñlümi keddām eyledi
- 10 Men dilerdüm hāk-i pāyünde olam çāker müdām
 Biñ belāyı başıma ʿİşķuñla huddām eyledi
- 11 Himmet-i pūşīdesinde olayum dirken hemīn
 Kaşd-ı ğamda sidr-i hicrānunda fer-cām eyledi
- 12 Bāğ-ı ümmīd-i vişālinde gezerken nā-gehān
 Mātem-i vuşlat baña ʿİdiyye inʿām eyledi
- 13 Ben vefā ummaķda idüm rūzu şeb ol şühdan
 İtmeyüb şefķat cefā tahtında ārām eyledi
- 14 ʿAķlımı başımdan aldı ğamze-i yağmacılar
 Baña her ne oldu ise ol dil-ārām eyledi
- 15 Mışr’a itdirdi siyāhāt dūr olub gözden temām
 Anda Mişlī neylesün eşķüñle bī-ğarām eyledi

6.

ŞARKÎLAR

1 [36-b]

ŞARKĪ

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Düşdi dil itmez seni dil-ber fidā
- 2 Sen de inşāfu mürüvvet kıl baña
- 3 'Āşık-ı ğam-ı ħāreyüm eyle vefā
- 4 Sen benüm ol cümle 'ālem bir yaña

- 1 Her dü-'ālem müyüña olsun fidā
- 2 Sen hemān 'uşşākıña eyle 'atā
- 3 Cümlesinden kemterüñdür bu gedā
- 4 Eyleme der-gāh-ı luţfuñdan cüdā

- 1 Şem-i vechüñ dillere virür zıyā
- 2 Zülf-i büyuñ 'arz ider peyk-i şabā
- 3 Başıma bir devlet olduñ ey hü mā
- 4 Bulmadum şāhum gibi men bī-riyā

- 1 Cümle maqşūd-ı gönülsüñ meh-liķā
- 2 Hāk-i pāyuñ çeşm-i cāna tütüyā
- 3 Cām-ı 'ışkuñdan içelden ben şehā
- 4 Oldum ebrūlarla hāl'e āşnā

- 1 İtdi saña cism ü cānum iktidā
- 2 Düşmesün araya aġyār-bed-liķā
- 3 Rūzuşeb vaşluñ iderüm ilticā
- 4 İtme Mişlī'i efendüm nā-sezā

2 [36-b / 37-a]

ŞARKĪ

Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Göñlüm alub bir dil-rübā
- 2 Yağdı beni ser-tā-be-pā
- 3 Raħm eylemez bir vechile
- 4 ʿUşşāķına eyler cefā

- 1 Çeşmi siyeh müjgānı oķ
- 2 Efgendesı müştāķı çoķ
- 3 Nāzında hīc aķrānı yoķ
- 4 Kim görse olur mübtelā

[37-a] 1 Bir deste güldür ruħsarı

- 2 Hüsınde ʿālem müşterī
- 3 ʿİşķıyla oldum serserī
- 4 Biñ cān ile ben ķul añā

- 1 Şimden girü şāhumdur ol
- 2 Men Yūsuf`um çāhumdur ol
- 3 Her şeb benüm māhumdur ol
- 4 Oldur murādum bī-riyā

- 1 Mişlī düşelden ʿışķına
- 2 Hīc ʿaķlı gelmez başına
- 3 Bağlandı dili zülfüne
- 4 Bī-iħtiyār ey cān-fezā

3 [37-b]

ŞARKĪ

Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Çokdan berü ey bî-vefā
- 2 N'oldı sebep küsdüñ baña?
- 3 Lāyık mı ey gonce beni
- 4 Şimden girü itmek fidā?

- 1 'İşkuñla oldum hūn-feşān
- 2 Günden güne hālüm yamān
- 3 Ruḥṣat virürseñ nev-cevān
- 4 Taqrīr idem derdüm saña

- 1 Halka duyurduñ rāzımı
- 2 Āh eyledüñ heb kārımı
- 3 Bilmez idüm sulṭānımı
- 4 Böyle cefā-keş bî-riyā

- 1 Yağduñ dili itdüñ kebāb
- 2 Girmez ğamuñla çeşme h^āb
- 3 Hīc koymaduñ cismümde tāb
- 4 Düşmez idi bunlar saña

- 1 Mişlī saña kurbān iken
- 2 Her emrine fermān iken
- 3 'İşkuñla ser-gerdān iken
- 4 İtdüñ fidā ey meh-liķā

4 [34-b / 35-a]

ŞARKIYYĀT

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Kānde olsam ey mürüvvet ma'dini sensin murād
- 2 Ol efendüm sevdiğüm her bir murāduñ üzre şād
- 3 Eyle 'uşşāķı dil-i hicrū firāķuñdan azād
- 4 Sūz-ı 'ıŝķı lāne-i gön'lümde sen itdüñ icād

- 1 Kākül-i perçiniñe bağlanmıŝum yoķdur rehā
- 2 Tāķ-ı ebrū-yı siyāhuñ oldı çün mihrāb baña
- [35-a] 3 Şafhā-i hüsnüñ hurūfı hāl-i fülfuldür ŝehā
- 4 Eyle sulţānum beni vaŝluñ meyiyle dil-güşād

- 1 Bāğ-ı 'ıŝķuñ meyvesi feryād u āhumdur benüm
- 2 Tırra-i zülf-i siyāhuñ 'izz-i cāhumdur benüm
- 3 Āyıran senden beni baħt-ı siyāhumdur benüm
- 4 Nāzeninüm ħasretüñle oldı 'ıŝķum izdiyād

- 1 Görmedüm bir sen gibi hıc çeşm-i fettān dil-beri
- 2 Mülk-i hüsnüñ taħt-ı gön'lüm çün sen olduñ serveri
- 3 Ser-firāzum çāre-sāzum burc-ı baħtum aħteri
- 4 Dür-i bezmüñ eyleme eyle beni luţfuñla yād

- 1 Ney nevā-yı āhuma hem-rāz olub oldum rebāb
- 2 Cānıma kār itdi sūz-i firķatüñ oldum kebāb
- 3 Eŝķ-i çeŝmüm cūŝ ider tā ŝubħa dek ŝan ki gülāb
- 4 Miŝli baħtum yār degül anuñ için rūzum sivād

5 [38-a / 38-b]

ŞARKĪ

Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Ey gül-‘izār-ı nev-behār
- 2 Kārum kılub ah ile zār
- 3 Lāyık mıdur şimden gerü
- 4 İtmek beni āşifte-kār?

- 1 ‘İşkuñla rüsvā eyledüñ
- 2 ‘Aqlımı yağmā eyledüñ
- 3 Vaşluñ mu‘ammā eyledüñ
- 4 Gitdi elümden ihtiyār

- 1 Sensin gönülde pād-şāh
- 2 Kāşd-ı dilüm bī-iştibāh
- [38-b] 3 Sensin baña dil-ber penāh
- 4 Rūyum siyāh dil şerm-sār

- 1 Taqdīr-ezeldür neyleyüm?
- 2 İrmez elim ben ne’şleyüm?
- 3 Niceye dek şabr eyleyüm?
- 4 Luţfuñ ile kıl kām-kār

- 1 ‘İşkuñla şeb-tā-be-seher
- 2 Oldı kebāb yandı ciger
- 3 Bu tarz ile hasret çeker
- 4 Yağdı beni bu intizār

- 1 Çok ʿāşıkı itdüñ sezā
- 2 Bezm-i vişāle dil-berā
- 3 Cān u teni buldı şafā
- 4 Ben böyle ҡaldum ğam-güsār

- 1 Haddiñ degül Mişlī saña
- 2 ʿArz-ı vişāl itmak aña
- 3 Sen bir gedāsın ol şehā
- 4 Bāb-ı amānda ҡıl ҡarār

6 [39-a]

ŞARKĪ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Pek güzelsiñ ğonce-tersiñ sevdigüm
- 2 ʿĀşıkā bir derd-i sersiñ sevdigüm
- 3 Bī-menend ʿişve-digersiñ sevdigüm
- 4 Derd-i dilden bī-ħabersiñ sevdigüm

- 1 Hüsñ içinde vechiñe yoқdur uyar
- 2 Kim görürse olur elbette şikār
- 3 Cümlesinden ben birisi āşkār
- 4 Sen bu hüsñile ҡamersiñ sevdigüm

- 1 Nīm-nigāhuñ ҡoymadı dilde şuʿūr
- 2 Ğayri luţfuñ it ҡalmadı bende şabūr
- 3 Vaşfuñ için itdi bu eşʿār zuhūr
- 4 Mülk-i Çīnū müşg-i tersiñ sevdigüm

- 1 Bunca demler hālimi itdüm beyān
- 2 Olmaduñ bir kez dıraht-ı sāye-bān
- 3 Yandı cānum ben naşıl itmem figān
- 4 Kaddime miḥnet-kemersiñ sevdigüm

- 1 Kimse çekmez bu cefāyı ey hümā
- 2 Dil bilür kıymātıñı ey cān-fezā
- 3 Biñde bir olmaz bu sırra āşnā
- 4 Mişli'ye yek-tā-gühersiñ sevdigüm

7 [35-b / 36-a]

ŞARKĪ

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Mest ü medhūşum bu günler aldı 'aqlum bir cevān
- 2 Kaşı tuğrāsı gibi itdi elif kaddüm kemān
- 3 Dūd-ı āhumla yıkılmaqlıkdadur qalb-i virān
- 4 Kalmadı tende liyākat oldu bağrum hūn-feşān

- 1 Nuqta-i hāl-i siyāhı gibi her rūzum siyāh
- 2 Dönmede berg-i hazāna bāğ-ı ümmīd-i giyāh
- 3 Oldı kārüm dem-be-dem 'ışkıyla itmek āh u vāh
- 4 Ḥasretüñle oldı 'ışkum cümle halka dāstān

- 1 Göñlümi düş itdi āhir özge bir sevdālara
- 2 Başımı şaldı o fitne bir 'aceb şahrālara
- 3 Vaşlını koydı dirīgā şimdicek ferdālara
- 4 Söndi bir şevk-ı çerāğum artdı derdüm bī-girān

- 1 Eşk-i çeşmüm dâ'imâ Ceyhün ider ol şive-kâr
- 2 Yağdı ıışkuñ kındil-i raşşânını encâm-ı kâr
- [36-a] 3 Tîğ-ı hasret tîr-veş itdi derûnum içre kâr
- 4 Aña mecbûr oldıgum heb nâsa oldı râygân

- 1 Āstân-ı mey-kede-bâz Mişliyâ ayrılma sen
- 2 Nüş idüb la'l-i şerâb andan hîc dūr olma sen
- 3 Luṭf-i sâķī elverir ğayri ile yorulma sen
- 4 Şabr kıl cevri ü cefâya bir gün olur sâye-bân

8 [38-b / 39-a]

ŞARKĪ

Mefû İlün Mefû İlün

- 1 Ne itdümdi ben o yâre?
- 2 Düşürdi vâle-i nâre
- 3 Derûnum oldı biñ pâre
- 4 Dirîgâ âh sitem-kâre

- 1 Beni incitdi cevriñle
- 2 Harâb itmekde hicriñle
- 3 Ölüsem ğayri derdüñle
- 4 Budur taķdîre ne çâre

- 1 Niğâh-ı kaşdı cân almak
- 2 Serim şahrâlara şalmak
- 3 Beni tondan tona atmak
- 4 Yazık o çeşm-i gaddâre

- 1 Tenüm ʿışkuñla hāk itdi
- 2 Ğam-ı tığñla çāk itdi
- 3 Firākıñla helāk itdi
- 4 Beni döndürdi per-gāre

[39-a] 1 Bu Mişlî neyledi bilmem

- 2 Dimiş ki vaşlını virmem
- 3 Sirişk-i çeşmini silmem
- 4 Yazık oldu bu nā-çāre

7.

MUKATTA'ÂT

[RUBÂ'ÎLER, KIT'ALAR, MÜFREDLER]

RUBĀ'ĪYYĀT**1 [121-a]***Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün*

Yine bir revnağ-ı bāzār açılıb dilde ser-ā-pā
 Yine dükkān-çe-i ıışkda şatılur kāle-i cānā
 Düşürüb hayrete halkı ider ʿāşıqla
 Geçer ol nengile nā-müsdan ʿāşıq olur ihyā

2 [122-b]*Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün*

Reh-i maqşūda irmekse der-i dil-berden ayrılma
 Murāduñ kān ise yek-tā olan gevherden ayrılma
 Göñülden sür çıkar şūrī olan kālā-yı dünyāyı
 Yapuş dāmān-ı ıışka Hāzret-i Hunkār'dan ayrılma

3 [122-b]*Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün***[122-a]** Bezm-i erbāb-ı dilānda yād ola ismüñ dilā

Nār-ı ıışk-ı yāre bī-pervā itme baña
 Qayd-ı cāndan geçmeden vuşlat naşīb zinhār degül
 Qoy seni senden kesil gel rāh-ı ıışka Mişliyā

4 [122-a]

Fā'īlātūn Fā'īlātūn Fā'īlātūn Fā'īlūn

Düşdi dil-rīş rāh-ı ışka Mişli-i şeydā ile
 Bulmadı maħrem ne yapsun eglenür inşā ile
 ‘Azm-i yār itdükde taħrīrūñ baña ‘arz eyledi
 Buldı itmāmuñ cezīre şevk-ı Mevlānā ile

5 [121-a / 122-b]

Mef'ūlü Mef'ūlü Mef'ūlü Fe'ūlūn

Bir dil-ber-i fettān ile ūlfet yeñilendi
 Bir neş'e-i efzā ile ĥasret yeñilendi
 [122-b] Cānlar alıcı çeşmile miħnet yeñilendi
 Göñlüm ne uşanmaz ki meşakķat yeñilendi

6 [123-b]

Mef'ūlūn Mef'ūlūn Mef'ūlūn Mef'ūlūn

Efendüm āşnālık yoķ ‘aceb bilmem nedür bā'is?
 Nizām-ı mülket-i ĥüsnūñle yanmaķlık mıdur bā'is
 Hevā-yı perçemūñ başdan çıkardı bendeñi cānā
 Nigāha aldanub izhār-ı ışk kılmaķ mıdur bā'is

7 [121-a]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Çek elin keşretten o şüh kim siyâdetlik budur
 Ğayrıdan kes ülfeti şân-ı feḥâmetlik budur
 Maḥrem-i esrâru ibhâmî diyânetlik budur
 Merdüm-i kân-ı vefâ şânu şerâfetlik budur

8 [122-b]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Dīnüm imānum cemâli 'azmidür
 Lâ cihân illâ nihâl 'azmidür
 On sekiz biñ 'âlem Anuñ zıllıdur
 Maḥlabum ḥâl-i kemâl 'azmidür

9 [122-a]

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Yedümde ḥâmeye kilkim ki pîr-i dest-gîrdendür
 Sivâd-ı bād mişâli oldığı her şeb esîrdendür
 Ne mümkün Mişli'nüñ bir ḥarfe ḳudret itmege taḥrîr
 Nişîn-i 'ışk-ı Mevlânâ seg-i kemter ḥaḳîrdendür

10 [123-b]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Āferīn hūn-ı müjen Һasret-keş-i ııřk řad-hezār
 Oldı iҺvān-ı řafāya seyl-i giryeñ yād-gār
 Gül-řen-i tevĥīdi de rūz eyledükde sebze-zār
 řāhid-i Sulţān-ı ıışkla vahdeti itdüñ qarār

11 [122-b]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Dūş olaldan kūh-sār-ı ııřka feryāddur işim
 Dūd-ı āhumdan řerer řaçmağda üstāddur işim
 Tālī'imden derdü gamm rāhında řayyāddur işim
 Gerdiş-i ğaddār elinden olma nā-şāddur işim

12 [122-a]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Qadd-i Tūbā bir řeh-i vālāya dūşdi gönlümüz
 Bāğ-ı Firdevs-bū-yı verd-efzāya dūşdi gönlümüz
 [123-b] Rāh-ı maqşūdda gezerken serserī hicrān ile
 Nā-geH ııřk nāmında bir deryāya dūşdi gönlümüz

13 [122-a]*Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün*

Reh-i ırışk içre güzārında iken murğ-ı gönül
 Beñzedi gül-şen-i Hāfız'da fiğān-ı nāye
 Müje-i eşk-i midādumla yazıldı Mişlī
 Ola rūhāniyyeti feyz-ı erenler sāye

14 [123-b]*Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün*

Şahn-ı büstān-ı firāk içre gönül
 Lerze-nāk oldu hāzān-āsā müdām
 Gül-şen-i tevḥīde endāht bād-ı ırışk
 Ser-te-ser geşt ü güzār şod ber-devām

15 [122-b]*Mef'ūlü Mef'ūlü Mef'ūlü Fe'ūlün*

Men tālib-i şahbā-yı ezel rüz-i gedāyum
 Bu ırışk ile hem-pā olalı özge edāyum
 Miḥnet çekici bülbül vü pür-süz-ı şadāyum
 Fursat bulamam Mişlī gül-i yāre cüdāyum

16 [122-a]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hakikat baħrinüñ ğavvāşı olmuşdı dil-i zārım
 Olub nüh-gevhere mālİK talub hem çıkdı müjgānum
 Hudāyī 'avn ile süftim be-her bir dānesin Misli
 Olaydı nezd-i cānānda bu hızm̄met sāye-i cānum

17 [121-a]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

'Ālem-ārā bir meh-i tābān gözler gözlerüm
 Bāğ-ı ümmīdüm gül-i ħandān gözler gözlerüm
 Ger-çi kim kaçreyüm 'ummān gözler gözlerüm
 Yoğ nigāhum ğayra ol sulṭān gözler gözlerüm

18 [122-b]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Ne hāle girdigüm bilmem saña dūş oldıgum demden
 Terahḥum eyle bir dānem gelüb kırtar beni ğammdan
 Ḥayāl-i vaşlını kırmak ile çeşmüm ṭolar nemden
 N'ola bir cām irişdinsen baña ol ğonce-i femden

19 [123-b]*Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün*

Küçükisin daği nâzik dedesin
 Neden 'uşşâkıña miḥnet-zedesin?
 Gül-i ruḥsârıñı koḫlatmağı sen
 Dil-i 'uşşâkıña 'âdet idesin

20 [121-b]*Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün*

Bendeñüm zâhir ü bâṭın ḥasbeten li'llâh senüñ
 Ḳalb-i 'uşşâḳa cemâlün oldı beytu'llâh senüñ
 Tarzu ṭavruñ tâb-ı zülfün sırr-ı sırru'llâh senüñ
 Ğayrıya Mişlî ḳul olmaz oldı ve bi'llâh senüñ

21 [121-a]*Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün*

Pâd-şâhum benden oldıgum ne devletdür senüñ
 Bekle biñ cân ile leyl ü nehâr ḥâk-i derüñ
 Çekmede bâde ḥöşnüd oldı göñlüm miḥnetde
 Çâk çâk olsam da cânânum biraḳmam dâmânuñ

22 [121-b]*Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün*

Yeg-^{ar}z-ı nigāh eyle derūnumdaki derde
 Ey tıfl-ı cefā çekme amān rāhıma perde
 Kimse baña hem-pā olamaz ğayrı bu yerde
 Luṭf eyle begüm āteş-i ıŝkuñ daḥı serde

23 [122-b]*Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün*

Eriyen pūte-i ıŝkda bulur kendisini Cem'de
 İderse raḥne-i çeşmüñ pey-ender-pey bükā nemde
 Kılsa yeg-nazar pır-i muġān mey-ḥāne-i ışkda
 Bu Mişlī ^{az}mi der Mevlā'ya Mevlānā'ya her demde

24 [121-a]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Dūş olub çeşmüm nigāra tāze virdüm gönlümi
 Yeñi başdan şūḥ bir mümtāze virdüm gönlümi
 ıŝkile ^{ak}lum gidüb ifrāze virdüm virdüm gönlümi
 Gāh o yāre meyl idüb gāh nāze virdüm gönlümi

25 [121-b]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

[121-a] Beni ol şāh-ı cihānum ğammu firķatde ķodı
 Neye müncer ola ħālüm dili miĥnetde ķodı
 Elem-i hicr-i vişālũñle melāmetde ķodı
 Kimini şād ü sürũrla beni ĥayretde ķodı

26 [123-b]*Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün*

Olur üftād o yārũñ gördi didüm tũrlũ reftārı
 Őapulmaz mı göñũldür bu müretteb tarzũ eťvārı?
 Cemāl-i ũal'ati rengĩn ĥayırsız itme inkārı
 Meĥabbet kāsesinden nũş iden söyler bu ğüftārı

ŐIT'A**1 [123-b]***Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Yā Rab ol şũĥũñ firāķı dũzaĥ-ı nārden midir?
 Yoĥsa bu baĥt-ı siyāhum naĥs-i ekberden midir?
 Bunca feryād eyledüm ğüş itmedi ol şıve-kār
 Bilmezüm ķalbi anuñ da sengü mermerden midür?

2 [123-a]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün***[123-a]** El-vidā' ey Mıŝru Qāhir el-vidā'

Luṭf-ı pinhān qahr-ı zāhir el-vidā'

Cevrile ālūde-i ḥāk eyledüñ

Sendedür şad-cism-i ṭāhir el-vidā'

Dil-şikest itmekde o üstād-ı yegsin

'Āŝıq incitmekde māhir el-vidā'

3 [123-b]*Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün*

Göñül bir ḥāle dūŝ oldı 'aceb rü'yā mıdur bilmem

Heme mest eyleyüb geşt ü güzer sevdā mıdur bilmem

Ser-i zülfünde ṭutmıŝdı birāz eyyām meskânın

Düşürdi pāyınā şimdi beni ḥulyā mıdur bilmem

MÜFREDĀT**1 [124-b]***Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Hoḡqa-i gül-fāmiña cānā zebānumdur midād

Ben degilüm ḥüsnünün ŝerḥin ider ḥāmem ziyād

2 [123-a]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Kāse-lısiñüm deriñde hem-çü Mişlī 'Azmiyā
Hāne-ķāhıñda ğarīb-i Mevlevī' dür bu faķır

3 [124-b]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Ķande bir mestü cünün kim 'ışk-ı Leylā'yı bile
Vāķıf-ı esrār-ı 'ışk olmaķ begüm güçdür henüz

4 [123-a]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Yaķma hūrşid-i haķıķat beni zırā yanıgum
Seyl-i eşkümdе şehā Mişlī bulunmaz balıgum

5 [124-b]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Bağladuñ zencir-i zülfüñle dil-i Mecnūnımı
Fā'ıķ olduñ cezbe-i hüsnüñde Leylā'ya Hüseyn

6 [123-a]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Begüm aḥz eylemişsin nāme-i işkestemi dīrüz
Huşūşā bāğ-ı evrāķında Mişlī eylesün cevlan

7 [123-a]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Hem-çü Mişlī var mı erbāb-ı siḥān nazmın bile
Dürr-i meknün derc olur azğında evrāķa hemīn

8 [123-a]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Benüm derd-i nihānum vāşıl-ı dermān olandan şor
Dil-i ḥün-bārımı tīğ-ı sinān-müjgān olandan şor

9 [123-a]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Alub ʿaqlımı dīvāne beni kılamak nedür sākī?
Bu deñlü bī-germ olma yaķar āhum seni sākī

10 [123-a]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Ne müşkil derd imiş sākī bu deñlü teşne-leb kılmağ
Bu hāle sen de girdiñ mi 'aceb evvelde ey sākī?

11 [123-a]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

[124-b] 'Işkıña dil-beste olmağ hayli müşkilmiş senüñ
Sehi-ğaddüm cefā vü hācib ile āh kemān oldı

12 [124-b]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Ehl-i 'ışkuñ olalı dil uğrısı
Cānımuñ meyli sañadur toğrısı

13 [124-b]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Bir bütüñ 'ışkıyla Mişlī gine oldum büt-perest
Bilünür eṭvārdan inkāra hācet kılmağı

14 [124-b]

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

‘Aceb Mişlî gibi nazma getürmiş var mı esrârın?

Gehî küfr ü gehî îmân bilinmez kânde ikrârı?

Āstāneli El-Fakîru’l-Mevlevî Es-Seyyid İsmâʿil Hakkî

Eşʿârda şöhreti Mişlî’dür.

Sene: 21 Zi’l-Hicce 1286

Li-Muharririhî

Mefʿûlü Fāʿilātü Mefāʿlî Fāʿilün

- 1 Dîvân-ı şîʿri Mişli-i Şâʿib-ṭabîʿatun
Gencîne-i ḥayâli gibi bî-mişâldür
- 2 Her şaḥfesinde var nice biñ naḫş-ı dil-pezîr
Güyâ nigâr-ḥâne-i siḥr-i ḥalâldür
- 3 Güyâ fezâ-yı Çîn-i hünerdür şaḥîfeler
Kim sâḥasında her gâzeli bir gâzâldür
- 4 Her maṭlaʿ-ı celîli bu ʿışḫ âsmânınun
Mîhr-i kemâle maṭlaʿ-ı feyz-iştîmâldür
- 5 Açduḫça cild-i aḫdesini dest-i ihtirâm
‘Anḳâ-yı Kâf-ı ʿışḫa iki per ü bâldür

- 6 Deryā-yı bî-kenār beyāndur bu nazm-ı ter
Ey kec-nigāh şanma qurı qıl ü qāldür
- 7 Aldanma naqş u şūrete ma'nāya baq gözüm
Elfāzdan murād mezāyā-yı hāldür
- 8 'Ömri tavīl feyz-ı buṭūnı füzūn ola
Nazmu süḥanda gālib olur ihtimāldür
- 9 Nā-ḥ^ānde bir kemīnesi şāhib-kitāb olur
'Avnī bu da kerāmet-i Munlā Celāl'dür

KAYNAKÇA

Abdüllatîf Subhî bin Abdîrrahmân, (Çev.) (1276h./1860): *Miftâhu'l-İber, İbn-i Haldûn*, Takvîm-hâne-i Âmire, İstanbul.

Abdîrrahmân bin İbrâhîm Efendi (Çev.) (1272h./1856): *Ayn-i Hayât Terceme-i Hayâtü'l-Hayevân*, Matbaa-i Âmire, İstanbul.

Ahterî Mustafa b. Şemsüddîn Karahisârî, (1310 h./1893): *Ahterî-i Kebîr*, Şirket-i Sahhâfiyye-i Osmâniyye, Matbaa-i Âmire, Cilt: I-II, İstanbul.

Bursalı Mehmed Tâhir, (1333h.-1342/1915-1923): *Osmânlı Mü'ellifleri*; Matbaa-i Âmire, Cild: I-II-III, İstanbul.

Devellioğlu, Ferit (1995): *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara.

Fatîn Dâvûd, (1271h./1855): *Tezkire-i Hâtimetü'l-Eş'âr*, İstihkâm Alayları Litografyası, İstanbul.

Gümüş, M. Sıddık, (2003): *Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye*, Hakikat Kitâbevi, İstanbul.

Hâce-zâde Ahmed Hilmî, (1318h./1900): *Hadîkatü'l-Evliyâ'dan Silsile-i Meşâyih-i Mevleviyye*, Şirket-i Mürettibiyye Matbaası, İstanbul.

Hâce Neş'et Efendi, (Çev.) (1263h./1847): *Terceme-i Şerh-ı Dü-Beyt-i Munlâ Câmî Li-Hâce Neş'et*, Dâru't-Tıbbâ'ati'l-Âmire, İstanbul.

Hüseyn Vassâf Uşşâkî, (1345h./1927): *Sefîne-i Evliyâ*, Süleymâniye Kütüphanesi Yazma Bağışı, 2305-2309, İstanbul.

İsmâ'îl Ferruh Kırîmî, (Çev.) (1286h./1869): *Tefsîr-i Mevâhib Tercemesi*, Matbaa-i Âmire, Cild: I-II, İstanbul.

Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi, (1286h./1870): *Nâru'l-Hüdâ Li-meni'htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası, İstanbul.

Kemâleddîn Mehmed Efendi (Çev.), (1313h./1896): *Mevzû'âtü'l-Ulûm*, Taşköprü-zâde Ahmed Efendi, İkdâm Matbaası, Cilt: I-II, Dersââdet

Kurnaz, Cemal-Tatçı, Mustafa (Haz.) (2001): *Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, Bizim Büro Yayınları, Ankara.

Lami'î Çelebi (Çev.), (1289h./1872): *Terceme-i Nefehâtü'l-Üns*, Matbaa-i Âmire, İstanbul.

Levend, Âgâh Sırrı, (1984): *Dîvân Edebiyatı*, Enderûn Kitâbevi, İstanbul.

Mehmed Süreyyâ, (1308h.-1311/1891-1893): *Sicill-i Osmânî Yâhûd Tezkire-i Meşâhîr-i Osmâniyye*, Matbaa-i Âmire, Cild: I-II-III-IV, İstanbul.

Muhammed Hafîd, (1221h./1806): *Ed-Dürerü'l-Müntehabâti'l-Mensûre Fî Islâhu'l-Lugâti'l-Meşhûre*, Dâru't-Tıbb'ati'l-Âmire, İstanbul.

Müstekîm-zâde Süleymân Sa'deddîn Efendi (Çev.) (1270h./1853): *Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî Ahmed-i Fârûkî-i Serhendî*, Ali Rıza Efendi Matbaa-i Litografyası, İstanbul.

Mütercim Âsım Efendi, (1287 h./1870): *Tibyân-ı Nâfi' der-Terceme-i Burhân-ı Kâti'*, Matbaa-i Âmire, Cilt: 1-2, İstanbul.

-----, (1305h./1888): *El-Okyanûsu'l-Basît fî-Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît*, Matbaa-i Osmâniyye, Cilt: I-II-III, İstanbul.

Sarı Abdullâh, (1288h./1871): *Semerâtü'l-Fu'âd fî'l-Mebde'i ve'l-Me'âd*, Matbaa-i Âmire, İstanbul.

Şemseddîn Ahmed bin Muhammedi's-Sîvâsî, (1309h./1891): *Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-i Güzîn*, Matbaa-i Osmâniyye, İstanbul.

Ş. Sâmi, (1306-1316h/1888-1898): *Kâmûsü'l-A'lâm*, Mihran Matbaası, Cilt: 1-6, İstanbul.

Şeyh İsmâil Hakkı, (1290h./1873): *Kenz-i Mahfî*, Hâcî Mustafa Efendi Matbaası, İstanbul.

-----,(1328h./1910): *Lübbü'l-Lüb ve Sırru's-Sır*, Uhuvvet Matbaası, İstanbul.

-----, (1291h./1874): *Silsile-i Tarîkat-i Celvetiyye*, Haydar Paşa Hastahânesi Matbaası, İstanbul.